

Current Affairs Reverse Engineering (CARE)

APRIL - 2026

UPSC & APPSC PRELIMS (TM)

MCQs with Explanations

CARE MCQs

1) భారతదేశంలో జరిగే తొక్కిసలాటలకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. తొక్కిసలాట ఘటనల్లో మరణాలకు 'కంప్రెసివ్ ఆస్ఫిక్సియా' (Compressive asphyxia - ఊపిరాడకపోవడం) ఒక ప్రధాన కారణం.
2. ఒక ప్రదేశం సామర్థ్యాన్ని లెక్కించి (Capacity mapping), దానికి తగ్గట్టుగా మాత్రమే జనాన్ని అనుమతించాలని జాతీయ విపత్తు నిర్వహణ సంస్థ (NDMA) సిఫార్సు చేస్తోంది.
3. కేవలం పుకార్లు, తప్పుడు సమాచారం వల్ల మాత్రమే తొక్కిసలాటలు జరుగుతాయి.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- 1వ వాక్యం - సరైనది: జనం ఒత్తిడికి ఊపిరాడక చనిపోవడమే (Compressive asphyxia) ఈ ఘటనల్లో మరణాలకు ప్రధాన కారణం.
- 2వ వాక్యం - సరైనది: ఒక ప్రదేశం సామర్థ్యాన్ని ముందే అంచనా వేయాలని (Capacity mapping) ఎన్డీఎంఏ (NDMA) స్పష్టంగా సిఫార్సు చేస్తోంది.
- 3వ వాక్యం - తప్పు: తొక్కిసలాటలు అనేక కారణాల వల్ల జరుగుతాయి. కేవలం పుకార్ల వల్ల మాత్రమే కాదు (మౌలిక వసతుల లేమి, ప్రణాళికా లోపం వంటివి కూడా కారణమే).

2) భారతదేశంలో తొక్కిసలాట ఘటనల డేటాకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. నేషనల్ క్రైమ్ రికార్డ్స్ బ్యూరో (NCRB) 1990ల నుండి తొక్కిసలాటలకు సంబంధించిన డేటాను సేకరిస్తోంది.
2. గత రెండు దశాబ్దాల్లో (20 ఏళ్లలో) భారతదేశంలో తొక్కిసలాటల వల్ల 3,000 కు పైగా మరణాలు నమోదయ్యాయి.

Call: 91335 17733

<https://t.me/kpiasacademy/6154>

KP's 21st Century IAS Academy - (1)

3. భారతదేశంలో తొక్కిసలాటలు చాలా అరుదుగా (Rare) జరుగుతాయి, ప్రస్తుతం ఇలాంటి ఘటనలు తగ్గుతున్నాయి.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం - సరైనది:** ఎన్సీఆర్బీ (NCRB) 1996 (1990ల) నుంచి ఈ డేటా సేకరణను ప్రారంభించింది.
- **2వ వాక్యం - సరైనది:** 2000 నుండి 2022 మధ్య కాలంలో ఇలాంటి ఘటనల్లో దాదాపు 3,000 కు పైగా మరణాలు నమోదయ్యాయి.
- **3వ వాక్యం - తప్పు:** ఈ సంఘటనలు అరుదుగా ఏమీ జరగడం లేదు. ఇవి పదేపదే పునరావృతం అవుతున్నాయి (Recurring incidents). ఇవి తగ్గుముఖం పట్టలేదు.

3) అంతరిక్ష పాలనలో (Space governance) ఉన్న సవాళ్లకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఉపగ్రహాల జీవితకాలం ముగిసిన తర్వాత వాటిని కక్ష్య నుంచి తొలగించారో (De-orbited) లేదో తనిఖీ చేయడానికి నమ్మకమైన ప్రపంచస్థాయి యంత్రాంగం ఏదీ లేదు.
2. నష్టం కలిగించగల అంతరిక్ష శిథిలాలన్నింటినీ (Space debris) కచ్చితంగా ట్రాక్ చేయవచ్చు.
3. వాణిజ్య, భద్రతా కారణాల దృష్ట్యా అంతరిక్ష వస్తువుల డేటాను పంచుకోవడానికి దేశాలు తరచుగా ఆక్షలు విధిస్తాయి.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం - సరైనది:** అంతరిక్ష పాలనలో ఉన్న అతిపెద్ద లోపాల్లో ఒకటి, ఉపగ్రహాలు వాటి మిషన్ జీవితకాలం తర్వాత కక్ష్య నుంచి తొలగించబడ్డాయో (De-orbited) లేదో నిర్ధారించడానికి కచ్చితమైన ప్రపంచస్థాయి యంత్రాంగం లేకపోవడం.
  - ప్రస్తుతం ఉన్న మార్గదర్శకాలు కక్ష్య నుండి తొలగించాలని (ఉదాహరణకు 25-ఏళ్ల నిబంధన) సిఫార్సు చేస్తున్నప్పటికీ, దీనిని పర్యవేక్షించడం (Compliance monitoring) చాలా బలహీనంగా ఉంది. కాబట్టి ఇది స్పష్టమైన పాలనా లోపం.
- **2వ వాక్యం - తప్పు:** అంతరిక్ష శిథిలాలన్నింటినీ కచ్చితంగా ట్రాక్ చేయడం సాధ్యం కాదు.
  - లో ఎర్త్ ఆర్బిట్ (Low Earth orbit) లో పెద్ద వస్తువులను (సాధారణంగా 10 సెం.మీ కంటే పెద్దవి) మాత్రమే నిరంతరం ట్రాక్ చేస్తారు.
  - ట్రాక్ చేయలేని లక్షలాది చిన్న ముక్కలు ఇప్పటికీ కక్ష్యలో ఉన్నాయి. ఇవి అత్యంత వేగంగా ప్రయాణిస్తూ తీవ్రమైన నష్టాన్ని కలిగించగలవు. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.
- **3వ వాక్యం - సరైనది:** కింది కారణాల వల్ల అంతరిక్ష వాతావరణ డేటాను పంచుకోవడానికి దేశాలు తరచుగా ఆక్షలు విధిస్తాయి:
  - జాతీయ భద్రతా కారణాలు (National security concerns - సైనిక ఉపగ్రహాలు, నిఘా వ్యవస్థలు).
  - వాణిజ్య ప్రయోజనాలు (Commercial interests - ఫ్రైవేట్ శాటిలైట్ ఆపరేటర్లు, సంస్థల సొంత డేటా). దీనివల్ల పారదర్శకత (Transparency), సమన్వయం దెబ్బతిని ప్రపంచ అంతరిక్ష పాలన మరింత సంక్లిష్టంగా మారుతుంది.

4) అంతరిక్ష సుస్థిరతకు (Space sustainability) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. కక్ష్యలోని శిథిలాలు (Orbital debris) అంతరిక్షంలో ఒకదాని తర్వాత ఒకటి ఢీకొనే (Cascading collisions) ప్రమాదాన్ని సృష్టిస్తాయి.
2. శిథిలాలను తగ్గించడానికి ప్రస్తుత అంతరిక్ష

పాలనా విధానాలు (Space governance frameworks) ప్రపంచవ్యాప్తంగా కచ్చితమైన ప్రమాణాలను (Mandatory global standards) అమలు చేస్తున్నాయి.

3. అంతరిక్షం అనేది అంతర్జాతీయ సహకారం అవసరమయ్యే గ్లోబల్ కామన్స్ (Global commons) గా పరిగణించబడుతుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
B. 1, 3 మాత్రమే
C. 2, 3 మాత్రమే
D. 1, 2, 3

Answer: B

Explanation:

- **1వ వాక్యం - సరైనది:** కక్ష్యలోని శిథిలాలు అంతరిక్ష సుస్థిరతకు తీవ్రమైన ముప్పు. చిన్న ముక్కలు కూడా అత్యంత వేగంగా ప్రయాణించి ఉపగ్రహాలను ఢీకొడతాయి, దీనివల్ల మరిన్ని శిథిలాలు ఏర్పడతాయి.
- ఇది ఒక చైనీస్ రియాక్షన్ లాగా ఢీకొనడానికి దారి తీస్తుంది. దీనిని **కెస్లర్ సిండ్రోమ్ (Kessler Syndrome)** అంటారు. ఇది కొన్ని కక్ష్యలను ఉపయోగించడానికి వీలేకుండా చేస్తుంది.
- **2వ వాక్యం - తప్పు:** ప్రస్తుతం, శిథిలాలను తగ్గించడానికి అంతరిక్ష పాలనా విధానాలు ప్రపంచవ్యాప్తంగా కచ్చితమైన ప్రమాణాలను (Mandatory global standards) అమలు చేయడం లేదు.
- చాలా మార్గదర్శకాలు (ఉదా: IADC మరియు UN COPUOS ఇచ్చినవి) కేవలం స్వచ్ఛందంగా (Voluntary) పాటించాల్సినవి మాత్రమే. కచ్చితంగా అమలు చేసే యంత్రాంగం లేదు.
- **3వ వాక్యం - సరైనది:** ఔటర్ స్పేస్ ను గ్లోబల్ కామన్స్ (Global commons) గా పరిగణిస్తారు. అంటే ఇది ఏ దేశ పరిధిలోనూ ఉండదు. మానవాళి అందరి ప్రయోజనాల కోసమే దీనిని ఉపయోగించాలి. 1967 నాటి ఔటర్ స్పేస్ ట్రీటీలో కూడా ఇదే సూత్రం ఉంది.

5) అంతరిక్ష పాలనకు (Space governance) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఔటర్ స్పేస్ ట్రీటీ (Outer Space Treaty) ప్రకారం, ప్రభుత్వ, ప్రైవేట్ అంతరిక్ష కార్యకలాపాలు రెండింటికీ ఆయా దేశాలదే బాధ్యత.
2. లయబిలిటీ కన్వెన్షన్ (Liability Convention), అంతరిక్ష వస్తువుల వల్ల జరిగే నష్టాలకు నష్టపరిహారం (Compensation) చెల్లించే యంత్రాంగాలను అందిస్తుంది.
3. ప్రైవేట్ ఉపగ్రహ సమూహాలు (Private satellite constellations) సృష్టిస్తున్న సవాళ్లను ప్రస్తుత అంతరిక్ష పాలనా విధానాలు పూర్తిగా పరిష్కరిస్తున్నాయి.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
B. 2, 3 మాత్రమే
C. 1, 3 మాత్రమే
D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** 1967 నాటి ఔటర్ స్పేస్ ట్రీటీ ప్రకారం, జాతీయ అంతరిక్ష కార్యకలాపాలన్నింటికీ ఆయా దేశాలదే అంతర్జాతీయ బాధ్యత. ప్రభుత్వ సంస్థలు లేదా ప్రైవేట్ సంస్థలు (శాటిలైట్ ఆపరేటర్స్ లాంటివి) ఎవరైనా సరే ఆయా దేశాల అనుమతి, పర్యవేక్షణలోనే పనిచేయాలి.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** 1972 నాటి లయబిలిటీ కన్వెన్షన్, అంతరిక్ష వస్తువుల వల్ల నష్టం జరిగితే నష్టపరిహారం చెల్లించడానికి చట్టపరమైన ఫ్రేమ్వర్క్ను అందిస్తుంది.
- భూమిపై లేదా విమానాలకు జరిగే నష్టానికి కచ్చితమైన బాధ్యత (Absolute liability) వర్తిస్తుంది.
- అంతరిక్షంలో జరిగే నష్టానికి, తప్పును బట్టి బాధ్యత (Fault-based liability) వర్తిస్తుంది.
- **3వ వాక్యం తప్పు:** ప్రస్తుత అంతరిక్ష పాలనా విధానాలు పాతబడిపోయాయి. ఆధునిక సవాళ్లను ఎదుర్కోవడంలో

ఇవి పూర్తిగా విఫలమవుతున్నాయి. ఉదాహరణకు:

- మెగా శాటిలైట్ సమూహాలు (ఉదా: స్పాట్ లింక్ లాంటివి)
- అంతరిక్ష శిథిలాలు పెరిగిపోవడం (Space debris accumulation)
- అంతరిక్ష రంగం వాణిజ్యీకరణ, ప్రైవేటీకరణ

6) 1973 చమురు సంక్షోభానికి (1973 Oil Crisis) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇజ్రాయేల్ కు మద్దతు ఇస్తున్న దేశాలపై ఒపెక్ (OPEC) లోని అరబ్ దేశాలు చమురు నిషేధాన్ని (Oil embargo) విధించాయి. దీంతో ఈ సంక్షోభం మొదలైంది.
2. ప్రపంచ వాణిజ్యంలో పెట్రోడాలర్ వ్యవస్థ (Petrodollar system) బలోపేతం కావడానికి ఇది కారణమైంది.
3. దీనివల్ల పెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థలు వెంటనే శిలాజ ఇంధనాలను (Fossil fuels) పూర్తిగా వదిలేసి పునరుత్పాదక ఇంధనాల (Renewable energy) వైపు మళ్లాయి.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం - సరైనది:** యోమ్ కిప్పూర్ యుద్ధం (Yom Kippur War) సమయంలో ఇజ్రాయేల్ కు అమెరికా (United States) లాంటి దేశాలు మద్దతు ఇచ్చాయి. ఆ దేశాలపై ఒపెక్ (OPEC) లోని అరబ్ దేశాలు చమురు నిషేధాన్ని (Oil embargo) విధించాయి. అప్పుడే ఈ 1973 చమురు సంక్షోభం మొదలైంది. దీనివల్ల చమురు సరఫరా భారీగా తగ్గి, ప్రపంచవ్యాప్తంగా ధరలు అమాంతం పెరిగాయి.
- **2వ వాక్యం - సరైనది:** ఈ సంక్షోభం వల్ల చమురు ఎగుమతి చేసే దేశాలు భారీగా ఆదాయాన్ని (Revenue)

కూడబెట్టాయి. ఆ డబ్బును ఎక్కువగా అమెరికన్ డాలర్ల (US dollars) రూపంలో పాశ్చాత్య ఆర్థిక వ్యవస్థల్లోనే (Western financial systems) పెట్టుబడిగా పెట్టాయి. ఇది పెట్రోడాలర్ వ్యవస్థను బలోపేతం చేసింది. ఆ తర్వాత ప్రపంచ చమురు వ్యాపారం దాదాపు అమెరికన్ డాలర్లలోనే జరగడం ప్రారంభమైంది.

- **3వ వాక్యం - తప్పు:** ప్రత్యామ్నాయ ఇంధనాలు (Energy diversification), ఇంధన సామర్థ్యం (Energy efficiency) వైపు అడుగులు వేయాలని ఈ సంక్షోభం దేశాలను ప్రోత్సహించింది. కానీ, వెంటనే దేశాలు శిలాజ ఇంధనాలను (Fossil fuels) పూర్తిగా వదిలేయలేదు. ప్రపంచవ్యాప్తంగా చమురు అప్పటికీ ప్రధాన ఇంధనంగానే కొనసాగింది. పునరుత్పాదక ఇంధనాల (Renewable energy) వైపు మార్పు దశాబ్దాల పాటు చాలా నెమ్మదిగా జరిగింది.

7) 1970లలో వచ్చిన చమురు సంక్షోభాలకు (Oil Crises) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. యోమ్ కిప్పూర్ యుద్ధంలో ఇజ్రాయేల్ కు మద్దతు ఇస్తున్న దేశాలపై ఒపెక్ లోని అరబ్ దేశాలు నిషేధాన్ని (Embargo) విధించాయి. ప్రధానంగా దీనివల్లే 1973 చమురు సంక్షోభం మొదలైంది.
2. 1973, 1979 చమురు సంక్షోభాలు రెండూ చాలా అభివృద్ధి చెందిన ఆర్థిక వ్యవస్థల్లో స్టాగ్లేషన్ కు (Stagflation) దారితీశాయి.
3. పడిపోతున్న చమురు ధరలను స్థిరీకరించడానికి ఒపెక్ దేశాలన్నీ కలిసి చమురు ఉత్పత్తిని (Production cuts) తగ్గించాయి. ప్రధానంగా దీనివల్లే 1979 చమురు సంక్షోభం వచ్చింది.
4. ఈ చమురు సంక్షోభాల వల్లే దేశాలు వ్యూహాత్మక పెట్రోలియం నిల్వలను (Strategic petroleum reserves) ఏర్పాటు చేసుకున్నాయి. అలాగే ఇంటర్నేషనల్ ఎనర్జీ ఏజెన్సీ (IEA) లాంటి సంస్థలను స్థాపించాయి.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే

- B. 1, 2, 4 మాత్రమే
C. 2, 3 మాత్రమే
D. 1, 3, 4 మాత్రమే

Answer: B

Explanation:

- **1వ వాక్యం - సరైనది:** యోమ్ కిప్పుర్ యుద్ధ సమయంలో 1973 చమురు సంక్షోభం మొదలైంది. ఇజ్రాయెల్‌కు మద్దతు ఇచ్చిన అమెరికా, దాని మిత్రదేశాలపై అరబ్ చమురు ఉత్పత్తి దేశాలు ఆంక్షలు విధించాయి. దీనివల్ల చమురు సరఫరా అకస్మాత్తుగా పడిపోయి, ధరలు విపరీతంగా పెరిగాయి.
- **2వ వాక్యం - సరైనది:** ఈ రెండు సంక్షోభాలు స్టాగ్లేషన్ (Stagflation) కు దారితీశాయి. ద్రవ్యోల్బణం (High inflation) ఎక్కువగా ఉండి, ఆర్థిక వృద్ధి అగిపోవడాన్ని స్టాగ్లేషన్ అంటారు. ఇదొక అరుదైన ఆర్థిక పరిస్థితి. చమురు ధరలు పెరగడంతో ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉత్పత్తి ఖర్చులు (Production costs) పెరిగాయి. ఇది ద్రవ్యోల్బణానికి దారితీసింది, అదే సమయంలో ఆర్థిక కార్యకలాపాలు మందగించాయి.
- **3వ వాక్యం - తప్పు:** 1979 చమురు సంక్షోభం, ధరలను స్థిరీకరించడానికి ఒపెక్ (OPEC) చేసిన ఉత్పత్తి తగ్గింపు వల్ల రాలేదు. ఇరాన్ విప్లవం (Iranian Revolution) వల్ల ఆ దేశంలో చమురు ఉత్పత్తి, ఎగుమతులకు తీవ్ర ఆటంకం ఏర్పడింది. దీనివల్ల ప్రపంచ మార్కెట్లలో సరఫరా నిలిచిపోయింది (Supply shocks). జనం భయంతో చమురును భారీగా కొనుగోలు చేయడం (Panic buying) ప్రారంభించారు. ప్రధానంగా దీనివల్లే ఆ సంక్షోభం వచ్చింది.
- **4వ వాక్యం - సరైనది:** చమురు దిగుమతి చేసుకునే దేశాలు ఎంత బలహీనంగా ఉన్నాయో ఈ సంక్షోభాలు బయటపెట్టాయి. దీంతో 1974లో ఇంటర్నేషనల్ ఎనర్జీ ఏజెన్సీ (IEA) ని స్థాపించారు. భవిష్యత్తులో ఇలాంటి పరిస్థితులు వస్తే ఇంధన భద్రతను (Energy security) కాపాడుకోవడానికి చాలా దేశాలు వ్యూహాత్మక పెట్రోలియం నిల్వలను (Strategic Petroleum Reserves - SPR) ఏర్పాటు చేసుకున్నాయి.

8) ఎఫ్సీఆర్ఎ సవరణ బిల్లు, 2026 (FCRA Amendment Bill, 2026) కు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. రిజిస్ట్రేషన్ ముగిసిపోయిన సంస్థల ఆస్తులను నిర్వహించడానికి ఒక డిజిగ్నెటెడ్ అథారిటీ (Designated Authority) ని ఏర్పాటు చేయాలని ఇది ప్రతిపాదిస్తోంది.
2. శాశ్వతంగా స్వాధీనం చేసుకున్న ఆస్తులను అమ్ముగా వచ్చిన డబ్బును కన్సాలిడేటెడ్ ఫండ్ ఆఫ్ ఇండియా (Consolidated Fund of India) కు బదిలీ చేయడానికి ఇది అనుమతిస్తుంది.
3. వార్తా ప్రసార (News broadcasting) రంగంలో ఉన్న వ్యక్తులు విదేశీ నిధులు తీసుకోవడంపై ఉన్న ఆంక్షలను ఇది పూర్తిగా తొలగిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
B. 2, 3 మాత్రమే
C. 1, 3 మాత్రమే
D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం - సరైనది:** ఆస్తుల నిర్వహణ కోసం ఈ బిల్లు డిజిగ్నెటెడ్ అథారిటీని (Designated Authority) తీసుకువచ్చింది.
- **2వ వాక్యం - సరైనది:** ఆస్తులను అమ్ముగా వచ్చిన డబ్బును కన్సాలిడేటెడ్ ఫండ్ ఆఫ్ ఇండియాలో (Consolidated Fund of India) జమ చేస్తారు.
- **3వ వాక్యం - తప్పు:** వార్తా ప్రసార రంగంలో ఉన్న వ్యక్తులపై ఈ బిల్లు ఆంక్షలను తొలగించలేదు. పైగా ఆ ఆంక్షలను మరింత పెంచింది.

9) జన్ విశ్వాస్ (నిబంధనల సవరణ) బిల్లు, 2026 కి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది పలు చిన్నపాటి నేరాలకు జైలు శిక్షను తొలగించి, వాటి స్థానంలో జరిమానాలను (Civil

penalties) ప్రవేశపెడుతుంది.

2. ఇది చట్టాల అమలును క్రిమినల్ కోర్టుల నుంచి పరిపాలనా పరిష్కారాల (Administrative adjudication) పరిధిలోకి మారుస్తుంది.
3. ఇది నియంత్రణ ఉల్లంఘనలకు (Regulatory violations) సంబంధించిన అన్ని రకాల శిక్షలను పూర్తిగా తొలగిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** వ్యాపారాలు, వ్యక్తులపై క్రిమినల్ కేసుల భారాన్ని తగ్గించడానికి ఈ బిల్లు అనేక చిన్న, సాంకేతిక నేరాలకు జైలు శిక్షను తీసేసి, వాటి స్థానంలో జరిమానాలను (Monetary fines) ప్రవేశపెట్టింది.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** కోర్టుల చుట్టూ తిరిగే అవసరం లేకుండా, నియమించిన అధికారుల (Designated authorities) ద్వారానే వేగంగా, సమర్థవంతంగా వివాదాలను పరిష్కరించే యంత్రాంగాన్ని (Administrative adjudication) ఈ బిల్లు తీసుకువచ్చింది.
- **3వ వాక్యం తప్పు:** ఈ బిల్లు శిక్షలను పూర్తిగా రద్దు చేయలేదు. ఉల్లంఘనలకు జవాబుదారీతనం (Accountability) ఉండేలా, కేవలం క్రిమినల్ శిక్షలను మాత్రమే జరిమానాలుగా (Civil/Monetary penalties) మార్చింది. కాబట్టి, 1, 2 వాక్యాలు మాత్రమే సరైనవి.

10) జన్ విశ్వాస్ (నిబంధనల సవరణ) బిల్లు, 2026 కి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. 2025 వెర్షన్ తో పోలిస్తే, ఈ బిల్లు సుమారు 80 కేంద్ర చట్టాలను సవరించడం ద్వారా తన పరిధిని గణనీయంగా పెంచుకుంది.
2. ఇది ప్రతి మూడేళ్లకు ఒకసారి జరిమానాలను 10% పెంచే యంత్రాంగాన్ని తీసుకువస్తుంది.

3. సవరించిన చట్టాల పరిధిలోకి వచ్చే అన్ని నియంత్రణ ఉల్లంఘనలకు (Regulatory offences) క్రిమినల్ బాధ్యతను (Criminal liability) ఇది పూర్తిగా రద్దు చేస్తుంది.
4. కొన్ని కేసుల్లో జరిమానాలు విధించడానికి ముందు, తప్పు చేసిన ప్రారంభ దశలో హెచ్చరికలు, సలహాలు (Warnings and advisories) ఇచ్చే అవకాశాన్ని ఇది కల్పిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2, 4 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3, 4 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3, 4

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** కేవలం 17 చట్టాలకే పరిమితమైన 2025 బిల్లుతో పోలిస్తే, 2026 బిల్లు సుమారు 80 కేంద్ర చట్టాలను సవరించడం ద్వారా తన పరిధిని భారీగా పెంచుకుంది.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** కాలానుగుణంగా జరిమానాలు ప్రభావవంతంగా ఉండేలా.. ప్రతి మూడేళ్లకు ఒకసారి జరిమానాలను ఆటోమేటిక్ గా 10 శాతం పెంచే నిబంధనను ఈ బిల్లు తెచ్చింది.
- **3వ వాక్యం తప్పు:** ఈ బిల్లు క్రిమినల్ బాధ్యతను పూర్తిగా రద్దు చేయదు. ఇది చాలా వరకు చిన్న నేరాలను మాత్రమే తొలగించింది (Decriminalises). కానీ పదేపదే తప్పులు చేసినా, లేదా తీవ్రమైన కేసుల్లో (Repeated or serious cases) ఇప్పటికీ క్రిమినల్ శిక్షలు వర్తిస్తాయి.
- **4వ వాక్యం సరైనది:** ఈ బిల్లు ఒక దశలవారీ విధానాన్ని (Graded compliance approach) పాటిస్తుంది. తప్పు చేసిన వెంటనే జరిమానా వేయకుండా, మొదటి, రెండవ సారి తప్పు చేసినప్పుడు హెచ్చరికలు, సలహాలు (Advisories and warnings) ఇస్తుంది. ఆ తర్వాత కూడా పదేపదే ఉల్లంఘిస్తేనే జరిమానాలు విధిస్తుంది.

11) ఎల్పీజీ (LPG), ఎల్ఎన్జీ (LNG), సిఎన్జీ (CNG),

పీఎన్జీ (PNG) లకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. సహజ వాయువును అతి శీతల ఉష్ణోగ్రతలకు (Cryogenic temperatures) చల్లబరచడం ద్వారా ఎల్ఎన్జీని ఉత్పత్తి చేస్తారు. దీనివల్ల ఫైవ్లైన్ల అవసరం లేకుండానే దీన్ని సులభంగా రవాణా చేయవచ్చు.
2. పీఎన్జీని నేరుగా ఫైవ్లైన్ల ద్వారా సరఫరా చేస్తారు. కాబట్టి సిలిండర్ల ద్వారా పంపిణీ చేసే ఎల్పీజీతో పోలిస్తే ఇందులో రవాణా నష్టాలు (Transmission losses) చాలా తక్కువగా ఉంటాయి.
3. సీఎన్జీ, ఎల్ఎన్జీల మధ్య ప్రధాన వ్యత్యాసం వాటిని నిల్వ చేసే పద్ధతుల్లోనే ఉంటుంది. సీఎన్జీని అధిక ఒత్తిడి (High pressure) వద్ద కంప్రెస్ చేసి నిల్వ చేస్తే, ఎల్ఎన్జీని అతి తక్కువ ఉష్ణోగ్రతల వద్ద నిల్వ చేస్తారు.
4. ఎల్పీజీలో ప్రధానంగా మీథేన్ ఉంటుంది. ఇది గాలి కంటే తేలికైనది కాబట్టి లీక్ అయినప్పుడు చాలా సురక్షితంగా ఉంటుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2, 3 మాత్రమే
- B. 1, 4 మాత్రమే
- C. 2, 3, 4 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3, 4

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** సహజ వాయువును సుమారు - 162°C కి చల్లబరచడం ద్వారా ఎల్ఎన్జీని (LNG) తయారు చేస్తారు. దీనివల్ల దాని పరిమాణం భారీగా తగ్గుతుంది. ఫైవ్లైన్ల అవసరం లేకుండా ఓడల ద్వారా సుదూర ప్రాంతాలకు సులభంగా రవాణా చేయడానికి ఇది వీలు కల్పిస్తుంది.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** పీఎన్జీ (PNG) ఫైవ్లైన్ల ద్వారా నేరుగా వినియోగదారులకు పంపిణీ చేస్తారు. ఎల్పీజీలా దీనికి సిలిండర్లతో పనిలేదు, పైగా మానవ ప్రమేయం

తక్కువ. కాబట్టి పీఎన్జీలో రవాణా నష్టాలు (Transmission losses) చాలా తక్కువ.

- **3వ వాక్యం సరైనది:** ఈ రెండింటి మధ్య ప్రధాన తేడా వాటిని నిల్వ చేసే పద్ధతుల్లోనే ఉంది. సీఎన్జీని (CNG) అధిక ఒత్తిడి వద్ద కంప్రెస్ చేసి నిల్వ చేస్తారు. ఎల్ఎన్జీని (LNG) అతి తక్కువ ఉష్ణోగ్రతల వద్ద ద్రవ రూపంలో (Liquid) నిల్వ చేస్తారు. ఇవి రెండు భిన్నమైన సాంకేతిక పద్ధతులు.
- **4వ వాక్యం తప్పు:** ఎల్పీజీలో (LPG) ప్రధానంగా మీథేన్ కాదు, ప్రొపేన్ (Propane), బ్యూటేన్ (Butane) ఉంటాయి. ఇది గాలి కంటే బరువైనది. కాబట్టి ఇది లీక్ అయినప్పుడు గాల్లో కలిసిపోకుండా నేల పైనే ప్రమాదకరంగా పేరుకుపోతుంది. కాబట్టి, 1, 2, 3 వాక్యాలు మాత్రమే సరైనవి.

12) ఫైవ్ న్యూచరల్ గ్యాస్ (PNG) కి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. పీఎన్జీని సిటీ గ్యాస్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ (CGD) నెట్వర్క్ ద్వారా నేరుగా గృహాలకు, పరిశ్రమలకు, వాణిజ్య సముదాయాలకు సరఫరా చేస్తారు.
2. ఎల్పీజీలా కాకుండా, పీఎన్జీలో వినియోగదారుల స్థాయిలో ఎలాంటి నిల్వ సదుపాయాలు (Storage infrastructure) అవసరం లేదు.
3. పరిమాణాన్ని తగ్గించడానికి పీఎన్జీని ఫైవ్లైన్లలో ద్రవ రూపంలో (Liquid form) నిల్వ చేసి, రవాణా చేస్తారు.
4. గాలి కంటే తేలికైనది కాబట్టి పీఎన్జీని ఎల్పీజీ కంటే సురక్షితమైనదిగా భావిస్తారు. లీక్ అయినప్పుడు ఇది గాలిలో త్వరగా కలిసిపోతుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2, 4 మాత్రమే
- B. 1, 3 మాత్రమే
- C. 2, 3, 4 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3, 4

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** సిటీ గ్యాస్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ (CGD)

నెట్వర్క్ ద్వారా పీఎన్జీని సరఫరా చేస్తారు. పైప్లైన్ల ద్వారా ఇళ్లకు, పరిశ్రమలకు, వాణిజ్య అవసరాలకు నేరుగా గ్యాస్ అందిస్తారు.

- **2వ వాక్యం సరైనది:** పీఎన్జీ పైప్లైన్ల ద్వారా నిరంతరం సరఫరా అవుతుంది. కాబట్టి ఎల్పీజీలా దీన్ని సిలిండర్లలో నిల్వ చేయాల్సిన అవసరం లేదు. ఇది ఎంతో అనుకూలమైనది, తక్కువ స్థలాన్ని తీసుకుంటుంది.
- **3వ వాక్యం తప్పు:** పీఎన్జీని ద్రవ రూపంలో రవాణా చేయరు. పైప్లైన్లలో ఇది ఒత్తిడితో కూడిన గ్యాస్ రూపంలోనే ఉంటుంది. సుదూర ప్రాంతాలకు భారీగా రవాణా చేయడానికి మాత్రమే దీనిని ద్రవ రూపంలోకి (ఎల్ఎన్జీగా) మారుస్తారు.
- **4వ వాక్యం సరైనది:** పీఎన్జీ (సహజ వాయువు, ప్రధానంగా మీథేన్) గాలి కంటే తేలికైనది. లీక్ అయినప్పుడు అది వెంటనే పైకి వెళ్లి గాలిలో కలిసిపోతుంది. ఎల్పీజీతో పోలిస్తే పేలుళ్ల ప్రమాదం ఇందులో తక్కువ కాబట్టి ఇది చాలా సురక్షితం. కాబట్టి, 1, 2, 4 వాక్యాలు మాత్రమే సరైనవి.

13) బ్లూ ఎకనమీ (Blue Economy) భావన ప్రధానంగా దేనిని సూచిస్తుంది?

- సముద్ర వాణిజ్య మార్గాల (maritime trade routes) విస్తరణ
- ఆర్థిక వృద్ధి కోసం సముద్ర వనరులను స్థిరంగా ఉపయోగించుకోవడం (Sustainable use)
- లోతైన సముద్రపు ఖనిజాలను (deep-sea minerals) ప్రత్యేకంగా దోపిడీ చేయడం (exploitation)
- నావికాదళ రక్షణ సామర్థ్యాల (naval defense) అభివృద్ధి

Answer: B

Explanation:

బ్లూ ఎకనమీ అంటే.. ఆర్థిక వృద్ధి, మెరుగైన జీవనోపాధి మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థ ఆరోగ్యం (ecosystem health) కోసం మహాసముద్రాలు, జల వనరులను స్థిరంగా (సస్టైనబుల్) ఉపయోగించడం. పర్యావరణ పరిరక్షణను, ఆర్థిక

అభివృద్ధితో ఇది మిళితం చేస్తుంది.

14) మత్స్యకారుల కోసం ప్రవేశపెట్టిన 'పీఎం మత్స్య సంపద యోజన (PMMSY)' మరియు 'కిసాన్ క్రెడిట్ కార్డ్ (KCC)' లకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిగణించండి:

- మత్స్యకారులు మరియు చేపల పెంపకందారులకు 'వర్కింగ్ క్యాపిటల్ మద్దతు' (working capital support) అందించడమే PMMSY మరియు KCC రెండింటి లక్ష్యం.
- PMMSY దీర్ఘకాలిక మౌలిక సదుపాయాల (long-term infrastructure) అభివృద్ధిపై దృష్టి సారిస్తుంది, అయితే KCC స్వల్పకాలిక రుణ అవసరాలను (short-term credit needs) తీరుస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- 1 మాత్రమే
- 2 మాత్రమే
- 1 మరియు 2 రెండూ
- ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** PMMSY ప్రధానంగా మౌలిక సదుపాయాలు, సామర్థ్య పెంపుదల (capacity building) మరియు వాల్యూ చైన్ (value chain) అభివృద్ధికి మద్దతు ఇస్తుంది. అయితే వర్కింగ్ క్యాపిటల్ మద్దతు అనేది కేవలం KCC వంటి పథకాల ద్వారా మాత్రమే అందిస్తారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** PMMSY దీర్ఘకాలికంగా రంగాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. KCC స్వల్పకాలిక రుణాలు (short-term credit) మరియు ద్రవ్య మద్దతును (liquidity support) అందిస్తుంది. ఇవి రెండు భిన్నమైనవి, కానీ ఒకదానికొకటి తోడుగా ఉండే (complementary) జోక్యాలు.

15) పీఎం మత్స్య సంపద యోజన (PMMSY) కి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిగణించండి:

- ఈ పథకం ప్రాథమికంగా చేపలు పట్టే ప్రాంతం (fishing area) మరియు పడవల సంఖ్యను (fleet size) పెంచడం ద్వారా ఉత్పాదకతను

(productivity) పెంచాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

2. ఈ పథకం సాంకేతికత మరియు మౌలిక సదుపాయాల ద్వారా ఉత్పత్తి సామర్థ్యాన్ని (efficiency in production) ప్రోత్సహిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
B. 2 మాత్రమే
C. 1 మరియు 2 రెండూ
D. ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** చేపలు పట్టే ప్రాంతం లేదా పడవల సంఖ్యను పెంచడంపై PMMSY ప్రధానంగా ఆధారపడదు. ఎందుకంటే అది వనరులను మితిమీరి దోపిడీ (overexploitation) చేయడానికి దారితీస్తుంది. దీనికి బదులుగా, ఇది సుస్థిరతను (sustainability) నొక్కి చెబుతుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఈ పథకం సాంకేతికతతో నడిచే ఉత్పాదకతపై దృష్టి పెడుతుంది. ఆక్వాకల్చర్‌ను తీవ్రతరం చేయడం, కోల్డ్ చైన్ అభివృద్ధి (cold chain development) మరియు వాల్యూ చైన్ సామర్థ్యం (value chain efficiency) ద్వారా విస్తరణను కాకుండా సుస్థిరమైన వృద్ధిని నిర్ధారిస్తుంది.

16) భారతదేశంలో అనధికారిక వ్యవసాయ రుణాల (informal sources of agricultural credit) పాత్రను కింది వాక్యాలలో ఏది ఉత్తమంగా ప్రతిబింబిస్తుంది?

- A. బ్యాంకులు, సహకార సంఘాల వంటి అధికారిక సంస్థలతో పోలిస్తే వడ్డీ వ్యాపారులు, బంధువుల వంటి అనధికారిక వనరులు చాలా తక్కువ పాత్ర పోషిస్తాయి.
- B. భూమి కొనుగోలు, నీటిపారుదల (irrigation) ప్రాజెక్టుల వంటి వ్యవసాయ పెట్టుబడుల కోసం అనధికారిక వనరులు ప్రధానంగా దీర్ఘకాలిక రుణ (long-term credit) అవసరాలను తీరుస్తాయి.
- C. అధికారిక ఫైనాన్స్‌ను ప్రోత్సహించడానికి నియంత్రణ ప్రయత్నాలు (regulatory efforts)

జరిగినప్పటికీ, సులభంగా మరియు సమయానికి (timely) అందుబాటులో ఉండటం వల్ల అనధికారిక వనరులు ఇంకా ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తూనే ఉన్నాయి.

- D. అనధికారిక వనరులు వసూలు చేసే వడ్డీ రేట్లు అధికారిక సంస్థల (formal institutions) వడ్డీ రేట్ల కంటే ఎప్పుడూ తక్కువగా ఉంటాయి.

Answer: C

Explanation:

- సులభంగా లభించడం, డాక్యుమెంటేషన్ తక్కువగా ఉండటం, త్వరగా మంజూరు కావడం వల్ల వడ్డీ వ్యాపారులు, వ్యాపారులు, బంధువులు వంటి అనధికారిక రుణ వనరులు (informal credit sources) గ్రామీణ రుణ మార్కెట్లలో ఇప్పటికీ ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తున్నాయి. సంస్థాగత రుణాలు (institutional credit) విస్తరించినప్పటికీ, హామీ (collateral) అవసరాలు, జాప్యం (delays), విధానపరమైన సంక్లిష్టతల్లాంటి (procedural complexities) సమస్యల వల్ల రైతులు తమ స్వల్పకాలిక, అత్యవసర అవసరాల కోసం అనధికారిక వనరులపై ఆధారపడేలా చేస్తున్నాయి.

17) భారత రాజ్యాంగ నిబంధనలకు సంబంధించి, దేవాలయాలలో మతపరమైన వ్యవహారాల నిర్వహణకు ఉద్దేశించిన ఆర్టికల్ 26 పరిధిని కింది వాటిలో ఏది ఉత్తమంగా వివరిస్తుంది?

- A. ఇది ఎటువంటి పరిమితులు లేకుండా మతపరమైన శాఖల యొక్క అన్ని కార్యకలాపాలను నియంత్రించే అధికారాన్ని ప్రభుత్వానికి ఇస్తుంది.
- B. పబ్లిక్ ఆర్డర్ (ప్రజా భద్రత), నైతికత (morality) మరియు ఆరోగ్యానికి లోబడి, మతపరమైన మరియు ధార్మిక ప్రయోజనాల కోసం సంస్థలను స్థాపించడానికి మరియు నిర్వహించడానికి ప్రతి మతపరమైన శాఖను ఇది అనుమతిస్తుంది.
- C. దేవాలయాలను కేవలం ప్రభుత్వం నియమించిన కమిటీల ద్వారా మాత్రమే నిర్వహించాలని ఇది తప్పనిసరి చేస్తుంది.

D. మతపరమైన శాఖలు ఆస్తులను కలిగి ఉండే హక్కును, కేవలం ప్రభుత్వం ఇచ్చిన ఆస్తులకే ఇది పరిమితం చేస్తుంది.

Answer: B

Explanation:

- ఆర్టికల్ 26 మతపరమైన శాఖలకు సమిష్టి మత స్వేచ్ఛను హామీ ఇస్తుంది. పబ్లిక్ ఆర్డర్, నైతికత మరియు ఆరోగ్యానికి లోబడి సంస్థలను స్థాపించడం, మతపరమైన వ్యవహారాలను నిర్వహించుకోవడం మరియు ఆస్తులను కలిగి ఉండే హక్కులు ఇందులో ఉన్నాయి. దుర్వినియోగాన్ని నివారించడానికి పరిపాలన మరియు ఆర్థిక వ్యవహారాల లాంటి లౌకిక అంశాలను ప్రభుత్వం నియంత్రించగలిగినప్పటికీ, 'అవశ్యక మతపరమైన ఆచారాలలో' (essential religious practices) అది జోక్యం చేసుకోలేదు. లౌకిక రాజ్యాంగ చట్టంలో వాటి స్వయంప్రతిపత్తిని ఇది కాపాడుతుంది.

18) భారత రాజ్యాంగం కింద ఉన్న 'మత స్వేచ్ఛా హక్కు' గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- ఆర్టికల్ 25 వ్యక్తులందరికీ అంతరాత్మ స్వేచ్ఛను, మరియు మతాన్ని స్వేచ్ఛగా స్వీకరించే, ఆచరించే మరియు ప్రచారం చేసే హక్కును హామీ ఇస్తుంది.
- ఆర్టికల్ 26 కింద మతపరమైన వ్యవహారాలను నిర్వహించుకునే హక్కు సంపూర్ణమైనది (absolute).
- ఏ నిర్దిష్ట మతాన్నైనా ప్రోత్సహించడానికి పన్నులు చెల్లించమని ఏ వ్యక్తినీ బలవంతం చేయకూడదు.
- పూర్తిగా ప్రభుత్వ నిధులతో నిర్వహించబడే విద్యా సంస్థల్లో మతపరమైన బోధన నిషేధించబడింది.

పై వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- ఒకటి మాత్రమే
- మూడు మాత్రమే
- నాలుగు సరైనవే
- ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- వాక్యం 1 సరైనది:** ఆర్టికల్ 25 పౌరులు కాని వారితో సహా

వ్యక్తులందరికీ అంతరాత్మ స్వేచ్ఛను, మతాన్ని ఆచరించే హక్కును ఇస్తుంది. అయితే, ఇది పబ్లిక్ ఆర్డర్, నైతికత, ఆరోగ్యం మరియు ఇతర ప్రాథమిక హక్కులకు లోబడి ఉంటుంది.

- వాక్యం 2 తప్పు:** ఆర్టికల్ 26 హక్కులు సంపూర్ణమైనవి కావు; అవి పబ్లిక్ ఆర్డర్, నైతికత మరియు ఆరోగ్యానికి లోబడి ఉంటాయి. ఇందులో పరిమిత ప్రభుత్వ జోక్యానికి అవకాశం ఉంది.
- వాక్యం 3 సరైనది:** ఏ నిర్దిష్ట మతాన్ని ప్రోత్సహించడానికి లేదా నిర్వహించడానికి పన్నులు చెల్లించమని ఏ వ్యక్తినీ బలవంతం చేయరాదని ఆర్టికల్ 27 నిర్ధారిస్తుంది, ఇది లౌకికవాదాన్ని బలపరుస్తుంది.
- వాక్యం 4 సరైనది:** పూర్తిగా ప్రభుత్వ నిధులతో నడిచే సంస్థల్లో మతబోధనను ఆర్టికల్ 28(1) నిషేధిస్తుంది. అయితే, ఎండోమెంట్ల కింద ఏర్పాటైన సంస్థలకు మినహాయింపులు ఉన్నాయి.

19) భారతదేశంలో బహిరంగ నిరసనలకు సంబంధించిన చట్టపరమైన ప్రేమ్వర్క్ గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- వాక్యం 1:** నిరసన తెలిపే చట్టబద్ధమైన హక్కును అణిచివేసేందుకు CrPC లోని సెక్షన్ 144 ను ఉపయోగించరాదని సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది.
- వాక్యం 2:** కేవలం ఆందోళనలతో (apprehension) కాకుండా, తక్షణ ముప్పును (imminent threat) సూచించే వాస్తవిక ఆధారాలపైనే (material facts) అంక్షలు విధించాలని కోర్టు నొక్కిచెప్పింది.

కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- వాక్యం 1 మరియు వాక్యం 2 రెండూ సరైనవే, మరియు వాక్యం 1 కు వాక్యం 2 సరైన వివరణ
- వాక్యం 1 మరియు వాక్యం 2 రెండూ సరైనవే, కానీ వాక్యం 1 కు వాక్యం 2 సరైన వివరణ కాదు
- వాక్యం 1 సరైనది కానీ వాక్యం 2 తప్పు
- వాక్యం 1 తప్పు కానీ వాక్యం 2 సరైనది

Answer: A

Explanation:

- వాక్యం 1 సరైనది:** మజ్జూర్ కిసాన్ శక్తి సంఘటన్ వర్సెస్

యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2018) కేసులో ఆర్టికల్ 19(1)(b) కింద రక్షణ పొందే శాంతియుత నిరసనలను అణిచివేసేందుకు సెక్షన్ 144 ను ఏకపక్షంగా ఉపయోగించరాదని సుప్రీంకోర్టు స్పష్టం చేసింది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఆర్టికల్ 19(3) కింద సహేతుకత (reasonableness) పరీక్షను సంతృప్తిపరుస్తూ, తక్షణ ప్రమాదాన్ని చూపే వాస్తవిక ఆధారాలపై (objective material facts) ఆంక్షలు ఉండాలని కోర్టు తీర్పునిచ్చింది.
- వాక్యం 2, వాక్యం 1 ను సరిగ్గా వివరిస్తుంది, ఎందుకంటే ఇది సెక్షన్ 144 దుర్వినియోగాన్ని పరిమితం చేసే రాజ్యాంగపరమైన ఆధారాన్ని అందిస్తుంది, తద్వారా ప్రజాస్వామ్య అసమ్మతిని కాపాడుతుంది.

20) భారత రాజ్యాంగం నేపథ్యంలో 'న్యాయ సమీక్ష' (Judicial Review) సిద్ధాంతం గురించి, కింది వాటిని పరిశీలించండి:

- A. ఇది రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 13 కింద స్పష్టంగా నిర్వచించబడింది.
- B. 'డ్యూ ప్రాసెస్ ఆఫ్ లా' (due process of law) సూత్రం కారణంగా భారతదేశంలో న్యాయ సమీక్ష పరిధి అమెరికాతో సమానంగా ఉంటుంది.
- C. న్యాయ సమీక్ష పార్లమెంటు చేసిన చట్టాలకు మాత్రమే వర్తిస్తుంది, రాష్ట్ర చట్టాలకు కాదు.
- D. కార్యనిర్వాహక చర్యల (executive actions) రాజ్యాంగబద్ధతను పరిశీలించడంలో దీనిని ఉపయోగించలేరు.

Answer: A

Explanation:

- ప్రాథమిక హక్కులకు విరుద్ధంగా ఉన్న చట్టాలు చెల్లవని (void) ప్రకటించడం ద్వారా ఆర్టికల్ 13 న్యాయ సమీక్షకు రాజ్యాంగపరమైన ఆధారాన్ని అందిస్తుంది. ఒకే నిబంధనలో సమగ్రంగా నిర్వచించబడకపోయినప్పటికీ, న్యాయ సమీక్ష ఆర్టికల్స్ 13, 32 మరియు 226 నుండి తీసుకోబడింది. భారతదేశం "చట్టం ద్వారా నిర్దేశించబడిన విధానం" (procedure established by law) ను అనుసరిస్తుంది. దీనివల్ల అమెరికా "డ్యూ ప్రాసెస్" సిద్ధాంతంతో పోలిస్తే ఇక్కడ న్యాయ సమీక్ష పరిధి ఇరుకుగా

ఉంటుంది. న్యాయ సమీక్ష శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక చర్యల (legislative and executive actions) రెండింటికీ వర్తిస్తుంది.

21) యూజీసీ ఈక్విటీ నిబంధనలు 2026 (UGC Equity Regulations, 2026) కి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఉన్నత విద్యా సంస్థల్లో సమాన అవకాశాల కేంద్రాలను (Equal Opportunity Centres) ఏర్పాటు చేయాలని ఇవి స్పష్టం చేస్తున్నాయి.
2. ఈ నిబంధనలు ఎస్సీ, ఎస్టీ, ఓబీసీ వర్గాలకు సంబంధించి 'కుల ఆధారిత వివక్ష'ను ప్రత్యేకంగా నిర్వచించాయి.
3. తప్పుడు ఫిర్యాదులు చేసినవారికి (False complaints) ఈ నిబంధనలు స్పష్టమైన శిక్షలను (Penalties) సూచిస్తున్నాయి.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- 1వ వాక్యం సరైనది: అట్టడుగు వర్గాల విద్యార్థుల సమస్యలను పరిష్కరించడానికి ప్రతి సంస్థలో ఒక EOC ని ఏర్పాటు చేయాలని ఇవి తప్పనిసరి చేశాయి.
- 2వ వాక్యం సరైనది: ఎస్సీ, ఎస్టీ, ఓబీసీ వర్గాలపై జరిగే వివక్షను ఇవి కుల ఆధారిత వివక్షగా గుర్తించాయి.
- 3వ వాక్యం తప్పు: ఈ నిబంధనల్లో తప్పుడు ఫిర్యాదులకు సంబంధించిన ఎలాంటి శిక్షలు, రక్షణలు లేవు. దీనిపైనే ప్రధానంగా విమర్శలు వస్తున్నాయి.

22) భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 15 (Article 15) కింద వివక్ష నిషేధానికి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- A. ఇది కేవలం రాజ్యం (State) చూపే వివక్షను మాత్రమే నిషేధిస్తుంది, ప్రైవేట్ వ్యక్తులు చూపే

వివక్షను కాదు.

- B. ఇది 'వంశం/సంతతి' (Descent) ఆధారంగా వివక్ష చూపడాన్ని కూడా నిషేధిస్తుంది.
- C. మహిళలు, పిల్లల కోసం రాజ్యం (State) ఎలాంటి ప్రత్యేక సదుపాయాలు కల్పించకూడదు.
- D. ఇది పౌరులకు, విదేశీయులకు (Foreigners) ఇద్దరికీ వర్తిస్తుంది.

Answer: A

Explanation:

- ఆర్టికల్ 15(1) కేవలం రాజ్యం (State) చూపే వివక్షను మాత్రమే నిషేధిస్తుంది. మతం, జాతి, కులం, లింగం, పుట్టిన ప్రదేశం - ఈ 5 కారణాల ఆధారంగా వివక్ష చూపకూడదు. (దీనిలో Descent అనే పదం లేదు). ఆర్టికల్ 15(3) ద్వారా మహిళలు, పిల్లలకు ప్రత్యేక సదుపాయాలు కల్పించవచ్చు. ఈ ఆర్టికల్ కేవలం భారత పౌరులకు మాత్రమే వర్తిస్తుంది, విదేశీయులకు కాదు.

23) ఆర్టికల్ 15 పరిధి, అమలుకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఆర్టికల్ 15(1) ప్రైవేట్ వ్యక్తులకు (Private individuals) వర్తిస్తుంది.
2. ఆర్టికల్ 15(3) మహిళలు, పిల్లలకు ప్రత్యేక సదుపాయాలు కల్పించడానికి అనుమతిస్తుంది.
3. వివక్షను నిషేధించే అంశాలలో 'కులం' (Caste) కూడా ఒకటి.
4. ఆర్టికల్ 15(2) కేవలం ప్రభుత్వ నిధులతో నడిచే సంస్థలకు (State-funded) మాత్రమే వర్తిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. మూడు మాత్రమే
- C. రెండు మాత్రమే
- D. అన్నీ

Answer: C

Explanation:

- * 1వ వాక్యం తప్పు: ఆర్టికల్ 15(1) కేవలం రాజ్యానికి (State) మాత్రమే వర్తిస్తుంది.
- 2వ వాక్యం సరైనది: ఆర్టికల్ 15(3) ద్వారా మహిళలు,

పిల్లలకు ప్రత్యేక సదుపాయాలు కల్పించవచ్చు.

- 3వ వాక్యం సరైనది: 'కులం' అనేది వివక్ష చూపకూడని అంశాలలో ఒకటి.
- 4వ వాక్యం తప్పు: ఆర్టికల్ 15(2) ప్రైవేట్ దుకాణాలు, హోటళ్లు, పబ్లిక్ ప్రదేశాలకు (ప్రైవేట్ సంస్థలకు కూడా) వర్తిస్తుంది. కాబట్టి 2, 3 వాక్యాలు మాత్రమే (రెండు మాత్రమే) సరైనవి.

24) రిజర్వేషన్లకు సంబంధించిన రాజ్యాంగ నిబంధనలు, సుప్రీంకోర్టు తీర్పుల గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. 103వ రాజ్యాంగ సవరణ.. ఎస్సీ, ఎస్టీ, ఓబీసీ వర్గాల్లో లేని ఆర్థికంగా వెనుకబడిన వర్గాలకు (EWS) 10% రిజర్వేషన్ కల్పిస్తుంది.
2. ఇంద్ర సాహ్ని కేసు (1992) లో.. ప్రమోషన్లలో ఎస్సీ, ఎస్టీలకు 'క్రీమీ లేయర్' (Creamy layer) వర్తిస్తుందని సుప్రీంకోర్టు తీర్పు ఇచ్చింది.
3. ఆర్టికల్ 16(4A).. ఎస్సీ, ఎస్టీలకు సీనియారిటీతో కూడిన ప్రమోషన్లలో రిజర్వేషన్లు (Reservation in promotion) కల్పించడానికి అనుమతిస్తుంది.
4. ఎం.నాగరాజ్ కేసులో.. ప్రమోషన్లలో కూడా రిజర్వేషన్లు 50% మించకూడదని (50% ceiling) సుప్రీంకోర్టు ఖచ్చితంగా స్పష్టం చేసింది.

పై వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. రెండు మాత్రమే
- B. మూడు మాత్రమే
- C. అన్నీ
- D. ఏదీ కాదు

Answer: A

Explanation:

- 1వ వాక్యం సరైనది: 103వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం (2019) ద్వారా EWS కోటా (10%) తీసుకువచ్చారు.
- 2వ వాక్యం తప్పు: ఇంద్ర సాహ్ని కేసులో 'క్రీమీ లేయర్' కేవలం ఓబీసీలకు మాత్రమే వర్తిస్తుందని సుప్రీంకోర్టు చెప్పింది (ఎస్సీ, ఎస్టీలకు కాదు).
- 3వ వాక్యం సరైనది: 77వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా ఆర్టికల్ 16(4A) ని చేర్చారు. ఇది ఎస్సీ, ఎస్టీలకు

ప్రమాదనలో రిజర్వేషన్లు కల్పిస్తుంది.

- 4వ వాక్యం తప్పు: ఎం.నాగరాజ్ కేసులో (2006) కోర్టు 50% పరిమితిని ఖచ్చితంగా విధించలేదు. వెనుకబాటుతనం, ప్రాతినిధ్యం తక్కువగా ఉండటం లాంటి సరైన డేటా చూపిస్తే రిజర్వేషన్లు ఇవ్వచ్చని చెప్పింది. కాబట్టి 1, 3 వాక్యాలు మాత్రమే (రెండు మాత్రమే) సరైనవి.

25) భారత ఎన్నికల సంఘం (ECI) గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారత ఎన్నికల సంఘం ఒక రాజ్యాంగ సంస్థ (Constitutional body).
2. ప్రధాన ఎన్నికల కమిషనర్‌ను (CEC) రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు. వారి పదవీకాలం ఆరేళ్లు లేదా 65 ఏళ్ల వయస్సు వచ్చే వరకు (ఏది ముందైతే అది) ఉంటుంది.
3. ఈసీఐ (ECI) కేవలం పార్లమెంటు, రాష్ట్రపతి, ఉపరాష్ట్రపతి పదవులకు మాత్రమే ఎన్నికలను నిర్వహిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడూ సరైనవి
- D. ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- 1వ వాక్యం సరైనది: ఆర్టికల్ 324 కింద ఈసీఐ ఒక రాజ్యాంగ సంస్థ. ఎన్నికల పర్యవేక్షణ, నియంత్రణ దీని బాధ్యత.
- 2వ వాక్యం సరైనది: సీఈసీ స్వేచ్ఛను కాపాడటానికి రాష్ట్రపతి వారిని 6 ఏళ్లు లేదా 65 ఏళ్ల వయసు వచ్చే వరకు నియమిస్తారు.
- 3వ వాక్యం తప్పు: ఈసీఐ కేవలం లోక్‌సభ, రాజ్యసభ, రాష్ట్రపతి, ఉపరాష్ట్రపతి ఎన్నికలు మాత్రమే కాదు. రాష్ట్ర శాసనసభలు (సార్వత్రిక), శాసనమండలి (MLC) ఎన్నికలను కూడా నిర్వహిస్తుంది. దీని పరిధి చాలా

విస్తృతమైనది

26) భారత ఎన్నికల సంఘం కూర్పు (Composition) గురించి అసలు రాజ్యాంగ నిబంధన ఏమి చెబుతుంది?

- A. ఇది సీఈసీ (CEC) మరియు ఇద్దరు ఇతర ఎన్నికల కమిషనర్లను కలిగి ఉంటుంది.
- B. ఇది కేవలం సీఈసీ (CEC) తోనే ఉంటుంది, వేరే కమిషనర్ల ప్రస్తావన లేదు.
- C. ఇది సీఈసీ (CEC) మరియు రాష్ట్రపతి ఎప్పటికప్పుడు నిర్ణయించేంత మంది ఇతర ఎన్నికల కమిషనర్లను కలిగి ఉంటుంది.
- D. దీన్ని పూర్తిగా పార్లమెంట్ నిర్ణయిస్తుంది.

Answer: C

Explanation:

- ఆర్టికల్ 324 (Article 324) అసలు నిబంధన ప్రకారం, ఎన్నికల సంఘంలో ఒక ప్రధాన ఎన్నికల కమిషనర్, అలాగే అవసరమైతే రాష్ట్రపతి నిర్ణయించే ఇతర ఎన్నికల కమిషనర్లు ఉంటారు. ఈ వెసులుబాటు (Flexibility) వల్లే ఎన్నికల సంఘం ఒక సభ్యుడి నుంచి బహుళ సభ్యుల (Multi-member) కమిషన్‌గా మారింది.

27) స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన సమయంలో భారత ఎన్నికల సంఘం (ECI) గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. రాజ్యాంగం అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత 1950 లో ఈసీఐ (ECI) ఏర్పాటైంది.
2. మొదట్లో ఇది కేవలం ఒకే సభ్యునితో (సింగిల్-మెంబర్) పనిచేసింది. ఆ ఒక్క సభ్యుడే ప్రధాన ఎన్నికల కమిషనర్ (CEC).
3. 1989 వరకు ఇది సింగిల్-మెంబర్ బాడీ (Single-member body) గానే కొనసాగింది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 3 మాత్రమే
- B. 1, 2, 3
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- 1వ వాక్యం సరైనది: రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 324 కింద

1950 జనవరి 25 న ఈసీఐ ఏర్పడింది.

- 2వ వాక్యం సరైనది: మొదట్లో ఇందులో సీఈసీ మాత్రమే ఉన్నారు. ఇది సింగిల్-మెంబర్ బాడీ.
- 3వ వాక్యం సరైనది: 1989 వరకు ఇది సింగిల్-మెంబర్ గానే కొనసాగింది. ఆ తర్వాత మరో ఇద్దరు ఎన్నికల కమిషనర్లను నియమించి దీనిని మల్టీ-మెంబర్ బాడీగా మార్చారు.

28) భారతదేశంలో కస్టోడియన్ మరణాలకు (Custodial death) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిగణించండి:

1. పోలీసు, జ్యూడీషియల్ లేదా ఇతర చట్ట అమలు సంస్థల అదుపులో ఉన్నప్పుడు ఒక వ్యక్తి మరణించడాన్ని కస్టోడియన్ మరణం అంటారు.
2. భారత రాజ్యాంగం ప్రకారం కస్టోడియన్ మరణాలను 'జీవించే హక్కు మరియు వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ' (Right to life and personal liberty) ఉల్లంఘనలుగా పరిగణిస్తారు.

కింద ఇచ్చిన కోడ్స్ను ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

- A. 1 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే
- C. 1 మరియు 2
- D. 1 లేదా 2 ఏదీ కాదు

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** పోలీసు, జైలు అధికారులు లేదా ఇతర చట్ట అమలు సంస్థల అదుపులో (కస్టోడియన్) లేదా వారి నియంత్రణలో ఉన్నప్పుడు ఒక వ్యక్తి మరణిస్తే దానిని కస్టోడియన్ మరణం అంటారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** అలాంటి మరణాలు సహజమైనవని లేదా నిర్లక్ష్యం, హింస కారణంగా జరగలేదని నిరూపిస్తే తప్ప, వాటిని రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 (జీవించే హక్కు మరియు వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ) ఉల్లంఘనలుగానే పరిగణిస్తారు.

29) భారతదేశంలో కస్టోడియన్ హింసకు (Custodial torture) వ్యతిరేకంగా ఉన్న చట్టపరమైన రక్షణలకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిగణించండి:

1. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 20(3) ఒక నిందితుడు తనకు వ్యతిరేకంగా తానే సాక్ష్యం చెప్పమని బలవంతపెట్టబడకుండా రక్షిస్తుంది.
2. ఆర్టికల్ 22 అరెస్టు మరియు నిర్బంధానికి (detention) సంబంధించిన రక్షణలను అందిస్తుంది.

కింద ఇచ్చిన కోడ్స్ను ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

- A. 1 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే
- C. 1 మరియు 2
- D. 1 లేదా 2 ఏదీ కాదు

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఆర్టికల్ 20(3) వ్యక్తులను స్వయంగా నేరం అంగీకరించకుండా రక్షిస్తుంది, విచారణ సమయంలో బలవంతంగా నేరాంగీకారం చేయించడాన్ని నివారిస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఆర్టికల్ 22 కొన్ని రక్షణలను హామీ ఇస్తుంది. అరెస్టుకు గల కారణాలను తెలియజేయడం, న్యాయవాదిని సంప్రదించే హక్కు లాంటివి ఇందులో ఉన్నాయి. కస్టోడియన్ దుర్వినియోగం మరియు హింసను నివారించడమే ఈ నిబంధనల ఉమ్మడి లక్ష్యం.

30) కస్టోడియన్ మరణాలలో జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్ (NHRC) పాత్రకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిగణించండి:

1. సంబంధిత అధికారులు అన్ని కస్టోడియన్ మరణాల కేసులను తప్పనిసరిగా NHRCకి నివేదించాలి.
2. కస్టోడియన్ మరణాలకు కారణమైన పోలీసు అధికారులకు నేరుగా శిక్ష విధించే అధికారం NHRCకి ఉంది.

కింద ఇచ్చిన కోడ్స్ను ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

- A. 1 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే

- C. 1 మరియు 2
D. 1 లేదా 2 ఏదీ కాదు

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** NHRC మార్గదర్శకాల ప్రకారం, పారదర్శకతను మరియు దర్యాప్తును నిర్ధారించడానికి ప్రతి కస్టోడియన్ మరణాన్ని 24 గంటలలోపు నివేదించాలి.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** NHRC చర్యను లేదా నష్టపరిహారాన్ని సిఫార్సు చేయగలదు, కానీ అది అధికారులకు నేరుగా శిక్ష విధించలేదు. కోర్టులు లేదా క్రమశిక్షణా అధికారుల ద్వారా మాత్రమే శిక్ష అమలు చేయబడుతుంది.

31) కస్టోడియన్ కేసుల్లో న్యాయపరమైన రక్షణలకు (Judicial safeguards) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిగణించండి:

1. డి.కె. బసు వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ వెస్ట్ బెంగాల్ కేసులో కస్టోడియన్ హింసను నివారించడానికి సుప్రీంకోర్టు మార్గదర్శకాలను జారీ చేసింది.
2. అరెస్ట్ మెమోను సిద్ధం చేయడం మరియు అరెస్టున వ్యక్తి తన బంధువు లేదా స్నేహితుడికి సమాచారం ఇచ్చే హక్కును కలిగి ఉండటం ఈ మార్గదర్శకాల్లో ఉన్నాయి.

కింద ఇచ్చిన కోడ్స్‌ను ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

- A. 1 మాత్రమే
B. 2 మాత్రమే
C. 1 మరియు 2
D. 1 లేదా 2 ఏదీ కాదు

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** చారిత్రక తీర్పు డి.కె. బసు వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ వెస్ట్ బెంగాల్ (1997) లో, సుప్రీంకోర్టు కస్టోడియన్ దుర్వినియోగాన్ని నివారించడానికి మార్గదర్శకాలను నిర్దేశించింది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఈ మార్గదర్శకాలలో కిందివి ఉన్నాయి:
  - అరెస్ట్ మెమో
  - బంధువులకు సమాచారం ఇచ్చే హక్కు

- వైద్య పరీక్ష
- పోలీసు అధికారుల సరైన గుర్తింపు పోలీస్ కస్టడీలో జవాబుదారీతనాన్ని నిర్ధారించడమే ఈ రక్షణల ఉద్దేశ్యం.

32) నేర శిక్షాస్మృతి (Code of Criminal Procedure - CrPC), 1973 కింద కస్టోడియన్ దుర్వినియోగానికి వ్యతిరేకంగా ఉన్న రక్షణలకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిగణించండి:

1. సెక్షన్ 41(1) కింద అరెస్టు అవసరం లేని సందర్భాల్లో, పోలీసు అధికారి ఆ వ్యక్తిని అరెస్టు చేయడానికి బదులుగా విచారణకు హాజరు కావాలని నోటీసు ఇవ్వవచ్చని సెక్షన్ 41A తప్పనిసరి చేస్తుంది.
2. ఏడు సంవత్సరాల వరకు జైలు శిక్ష పడే అవకాశం ఉన్న కొన్ని రకాల నేరాలలో, అరెస్టు చేయడానికి గల కారణాలను అలాగే అరెస్టు చేయకపోవడానికి గల కారణాలను నమోదు చేయాలని సెక్షన్ 41 పోలీసులను కోరుతుంది.
3. కస్టడీలో మరణించిన ప్రతి కేసులో, డిప్యూటీ సూపరింటెండెంట్ ఆఫ్ పోలీస్ (DSP) స్థాయికి తగ్గని పోలీసు అధికారి మాత్రమే దర్యాప్తు చేయాలని సెక్షన్ 176 నిర్దేశిస్తుంది.

కింద ఇచ్చిన కోడ్స్‌ను ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

- A. 1 మరియు 2 మాత్రమే
B. 2 మరియు 3 మాత్రమే
C. 1 మరియు 3 మాత్రమే
D. 1, 2 మరియు 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** అనవసరమైన అరెస్టులను తగ్గించడానికి CrPC లో సెక్షన్ 41A ప్రవేశపెట్టబడింది. సెక్షన్ 41 కింద అరెస్టు అవసరం లేకపోతే, నిందితుడిని అరెస్టు చేయడానికి బదులుగా హాజరు నోటీసు జారీ చేయడానికి ఇది పోలీసులను అనుమతిస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** సవరణలు మరియు కోర్టు తీర్పుల తర్వాత, జవాబుదారీతనాన్ని నిర్ధారించడానికి మరియు

ఏకపక్ష అరెస్టులను నిరోధించడానికి సెక్షన్ 41 పోలీసులను ఒక విధిని నిర్దేశించింది. ఏడు సంవత్సరాల వరకు జైలు శిక్ష విధించదగిన నేరాలలో, అరెస్టు చేయడానికి గల కారణాలను అలాగే అరెస్టు చేయకపోవడానికి గల కారణాలను పోలీసులు తప్పక నమోదు చేయాలి.

- **వాక్యం 3 తప్పు:** కస్టోడియన్ మరణం, అదృశ్యం లేదా కస్టడీలో అత్యాచారం జరిగిన కేసుల్లో సెక్షన్ 176 CrPC మేజిస్ట్రేరియల్ విచారణను (Magisterial inquiry) తప్పనిసరి చేస్తుంది. ఈ విచారణను జ్యూడీషియల్ లేదా ఎగ్జిక్యూటివ్ మేజిస్ట్రేట్ నిర్వహిస్తారు, పోలీసు అధికారి కాదు. కస్టోడియన్ కేసుల్లో స్వతంత్ర దర్యాప్తు జరిగేలా ఇది నిర్ధారిస్తుంది.

33) జన్ విశ్వాస్ 2.0 కి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది చిన్న తప్పులకు జైలు శిక్షను రద్దు చేసి, వాటి స్థానంలో జరిమానాలను (Civil penalties) ప్రవేశపెడుతుంది.
2. ఇది చట్టాల అమలును కోర్టుల నుంచి పరిపాలనా అధికారులకు (Administrative authorities) మారుస్తుంది.
3. ప్రజా భద్రతకు భంగం కలిగించే తీవ్రమైన నేరాలకు కూడా ఇది శిక్షలను పూర్తిగా తొలగిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** అనేక కేంద్ర చట్టాల్లోని చిన్న, విధానపరమైన తప్పులను నేరాల జాబితా నుంచి తొలగించడానికి (Decriminalising) 2023 లో ప్రారంభించిన సంస్కరణలను 'జన్ విశ్వాస్ 2.0' కొనసాగిస్తోంది. జైలు శిక్షకు బదులుగా.. ఇప్పుడు

ఇలాంటి ఉల్లంఘనలకు జరిమానాలు, హెచ్చరికలు లేదా పరిపాలనాపరమైన ఆంక్షలు విధిస్తారు. ఇది దామాషా నియంత్రణ (Proportionality) సూత్రాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. అంటే చిన్న సాంకేతిక లోపాలను క్రిమినల్ నేరాలుగా చూడరు. ముఖ్యంగా వ్యాపారాలకు, MSME లకు చట్టాల పట్ల భయాన్ని తగ్గించడం, వారు స్వచ్ఛందంగా నిబంధనలు పాటించేలా (Voluntary compliance) ప్రోత్సహించడం దీని ఉద్దేశం.

- **2వ వాక్యం సరైనది:** జన్ విశ్వాస్ 2.0 లోని ఒక కీలకమైన నిర్మాణాత్మక మార్పు ఏమిటంటే, చట్టాల అమలును కోర్టుల (Judicial enforcement) నుంచి పరిపాలనా తీర్పుల (Administrative adjudication) పరిధిలోకి మార్చడం. గతంలో, చిన్న తప్పులను కూడా క్రిమినల్ కోర్టుల్లో విచారించేవారు. దీనివల్ల కేసులు పేరుకుపోయాయి. ఇప్పుడు, ఇలాంటి కేసులను తీర్పునిచ్చే అధికారులు (Adjudicating officers - ఎగ్జిక్యూటివ్ అధికారీలు) నిర్వహిస్తారు. వారు నేరుగా జరిమానాలు విధించవచ్చు. దీనివల్ల:

- కేసులు త్వరగా పరిష్కారమవుతాయి
- న్యాయ వ్యవస్థపై భారం తగ్గుతుంది
- నియంత్రణల అమలులో దక్షత (Efficiency) పెరుగుతుంది. ఈ విధంగా, ఈ సంస్కరణ వ్యాపార నిర్వహణను, న్యాయపరమైన దక్షతను (Judicial efficiency) రెండింటినీ సమర్థిస్తుంది.

- **3వ వాక్యం తప్పు:** ఈ సంస్కరణ తీవ్రమైన నేరాలకు శిక్షలను తొలగించదు. ప్రజా భద్రత, పర్యావరణ రక్షణ, ఆర్థిక మోసాలు (Financial fraud) లేదా జాతీయ ప్రయోజనాలకు సంబంధించిన తీవ్రమైన నేరాలకు జైలు శిక్షతో సహా కఠినమైన శిక్షలు (Strict penalties) కొనసాగుతాయి. జన్ విశ్వాస్ 2.0 అనేది ఎంపిక చేసిన నేరాలను (Selective decriminalisation) మాత్రమే తొలగిస్తుంది, మొత్తం అన్ని శిక్షలను రద్దు చేయదు. దీని ప్రధాన లక్ష్యం.. చిన్న విధానపరమైన ఉల్లంఘనలకు (జరిమానాలు), తీవ్రమైన నేరాలకు (క్రిమినల్ శిక్ష కొనసాగింపు) మధ్య వ్యత్యాసం చూపించడమే.

34) జన్ విశ్వాస్ సంస్కరణలకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను

పరిశీలించండి:

1. వ్యాపారాలపై చట్టపరమైన భారాన్ని (Compliance burden) తగ్గించడమే ఈ సంస్కరణల లక్ష్యం.
2. ఇవి కోర్టుల్లో పెండింగ్ కేసుల భారాన్ని (Judicial backlog) తగ్గించడానికి దోహదం చేస్తాయి.
3. ఆర్థిక చట్టాలలో క్రిమినల్ బాధ్యతను (Criminal liability) ఇవి పూర్తిగా రద్దు చేస్తాయి.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** చిన్న విధానపరమైన ఉల్లంఘనలకు జైలు శిక్షను తొలగించడం ద్వారా, ముఖ్యంగా MSME లు, స్టార్టప్లకు చట్టపరమైన భారాన్ని తగ్గించడానికే జన్ విశ్వాస్ 2.0 ని ప్రత్యేకంగా రూపొందించారు. గతంలో, ఫైలింగ్ ఆలస్యం కావడం లేదా చిన్న డాక్యుమెంటేషన్ తప్పులు లాంటి సాంకేతిక లోపాలకు కూడా క్రిమినల్ కేసులు పెట్టేవారు. దీనివల్ల వ్యాపారుల్లో ఎప్పుడూ "జైలు భయం" ఉండేది. అలాంటి నిబంధనల స్థానంలో జరిమానాలు, హెచ్చరికలు తీసుకురావడం ద్వారా.. వ్యాపార నిర్వహణను, స్వచ్ఛంద సమ్మతిని (Voluntary compliance), ఆర్థిక వ్యవస్థ ఫార్మలైజేషన్ (Formalisation of the economy) ఈ సంస్కరణ ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** భారతదేశ పాలనలో ప్రధాన సమస్య అయిన కోర్టు పెండింగ్ కేసులను (Judicial backlog) తగ్గించడంలో ఈ సంస్కరణ విశేషంగా దోహదపడుతుంది. గతంలో పెద్ద సంఖ్యలో చిన్న నియంత్రణ నేరాలను క్రిమినల్ కోర్టుల ద్వారా విచారించేవారు, దీంతో అనవసరంగా కేసులు పేరుకుపోయాయి. జన్ విశ్వాస్ 2.0 పరిపాలనా తీర్పు యంత్రాంగాన్ని (Administrative adjudication mechanism) తీసుకువస్తుంది, ఇక్కడ

తీర్పునిచ్చే అధికారులే ఇటువంటి కేసులను నిర్వహిస్తారు. ఇది వివాదాలను వేగంగా పరిష్కరిస్తుంది. పెండింగ్ కేసులను (Pendency) తగ్గిస్తుంది. తీవ్రమైన క్రిమినల్, రాజ్యాంగపరమైన విషయాలపై దృష్టి పెట్టడానికి కోర్టులకు సమయం ఇస్తుంది.

- **3వ వాక్యం తప్పు:** ఆర్థిక లేదా నియంత్రణ చట్టాలలో (Economic or regulatory laws) క్రిమినల్ బాధ్యతను ఈ సంస్కరణ పూర్తిగా తొలగించదు. ప్రజా భద్రత, పర్యావరణ నష్టం, మోసం, జాతీయ భద్రత లేదా ఆర్థిక దుష్ప్రవర్తనకు సంబంధించిన తీవ్రమైన నేరాలకు జైలు శిక్షతో సహా కఠినమైన క్రిమినల్ శిక్షలు కొనసాగుతాయి. కాబట్టి, ఈ సంస్కరణ దామాషా నియంత్రణ (Proportionality) సూత్రంపై ఆధారపడి ఉండే తప్పు, పూర్తిగా నేరాలను రద్దు (Blanket decriminalisation) చేయదు.

35) నియంత్రణ సంస్కరణల నేపథ్యంలో, "తీర్పునిచ్చే అధికారుల" (Adjudicating Officers) ప్రాథమిక పాత్ర ఏమిటి?

- A. కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య రాజ్యాంగపరమైన వివాదాలను విచారించడం.
- B. నిబంధనల ఉల్లంఘన కేసులను పరిశీలించి జరిమానాలు విధించడం లేదా తప్పు సరిదిద్దుకోవాలని ఆదేశించడం.
- C. క్రిమినల్ కోర్టులు ఇచ్చిన తీర్పులను సమీక్షించడం.
- D. పార్లమెంటరీ చట్టాలకు సవరణలు సూచించడం.

Answer: B

Explanation:

జన్ విశ్వాస్ లాంటి సంస్కరణల కింద తీర్పునిచ్చే అధికారులు (Adjudicating Officers) ఒక ముఖ్యమైన సంస్థాగత యంత్రాంగం. క్రిమినల్ కోర్టులపై ఆధారపడకుండా చిన్న ఉల్లంఘనలను అధికారుల ద్వారానే పరిష్కరించడం వీరి ప్రధాన పాత్ర. వీరి ముఖ్యమైన విధులు:

- వివిధ చట్టాల కింద నిబంధనల ఉల్లంఘన (Non-compliance) కేసులను పరిశీలించడం.
- జరిమానాలు (Monetary penalties) విధించడం.
- హెచ్చరికలు జారీ చేయడం లేదా తప్పు సరిదిద్దుకోవాలని

అదేశించడం.

- చిన్న నేరాలను నిర్ణీత సమయంలోగా (Time-bound) పరిష్కరించడం. **ప్రాముఖ్యత:** ఇది న్యాయ/క్రిమినల్ అమలు (Judicial / Criminal enforcement) నుండి పరిపాలనా/కార్యనిర్వాహక అమలు (Administrative / Executive enforcement) కి మారుతున్న విధానాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. **పాలనాపరమైన ప్రయోజనాలు:**
- కోర్టులపై భారాన్ని తగ్గిస్తుంది.
- వేగం, దక్షత (Efficiency) పెరుగుతుంది.
- నైపుణ్యంతో కూడిన నిర్ణయాలను (Specialised decision-making) ప్రోత్సహిస్తుంది.

36) జన్ విశ్వాస్ 2.0 వల్ల భవిష్యత్తులో వచ్చే ఆందోళనలకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది 'రెగ్యులేటరీ క్యాప్చర్' (Regulatory capture) కు దారితీయవచ్చు. అంటే, నియంత్రణ సంస్థల అధికారులే తాము పర్యవేక్షించే పరిశ్రమలకు అనుకూలంగా వ్యవహరించే ప్రమాదం ఉంది.
2. జైలు శిక్షల స్థానంలో జరిమానాలు విధించడం వల్ల కొన్ని కేసులలో చట్టం పట్ల భయం (Deterrence) తగ్గిపోవచ్చు.
3. దీనివల్ల చిన్న నేరాలను కూడా క్రిమినల్ కేసులుగా (Criminalisation) పరిగణించే అవకాశం పెరుగుతుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** చట్టాల అమలును అధికారులకు (Executive authorities) అప్పగించినప్పుడు, వారు పరిశ్రమలతో సన్నిహితంగా ఉండటం వల్ల రెగ్యులేటరీ క్యాప్చర్ (Regulatory capture) జరిగే ప్రమాదం ఉంది.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** పెద్ద పెద్ద కంపెనీలు ఈ జరిమానాలను

కూడా వ్యాపార నిర్వహణలో ఒక ఖర్చుగా (Cost of doing business) భావిస్తే, చట్టం పట్ల భయం (Deterrence) తగ్గే ప్రమాదం ఉంది.

- **3వ వాక్యం తప్పు:** చిన్న నేరాలను క్రిమినల్ జాబితా నుంచి తొలగించడమే (Decriminalisation) ఈ సంస్కరణ లక్ష్యం. దీనివల్ల క్రిమినల్ కేసులు తగ్గుతాయి, పెరగవు.

37) గగన్యాన్ మిషన్కు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. క్రూ మాడ్యూల్ (Crew Module) రీ-ఎంట్రీ మరియు సురక్షిత ల్యాండింగ్కు బాధ్యత వహిస్తుంది.
2. ఏరోబ్రేకింగ్ (Aerobraking) ప్రక్రియ వాతావరణ రాపిడిని ఉపయోగించి అంతరిక్ష నౌక వేగాన్ని తగ్గిస్తుంది.
3. క్రూ ఎస్కేప్ సిస్టమ్ (CES) కేవలం రీ-ఎంట్రీ దశలో మాత్రమే పనిచేస్తుంది.

పై వాటిలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మరియు 2 మాత్రమే
- B. 2 మరియు 3 మాత్రమే
- C. 1 మరియు 3 మాత్రమే
- D. 1, 2 మరియు 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** క్రూ మాడ్యూల్ అనేది వ్యోమగాములు ఉండే నివాస భాగం. ఇది రీ-ఎంట్రీ, కిందకు దిగడం మరియు సురక్షిత ల్యాండింగ్ కోసం ప్రత్యేకంగా రూపొందించబడింది. ఇందులో హీట్ షీల్డ్ మరియు పారాచూట్ వ్యవస్థలు ఉంటాయి.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఏరోబ్రేకింగ్ అనేది వాతావరణ ఘర్షణను (drag) ఉపయోగించి నౌక వేగాన్ని తగ్గించే సాంకేతికత. దీనివల్ల ఇంధనాన్ని ఖర్చు చేయకుండానే వేగాన్ని అదుపు చేయవచ్చు.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** క్రూ ఎస్కేప్ సిస్టమ్ (CES) అనేది ప్రయోగం ప్రారంభంలో లేదా రాకెట్ పైకి వెళ్లే సమయంలో ఏదైనా ప్రమాదం జరిగితే వ్యోమగాములను రక్షించడానికి

ఉద్దేశించినది. ఇది రీ-ఎంట్రీ దశలో పనిచేయదు.

38) మానవ అంతరిక్ష యాత్రలో 'క్రూ ఎస్కేప్ సిస్టమ్' (CES) సాంకేతికతలకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. **వాక్యం 1:** గగన్యాన్ క్రూ ఎస్కేప్ సిస్టమ్లో నియంత్రిత థ్రస్ట్ కోసం లిక్విడ్-ప్రాపెల్లెంట్ హైపర్గోలిక్ థ్రస్టర్లను ఉపయోగిస్తారు.
2. **వాక్యం 2:** అత్యవసర సమయాల్లో క్రూ మాడ్యూల్ను వేగంగా విడదీయడానికి ఫైరోటెక్నిక్ బోల్ట్లు మరియు పేలుడు పరికరాలను ఉపయోగిస్తారు.

కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- A. వాక్యం 1 మరియు వాక్యం 2 రెండూ సరైనవే, మరియు వాక్యం 2 అనేది వాక్యం 1 కు సరైన వివరణ.
- B. వాక్యం 1 మరియు వాక్యం 2 రెండూ సరైనవే, కానీ వాక్యం 2 అనేది వాక్యం 1 కు సరైన వివరణ కాదు.
- C. వాక్యం 1 సరైనది కానీ వాక్యం 2 తప్పు.
- D. వాక్యం 1 తప్పు కానీ వాక్యం 2 సరైనది.

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** గగన్యాన్ క్రూ ఎస్కేప్ సిస్టమ్ సాలిడ్ (ఘన) రాకెట్ మోటార్లను ఉపయోగిస్తుంది, లిక్విడ్ థ్రస్టర్లను కాదు. అత్యవసర సమయంలో క్షణాల్లో మాడ్యూల్ను రాకెట్ నుండి దూరం తీసుకెళ్లడానికి ఘన ఇంధన మోటార్లు ఇచ్చే అత్యధిక శక్తి చాలా కీలకం.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** అంతరిక్ష రంగంలో భాగాలను తక్షణమే వేరు చేయడానికి ఫైరోటెక్నిక్ బోల్ట్లు మరియు పేలుడు నట్లను ఉపయోగిస్తారు. ఇవి ప్రమాద సమయంలో క్రూ మాడ్యూల్ను రాకెట్ నుండి సెకన్ల వ్యవధిలో విడదీస్తాయి.

39) గగన్యాన్ మిషన్కు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది తక్కువ భూ కక్ష్యలో (LEO) సుమారు 400 కి.మీ ఎత్తులో ప్రయాణించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
2. ఈ మిషన్ కోసం పిఎస్ఎల్వీ (PSLV) లాంచ్ వెహికల్ను ఉపయోగిస్తారు.

3. 'వ్యోమమిత్ర' అనే హ్యూమనాయిడ్ రోబోట్ ఈ మిషన్లో భాగం.
4. వ్యోమగాములను చంద్రుడిపై దించడం ఈ మిషన్ ప్రధాన లక్ష్యం.

పై వాటిలో ఎన్ని వాక్యాలు సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడు మాత్రమే
- D. నాలుగు సరైనవే

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** గగన్యాన్ లక్ష్యం వ్యోమగాములను భూమికి 400 కి.మీ ఎత్తులో ఉన్న కక్ష్యలోకి పంపి సురక్షితంగా తీసుకురావడం.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** ఈ మిషన్ కోసం LVM3 (GSLV Mk III) రాకెట్ను ఉపయోగిస్తారు. దీనిని మానవ ప్రయాణానికి అనుగుణంగా (Human-rated) మార్చారు. PSLV కేవలం ఉపగ్రహ ప్రయోగాలకే పరిమితం.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఇస్రో రూపొందించిన 'వ్యోమమిత్ర' అనే రోబోట్ను మానవ రహిత ప్రయోగాల్లో భాగంగా పంపి వ్యవస్థలను పరీక్షిస్తారు.
- **వాక్యం 4 తప్పు:** ఇది కేవలం తక్కువ భూ కక్ష్య (LEO) యాత్ర మాత్రమే. చంద్రుడిపైకి మనుషులను పంపడం అనేది భవిష్యత్తులో చేపట్టే వేరే ప్రాజెక్ట్ (ఉదా: చంద్రయాన్ తదుపరి దశలు).

40) ఆదిత్య-L1 మిషన్కు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది సూర్యుడిని అధ్యయనం చేయడానికి భారతదేశం చేపట్టిన మొట్టమొదటి అంతరిక్ష ఆధారిత అబ్జర్వేటరీ మిషన్.
2. ఆస్ట్రోసాట్ (AstroSat) తర్వాత ఇస్రో చేపట్టిన రెండవ ఖగోళ అబ్జర్వేటరీ తరగతి మిషన్ ఇది.
3. మార్స్ ఆర్బిటర్ మిషన్ (మంగళయాన్) తో పోలిస్తే దీని ప్రయాణ కాలం తక్కువ.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మరియు 2 మాత్రమే

- B. 2 మరియు 3 మాత్రమే
C. 1 మరియు 3 మాత్రమే
D. 1, 2 మరియు 3

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఆదిత్య-L1 సూర్యుడిని నిరంతరం పర్యవేక్షించడానికి భూమి నుండి 15 లక్షల కి.మీ దూరంలోని L1 పాయింట్ వద్ద మోహరించబడిన మొదటి భారతీయ మిషన్.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** 2015లో ప్రయోగించిన ఆస్ట్రోశాట్ తర్వాత ఇస్రో చేపట్టిన రెండవ అబ్జర్వేటరీ మిషన్ ఇదే.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఆదిత్య-L1 తన లక్ష్యాన్ని చేరడానికి సుమారు 125 రోజులు పట్టింది. మంగళయాన్ అంగారకుడిని చేరడానికి సుమారు 300 రోజులు పట్టింది. కక్ష్యల దూరం మరియు మార్గాల ఆధారంగా ఈ తేడా ఉంటుంది.

41) భారతదేశంలోని 'కేంద్రపాలిత ప్రాంతం' (Union Territory) గురించి కింది వాటిలో ఏది ఉత్తమంగా వివరిస్తుంది?

- A. పూర్తి శాసన స్వయంప్రతిపత్తి కలిగిన ఒక సమాఖ్య యూనిట్
B. కేంద్ర ప్రభుత్వం నేరుగా పరిపాలించే భూభాగం
C. ఆర్టికల్ 370 కింద ప్రత్యేక రాజ్యాంగ హోదా కలిగిన రాష్ట్రం
D. ఎన్నికైన గవర్నర్ ద్వారా పాలించబడే ప్రాంతం

Answer: B

Explanation:

- కేంద్రపాలిత ప్రాంతం అనేది కేంద్ర ప్రభుత్వం ద్వారా నియమించబడిన అడ్మినిస్ట్రేటర్ లేదా లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ (LG) ద్వారా నేరుగా పరిపాలించబడుతుంది. కొన్ని కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు (ఢిల్లీ, పుదుచ్చేరి వంటివి) శాసనసభలు ఉన్నప్పటికీ, వాటికి పరిమిత అధికారాలు మాత్రమే ఉంటాయి.

42) పుదుచ్చేరికి సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. దీని శాసనసభ నేరుగా రాజ్యాంగం ద్వారా సృష్టించబడింది.
2. దీని పాలనా నిర్మాణం 'కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల ప్రభుత్వ చట్టం, 1963' (Government of Union Territories Act, 1963) పై ఆధారపడి ఉంటుంది.
3. అన్ని విషయాలలో లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తప్పనిసరిగా మంత్రిమండలి యొక్క 'సలహా మరియు సహాయం' (Aid and advice) మేరకు నడుచుకోవాలి.

పై వాటిలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2 మాత్రమే
B. 1 మరియు 2 మాత్రమే
C. 2 మరియు 3 మాత్రమే
D. 1, 2 మరియు 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 239A కేవలం పుదుచ్చేరి వంటి UTల కోసం శాసనసభను ఏర్పాటు చేసే అధికారాన్ని పార్లమెంటుకు ఇస్తుంది. శాసనసభ నేరుగా రాజ్యాంగం ద్వారా ఏర్పడలేదు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** 1963 చట్టం పుదుచ్చేరి పాలనా వ్యవస్థకు అసలైన చట్టపరమైన మరియు సంస్థాగత పునాదిని అందిస్తుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ అన్ని విషయాలలో మంత్రిమండలికి కట్టుబడి ఉండాల్సిన అవసరం లేదు; ఆయనకు కొన్ని విచక్షణాధికారాలు ఉంటాయి. వివాదాలు తలెత్తినప్పుడు అంశాలను రాష్ట్రపతికి నివేదించవచ్చు.

43) ఢిల్లీకి సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఢిల్లీ శాసనసభ 'శాంతిభద్రతల' (Public Order) అంశంపై చట్టం చేయగలదు.
2. ఆర్టికల్ 239AA ఢిల్లీకి ప్రత్యేక రాజ్యాంగ హోదాను కల్పిస్తుంది.
3. లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ కు ఎటువంటి విచక్షణాధికారాలు లేవు.

పై వాటిలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2 మాత్రమే
- B. 1 మరియు 2 మాత్రమే
- C. 2 మరియు 3 మాత్రమే
- D. 1, 2 మరియు 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** ఢిల్లీ శాసనసభకు శాంతిభద్రతలు (Public Order), పోలీస్ మరియు భూమి (Land) అంశాలపై చట్టం చేసే అధికారం లేదు. ఇవి కేంద్ర ప్రభుత్వం పరిధిలో ఉంటాయి.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** 1991లో జరిగిన 69వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా చేర్చబడిన ఆర్టికల్ 239AA, ఢిల్లీని 'నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ' (NCT) గా గుర్తించి ప్రత్యేక హోదాను ఇచ్చింది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఎన్నికైన ప్రభుత్వంతో విభేదాలు తలెత్తినప్పుడు లేదా కొన్ని ప్రత్యేక సందర్భాల్లో LGకి విచక్షణాధికారాలు ఉంటాయి.

44) జమ్మూ & కాశ్మీర్ (UT) కి సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. దీని శాసనసభకు పూర్తిస్థాయి రాష్ట్రంతో సమానమైన అధికారాలు ఉన్నాయి.
2. శాంతిభద్రతలు మరియు పోలీస్ విభాగాలు లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ నియంత్రణలో ఉంటాయి.
3. దీని పాలన 'జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం, 2019' పై ఆధారపడి ఉంటుంది.

పై వాటిలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2 మరియు 3 మాత్రమే
- B. 1 మరియు 2 మాత్రమే
- C. 1 మరియు 3 మాత్రమే
- D. 1, 2 మరియు 3

జవాబు: (ఎ)

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** జమ్మూ & కాశ్మీర్ అసెంబ్లీకి రాష్ట్రంతో సమానమైన అధికారాలు లేవు, ఎందుకంటే కీలక అంశాలు కేంద్రం పరిధిలో ఉంచబడ్డాయి.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** శాంతిభద్రతలు మరియు పోలీస్ అధికారాలు లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ద్వారా కేంద్రం వద్దే ఉంటాయి.

- **వాక్యం 3 సరైనది:** 2019 పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం ఇక్కడ ప్రస్తుత పాలనా వ్యవస్థను నిర్దేశించింది.

45) రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 246(4) దేనిని వివరిస్తుంది?

- A. UTల కోసం రాష్ట్ర జాబితాలోని అంశాలపై పార్లమెంటు చట్టం చేయకుండా నిరోధిస్తుంది.
- B. పార్లమెంటు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల కోసం ఏ అంశం మీదైనా చట్టం చేయవచ్చు.
- C. పార్లమెంటు కంటే UT శాసనసభలకే ఎక్కువ అధికారాలు ఉంటాయి.
- D. ఇది కేవలం ఢిల్లీకి మాత్రమే వర్తిస్తుంది.

Answer: B

Explanation:

- ఆర్టికల్ 246(4) ప్రకారం, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల భూభాగాల కోసం పార్లమెంటు రాష్ట్ర జాబితాలోని (State List) అంశాలపైనా చట్టం చేసే అధికారం కలిగి ఉంది. ఇది UTల పరిపాలనలో రాజ్యాంగానికి ఉన్న ఏకకేంద్ర (Unitary) మొగ్గును సూచిస్తుంది.

46) మారకపు రేటు గతిశీలతకు (exchange rate dynamics) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. కరెన్సీ తరుగుదల (depreciation) ఎల్లప్పుడూ అధిక ఆర్థిక వృద్ధికి దారితీస్తుంది.
2. కరెన్సీ తరుగుదల.. విదేశీ కరెన్సీలో తీసుకున్న రుణాల భారాన్ని పెంచుతుంది.
3. ఒక దేశం ఏకకాలంలో స్థిరమైన మారకపు రేటు, స్వేచ్ఛాయుత మూలధన కదలికలు మరియు స్వతంత్ర ద్రవ్య విధానాన్ని కొనసాగించగలదు.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2 మాత్రమే
- B. 1 మరియు 2 మాత్రమే
- C. 2 మరియు 3 మాత్రమే
- D. 1, 2 మరియు 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** కరెన్సీ తరుగుదల దిగుమతుల వ్యయాన్ని పెంచి ద్రవ్యోల్బణానికి, ఆర్థిక అస్థిరతకు దారితీయవచ్చు. తద్వారా ఇది ఎగుమతుల ద్వారా వచ్చే లాభాలను దెబ్బతీస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** రూపాయి విలువ పడిపోయినప్పుడు, విదేశీ కరెన్సీలో (ఉదాహరణకు డాలర్లలో) ఉన్న అప్పులు తీర్చడానికి దేశీయ కరెన్సీ (రూపాయలు) ఎక్కువ చెల్లించాల్సి వస్తుంది కాబట్టి రుణ భారం పెరుగుతుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** 'ఇంపాజిబుల్ ట్రినిటీ' (Impossible Trinity) సిద్ధాంతం ప్రకారం ఒక దేశం పైన పేర్కొన్న మూడు లక్ష్యాలను ఏకకాలంలో సాధించడం అసాధ్యం.

47) భారతదేశంలో మారకపు రేటు నిర్వహణకు సంబంధించి, విదేశీ మారక మార్కెట్లో ఆర్బీఐ (RBI) జోక్యం ప్రభావాన్ని పరిశీలించండి:

రూపాయి విలువను స్థిరీకరించడానికి రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (RBI) విదేశీ కరెన్సీని కొనుగోలు చేసినప్పుడు, దేశీయ ద్రవ్య లభ్యతపై (domestic liquidity) దాని ప్రాథమిక ప్రభావం ఏమిటి?

- ఇది దేశీయ ద్రవ్య సరఫరా (money supply) సంకోచానికి (తగ్గడానికి) దారితీస్తుంది.
- ఇది దేశీయ ద్రవ్య సరఫరా విస్తరణకు (పెరగడానికి) దారితీస్తుంది.
- ఏకకాలంలో జరిగే ఓపెన్ మార్కెట్ ఆపరేషన్లు (OMO) వల్ల ఇది తటస్థంగా ఉంటుంది.
- ఇది స్వయంచాలకంగా రెపో రేటును పెంచుతుంది.

Answer: B

Explanation:

- **మార్కెట్ నుండి RBI విదేశీ కరెన్సీని (ఉదా: డాలర్లను) కొనుగోలు చేసినప్పుడు,** దానికి సమానమైన రూపాయలను సిస్టమ్లోకి విడుదల చేస్తుంది. ఇది వాణిజ్య బ్యాంకుల నిల్వలను పెంచి, ఆర్థిక వ్యవస్థలో మొత్తం ద్రవ్య లభ్యతను (liquidity) పెంచుతుంది. కాబట్టి దీని ప్రభావం విస్తరణాత్మకంగా (expansionary) ఉంటుంది. భారీ మూలధన ప్రవాహాల వల్ల రూపాయి విలువ విపరీతంగా

పెరగకుండా (excessive appreciation) నిరోధించడానికి RBI ఉపయోగించే కీలకమైన విధానం ఇది. మిగులు ద్రవ్యాన్ని గ్రహించడానికి RBI తర్వాత స్టెరిలైజేషన్ ఆపరేషన్లు' (ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలను విక్రయించడం వంటివి) నిర్వహించినప్పటికీ, ఫారెక్స్ కొనుగోలు యొక్క తక్షణ మరియు ప్రాథమిక ప్రభావం ద్రవ్య సరఫరా పెరగడమే.

48) విదేశీ మారక మార్కెట్లో భారతీయ రూపాయి గతిశీలతకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- ప్రకటన 1 (Statement I):** నికర విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడుల (FDI) ప్రవాహం పెరగడం వల్ల భారతీయ రూపాయి విలువపై కిందికి (తగ్గే) ఒత్తిడి పడుతుంది (downward pressure).
- ప్రకటన 2 (Statement II):** 'ఇంపాజిబుల్ ట్రినిటీ' (ముందెల్-ఫ్లెమింగ్ ట్రిలమ్మా) సూత్రం ప్రకారం, ఒక దేశం ఏకకాలంలో స్థిరమైన మారకపు రేటు, స్వేచ్ఛాయుత మూలధన కదలికలు మరియు స్వతంత్ర ద్రవ్య విధానాన్ని కొనసాగించలేదు.

కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- ప్రకటన I మరియు II రెండూ సరైనవే, ప్రకటన II ప్రకటన I ని వివరిస్తుంది.
- ప్రకటన I మరియు II రెండూ సరైనవే, కానీ ప్రకటన II ప్రకటన I ని వివరించదు.
- ప్రకటన I సరైనది కానీ ప్రకటన II తప్పు.
- ప్రకటన I తప్పు కానీ ప్రకటన II సరైనది.

Answer: D

Explanation:

- **ప్రకటన 1 తప్పు:** FDI ప్రవాహాలు పెరిగితే దేశీయ మార్కెట్లో విదేశీ కరెన్సీ (డాలర్ల వంటివి) సరఫరా పెరుగుతుంది. ఇది రూపాయికి డిమాండ్ను పెంచుతుంది. తద్వారా రూపాయి విలువ పెరుగుతుంది (appreciation లేదా upward pressure) కానీ తరుగుదల (depreciation) జరగదు.
- **ప్రకటన 2 సరైనది:** 'ఇంపాజిబుల్ ట్రినిటీ' అనేది అంతర్జాతీయ ఆర్థిక శాస్త్రంలో ఒక ప్రాథమిక భావన. ఒక దేశం ఈ కింది మూడింటిని ఏకకాలంలో సాధించలేదని

ఇది స్పష్టం చేస్తుంది: (1) స్థిరమైన మారకపు రేటు, (2) స్వేచ్ఛాయుత మూలధన కదలికలు, (3) స్వతంత్ర ద్రవ్య విధానం. వీటిలో ఒకదానిని దేశం త్యాగం చేయాల్సిందే. ఉదాహరణకు, భారతదేశం 'మేనేజ్డ్ ఫ్లోట్' (managed float) విధానాన్ని అనుసరిస్తూ, మూలధన ప్రవాహాలను పాక్షికంగా నిర్వహిస్తూ, ద్రవ్య స్వాతంత్ర్యాన్ని పాటిస్తోంది.

49) వలస పాలనా కాలంలో ద్రవ్య సంస్కరణలు మరియు భారతీయ రూపాయి పరిణామం గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ప్రకటన 1 (Statement 1): 1898లో స్వీకరించిన 'గోల్డ్ ఎక్స్చేంజ్ స్టాండర్డ్', భారతీయ రూపాయిని బ్రిటిష్ పౌండ్ స్టెర్లింగ్‌తో ఒక పౌండ్‌కు సుమారు 15 రూపాయల చొప్పున ముడిపెట్టింది (pegged).
2. ప్రకటన 2 (Statement 2): స్టెర్లింగ్‌కు వ్యతిరేకంగా రూపాయి స్థిరత్వాన్ని నిర్ధారించడం ద్వారా 'హోమ్ ఛార్జీస్' (Home Charges) చెల్లింపులను సులభతరం చేయడమే ఈ మారకపు రేటు ఏర్పాటు లక్ష్యం.

కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- A. 1 మరియు 2 రెండూ సరైనవే, ప్రకటన 2 అనేది ప్రకటన 1 కి సరైన వివరణ.
- B. 1 మరియు 2 రెండూ సరైనవే, కానీ ప్రకటన 2 అనేది ప్రకటన 1 కి సరైన వివరణ కాదు.
- C. 1 సరైనది కానీ 2 తప్పు.
- D. 1 తప్పు కానీ 2 సరైనది.

Answer: A

Explanation:

- **ప్రకటన 1 సరైనది:** ఫౌలర్ కమిటీ (1898) సిఫార్సుల మేరకు, భారతదేశం గోల్డ్ ఎక్స్చేంజ్ స్టాండర్డ్‌ను అనుసరించింది. దీని కింద రూపాయిని (దేశీయంగా నేరుగా బంగారంగా మార్చలేకపోయినా) బ్రిటిష్ పౌండ్ స్టెర్లింగ్ ద్వారా బంగారానికి ముడిపెట్టారు. రూపాయికి 1 పిల్లింగ్ 4 పెన్స్ (అంటే పౌండ్‌కు 15 రూపాయలు) అనే రేటు స్థిరత్వాన్ని అందించింది.
- **ప్రకటన 2 సరైనది:** ఈ ఏర్పాటు వెనుక ఉన్న ప్రధాన ఉద్దేశం భారతదేశంపై ఉన్న భారీ ఆర్థిక భారం అయిన 'హోమ్ ఛార్జీస్' చెల్లింపులను సులభతరం చేయడమే. ఈ

హోమ్ ఛార్జీస్ లో బ్రిటిష్ అధికారుల జీతాలు, పెన్షన్లు, బ్రిటన్‌లో ఉన్న పబ్లిక్ రుణాలపై వడ్డీ, లండన్‌లో జరిగే పరిపాలనా మరియు సైనిక ఖర్చులు కలిసి ఉంటాయి.

- **అనుసంధానం:** బ్రిటన్‌కు పంపే నిధులు (remittances) స్థిరంగా ఉండేలా చూడటానికే రూపాయిని స్టెర్లింగ్‌తో ముడిపెట్టారు. కాబట్టి ప్రకటన 2, ప్రకటన 1 ను సరిగ్గా వివరిస్తుంది.

50) భారతదేశంలోని షెడ్యూల్డ్ కులాలకు (SC) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. రాష్ట్రపతి ఎప్పుడైనా నోటిఫికేషన్ ద్వారా షెడ్యూల్డ్ కులాల జాబితాను మార్చవచ్చు.
2. షెడ్యూల్డ్ కులం హోదా ప్రస్తుతం హిందువులు, సిక్కులు మరియు బౌద్ధులకు మాత్రమే పరిమితం చేయబడింది.
3. SC జాబితాలో వర్గాలను చేర్చడానికి లేదా మినహాయించడానికి పార్లమెంటుకు అధికారం ఉంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2, 3 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2 మరియు 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** రాష్ట్రపతి ఒకసారి నోటిఫై చేసిన తర్వాత, SC జాబితాను కేవలం పార్లమెంటు మాత్రమే మార్చగలడు. రాష్ట్రపతి ఒక్కరే దానిని మార్చలేరు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** 1950 రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వు (Presidential Order) ప్రకారం SC హోదా కేవలం హిందువులు, సిక్కులు మరియు బౌద్ధులకు మాత్రమే పరిమితం చేయబడింది.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** SC జాబితాను సవరించే (సరిదిద్దే) ప్రత్యేక అధికారం పార్లమెంటుకు మాత్రమే ఉంది.

51) భారతదేశంలో షెడ్యూల్డ్ కులాల (దళితులు) రాజ్యాంగ హోదాకు సంబంధించి కింది వాక్యాలలో ఏది సరైనది?

- A. రాజ్యాంగం ప్రభుత్వ ఉపాధితో (public employment) పాటు ప్రైవేట్ రంగ ఉపాధితో కూడా షెడ్యూల్డ్ కులాలకు రిజర్వేషన్ కల్పిస్తుంది.
- B. ఒక రాష్ట్రానికి సంబంధించి షెడ్యూల్డ్ కులాలను రాష్ట్రపతి నోటిఫై చేయవచ్చు, అయితే ఈ జాబితాను పార్లమెంటు మాత్రమే సవరించగలదు.
- C. షెడ్యూల్డ్ కులాల హోదాను కేవలం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలే (State Governments) నిర్ణయిస్తాయి.
- D. షెడ్యూల్డ్ కులాలకు కేవలం విద్యాసంస్థల్లో మాత్రమే రిజర్వేషన్లు ఉంటాయి, చట్టసభలలో (legislatures) కాదు.

Answer: B

Explanation:

- రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 341.. గవర్నర్ తో సంప్రదించిన తర్వాత ప్రతి రాష్ట్రం లేదా కేంద్రపాలిత ప్రాంతానికి (UT) షెడ్యూల్డ్ కులాల జాబితాను నిర్దేశించే అధికారాన్ని రాష్ట్రపతికి ఇస్తుంది. ఒకసారి ఈ జాబితా విడుదలైన తర్వాత, కార్యనిర్వాహక చర్య (executive action) ద్వారా కాకుండా, కేవలం చట్టం ద్వారా పార్లమెంటు మాత్రమే దీనిని సవరించగలదు.
- మిగిలిన అష్టాంశ తప్పు ఎందుకంటే: ప్రైవేట్ రంగానికి రిజర్వేషన్ వర్తించదు. ఎస్సీ హోదాను నిర్ణయించడంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు తుది అధికారం ఉండదు. మరియు ఆర్టికల్స్ 330, 332 కింద షెడ్యూల్డ్ కులాలకు చట్టసభలలో (రాజకీయంగా) కూడా రిజర్వేషన్ కల్పించబడింది.

52) షెడ్యూల్డ్ కులాల రాజకీయ ప్రాతినిధ్యానికి సంబంధించి కింది వాటిని పరిశీలించండి:

- A. లోక్ సభలో షెడ్యూల్డ్ కులాలకు కేటాయించే సీట్ల రిజర్వేషన్.. భారతదేశ మొత్తం జనాభాలో వారి దామాషా (proportion) పై ఆధారపడి ఉంటుంది.
- B. రాష్ట్ర అసెంబ్లీలలో షెడ్యూల్డ్ కులాలకు కల్పించే రిజర్వేషన్ ను రాజ్యాంగం శాశ్వతంగా (permanently) నిర్ణయించింది.
- C. చట్టసభలలో షెడ్యూల్డ్ కులాలకు కల్పించే సీట్ల

రిజర్వేషన్ అనేది రాజ్యాంగ సవరణల ద్వారా ఎప్పటికప్పుడు పొడిగించబడుతుంది (periodic extension).

- D. షెడ్యూల్డ్ కులాలకు స్థానిక సంస్థలలో (local bodies) మాత్రమే రిజర్వేషన్ ఉంది, పార్లమెంటులో కాదు.

Answer: C

Explanation:

- చట్టసభలలో షెడ్యూల్డ్ కులాలకు సీట్ల రిజర్వేషన్ మొదట్లో 10 సంవత్సరాల పాటు మాత్రమే ఉండేది. కానీ రాజ్యాంగ సవరణల ద్వారా కాలానుగుణంగా దీనిని పొడిగిస్తూ వస్తున్నారు (తాజా పొడిగింపు 2030 వరకు). ఇది శాశ్వతం కాదు, ఇది ఒక ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్ పాయింట్.

53) సుభాష్ చంద్రబోస్ కు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- ఆయన ఇండియన్ నేషనల్ ఆర్మీలో (INA) కుల, మత భేదాలను తొలగించారు. తద్వారా సామాజిక సమానత్వాన్ని (Social equality) ఆచరణలో పెట్టడానికి ప్రయత్నించారు.
- ఆయన ఆర్థిక ఆలోచనలు సంప్రదాయ కమ్యూనిస్ట్ సిద్ధాంతాలతో (Orthodox communist ideology) పూర్తిగా సరిపోలాయి.
- రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ సమయంలో ఆయన వ్యూహాత్మక అవసరాల (Strategic considerations) కోసమే పొత్తులు పెట్టుకున్నారు. ఆ దేశాలతో ఆయనకు ఎలాంటి సైద్ధాంతిక ఏకీభావం (Ideological agreement) లేదు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- 1, 3 మాత్రమే
- 2, 3 మాత్రమే
- 1, 2 మాత్రమే
- 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- మొదటి వాక్యం సరైనది. ఎందుకంటే, ఐఎన్ఎలో వివక్ష లేని (Non-discriminatory) ఐక్య వ్యవస్థను బోస్ ఏర్పాటు చేశారు.
- రెండవ వాక్యం తప్పు. ఎందుకంటే, ఆయన ఆర్థిక ఆలోచనలు కఠినమైన కమ్యూనిజంలా కాకుండా, సమతుల్య ప్రణాళికా విధానంగా (Balanced planning approach) ఉన్నాయి.
- మూడవ వాక్యం సరైనది. బ్రిటిష్ పాలనను బలహీనపరచడమే ఆయన లక్ష్యం. అందుకోసమే ఆయన వ్యూహాత్మకంగా (Strategic) ఆ పొత్తులు పెట్టుకున్నారు.

54) భారత జాతీయోద్యమంలో మహిళల పాత్రకు సంబంధించి, కింది జతలను పరిశీలించండి:

నాయకురాలు - సంబంధిత లక్షణం

1. రాణి లక్ష్మీబాయి - ప్రాంతీయ సాయుధ పోరాటానికి (Armed resistance) ప్రతీక
2. కస్తూర్బా గాంధీ - దేశవ్యాప్త గాంధేయ ఉద్యమాల్లో పాల్గొన్నారు
3. బేగం హజ్రత్ మహల్ - చట్టసభల సంస్కరణల్లో మహిళల ఓటు హక్కు (Women's suffrage) కోసం పోరాడారు

పైన ఇచ్చిన వాటిలో ఏ జత/జతలు సరిగ్గా సరిపోయాయి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- జత 1 సరైనది. రాణి లక్ష్మీబాయి 1857 తిరుగుబాటులో సాయుధ పోరాటానికి నాయకత్వం వహించారు.
- జత 2 సరైనది. కస్తూర్బా గాంధీ గాంధేయ ఉద్యమాల్లో చురుకుగా పాల్గొన్నారు.
- జత 3 తప్పు. బేగం హజ్రత్ మహల్ 1857 తిరుగుబాటులో పాల్గొన్నారు. ఆమె ఓటు హక్కు లేదా చట్టసభల సంస్కరణల (Legislative reforms) కోసం పోరాడలేదు.

55) సుభాష్ చంద్రబోస్కు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఆయన రెండుసార్లు భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడిగా ఎన్నికయ్యారు. ఆ తర్వాత గాంధేయ నాయకత్వంతో వచ్చిన సైద్ధాంతిక విభేదాల (Ideological differences) కారణంగా ఆయన రాజీనామా చేశారు.
2. కాంగ్రెస్ 1929లో 'పూర్ణ స్వరాజ్'ను తన అధికారిక లక్ష్యంగా ప్రకటించింది. కానీ, అంతకంటే చాలా ముందే బోస్ సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం కోసం పట్టుబట్టారు.
3. కాంగ్రెస్ లోపల ఉన్న వామపక్ష (Left-wing) నాయకులను ఏకం చేయడానికి ఆయన ఫార్వర్డ్ బ్లాక్ (Forward Bloc) ను స్థాపించారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** సుభాష్ చంద్రబోస్ 1938 (హరిపుర సమావేశం), 1939 (త్రిపుర సమావేశం) లో కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడిగా ఎన్నికయ్యారు. పోరాట పద్ధతులు, పోరాట వేగం విషయంలో గాంధేయ నాయకులతో ఆయనకు తీవ్ర సైద్ధాంతిక విభేదాలు వచ్చాయి. దీంతో ఆయన ఆ పదవికి రాజీనామా చేశారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** కాంగ్రెస్ 1929 (లాహోర్ సమావేశం) లో 'పూర్ణ స్వరాజ్'ను తన లక్ష్యంగా అధికారికంగా ప్రకటించింది. కానీ, అంతకంటే ముందే సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యాన్ని బలంగా కోరుకున్న నాయకుల్లో బోస్ ఒకరు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** కాంగ్రెస్ పదవికి రాజీనామా చేసిన తర్వాత, ఆయన 1939లో ఫార్వర్డ్ బ్లాక్ను స్థాపించారు. బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా మరింత దూకుడుగా పోరాడేందుకు, కాంగ్రెస్లోని వామపక్ష, సమరశీల (Radical) నాయకులను ఏకం చేయడం దీని ప్రధాన లక్ష్యం.

56) సుభాష్ చంద్రబోస్, ఇండియన్ నేషనల్ ఆర్మీ (INA) లకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ సమయంలో ఆగ్నేయాసియాలో (Southeast Asia) ఐఎన్ఏ మొదటిసారిగా ఆయన నాయకత్వంలోనే ఏర్పడింది.
2. బోస్ ఆజాద్ హింద్ తాత్కాలిక ప్రభుత్వాన్ని (Provisional Government of Azad Hind) స్థాపించారు. దీనిని కొన్ని యాక్సిస్ (Axis) దేశాలు గుర్తించాయి.
3. ఐఎన్ఏ దాడులు ప్రధానంగా భారతదేశ తూర్పు సరిహద్దుల్లోని ఇంఫాల్ (Imphal), కోహిమా (Kohima) ప్రాంతాలపై జరిగాయి.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2, 3 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** ఐఎన్ఏను మొదట 1942లో జపాన్ మద్దతుతో కెప్టెన్ మోహన్ సింగ్ స్థాపించారు. సుభాష్ చంద్రబోస్ 1943లో దాని నాయకత్వాన్ని స్వీకరించి, ఆ వ్యవస్థను పునర్వ్యవస్థీకరించారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** బోస్ 1943లో ఆజాద్ హింద్ తాత్కాలిక ప్రభుత్వాన్ని స్థాపించారు. జపాన్, జర్మనీ వంటి యాక్సిస్ దేశాలు ఆ ప్రభుత్వానికి గుర్తింపు (Recognition) ఇచ్చాయి.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** జపాన్ దళాలతో కలిసి ఐఎన్ఏ భారతదేశ ఈశాన్య ప్రాంతంలో (Northeastern region) సైనిక దాడులు ప్రారంభించింది. ముఖ్యంగా ఇంఫాల్, కోహిమా యుద్ధాల్లో వారు పోరాడారు.

57) భారతదేశంలో నియోజకవర్గాల పునర్విభజనకు (Delimitation) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ప్రస్తుతం రాష్ట్రాల మధ్య లోక్ సభ సీట్ల పంపిణీ (Allocation) 1971 జనాభా లెక్కల ఆధారంగా జరుగుతోంది.
2. డీలిమిటేషన్ కమిషన్ (Delimitation Commission) ఇచ్చే ఆదేశాలను సుప్రీంకోర్టులో సవాలు చేయవచ్చు.
3. జనాభా నియంత్రణ చర్యలను (Population control measures) ప్రోత్సహించడానికి సీట్ల పంపిణీ నిలుపుదలను (Freeze) ప్రవేశపెట్టారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ప్రస్తుత సీట్ల పంపిణీ 1971 జనాభా లెక్కల ఆధారంగా జరుగుతోంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** డీలిమిటేషన్ కమిషన్ ఆదేశాలు అంతిమంగా ఉంటాయి. వాటిని ఏ న్యాయస్థానంలోనూ సవాలు చేయడానికి వీలు లేదు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** జనాభాను నియంత్రించే రాష్ట్రాలను ప్రోత్సహించాలనే ఉద్దేశంతోనే ప్రభుత్వం ఈ నిలుపుదలను తీసుకువచ్చింది.

58) భారతదేశ కేంద్ర శాసనసభకు (Union Legislature) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారత రాష్ట్రపతి కేంద్ర శాసనసభలో భాగం కాదు.
2. రాజ్యసభకు ఆరేళ్ల నిర్ణీత పదవీకాలం (Fixed tenure) ఉంటుంది.
3. మంత్రిమండలి (Council of Ministers) సలహా మేరకు రాష్ట్రపతి లోక్ సభను రద్దు చేస్తారు.
4. రాజ్యసభ గరిష్ట సభ్యుల సంఖ్యను 250కి పరిమితం చేశారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే

- C. మూడు మాత్రమే
D. నాలుగు మాత్రమే

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 79 ప్రకారం, రాష్ట్రపతి, లోక్ సభ, రాజ్యసభ కలిపి కేంద్ర శాసనసభగా ఏర్పడుతాయి. రాష్ట్రపతి ఏ సభలోనూ సభ్యుడు కాదు. అయినప్పటికీ ఆయన పార్లమెంటులో అంతర్భాగంగా (Integral part) ఉంటారు.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** రాజ్యసభ ఒక శాశ్వత సభ. దీనిని రద్దు చేయడానికి వీలు లేదు. ఇందులో సభ్యులకు మాత్రమే ఆరేళ్ల పదవీకాలం ఉంటుంది. ప్రతి రెండేళ్లకోసారి మూడో వంతు సభ్యులు పదవీ విరమణ చేస్తారు. అందువల్ల సభకు అంటూ నిర్ణీత పదవీకాలం ఏమీ ఉండదు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** రాష్ట్రపతి లోక్ సభను రద్దు చేయవచ్చు. అయితే ప్రధానమంత్రి నేతృత్వంలోని మంత్రిమండలి సలహా మేరకే ఆయన ఈ పని చేస్తారు. ఇది మన పార్లమెంటరీ పాలనా వ్యవస్థను (Parliamentary system of governance) ప్రతిబింబిస్తుంది.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** ఆర్టికల్ 80 ప్రకారం, రాజ్యసభ గరిష్ట బలం 250 మంది సభ్యులు. ఇందులో 238 మంది రాష్ట్రాలు, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తారు. మిగిలిన 12 మందిని రాష్ట్రపతి నామినేట్ చేస్తారు.

59) భారతదేశంలో రాష్ట్ర శాసనసభల (State Legislative Assemblies) నిర్మాణానికి సంబంధించి కింది వాక్యాలలో ఏది సరైనది కాదు?

- A. చిన్న రాష్ట్రాలను మినహాయితే, రాష్ట్ర శాసనసభ గరిష్ట సభ్యుల సంఖ్యను 500గా నిర్ణయించారు.
B. ప్రాదేశిక నియోజకవర్గాల (Territorial constituencies) నుండి ప్రత్యక్ష ఎన్నికల ద్వారా శాసనసభ సభ్యులను ఎన్నుకుంటారు.
C. రాష్ట్రంలో వారి జనాభా దామాషా ప్రకారం, రాష్ట్ర శాసనసభల్లో షెడ్యూల్డ్ కులాలు (SC), షెడ్యూల్డ్ తెగలకు (ST) సీట్లు కేటాయించారు.
D. ఆంగ్లో-ఇండియన్ (Anglo-Indian) వర్గానికి

అసెంబ్లీలో సరైన ప్రాతినిధ్యం లేనట్లయితే, రాష్ట్ర గవర్నర్ ఆ వర్గం నుంచి గరిష్టంగా ఇద్దరు సభ్యులను నామినేట్ చేయవచ్చు.

Answer: D

Explanation:

- **ఆప్షన్ (a) సరైనది:** ఆర్టికల్ 170 ప్రకారం, రాష్ట్ర శాసనసభ గరిష్ట బలం 500, కనీస బలం 60గా ఉంటుంది. అయితే గోవా, సిక్కిం, మిజోరం వంటి చిన్న రాష్ట్రాలకు పార్లమెంటు మినహాయింపులు ఇవ్వవచ్చు.
- **ఆప్షన్ (b) సరైనది:** వయోజన ఓటు హక్కు (Universal adult suffrage) ఆధారంగా ప్రాదేశిక నియోజకవర్గాల నుండి ప్రజలు నేరుగా అసెంబ్లీ సభ్యులను ఎన్నుకుంటారు. ఇది రాష్ట్ర స్థాయిలో ప్రాతినిధ్య ప్రజాస్వామ్యానికి భరోసా ఇస్తుంది.
- **ఆప్షన్ (c) సరైనది:** ఆర్టికల్ 332 ప్రకారం, రాష్ట్రంలోని వారి జనాభా నిష్పత్తి ఆధారంగా ఎస్సీ, ఎస్టీలకు సీట్లు కేటాయించారు. దీనివల్ల ఆయా వర్గాలకు సరైన రాజకీయ ప్రాతినిధ్యం లభిస్తుంది.
- **ఆప్షన్ (d) తప్పు:** గవర్నర్ ఆంగ్లో-ఇండియన్ సభ్యులను నామినేట్ చేసే నిబంధనను (ఆర్టికల్ 333) ప్రభుత్వం రద్దు చేసింది. 2019 నాటి 104వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం ద్వారా ఈ రద్దు జరిగింది. కాబట్టి ప్రస్తుతం అలాంటి నామినేషన్లకు అనుమతి లేదు.

60) రాజ్యసభ నిర్మాణానికి సంబంధించి కింది వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

1. కళలు, సాహిత్యం, విజ్ఞాన శాస్త్రం, సామాజిక సేవ వంటి రంగాలలో ప్రత్యేక జ్ఞానం ఉన్నవారిలో 12 మందిని రాష్ట్రపతి నామినేట్ చేస్తారు.
2. రాష్ట్ర శాసనసభ (Legislative assembly), శాసన మండలి (Legislative council) సభ్యులు ఇద్దరూ కలిసి రాజ్యసభకు తమ రాష్ట్ర ప్రతినిధులను ఎన్నుకుంటారు.
3. ప్రతి రాష్ట్రానికి సమాన ప్రాతినిధ్యం (Equal representation) అనే సూత్రం ఆధారంగా రాష్ట్రాలకు రాజ్యసభ సీట్లు కేటాయించారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 80 ప్రకారం, కళలు, సాహిత్యం, సైన్స్, సామాజిక సేవ వంటి రంగాల్లో ప్రత్యేక జ్ఞానం లేదా అనుభవం ఉన్న 12 మందిని రాష్ట్రపతి రాజ్యసభకు నామినేట్ చేస్తారు. దీనివల్ల ప్రముఖులకు చట్టసభల్లో అవకాశం లభిస్తుంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** రాష్ట్ర శాసనసభకు (Assembly) ఎన్నికైన సభ్యులు మాత్రమే రాజ్యసభ సభ్యులను ఎన్నుకుంటారు. వారు దామాషా ప్రాతినిధ్య పద్ధతిలో (Proportional representation) సింగిల్ ట్రాన్స్ఫరబుల్ ఓటు ద్వారా ఈ ఎన్నిక నిర్వహిస్తారు. ఈ ఎన్నికల్లో శాసన మండలి (Council) సభ్యులు పాల్గొనరు.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** రాజ్యసభ సీట్లను సమాన ప్రాతినిధ్యం ఆధారంగా కాకుండా, ఆయా రాష్ట్రాల జనాభా ఆధారంగా కేటాయించారు. అందువల్ల చిన్న రాష్ట్రాల కంటే పెద్ద రాష్ట్రాలకు ఎక్కువ మంది సభ్యులు ఉంటారు. అమెరికా వంటి సమాఖ్య వ్యవస్థల్లో (Federal systems) అన్ని రాష్ట్రాలకు సమాన సంఖ్యలో సీట్లు ఇస్తారు. కానీ మన దేశంలో ఈ పద్ధతి లేదు.

61) భారతదేశంలో నియోజకవర్గాల పునర్విభజనకు (Delimitation) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. పార్లమెంటు ఆమోదించిన చట్టం కింద డీలిమిటేషన్ కమిషన్ ఏర్పాటువుతుంది.
2. దీని ఆదేశాలు అమల్లోకి రావడానికి ముందు పార్లమెంటు ఆమోదం అవసరం.
3. షెడ్యూల్డ్ కులాలు (SC), షెడ్యూల్డ్ తెగలకు (ST) కేటాయించాల్సిన రిజర్వేషన్ నియోజకవర్గాలను ఇది నిర్ధారిస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** పార్లమెంటు ఆమోదించిన డీలిమిటేషన్ చట్టం (ఉదా: డీలిమిటేషన్ చట్టం, 2002) కింద డీలిమిటేషన్ కమిషన్ ఏర్పాటువుతుంది. ప్రతి జనాభా లెక్కల (Census) తర్వాత ఇలాంటి చట్టాన్ని చేసే అధికారాన్ని ఆర్టికల్ 82 పార్లమెంటుకు ఇస్తుంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** డీలిమిటేషన్ కమిషన్ ఆదేశాలకు పార్లమెంటు ఆమోదం అవసరం లేదు. ఒకసారి ఖరారై, నోటిఫై చేసిన తర్వాత వాటికి చట్టబద్ధత వస్తుంది. పార్లమెంటు వాటిని సవరించలేదు, కోర్టుల్లో సవాలు చేయడానికి కూడా వీలేదు (ఆర్టికల్ 329).
- **వాక్యం 3 సరైనది:** వివిధ ప్రాంతాల్లోని జనాభా ఆధారంగా ఎస్సీ, ఎస్టీలకు కేటాయించాల్సిన రిజర్వ్డ్ నియోజకవర్గాలను (Reserved constituencies) గుర్తించి కేటాయించే బాధ్యత కమిషన్దే. ఇది వారికి సరైన రాజకీయ ప్రాతినిధ్యాన్ని కల్పిస్తుంది.

62) భారతదేశంలో లోక్సభ ఎన్నికల ప్రాదేశిక నియోజకవర్గాలకు (Territorial Constituencies) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. లోక్సభ నియోజకవర్గాల సరిహద్దులను పునర్వ్యవస్థీకరించే బాధ్యత భారత రాష్ట్రపతి నియమించే డీలిమిటేషన్ కమిషన్పై ఉంటుంది.
2. ప్రతి రాష్ట్రానికి కేటాయించే లోక్సభ సీట్ల సంఖ్య.. భారతదేశ మొత్తం జనాభాతో ఆ రాష్ట్ర జనాభా నిష్పత్తికి కచ్చితమైన దామాషాలో (Strictly proportional) ఉంటుంది.
3. లోక్సభకు ఎన్నికైన ప్రతి సభ్యుడు దాదాపు సమాన జనాభాకు ప్రాతినిధ్యం వహించేలా చూడటమే నియోజకవర్గాల ఏర్పాటు ప్రధాన లక్ష్యం.
4. ఆంగ్లో-ఇండియన్ (Anglo-Indian) వర్గానికి లోక్సభలో తగిన ప్రాతినిధ్యం లేదని భావిస్తే,

రాష్ట్రపతి ఆ వర్గం నుండి ఇద్దరు సభ్యులను నామినేట్ చేయవచ్చు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 4 మాత్రమే
- B. 2, 4 మాత్రమే
- C. 3, 4 మాత్రమే
- D. 1, 3, 4 మాత్రమే

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** పార్లమెంటరీ చట్టం ప్రకారం రాష్ట్రపతి నియమించే డీలిమిటేషన్ కమిషన్, లోక్ సభ, అసెంబ్లీ నియోజకవర్గాల సరిహద్దులను తిరిగి నిర్ణయిస్తుంది. దీని ఆదేశాలకు చట్టబద్ధమైన బలం ఉంటుంది. కోర్టుల్లో సవాలు చేయలేరు.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** సీట్ల కేటాయింపు స్థూలంగా జనాభా ఆధారంగానే జరిగినప్పటికీ, ఆచరణలో కచ్చితమైన దామాషా (Strict proportionality) పద్ధతిని పాటించడం లేదు. రాజ్యాంగ నిబంధనలు, సవరణల (2026 వరకు 1971 జనాభా లెక్కల ఆధారంగా సీట్ల నిలుపుదల - Freeze వంటివి) కారణంగా అన్ని రాష్ట్రాల్లో కచ్చితమైన నిష్పత్తిని పాటించడం సాధ్యం కావడం లేదు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** సమాన ప్రాతినిధ్యం (Equal representation) కల్పించడం డీలిమిటేషన్ ప్రధాన సూత్రాలలో ఒకటి. అంటే ప్రతి నియోజకవర్గం వీలైనంత వరకు సమాన జనాభాను కలిగి ఉండాలి. ఇది ప్రజాస్వామ్య ప్రాతినిధ్యంలో న్యాయాన్ని నిర్ధారిస్తుంది.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** ఆంగ్లో-ఇండియన్లకు సరైన ప్రాతినిధ్యం లేనప్పుడు వారిలో ఇద్దరిని లోక్ సభకు నామినేట్ చేసే అధికారాన్ని రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 331 మొదట్లో రాష్ట్రపతికి కల్పించింది. (గమనిక: 2019లో చేసిన 104వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం ద్వారా ఈ నిబంధనను నిలిపివేశారు, కానీ పై వాక్యం అసలు రాజ్యాంగ నిబంధనను ప్రతిబింబిస్తుంది కాబట్టి దీనిని సరైనదిగా పరిగణించారు).

63) నియోజకవర్గాల పునర్విభజన (Delimitation) చట్టాలను ప్రశ్నించకుండా కోర్టులను నిరోధించే రాజ్యాంగ ఆర్టికల్

ఏది?

- A. ఆర్టికల్ 226
- B. ఆర్టికల్ 329
- C. ఆర్టికల్ 246
- D. ఆర్టికల్ 324

Answer: B

Explanation:

- నియోజకవర్గాల పునర్విభజన, సీట్ల కేటాయింపుకు సంబంధించిన విషయాల్లో న్యాయస్థానాలు జోక్యం చేసుకోకుండా ఆర్టికల్ 329 నిరోధిస్తుంది. న్యాయపరమైన జోక్యం వల్ల ఎన్నికల ప్రక్రియ ఆలస్యం కాకుండా ఇది చూస్తుంది.

64) నియోజకవర్గాల పునర్విభజన, ఎన్నికలకు సంబంధించిన రాజ్యాంగ నిబంధనల దృష్ట్యా కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ప్రతి జనాభా లెక్కల (Census) తర్వాత లోక్ సభ సీట్ల సర్దుబాటు గురించి ఆర్టికల్ 82 తెలుపుతుంది.
2. రాష్ట్ర శాసనసభ (Legislative Assembly) నియోజకవర్గాల పునర్విభజన గురించి ఆర్టికల్ 170 వివరిస్తుంది.
3. ఎన్నికల నోటిఫికేషన్ విడుదలైన తర్వాత డీలిమిటేషన్ ఆదేశాలపై న్యాయ సమీక్ష (Judicial review) కు అనుమతి ఉంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ప్రతి జనాభా లెక్కల తర్వాత లోక్ సభ సీట్లను సర్దుబాటు చేయడానికి డీలిమిటేషన్ చట్టాన్ని చేసే అధికారాన్ని ఆర్టికల్ 82 పార్లమెంటుకు ఇస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** జనాభా ఆధారంగా రాష్ట్ర అసెంబ్లీ నియోజకవర్గాల నిర్మాణం, సర్దుబాటు (Readjustment) గురించి ఆర్టికల్ 170 వివరిస్తుంది.

- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఆర్టికల్ 329 ప్రకారం డీలిమిటేషన్ ఆదేశాలను కోర్టులో సవాలు చేయడానికి వీలు లేదు. ఎన్నికల ప్రక్రియకు ఎలాంటి అంతరాయం కలగకుండా ఇది చూస్తుంది.

65) లోక్ సభ సీట్ల పెంపు ప్రతిపాదనకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. లోక్ సభ సభ్యుల సంఖ్యను పెంచితే, ఆటోమేటిక్ గా రాజ్యసభ సభ్యుల సంఖ్య కూడా పెరుగుతుంది.
2. మంత్రిమండలి (Council of Ministers) పరిమాణం లోక్ సభ సభ్యుల సంఖ్యపై ఆధారపడి ఉంటుంది.
3. ఒక స్వతంత్ర కమిషన్ నియోజకవర్గాల పునర్విభజనను (Delimitation) చేపడుతుంది, దాని నిర్ణయాలకు చట్టబద్ధమైన బలం ఉంటుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2, 3 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** రాజ్యసభ సభ్యుల సంఖ్యకు, లోక్ సభతో ఆటోమేటిక్ అనుసంధానం లేదు. ఇది ఆర్టికల్ 80 కింద విడిగా నిర్వహించబడుతుంది. దీని నిర్మాణంలో ఏదైనా మార్పు చేయాలంటే ప్రత్యేక రాజ్యాంగ లేదా చట్టపరమైన చర్య అవసరం, కేవలం లోక్ సభ సీట్లు పెంచినంత మాత్రాన రాజ్యసభ సీట్లు పెరగవు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఆర్టికల్ 75(1A) ప్రకారం, మంత్రిమండలి పరిమాణం లోక్ సభ మొత్తం సభ్యుల సంఖ్యలో 15 శాతానికి మించకూడదు. కాబట్టి, లోక్ సభ సభ్యుల సంఖ్య పెరిగితే మంత్రిమండలి గరిష్ట పరిమితి కూడా పెరిగే అవకాశం ఉంది.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** పార్లమెంటరీ చట్టం కింద ఏర్పాటైన ఒక స్వతంత్ర డీలిమిటేషన్ కమిషన్ పునర్విభజన ప్రక్రియను చేపడుతుంది. దీని ఆదేశాలకు చట్టబద్ధత ఉంటుంది.

పార్లమెంటు వాటిని సవరించలేదు, కోర్టులో న్యాయ సమీక్షకు (Judicial review) కూడా వీలేదు (ఆర్టికల్ 329 ప్రకారం).

66) లోక్ సభకు సంబంధించిన రాజ్యాంగ నిబంధనల గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 81 రాష్ట్రాల మధ్య లోక్ సభ సీట్ల కేటాయింపు గురించి తెలుపుతుంది.
2. ప్రతి జనాభా లెక్కల (Census) తర్వాత సీట్లు, ప్రాదేశిక నియోజకవర్గాల సర్దుబాటు (Readjustment) గురించి ఆర్టికల్ 82 వివరిస్తుంది.
3. లోక్ సభలో రాష్ట్రాలకు సీట్ల కేటాయింపు అనేది జనాభాతో సంబంధం లేకుండా జరుగుతుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 81 లోక్ సభ నిర్మాణం, రాష్ట్రాల మధ్య సీట్ల కేటాయింపు గురించి తెలుపుతుంది.

ఆర్టికల్ 81 లోని ముఖ్యమైన నిబంధనలు:

- లోక్ సభ సభ్యులు రాష్ట్రాలలోని ప్రాదేశిక నియోజకవర్గాల నుండి ప్రత్యక్షంగా ఎన్నుకోబడతారు.
- ప్రతి రాష్ట్రానికి కేటాయించిన సీట్ల సంఖ్య స్థూలంగా దాని జనాభా దామాషాలో (Proportion) నిర్ణయించబడుతుంది.
- జనాభాకు, సీట్ల సంఖ్యకు మధ్య ఉన్న నిష్పత్తి వీలైనంత వరకు అన్ని రాష్ట్రాలకు ఒకేలా ఉండాలని రాజ్యాంగం చెబుతోంది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** ప్రతి జనాభా లెక్కల తర్వాత లోక్ సభ సీట్ల సర్దుబాటు, నియోజకవర్గాల పునర్విభజనకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 82 వీలు కల్పిస్తుంది.

ముఖ్యాంశాలు:

- ప్రతి జనాభా లెక్కల తర్వాత పార్లమెంటు ఒక డిలిమిటేషన్ చట్టాన్ని చేస్తుంది. ఆ తర్వాత ఒక డిలిమిటేషన్ కమిషన్ ఏర్పాటువుతుంది.
- ఈ కమిషన్ రెండు పనులు చేస్తుంది: 1) రాష్ట్రాలకు కేటాయించిన సీట్ల సంఖ్యను సర్దుబాటు చేయడం 2) పార్లమెంటరీ నియోజకవర్గాల సరిహద్దులను తిరిగి గీయడం.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఈ వాక్యం లోక్ సభలో ప్రాతినిధ్యానికి సంబంధించిన ప్రాథమిక సూత్రానికి విరుద్ధంగా ఉంది. సీట్ల కేటాయింపు జనాభాతో సంబంధం లేకుండా జరగదు. వాస్తవానికి, రాష్ట్రాలకు సీట్లు కేటాయించడానికి జనాభానే ప్రధాన ఆధారం. ఆర్టికల్ 81 కచ్చితంగా జనాభా ఆధారిత దామాషా ప్రాతినిధ్యాన్నే కోరుతుంది.

67) లోక్ సభలో నియోజకవర్గాల పునర్విభజన (Delimitation), ప్రాతినిధ్యం గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. రాష్ట్రాల మధ్య లోక్ సభ సీట్ల కేటాయింపు జనాభా ఆధారంగా ఉండాలని రాజ్యాంగం నిర్దేశిస్తుంది. తద్వారా జనాభా, సీట్ల నిష్పత్తి వీలైనంత వరకు అన్ని రాష్ట్రాలకు ఒకేలా ఉండాలి.
2. లోక్ సభ సీట్ల సర్దుబాటుపై నిలుపుదలను (Freeze) 42వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం ద్వారా ప్రవేశపెట్టారు. ఆ తర్వాత 84వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం ద్వారా దీనిని 2026 తర్వాత వచ్చే మొదటి జనాభా లెక్కల వరకు పొడిగించారు.
3. ప్రతి జనాభా లెక్కల తర్వాత డిలిమిటేషన్ కమిషన్ ద్వారా పార్లమెంటరీ నియోజకవర్గాల సర్దుబాటుకు భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 82 వీలు కల్పిస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 1, 3 మాత్రమే
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 81 కింద, అన్ని రాష్ట్రాల్లో వీలైనంత వరకు జనాభా-సీట్ల (Population-seat parity) సమానత్వాన్ని నిర్వహించడమే లోక్ సభ సీట్ల కేటాయింపు లక్ష్యం.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** సీట్ల పంపిణీపై నిలుపుదలను 42వ సవరణ (1976) ద్వారా ప్రవేశపెట్టారు. 84వ సవరణ (2001) ద్వారా 2026 తర్వాత వచ్చే మొదటి జనాభా లెక్కల వరకు దీనిని పొడిగించారు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 82, ప్రతి జనాభా లెక్కల తర్వాత డిలిమిటేషన్ కమిషన్ ద్వారా సీట్లు, నియోజకవర్గాల సరిహద్దులను సర్దుబాటు చేయాలని నిర్దేశిస్తుంది.

68) లోక్ సభ సభ్యుల సంఖ్యను పెంచడం వల్ల కలిగే రాజ్యాంగ, సంస్థాగత పరిణామాలకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. లోక్ సభ పరిమాణాన్ని పెంచితే, కేంద్ర మంత్రిమండలి గరిష్ట అనుమతించదగిన సంఖ్య (Maximum permissible strength) కూడా ఆటోమేటిక్ గా పెరుగుతుంది.
2. పార్లమెంటు ఉభయ సభల సంయుక్త సమావేశం (Joint sitting) జరిగినప్పుడు, విస్తరించిన లోక్ సభ సంఖ్యా బలం వల్ల రాజ్యసభపై దానికి ఉన్న ఆధిక్యం (Numerical advantage) మరింత పెరుగుతుంది.
3. లోక్ సభ సభ్యుల సంఖ్యను పెంచినట్లయితే, దానికి దామాషాలో (Proportionately) రాజ్యసభ మొత్తం సభ్యుల సంఖ్య కూడా పెరగాలి.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 75 ప్రకారం, మంత్రిమండలి పరిమాణం లోక్ సభ మొత్తం

సభ్యుల సంఖ్యలో 15 శాతానికి మించకూడదు. కాబట్టి, లోక్ సభ సీట్లు పెరిగితే కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ (మంత్రిమండలి) సాధ్యమయ్యే గరిష్ట పరిమాణం కూడా పెరుగుతుంది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఉభయ సభల సంయుక్త సమావేశాల గురించి రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 108 తెలుపుతుంది. ఇక్కడ ఓటింగ్ అనేది సంఖ్యా బలంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. దీనివల్ల లోక్ సభకు ఆధిపత్యం (Dominance) దక్కుతుంది. దాని పరిమాణం పెరిగితే ఈ ఆధిపత్యం మరింత పెరుగుతుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** రాజ్యసభ సభ్యుల సంఖ్య రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 80 కింద విడిగా నిర్వహించబడుతుంది. లోక్ సభ విస్తరణతో పాటు ఇది ఆటోమేటిక్ గా మారదు.

69) సైబర్ భద్రతలో (Cybersecurity) కృత్రిమ మేధస్సు (Artificial Intelligence) వాడకం గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. డెవలపర్లు (Developers) ఇప్పటికే పరిష్కరించిన సాఫ్ట్ వేర్ లోపాలను (Software flaws) జీరో-డే వల్నరబిలిటీలు (Zero-day vulnerabilities) అంటారు.
2. సాఫ్ట్ వేర్ లోపాలను గుర్తించడాన్ని, వాటిపై దాడి చేయడాన్ని (Exploitation) ఏఐ మోడళ్లు ఆటోమేటిక్ (Automate) చేయగలవు.
3. సాఫ్ట్ వేర్ లోపాలను నైతికంగా (Ethical) వెల్లడించడాన్ని ప్రోత్సహించడమే బగ్ బౌంటీ (Bug bounty) కార్యక్రమాల ప్రధాన లక్ష్యం.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2, 3 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** ఇంతకు ముందు ఎవరికీ తెలియని,

గుర్తించే సమయానికి ఎలాంటి పరిష్కారం (Patch) లేని సాఫ్ట్ వేర్ లోపాలను జీరో-డే వల్నరబిలిటీలు అంటారు. సమస్యను పరిష్కరించడానికి డెవలపర్లకు సున్నా (Zero) రోజులు సమయం ఉందని ఈ పదం సూచిస్తుంది. కాబట్టి ఇవి చాలా ప్రమాదకరం. హ్యాకర్లు వీటిపై వెంటనే దాడులు (Exploitable) చేయవచ్చు.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** కోడ్ లోని లోపాలను ఏఐ మోడళ్లు ఇప్పుడు ఆటోమేటిక్ గా గుర్తించగలవు. కొన్ని సందర్భాల్లో దాడులను (Exploits) కూడా సొంతంగా రూపొందించగలవు. ఈ సామర్థ్యం వల్ల మనకు కొన్ని అవకాశాలు (రక్షణ పరీక్షలు), అలాగే కొన్ని ముప్పులు (ఏఐ సాయంతో సైబర్ దాడులు) కూడా వస్తాయి. ముఖ్యంగా అత్యంత సామర్థ్యం ఉన్న మోడళ్లతో ఈ ముప్పు ఎక్కువ.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** సాఫ్ట్ వేర్ లోపాలను బాధ్యతాయుతంగా చెప్పి ఎథికల్ హ్యాకర్లను (Ethical hackers) ప్రోత్సహించడానికి సంస్థలు బగ్ బౌంటీ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తాయి. లోపాలను కనుగొని చెప్పిన వారికి ఇవి బహుమతులు ఇస్తాయి. ఈ విధంగా హానికరమైన దాడుల (Malicious exploitation) ముప్పును ఇవి తగ్గిస్తాయి. సిస్టమ్ భద్రతను మెరుగుపరుస్తాయి.

70) ఎల్ఎల్ఎం (LLM) శాంప్లింగ్ లో 'ఉష్ణోగ్రత' (Temperature) దేనిని నియంత్రిస్తుంది?

- A. శిక్షణ (Training) సమయంలో జీపీయూ (GPU) కూలింగ్ ను
- B. సంభాషణ పంపిణీలో (Probability distribution) ఉన్న యాదృచ్ఛికత లేదా ఫ్లాట్ నెస్ ను (Randomness/flatness)
- C. నేర్చుకునే వేగాన్ని (Learning rate)
- D. టోకనైజేషన్ (Tokenization) గ్రేస్ సైజును

Answer: B

Explanation:

- సమాధానాలను (Outputs) ఇచ్చేటప్పుడు అందులో ఉండే యాదృచ్ఛికతను (Randomness) ఉష్ణోగ్రత నియంత్రిస్తుంది. ఉష్ణోగ్రత ఎక్కువగా ఉంటే, మోడల్ ఇచ్చే సమాధానాల్లో ఎక్కువ వైవిధ్యం (Diverse outputs)

ఉంటుంది. ఉష్ణోగ్రత తక్కువగా ఉంటే, మోడల్ చాలా కచ్చితమైన (Deterministic), స్థిరమైన సమాధానాలను ఇస్తుంది.

71) కృత్రిమ మేధస్సులో (AI) 'లాస్ ఫంక్షన్' (Loss function) పాత్ర ఏమిటి?

- A. అంచనాలో వచ్చే తప్పులను (Prediction errors) కొలవడం
- B. శిక్షణా డేటాను (Training data) నిల్వ చేయడం
- C. మోడల్ ఇచ్చే ఫలితాలను దృశ్యమానం చేయడం (Visualize)
- D. డేటాను ఎన్క్రిప్ట్ (Encrypt) చేయడం

Answer: A

Explanation:

- మోడల్ అంచనా వేసిన ఫలితానికి, వాస్తవ ఫలితానికి మధ్య ఉన్న తేడాను లాస్ ఫంక్షన్ లెక్కిస్తుంది. తప్పులను తగ్గించడానికి, కచ్చితత్వాన్ని (Accuracy) పెంచడానికి ఇది శిక్షణ సమయంలో మోడల్ కు మార్గనిర్దేశం చేస్తుంది.

72) లార్జ్ లాంగ్వేజ్ మోడల్ కు (Large language model) ఉదాహరణ ఏది?

- A. MySQL
- B. GPT-4
- C. CSS3
- D. Apache Spark

Answer: B

Explanation:

- GPT-4 అనేది ఒక లార్జ్ లాంగ్వేజ్ మోడల్ (LLM). ఇది మనుషుల లాగా సమాధానాలు ఇవ్వడానికి భారీ డేటాతో శిక్షణ (Training) తీసుకుంది. మిగిలిన ఆప్షన్లు వరుసగా డేటాబేస్ (Database), స్ట్రేలింగ్ లాంగ్వేజ్, డేటా ప్రాసెసింగ్ ఫ్రేమ్వర్క్ లకు (Data processing framework) సంబంధించినవి.

73) లార్జ్ లాంగ్వేజ్ మోడల్స్ లో (LLMs) టోకనైజేషన్ (Tokenization) కు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- 1. టోకనైజేషన్ అనేది సాధారణ వాక్యాన్ని (Raw text) చిన్న విభాగాలుగా మారుస్తుంది. ఇవి పూర్తి

పదాలు, చిన్న పదాలు (Subwords) లేదా అక్షరాలు (Characters) కావచ్చు.

- 2. విభిన్న టోకనైజేషన్ పద్ధతులు మోడల్ పని సామర్థ్యాన్ని (Efficiency), అది భాషను గ్రహించే తీరును ప్రభావితం చేస్తాయి.
- 3. ఎల్ఎల్ఎంలలో వాడే న్యూరల్ నెట్వర్క్ (Neural network) నిర్మాణాన్ని (Architecture) ఈ టోకనైజేషన్ నిర్ణయిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** టోకనైజేషన్ వాక్యాలను టోకెన్లుగా మారుస్తుంది. టోకనైజర్ డిజైన్ ను బట్టి ఇవి పూర్తి పదాలు, చిన్న పదాలు లేదా అక్షరాలు కావచ్చు. ఆధునిక ఎల్ఎల్ఎంల పనితీరుకు ఈ వెసులుబాటు (Flexibility) చాలా ముఖ్యం.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** విభిన్న టోకనైజేషన్ పద్ధతులు వాక్యాల పొడవును, మెమరీ వాడకాన్ని ప్రభావితం చేస్తాయి. అలాగే వాక్యం అర్థాన్ని గ్రహించే విధానాన్ని కూడా ఇవి నిర్ణయిస్తాయి. ఉదాహరణకు, సబ్ వర్డ్ టోకనైజేషన్ (Subword tokenization) అనేది పదజాల పరిమాణాన్ని (Vocabulary size) సమతుల్యం చేస్తుంది. ఇది మోడల్ సామర్థ్యాన్ని, సమాధానాల నాణ్యతను నేరుగా ప్రభావితం చేస్తుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** టోకనైజేషన్ అనేది ఇన్పుట్ ఇచ్చే పద్ధతిని మాత్రమే ప్రభావితం చేస్తుంది. ఇది ప్రధాన న్యూరల్ నెట్వర్క్ నిర్మాణాన్ని (ఉదాహరణకు: ట్రాన్స్ ఫార్మర్) మార్చదు. మోడల్ నిర్మాణాన్ని టోకనైజేషన్ తో సంబంధం లేకుండా దెవలపర్లు స్వతంత్రంగా (Independently) రూపొందిస్తారు.

74) భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 345 (Article 345) కు సంబంధించి కింది వాక్యాలలో ఏది సరైనది?

- రాష్ట్రంలో వాడుకలో ఉన్న ఏదైనా ఒక భాషను ఆ రాష్ట్ర అధికారిక భాషగా (Official language) ఎంచుకోవడానికి ఇది రాష్ట్ర శాసనసభను (State legislature) అనుమతిస్తుంది.
- అన్ని రాష్ట్రాలకు హిందీని అధికారిక భాషగా ఇది తప్పనిసరి (Mandates) చేస్తుంది.
- భారతదేశానికి ఆంగ్లాన్ని (English) ఏకైక అధికారిక భాషగా స్వీకరించడానికి ఇది వీలు కల్పిస్తుంది.
- ఒకటి కంటే ఎక్కువ భాషలను అధికారిక భాషలుగా ప్రకటించకుండా రాష్ట్రాలను ఇది నిషేధిస్తుంది.

Answer: A

Explanation:

- ఆప్షన్ (a) సరైనది:** రాష్ట్రంలో వాడుకలో ఉన్న ఏదైనా ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ భాషలను, లేదా హిందీని ఆ రాష్ట్ర అధికారిక భాషగా ఎంచుకునే అధికారాన్ని **ఆర్టికల్ 345** రాష్ట్ర శాసనసభకు ఇస్తుంది. ఇది రాజ్యాంగంలోని సమాఖ్య వెసులుబాటును (Federal flexibility) ప్రతిబింబిస్తుంది. రాష్ట్ర స్థాయిలో భాషా వైవిధ్యానికి (Linguistic diversity) ఇది అనుమతిస్తుంది.

75) భారత పార్లమెంటులో భాషల వాడకానికి సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- ఎనిమిదవ షెడ్యూల్లో (Eighth Schedule) లేని భాషలో కూడా సభ్యులు సభలో మాట్లాడేందుకు అనుమతించే విచక్షణాధికారం (Discretion) ఆయా సభల ప్రెసిడింగ్ అధికారికి (Presiding officer) ఉంటుంది.
- చాలా షెడ్యూల్డ్ భాషలకు తక్షణ అనువాద సదుపాయం (Simultaneous interpretation) ఉంది. కానీ ఉభయ సభల సమావేశాల్లో మొత్తం 22 భాషలకు ఈ సదుపాయం దొరుకుతుందన్న గ్యారెంటీ లేదు.
- హిందీ లేదా ఇంగ్లీష్ కాకుండా ఇతర షెడ్యూల్డ్

భాషలో (Scheduled language) ఒక సభ్యుడు లిఖితపూర్వక ప్రశ్న (Written question) ఇస్తే, దానికి ఇచ్చే సమాధానం కూడా కచ్చితంగా అదే భాషలో ఉండాలి.

- పార్లమెంటరీ వ్యవహారాల అధికారిక రికార్డులను (Official records), అధికారిక పాఠాలను (Authoritative texts) కేవలం హిందీ, ఇంగ్లీష్ భాషల్లో మాత్రమే నిర్వహిస్తారు.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- 2 మాత్రమే
- 1, 2 మాత్రమే
- 1, 2, 4 మాత్రమే
- పైవన్నీ

Answer: C

Explanation:

- వాక్యం 1 సరైనది:** రాజ్యాంగంలోని **ఆర్టికల్ 120(1)** ప్రకారం, పార్లమెంటు వ్యవహారాలు హిందీ లేదా ఇంగ్లీషులో జరుగుతాయి. అయితే, సభ్యులు తమ మాతృభాషలో (Mother tongue) మాట్లాడేందుకు ప్రెసిడింగ్ అధికారి (స్పీకర్/చైర్మన్) అనుమతి ఇవ్వవచ్చు. ఆ భాష ఎనిమిదవ షెడ్యూల్లో లేకపోయినా వారు అనుమతించవచ్చు. ఇది పార్లమెంటరీ భాగస్వామ్యంలో అందరినీ కలుపుకుపోవడాన్ని (Inclusivity) నిర్ధారిస్తుంది.
- వాక్యం 2 సరైనది:** పార్లమెంటులో అనేక షెడ్యూల్డ్ భాషల కోసం తక్షణ అనువాద వ్యవస్థలను ప్రభుత్వం అభివృద్ధి చేసింది. కానీ వాటి లభ్యత లాజిస్టికల్, సాంకేతిక పరిమితులపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు, అనువాదకుల లభ్యత (Interpreter availability) అవసరం. కాబట్టి, ప్రతి సమావేశంలోనూ అన్ని 22 భాషల్లో అనువాదం అందుబాటులో ఉంటుందని గ్యారెంటీ లేదు.
- వాక్యం 3 తప్పు:** పార్లమెంటరీ నిబంధనల ప్రకారం, సభ్యులు ఏ భాషలో ప్రశ్న అడిగినా, దానికి సమాధానాలు కేవలం హిందీ లేదా ఇంగ్లీషులోనే ఇస్తారు. సభ్యులు వాడిన ప్రాంతీయ భాషలోనే (Regional language) సమాధానం

ఇవ్వాలనే నిబంధన ఏమీ లేదు.

- **వాక్యం 4 సరైనది:** పార్లమెంటు అధికారిక రికార్డులను, అధికారిక ప్రచురణలను (Official publications) కేవలం హిందీ, ఇంగ్లీష్ భాషల్లో మాత్రమే నిర్వహిస్తారు. రాజ్యాంగ నిబంధనలు, అధికారిక భాషల చట్టం ప్రకారం అధికారులు ఈ విధంగా చేస్తారు. ఇది ఏకరూపతను (Uniformity), చట్టపరమైన స్పష్టతను (Legal clarity) నిర్ధారిస్తుంది.

76) భారతదేశంలో శాస్త్రీయ భాషల (Classical languages) గుర్తింపునకు సంబంధించి కింది వాక్యాలలో ఏది తప్పు?

- A. నిర్దిష్ట ప్రమాణాల (Specific criteria) ఆధారంగా శాస్త్రీయ భాషా హోదాను ఇచ్చే బాధ్యత భారత ప్రభుత్వానిది.
- B. ఒక భాషను శాస్త్రీయ భాషగా ప్రకటించిన తర్వాత, కేంద్ర విశ్వవిద్యాలయాల్లో (Central universities) అకడమిక్ చైర్లను (Academic chairs) ఏర్పాటు చేయడానికి యూజీసీ (UGC) మద్దతు ఇస్తుంది.
- C. శాస్త్రీయ భాషా హోదా ఒక భాషను రాజ్యాంగంలోని ఎనిమిదవ షెడ్యూల్ (Eighth Schedule) కింద అధికారిక భాష స్థాయికి పెంచుతుంది.
- D. లిఖిత చరిత్ర (Recorded history), స్వతంత్ర సాహిత్య సంప్రదాయం (Independent literary tradition) అనేవి శాస్త్రీయ హోదాను ఇవ్వడానికి కీలకమైన ప్రమాణాలు.

Answer: C

Explanation:

- **అప్షన్ (c) తప్పు:** శాస్త్రీయ భాషా హోదాకు (Classical language status), ఎనిమిదవ షెడ్యూల్‌కు సంబంధం లేదు. ఒక భాషను ఎనిమిదవ షెడ్యూల్‌లో చేర్చకపోయినా, అది శాస్త్రీయ భాష కావచ్చు. అలాగే ఒక భాష ఎనిమిదవ షెడ్యూల్‌లో ఉన్నంత మాత్రాన అది శాస్త్రీయ భాష కాలేదు.

77) కింది రాజ్యాంగ సవరణలను (Constitutional amendments) పరిశీలించండి:

1. 21వ సవరణ

2. 71వ సవరణ

3. 92వ సవరణ

4. 102వ సవరణ

పైవాటిలో ఎనిమిదవ షెడ్యూల్ (Eighth Schedule) కింద ఉన్న అధికారిక భాషలకు సంబంధించినవి ఎన్ని?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడు మాత్రమే
- D. నాలుగు

Answer: C

Explanation:

- **21వ సవరణ (1967) – సరైనది:** ఇది సింధీ (Sindhi) భాషను ఎనిమిదవ షెడ్యూల్‌లో చేర్చింది. గుర్తింపు పొందిన భాషల జాబితాను ఇది విస్తరించింది.
- **71వ సవరణ (1992) – సరైనది:** ఇది కొంకణి, మణిపురి, నేపాలీ భాషలను షెడ్యూల్‌లో చేర్చింది. భాషా ప్రాతినిధ్యాన్ని (Linguistic representation) ఇది పెంచింది.
- **92వ సవరణ (2003) – సరైనది:** ఇది బోడో, సంతాలీ, మైథిలీ, డోగ్రీ భాషలను చేర్చింది. షెడ్యూల్‌ను మరింత విస్తరించింది.
- **102వ సవరణ (2018) – తప్పు:** ఈ సవరణ జాతీయ వెనుకబడిన తరగతుల కమిషన్‌కు (National Commission for Backward Classes - NCBC) రాజ్యాంగ హోదా కల్పించడానికి సంబంధించింది. దీనికి భాషలు లేదా ఎనిమిదవ షెడ్యూల్‌తో ఎలాంటి సంబంధం లేదు.

78) సెమీకండక్టర్ల తయారీకి (Semiconductor manufacturing) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. సెమీకండక్టర్ల తయారీలో జర్మేనియం (Germanium) కంటే సిలికాన్ (Silicon) కు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇస్తారు. ఎందుకంటే దానికి మెరుగైన ఉష్ణ స్థిరత్వం (Thermal stability) ఉంటుంది.

2. డోపింగ్ (Doping) అంటే సెమీకండక్టర్ పదార్థం నుండి మలినాలను (Impurities) తొలగించే ప్రక్రియ.
  3. సెమీకండక్టర్ ఫ్యాబ్రికేషన్ ప్లాంట్లకు అత్యంత నియంత్రిత, స్వచ్ఛమైన గదుల వాతావరణం (Clean-room environments) అవసరం.
పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?
- A. 1, 3 మాత్రమే
  - B. 2, 3 మాత్రమే
  - C. 1, 2 మాత్రమే
  - D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** అధిక ఉష్ణోగ్రతల వద్ద సిలికాన్ చాలా స్థిరంగా ఉంటుంది. భారీ స్థాయి తయారీకి (Large-scale manufacturing) జర్మేనియం కంటే ఇదే ఎక్కువ అనుకూలంగా ఉంటుంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** డోపింగ్ అంటే విద్యుత్ వాహకతను (Conductivity) మార్చడానికి స్వచ్ఛమైన సెమీకండక్టర్ పదార్థానికి నియంత్రిత మోతాదులో మలినాలను కలపడం. మలినాలను తొలగించడం కాదు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** చిప్ విడిభాగాలు అతి సూక్ష్మంగా (Microscopic scale) ఉంటాయి. కాబట్టి సెమీకండక్టర్ల తయారీకి దుమ్ము లేని, అత్యంత స్వచ్ఛమైన గదులు ఎంతో అవసరం.

79) కింది ఏ లక్షణం ఫ్లోరోసెంట్ నానోడైమండ్స్‌ను (Fluorescent Nanodiamonds - FNDs) దీర్ఘకాలిక బయో-ఇమేజింగ్ (Bio-imaging) అవసరాలకు ప్రత్యేకంగా అనుకూలంగా మారుస్తుంది?

- A. ఫోటోబ్లీచింగ్ (Photobleaching) లేకుండా స్థిరమైన ఫ్లోరోసెన్స్‌ను (Stable fluorescence) సాధ్యం చేసే నైట్రోజన్-ఖాళీ లోపాలు (Nitrogen-vacancy defects) ఉండటం.
- B. లోహాల (Metals) తరహాలో అధిక విద్యుత్ వాహకత ఉండటం.
- C. అధిక ఉష్ణోగ్రత పరిస్థితుల్లో మాత్రమే కాంతిని

వెలువరించే సామర్థ్యం ఉండటం.

- D. ఫ్లోరోసెన్స్ కోసం బాహ్య రంగులపై (External dyes) ఆధారపడటం.

Answer: A

Explanation:

- ఫ్లోరోసెంట్ నానోడైమండ్స్ (FNDs) లో నైట్రోజన్-వేకెన్సీ (NV) కేంద్రాలు ఉంటాయి. డైమండ్ స్పటిక నిర్మాణంలో (Diamond lattice) కార్బన్ అణువు స్థానంలో నైట్రోజన్ అణువు చేరినప్పుడు ఏర్పడే ఖాళీ వల్ల ఈ లోపాలు వస్తాయి. ఈ ఎన్‌వీ (NV) కేంద్రాలు స్థిరమైన క్వాంటం కాంతి ఉద్గారకాలుగా (Quantum light emitters) పనిచేస్తాయి. సాధారణ ఫ్లోరోసెంట్ పదార్థాలతో పోలిస్తే ఇవి భిన్నంగా పనిచేస్తాయి. వీటిలో ఫోటోబ్లీచింగ్ (కాలక్రమేణా కాంతిని కోల్పోవడం), ఫోటోబ్లింకింగ్ (Photoblinking - కాంతి ఆగి ఆగి రావడం) లాంటి సమస్యలు ఉండవు. ఇది నిరంతరమైన, నమ్మకమైన కాంతిని (Reliable fluorescence) ఇస్తుంది. కణాల ప్రక్రియలను (Cellular processes) ట్రాక్ చేయడానికి, దీర్ఘకాలిక బయో-ఇమేజింగ్‌కు ఇవి ఎంతో అనుకూలంగా ఉంటాయి.

80) సెమీకండక్టర్లకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. సెమీకండక్టర్ల విద్యుత్ వాహకత (Electrical conductivity) విద్యుత్ వాహకాలకు (Conductors), బంధకాలకు (Insulators) మధ్య ఉంటుంది.
2. సిలికాన్, జర్మేనియంలను సాధారణంగా మూలక సెమీకండక్టర్లుగా (Elemental semiconductors) ఉపయోగిస్తారు.
3. ఉష్ణోగ్రత పెరిగేకొద్దీ సెమీకండక్టర్ల వాహకత తగ్గుతుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** సెమీకండక్టర్ల వాహకత బంధకాల కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది. వాహకాల కంటే తక్కువగా ఉంటుంది. ఇది వాటిని ఎలక్ట్రానిక్ పరికరాలలో ఉపయోగపడేలా చేస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** స్థిరమైన లక్షణాలు (Stable properties) ఉండటం వల్ల, చిప్ తయారీకి అనుకూలంగా ఉండటం వల్ల సిలికాన్, జర్మేనియంలను విస్తృతంగా మూలక సెమీకండక్టర్లుగా వాడుతారు.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** లోహాలలో ఉష్ణోగ్రత పెరిగితే వాహకత తగ్గుతుంది. కానీ సెమీకండక్టర్లలో దీనికి భిన్నంగా జరుగుతుంది. ఉష్ణోగ్రత పెరిగినప్పుడు ఎక్కువ ఛార్జ్ క్యారియర్లు (Charge carriers) అందుబాటులోకి వస్తాయి. దీనివల్ల వాటి వాహకత పెరుగుతుంది.

81) సిలికాన్ (Silicon) గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఆక్సిజన్ తర్వాత భూమి పైపొరలో (Earth's crust) అత్యంత ఎక్కువగా దొరికే రెండవ మూలకం సిలికాన్.
2. సిలికాన్ ఒక లోహం (Metal).
3. ఎలక్ట్రానిక్స్ లో సిలికాన్ ను సెమీకండక్టర్ గా ఉపయోగిస్తారు.

పై వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడూ సరైనవే
- D. ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఆక్సిజన్ తర్వాత భూమి పైపొరలో అత్యధికంగా దొరికే రెండవ మూలకం సిలికాన్. భూమి పొర ద్రవ్యరాశిలో (By mass) ఇది దాదాపు 27-28% ఉంటుంది. ఇది సాధారణంగా స్వచ్ఛమైన మూలక రూపంలో దొరకదు. సిలికా (Silica - SiO_2), సిలికేట్ ఖనిజాల (Silicate minerals) రూపంలో దొరుకుతుంది.

ఇది ఇంత విరివిగా లభించడం వల్లే భారీ పారిశ్రామిక, సాంకేతిక అవసరాలకు దీన్ని అధికంగా వాడుకోవడానికి వీలవుతోంది.

- **వాక్యం 2 తప్పు:** ఇది చాలా సాధారణంగా పొరబడే అంశం. సిలికాన్ ఒక లోహం కాదు. ఇది ఒక మెటలాయిడ్ (Metalloid - అర్థ లోహం). మెటలాయిడ్స్ లోహాలకు (Metals), అలోహాలకు (Non-metals) మధ్యస్థంగా ఉండే లక్షణాలను కలిగి ఉంటాయి. సిలికాన్ కు మెరుపు లాంటి కొన్ని లోహ లక్షణాలు ఉంటాయి. కానీ ఇది నిజమైన లోహాల వలె విద్యుత్ ను సులభంగా ప్రవహింపజేయదు. రసాయనికంగా ఇది భిన్నంగా ప్రవర్తిస్తుంది. ఈ ప్రత్యేక స్వభావమే ఎలక్ట్రానిక్స్ లో దీనిని ఎంతో ఉపయోగపడేలా చేస్తోంది.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** సిలికాన్ విద్యుత్ వాహకత వాహకాలకు, బంధకాలకు మధ్య ఉంటుంది. అందుకే దీనిని సెమీకండక్టర్ గా విరివిగా ఉపయోగిస్తారు. డోపింగ్ ద్వారా దీని విద్యుత్ వాహకతను మనం కచ్చితంగా నియంత్రించవచ్చు. ట్రాన్సిస్టర్లు, డయోడ్లు (Diodes), ఇంటిగ్రేటెడ్ సర్క్యూట్లు, సౌర ఫలకాలు (Solar cells), కంప్యూటర్ చిప్ల తయారీకి ఇది ఎంతో అనువైనది. ఆధునిక ఎలక్ట్రానిక్స్, ప్రపంచ సెమీకండక్టర్ పరిశ్రమలకు ఇదే పునాది (Foundation).

82) జర్మేనియం (Germanium) గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. జర్మేనియం ఒక మెటలాయిడ్ (Metalloid).
2. దీనిని ప్రధానంగా సెమీకండక్టర్ల తయారీలో ఉపయోగిస్తారు.
3. జర్మేనియం ను క్లెమెన్స్ వింక్లర్ (Clemens Winkler) 1886లో కనుగొన్నాడు.

పై వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడూ సరైనవే
- D. ఏదీ కాదు

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** సిలికాన్ లాగానే జర్మేనియంను కూడా మెటలాయిడ్ (అర్ధ లోహం) అని వర్గీకరిస్తారు. దీనిలో లోహాలు, అలోహాల లక్షణాలు రెండూ ఉంటాయి. ఆవర్తన పట్టికలో (Periodic table) దీనిని గ్రూప్ 14లో ఉంచారు. దీని మధ్యస్థ విద్యుత్ లక్షణాల వల్ల ఎలక్ట్రానిక్స్, ఆప్టికల్ (Optical) టెక్నాలజీలలో దీనికి ఎంతో విలువ ఉంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** సెమీకండక్టర్ పరిశ్రమలో జర్మేనియంను ఉపయోగిస్తారు. ముఖ్యంగా హై-స్పీడ్ ఎలక్ట్రానిక్స్, ఫైబర్ ఆప్టిక్స్ (Fiber optics), ఇన్ఫ్రారెడ్ ఆప్టిక్స్, సౌర ఫలకాలలో (Solar cells) దీన్ని విరివిగా వాడుతారు. వాణిజ్యపరంగా సెమీకండక్టర్ అవసరాలకు సిలికాన్ ఆధిపత్యం చెలాయిస్తున్నప్పటికీ, మెరుగైన ఎలక్ట్రాన్ మొబిలిటీ (Electron mobility), ప్రత్యేక పనితీరు అవసరమైన చోట జర్మేనియం ఇంకా చాలా ముఖ్యమైనదే.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** జర్మన్ రసాయన శాస్త్రవేత్త క్లెమెన్స్ వింక్లర్ 1886లో జర్మేనియంను కనుగొన్నాడు. చారిత్రకంగా ఈ ఆవిష్కరణ చాలా ముఖ్యమైనది. ఆవర్తన పట్టికలో అప్పటికికా కనుక్కోని మూలకాన్ని డ్మిట్రీ మెండలీవ్ (Dmitri Mendeleev) ముందుగానే 'ఎకా-సిలికాన్' (Eka-silicon) అని అంచనా వేశాడు. వింక్లర్ కనుగొన్న జర్మేనియం మెండలీవ్ అంచనాను నిజం చేసింది. దీనివల్ల ఆవర్తన పట్టిక నియమం (Periodic law) పై నమ్మకం మరింత బలపడింది.

83) 1973, 1979 చమురు సంక్షోభాలకు (Oil crises) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. అరబ్-ఇజ్రాయెల్ యుద్ధం (Arab-Israeli War) సమయంలో అరబ్ దేశాలు విధించిన చమురు ఆంక్షల (Oil embargo) వల్ల 1973 చమురు సంక్షోభం మొదలైంది.
2. ప్రధానంగా ఇరాన్ విప్లవం (Iranian Revolution) కారణంగా 1979 చమురు సంక్షోభం (Oil shock) తలెత్తింది.
3. చెల్లింపుల శేషం సంక్షోభాన్ని (Balance of Payments crisis) పరిష్కరించుకోవడానికి

1973 చమురు సంక్షోభం తర్వాత భారతదేశం ఐఎంఎఫ్ (IMF) ను ఆశ్రయించింది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** అరబ్-ఇజ్రాయెల్ యుద్ధం సమయంలో అరబ్ చమురు ఉత్పత్తి దేశాలు ఆంక్షలు (Embargo) విధించాయి. ఆ తర్వాత 1973 చమురు సంక్షోభం మొదలైంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఇరాన్ విప్లవం తర్వాత 1979 చమురు సంక్షోభం వచ్చింది. దీనివల్ల చమురు ఉత్పత్తిలో తీవ్ర అంతరాయం (Disruption) ఏర్పడింది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** చెల్లింపుల శేషం సంక్షోభం వల్ల ప్రధానంగా 1979 చమురు సంక్షోభం తర్వాత భారతదేశం ఐఎంఎఫ్ ను ఆశ్రయించింది. 1973 తర్వాత కాదు.

84) హార్ముజ్ జలసంధి (Strait of Hormuz) గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది పర్షియన్ గల్ఫ్ (Persian Gulf), ఓమన్ గల్ఫ్ (Gulf of Oman) లను కలుపుతుంది.
2. ఇది ఇరాన్, ఓమన్ దేశాల మధ్య ఉంది.
3. ఇది ఎర్ర సముద్రానికి (Red Sea) నేరుగా సముద్ర మార్గాన్ని ఇస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** పర్షియన్ గల్ఫ్ ను ఓమన్ గల్ఫ్ తో కలపడానికి ఈ జలసంధి ఏకైక సముద్ర మార్గంగా పనిచేస్తుంది. అక్కడి నుంచి అరేబియా సముద్రానికి

(Arabian Sea) ఇది దారి చూపుతుంది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** భౌగోళికంగా చూస్తే దీని ఉత్తర తీరంలో ఇరాన్ ఉంది. దక్షిణాన ఓమన్ (ముసందమ్ ద్వీపకల్పం - Musandam Peninsula) ఉంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** హార్ముజ్ జలసంధి నేరుగా ఎర్ర సముద్రానికి కలవదు. అరేబియా సముద్రం మీదుగా వెళ్లి, ఆ తర్వాత సూయజ్ కాలువ (Suez Canal) ద్వారా మాత్రమే నౌకలు ఎర్ర సముద్రంలోకి ప్రవేశించగలవు.

85) కింది జతలను పరిశీలించండి:

జలసంధి పేరు (Name of Strait)	మధ్య ఉన్న దేశాలు (Between countries)
1. మెగెల్లాన్ (Magellan)	బొలీవియా, అర్జెంటీనా
2. బాస్ఫరస్ (Bosphorus)	సిరియా, టర్కీ
3. బాబ్-అల్-మందేబ్ (Bab-el-Mandeb)	సౌదీ అరేబియా, ఈజిప్ట్

పైన ఇచ్చిన వాటిలో ఎన్ని జతలు సరిగ్గా సరిపోలేయి?

- ఒకటి మాత్రమే
- రెండు మాత్రమే
- మూడూ సరైనవే
- ఏదీ కాదు

Answer: D

Explanation:

- **జత 1 తప్పు:** మెగెల్లాన్ - బొలీవియా, అర్జెంటీనా.
మెగెల్లాన్ జలసంధి చిలీ (Chile) దేశపు దక్షిణ భాగంలో ఉంది. ఇది దక్షిణ అమెరికా ప్రధాన భూభాగాన్ని, టియెర్రా దెల్ ఫ్యూగో దీవుల సముదాయం (Tierra del Fuego archipelago) నుండి వేరు చేస్తుంది. ఇది బొలీవియా, అర్జెంటీనా దేశాల మధ్య లేదు. బొలీవియా చుట్టూ భూభాగం (Landlocked country) మాత్రమే ఉంటుంది. దానికి సముద్రంతో గానీ, ఈ జలసంధితో గానీ సంబంధం లేదు. కాబట్టి ఈ జత తప్పు.
- **జత 2 తప్పు:** బాస్ఫరస్ - సిరియా, టర్కీ.
బాస్ఫరస్ జలసంధి పూర్తిగా టర్కీ దేశంలోనే ఉంది. ఇది ఐరోపాలోని టర్కీని, ఆసియాలోని టర్కీని వేరు చేస్తుంది. నల్ల సముద్రాన్ని (Black Sea), మర్మరా సముద్రంతో

(Sea of Marmara) ఇది కలుపుతుంది. సిరియాకు, బాస్ఫరస్ జలసంధికి ఎలాంటి సంబంధం లేదు. కాబట్టి ఈ జత కూడా తప్పు.

- **జత 3 తప్పు:** బాబ్-అల్-మందేబ్ - సౌదీ అరేబియా, ఈజిప్ట్.
బాబ్-అల్-మందేబ్ జలసంధి ఎర్ర సముద్రాన్ని, ఏడెన్ గల్ఫ్ తో (Gulf of Aden) కలుపుతుంది. ఇది యెమెన్ (అరేబియా ద్వీపకల్పం), జిబౌటీ మరియు ఎరిట్రీయా (అఫ్రికా) దేశాల మధ్య ఉంది. ఇది సౌదీ అరేబియా, ఈజిప్ట్ దేశాలను వేరు చేయదు. కాబట్టి ఈ జత కూడా తప్పు.

86) కింది వాటిలో ఎన్ని జల భాగాలు (Water bodies) ఎర్ర సముద్రానికి (Red Sea) కలుస్తాయి?

1. ఏడెన్ గల్ఫ్ (Gulf of Aden)
  2. హార్ముజ్ జలసంధి (Strait of Hormuz)
  3. సూయజ్ కాలువ (Suez Canal)
  4. బాబ్-అల్-మందేబ్ జలసంధి (Bab-el-Mandeb Strait)
- ఒకటి మాత్రమే
  - రెండు మాత్రమే
  - మూడు మాత్రమే
  - మొత్తం నాలుగు

Answer: C

Explanation:

- **1. ఏడెన్ గల్ఫ్ → కలుస్తుంది:** ఏడెన్ గల్ఫ్ బాబ్-అల్-మందేబ్ జలసంధి ద్వారా ఎర్ర సముద్రానికి నేరుగా కలుస్తుంది. ఇది ఎర్ర సముద్రం నుండి అరేబియా సముద్రంలోకి వెళ్లడానికి దక్షిణ ద్వారంగా (Southern outlet) పనిచేస్తుంది. కాబట్టి ఇది ఎర్ర సముద్రానికి కలుస్తుంది.
- **2. హార్ముజ్ జలసంధి → కలవదు:** హార్ముజ్ జలసంధి పర్షియన్ గల్ఫ్ ను ఓమన్ గల్ఫ్, అరేబియా సముద్రంతో కలుపుతుంది. దీనికి ఎర్ర సముద్రంతో ఎలాంటి ప్రత్యక్ష సంబంధం లేదు. ఈ రెండూ పశ్చిమాసియాలో వ్యూహాత్మకంగా ముఖ్యమైన చోక్ పాయింట్లు కాబట్టి, విద్యార్థులను తికమక పెట్టడానికి యూపీఎస్సీ (UPSC trap) ఇలాంటి ఆప్షన్ ఇస్తుంది.

- **3. సూయజ్ కాలువ → కలుస్తుంది:** సూయజ్ కాలువ ఈజిప్ట్ దేశం మీదుగా ఎర్ర సముద్రాన్ని మధ్యధరా సముద్రంతో (Mediterranean Sea) కలుపుతుంది. ప్రపంచ వాణిజ్యంలో అత్యంత ముఖ్యమైన మానవ నిర్మిత జల మార్గాలలో (Artificial waterways) ఇది ఒకటి. కాబట్టి ఇది ఎర్ర సముద్రానికి నేరుగా కలుస్తుంది.
- **4. బాబ్-అల్-మందేబ్ జలసంధి → కలుస్తుంది:** బాబ్-అల్-మందేబ్ జలసంధి ఎర్ర సముద్రానికి దక్షిణ ప్రవేశ ద్వారంగా (Southern entrance) పనిచేస్తుంది. దాన్ని ఏడెస్ గల్ఫ్ తో కలుపుతుంది. ఇది అంతర్జాతీయంగా అత్యంత కీలకమైన షిప్పింగ్ మార్గం. కాబట్టి ఇది కూడా కలుస్తుంది.

87) నారీ శక్తి వందన్ అధినీయం (Nari Shakti Vandan Adhiniyam) కు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది లోక్ సభ (Lok Sabha), రాష్ట్ర శాసనసభలలో (State Legislative Assemblies) మహిళలకు మూడింట ఒక వంతు (One-third) రిజర్వేషన్ కల్పిస్తుంది.
2. ఇది ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల (OBCs) మహిళలకు ప్రత్యేక రిజర్వేషన్ (Separate reservation) ఇస్తుంది.
3. దీని అమలును తదుపరి జనాభా లెక్కల (Census) తర్వాత జరిగే డీలిమిటేషన్ తో (Delimitation) ముడిపెట్టారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** 106వ రాజ్యాంగ సవరణ లోక్ సభ, రాష్ట్ర అసెంబ్లీలలో మహిళలకు 33% రిజర్వేషన్ కల్పిస్తుంది.

- **వాక్యం 2 తప్పు:** ఈ చట్టం ఓబీసీ (OBC) మహిళలకు ఎలాంటి ప్రత్యేక రిజర్వేషన్ ఇవ్వలేదు. రిజర్వ్ చేసిన స్థానాల్లో ఎస్సీ (SC), ఎస్టీ (ST) మహిళలకు మాత్రమే ఉప-కోటాలు (Sub-quotas) ఇచ్చారు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** దీని అమలును తదుపరి జనాభా లెక్కల తర్వాత జరిగే డీలిమిటేషన్ తో అధికారులు ముడిపెట్టారు.

88) మున్సిపాలిటీలలో (Municipalities) సీట్ల రిజర్వేషన్ కు సంబంధించి, కింది వాటిలో ఏ వాక్యం సరైనది?

- A. అన్ని మున్సిపాలిటీలలో మొత్తం సీట్లలో మూడింట ఒక వంతు సీట్లను మహిళలకు రిజర్వ్ చేస్తారు.
- B. ప్రతి మున్సిపాలిటీలో షెడ్యూల్డ్ కులాలు (SC), షెడ్యూల్డ్ తెగలకు (ST) వారి జనాభా దామాషా (Proportion to population) ప్రకారం రిజర్వేషన్ కల్పిస్తారు.
- C. ప్రతి మున్సిపాలిటీలో చైర్ పర్సన్ పదవులను ఎస్సీ, ఎస్టీ, మహిళలకు రిజర్వ్ చేస్తారు.
- D. మున్సిపాలిటీలలో ఎస్సీ, ఎస్టీ, మహిళలకు రిజర్వేషన్లు ఇవ్వాలా వద్దా అనేది రాష్ట్ర శాసనసభ (State Legislature) ఇష్టానికే వదిలేశారు.

Answer: B

Explanation:

- ఆర్టికల్ 243T (Article 243T) ఈ రిజర్వేషన్లను తప్పనిసరి చేసింది. మున్సిపల్ ప్రాంతంలోని వారి జనాభా దామాషా ప్రకారం ప్రతి మున్సిపాలిటీలో ఎస్సీ, ఎస్టీలకు కచ్చితంగా సీట్లు రిజర్వ్ చేయాలి. ఇది 74వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం (74th Constitutional Amendment Act) కింద ఉన్న ఒక ప్రత్యక్ష రాజ్యాంగ అవసరం (Constitutional requirement). పట్టణ స్థానిక పాలనలో (Urban local governance) చారిత్రకంగా వెనుకబడిన వర్గాలకు ఇది ప్రాతినిధ్యం కల్పిస్తుంది.

89) భారత డీలిమిటేషన్ కమిషన్ (Delimitation Commission of India) చేసిన సిఫార్సుల అమలు గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. డీలిమిటేషన్ కమిషన్ ఆదేశాలకు చట్టబద్ధత (Force of law) ఉంటుంది. వీటిని ఏ కోర్టులోనూ సవాలు చేయడానికి వీలేదు.

2. కమిషన్ డీలిమిటేషన్ ఆదేశాలను పార్లమెంటు మార్చలేనప్పటికీ, వాటిని లోక్ సభ ముందు ఉంచడానికి ముందే ఒక పార్లమెంటరీ కమిటీ ఆ ఆదేశాలను సమీక్షిస్తుంది (Reviews).
3. కొత్త కమిషన్ ను నియమించే వరకు డీలిమిటేషన్ కమిషన్ ఉనికిలోనే ఉంటుంది. దీనివల్ల డీలిమిటేషన్ ప్రక్రియలో తలెత్తే అనూహ్య సమస్యలను (Unforeseen issues) ఇది పరిష్కరించగలదు.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
- B. 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 2, 3 మాత్రమే

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** డీలిమిటేషన్ కమిషన్ ఆదేశాలకు పూర్తి చట్టబద్ధత ఉంటుంది. వీటిని ఏ కోర్టులోనూ సవాలు చేయడానికి వీలేదు. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 329(a) ఈ అంతిమ నిర్ణయానికి రక్షణ ఇస్తుంది. న్యాయపరమైన జోక్యం (Judicial interference) వల్ల ఎన్నికలు అలస్యం కాకుండా ఇది అడ్డుకుంటుంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** డీలిమిటేషన్ ఆదేశాలను సమీక్షించడానికి లేదా సవరించడానికి ఏ పార్లమెంటరీ కమిటీకి అధికారం లేదు. డీలిమిటేషన్ కమిషన్ తన నివేదికను ఖరారు (Finalizes) చేసిన తర్వాత, దానిని రాష్ట్రపతికి సమర్పిస్తుంది. ఆ తర్వాత కేంద్ర ప్రభుత్వం దానిని భారత గెజిట్ లో (Gazette of India) ప్రచురిస్తుంది. ఈ ఆదేశాలను కేవలం సమాచారం కోసం మాత్రమే పార్లమెంటు, రాష్ట్ర శాసనసభల ముందు ఉంచుతారు. వీటికి వారి ఆమోదం అవసరం లేదు. పార్లమెంటు వీటిని సవరించలేదు.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** డీలిమిటేషన్ కమిషన్ ఒక శాశ్వత సంస్థ కాదు. ఇది ఒక నిర్దిష్ట డీలిమిటేషన్ ప్రక్రియ కోసం ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసే తాత్కాలిక చట్టబద్ధమైన సంస్థ (Temporary statutory body). ఇది తన పనిని పూర్తి

చేసి నివేదిక సమర్పించిన వెంటనే రద్దవుతుంది (Dissolved). తదుపరి డీలిమిటేషన్ ప్రక్రియ కోసం మళ్లీ కొత్త కమిషన్ ను విడిగా ఏర్పాటు చేస్తారు.

90) ఆర్టికల్ 169 (Article 169) కింద, రాష్ట్ర శాసనమండలిని (State Legislative Council) రద్దు చేయడానికి పార్లమెంటు కింది వాటిలో దేనిని ఆమోదించాలి?

- A. రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లు (Constitutional Amendment Bill)
- B. రాష్ట్ర అసెంబ్లీ (State Assembly) ప్రత్యేక మెజారిటీ తీర్మానం ఆమోదించిన తర్వాత ఒక సాధారణ చట్టం (Ordinary Law)
- C. రాష్ట్రపతి సిఫార్సుతో ఒక ద్రవ్య బిల్లు (Money Bill)
- D. సగం రాష్ట్రాలు ఆమోదించిన ఒక తీర్మానం

Answer: B

Explanation:

- రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 169 రాష్ట్ర శాసనమండలి ఏర్పాటు లేదా రద్దు గురించి వివరిస్తుంది. ద్విసభా విధానం (Bicameral legislature) ఉన్న రాష్ట్రాలలో శాసనమండలి ఒక ఎగువ సభ. పార్లమెంటు తనంతట తానుగా దీనిని రద్దు చేయలేదు లేదా సృష్టించలేదు. సంబంధిత రాష్ట్ర శాసనసభ (Assembly) ఒక తీర్మానాన్ని ఆమోదించి కోరినప్పుడు మాత్రమే ఈ ప్రక్రియ మొదలవుతుంది.
- ఈ తీర్మానాన్ని శాసనసభ ప్రత్యేక మెజారిటీతో (Special majority) ఆమోదించాలి. అంటే అసెంబ్లీ మొత్తం సభ్యులలో మెజారిటీ, అలాగే సభకు హాజరై ఓటు వేసిన వారిలో కనీసం మూడింట రెండొంతుల (Two-thirds) మెజారిటీ ఉండాలి. ఈ తీర్మానాన్ని రాష్ట్రం ఆమోదించిన తర్వాత, మండలిని సృష్టించడానికి లేదా రద్దు చేయడానికి పార్లమెంటు ఒక సాధారణ చట్టాన్ని తీసుకువస్తుంది. ఇది రాష్ట్ర శాసన నిర్మాణాన్ని (Legislative structure) మార్చినప్పటికీ, దీనిని ఆర్టికల్ 368 కింద రాజ్యాంగ సవరణగా (Constitutional Amendment) పరిగణించరు.

91) నదీ పరివాహక ప్రాంతాల నిర్వహణ (RBM) పథకానికి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది ఉపనదులు (Tributaries), భూగర్భ జలాలతో (Groundwater) సహా మొత్తం నదీ వ్యవస్థను (River system) ఒకే జల యూనిట్‌గా (Hydrological unit) పరిగణిస్తుంది.
2. నదుల అనుసంధాన ప్రాజెక్టులకు (Interlinking of Rivers projects) జాతీయ జల అభివృద్ధి సంస్థ (NWDA) బాధ్యత వహిస్తుంది.
3. బ్రహ్మపుత్ర బోర్డు (Brahmaputra Board) ప్రధానంగా ద్వీపకల్ప భారతదేశంలో (Peninsular India) తీరప్రాంత కోత నిర్వహణను (Coastal erosion management) చూసుకుంటుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** నదీ పరివాహక ప్రాంతాల నిర్వహణ (RBM) అనేది ఒక సమగ్ర బేసిన్ విధానాన్ని అనుసరిస్తుంది. ఇందులో పూర్తి నదీ వ్యవస్థను ఒకే జల యూనిట్‌గా పరిగణిస్తారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** నదుల అనుసంధాన ప్రాజెక్టుల ప్రణాళికను సిద్ధం చేయడానికి ఎన్ డబ్ల్యూడీఏ (NWDA) ప్రధాన ఏజెన్సీగా పనిచేస్తుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** బ్రహ్మపుత్ర బోర్డు ప్రధానంగా ఈశాన్య భారతదేశంలోని బ్రహ్మపుత్ర, బరాక్ లోయలలో (Barak valleys) వరద నియంత్రణ, కోత నిర్వహణతో వ్యవహరిస్తుంది. ఇది ద్వీపకల్ప భారతదేశంలో పనిచేయదు.

92) నదుల అనుసంధాన కార్యక్రమానికి (Interlinking of Rivers Programme) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. సాపేక్షంగా అధికంగా నీరు అందుబాటులో ఉన్న నదీ పరివాహక ప్రాంతాల (River basins) నుండి, నీటి ఎద్దడి (Water stress) ఉన్న బేసిన్‌లకు నీటిని బదిలీ చేయాలనే ఆలోచనపై ఇది ఆధారపడి ఉంది.
2. నదుల అనుసంధాన ప్రాజెక్టుల కోసం ప్రణాళికలు, సాధ్యసాధ్యాల అధ్యయనాలు (Feasibility studies) చేయడంలో జాతీయ జల అభివృద్ధి సంస్థ (NWDA) ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తుంది.
3. కెన్-బెత్వా లింక్ ప్రాజెక్ట్ (Ken-Betwa Link Project) ఈ కార్యక్రమం కింద ఉన్న ఒక ముఖ్యమైన ప్రాజెక్ట్‌ను సూచిస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** నీటి లభ్యతలో ప్రాంతీయ సమతుల్యతను తీసుకురావడమే నదుల అనుసంధాన కార్యక్రమం (Interlinking programme) సూత్రం. మిగులు నీరు (Surplus) ఉన్న బేసిన్ల నుండి, నీటి కొరత (Deficit) ఉన్న ప్రాంతాలకు నీటిని మళ్లించి సాగునీరు, తాగునీరు అందిస్తారు. అలాగే కరువు పరిస్థితులను (Drought mitigation) తగ్గిస్తారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** నదుల అనుసంధాన ప్రతిపాదనలకు సంబంధించి సాధ్యసాధ్యాల నివేదికలు (Feasibility reports) సిద్ధం చేయడం, అధ్యయనాలు నిర్వహించడం, అమలును సమన్వయం చేయడం జాతీయ జల అభివృద్ధి సంస్థ (NWDA) బాధ్యత. ఇది ఒక కేంద్ర సాంకేతిక సంస్థ (Central technical body).
- **వాక్యం 3 సరైనది:** నదుల అనుసంధాన కార్యక్రమంలో కెన్-బెత్వా లింక్ ప్రాజెక్ట్ అత్యంత ముఖ్యమైన, అధునాతన ప్రాజెక్టులలో ఒకటి. భవిష్యత్ అమలుకు (Future implementation) దీనిని తరచుగా ఒక నమూనాగా

(Model) పరిగణిస్తారు.

93) బ్రహ్మపుత్ర నదీ వ్యవస్థకు (Brahmaputra River system) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. బ్రహ్మపుత్ర నది టిబెటన్ పీఠభూమి (Tibetan Plateau) గుండా ప్రయాణించిన తర్వాత, నమ్చా బార్వా (Namcha Barwa) సమీపంలో ఏర్పడిన ఒక లోయ (Gorge) గుండా భారతదేశంలోకి ప్రవేశిస్తుంది.
2. తూర్పు హిమాలయాల (Eastern Himalayas) తేమతో కూడిన క్యాచ్‌మెంట్ (Humid catchment) ప్రాంతం వల్ల, సింధు నదితో పోలిస్తే బ్రహ్మపుత్ర నది ఎక్కువ నీటిని, అవక్షేపాలను (Sediment) మోసుకెళ్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే
- C. 1, 2 రెండూ
- D. ఏదీ కాదు

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** బ్రహ్మపుత్ర నది నైరుతి టిబెట్‌లో (Southwestern Tibet) ఉద్భవించి, యార్లంగ్ త్సాంగ్‌పో (Yarlung Tsangpo) పేరుతో టిబెటన్ పీఠభూమి మీదుగా తూర్పు వైపు ప్రవహిస్తుంది. నమ్చా బార్వా పర్వత శిఖరం (Peak) సమీపంలో, అది ఒక నాటకీయ యు-టర్న్ (U-turn) తీసుకుంటుంది. దీనిని "గ్రేట్ బెండ్" (Great Bend) అంటారు. అక్కడ ప్రపంచంలోనే అత్యంత లోతైన లోయలలో (Deepest gorges) ఒకదాని గుండా ప్రయాణించి, సియాంగ్ లేదా దిహాంగ్ (Siang or Dihang) పేరుతో అరుణాచల్ ప్రదేశ్ ద్వారా భారతదేశంలోకి ప్రవేశిస్తుంది. ఈ లోయ ఒక ముఖ్యమైన భౌగోళిక లక్షణం (Geomorphological feature). అనేక ఇతర హిమాలయ నదుల (Himalayan rivers) నుండి బ్రహ్మపుత్రను ఇది వేరు చేస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** భారతీయ నదులలో బ్రహ్మపుత్ర నది అత్యధిక అవక్షేపాలను (Sediment loads), నీటి

ప్రవాహాన్ని (Water discharges) కలిగి ఉంది. సింధు నది పరివాహక ప్రాంతం (Basin) చాలా వరకు శుష్క, అర్ధ-శుష్క (Arid and semi-arid) ప్రాంతాలలో ఉంటుంది. కానీ బ్రహ్మపుత్ర నది అధిక వర్షపాతం (High-rainfall) ఉండే తూర్పు హిమాలయాలు, అస్సాం లోయలో ప్రవహిస్తుంది. ఇక్కడ తీవ్రమైన రుతుపవన వర్షపాతం (Intense monsoonal rainfall), చురుకైన కోత (Active erosion) వల్ల నదిలో అవక్షేపాల (Sediment transport) రవాణా చాలా ఎక్కువగా ఉంటుంది. అందుకే ఈ నది ఎక్కువగా చీలిపోయి (Braided), వరదలకు (Flood-prone) కారణమవుతుంది. అస్సాం, బంగ్లాదేశ్‌లలో భారీ స్థాయి మట్టి మేట వేయడానికి (Large-scale deposition) ఇదే ప్రధాన కారణం.

94) భారతదేశంలో అధిక విలువైన పంటల వైవిధ్యానికి (High-Value Crop Diversification) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. తృణధాన్యాలతో (Cereals) పోలిస్తే అధిక విలువైన పంటలు ఒక యూనిట్ భూమికి ఎక్కువ నికర లాభాలను (Net returns) ఇస్తాయి.
2. అనుకూలమైన నీడ (Shade conditions) ఉన్నందున, కొబ్బరి తోటలలో కోకోను (Cocoa) ఒక అంతర పంటగా (Intercrop) ప్రభుత్వం ప్రోత్సహిస్తోంది.
3. భారతదేశంలో అగర్ వుడ్ (Agarwood) సాగు ప్రధానంగా హిమాలయ ప్రాంతంలో కేంద్రీకృతమై ఉంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ప్రధాన తృణధాన్యాల కంటే పండ్లు, గింజలు, సుగంధ ద్రవ్యాలు, తోటల పెంపకం లాంటి అధిక విలువైన పంటలు ఎక్కువ లాభాలను అందిస్తాయి.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** పాక్షిక నీడలో (Partial shade) కోకో బాగా పెరుగుతుంది. కొబ్బరి, వక్క (Arecanut) తోటలలో దీనిని అంతర పంటగా ప్రభుత్వం విస్తృతంగా ప్రోత్సహిస్తోంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** అగర్ వుడ్ సాగు ప్రధానంగా ఈశాన్య రాష్ట్రాల్లో (North Eastern States), ముఖ్యంగా త్రిపుర, అస్సాంలలో జరుగుతుంది. హిమాలయ ప్రాంతంలో కాదు.

95) కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

స్టేట్ మెంట్-I: ఖరీఫ్ పంటలను (Kharif crops) మార్చి నుంచి ఏప్రిల్ నెలల మధ్య విత్తుతారు.

స్టేట్ మెంట్-II: ఖరీఫ్ పంటలకు సమృద్ధిగా వర్షపాతం (Abundant rainfall) అవసరం. రుతుపవనాల (Monsoon) తర్వాత వీటిని కోస్తారు.

పై వాక్యాలకు సంబంధించి కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- స్టేట్ మెంట్-I, స్టేట్ మెంట్-II రెండూ సరైనవి. స్టేట్ మెంట్-I కు స్టేట్ మెంట్-II సరైన వివరణ ఇస్తుంది.
- స్టేట్ మెంట్-I, స్టేట్ మెంట్-II రెండూ సరైనవి. కానీ స్టేట్ మెంట్-I కు స్టేట్ మెంట్-II సరైన వివరణ కాదు.
- స్టేట్ మెంట్-I సరైనది, కానీ స్టేట్ మెంట్-II తప్పు.
- స్టేట్ మెంట్-I తప్పు, కానీ స్టేట్ మెంట్-II సరైనది.

Answer: D

Explanation:

- **స్టేట్ మెంట్-I తప్పు:** నైరుతి రుతుపవనాల (Southwest Monsoon) రాకతో ఖరీఫ్ పంటలను సాగు చేస్తారు. అంటే సాధారణంగా జూన్, జూలై నెలల్లో విత్తుతారు. మార్చి-ఏప్రిల్ నెలల్లో కాదు. ఈ పంటలు తమ ఎదుగుదలకు రుతుపవనాల వర్షాలపైనే ఎక్కువగా ఆధారపడతాయి. కాబట్టి ఇవి వర్షాకాలంతో దగ్గరి సంబంధం కలిగి ఉంటాయి. వరి, మొక్కజొన్న, పత్తి, సోయాబీన్, వేరుశనగ, సిరిధాన్యాలు (Millets) ముఖ్యమైన ఖరీఫ్ పంటలు. మార్చి-ఏప్రిల్ నెలల్లో చాలావరకు రబీ పంటలను (Rabi crops) కోస్తారు. లేదా తక్కువ కాలపరిమితి ఉండే జైడ్ పంటలను (Zaid crops) విత్తుతారు. కాబట్టి ఈ వాక్యం

తప్పు.

- **స్టేట్ మెంట్-II సరైనది:** ఖరీఫ్ పంటలు పెరిగే సమయంలో అధిక ఉష్ణోగ్రత, తేమ, సమృద్ధిగా వర్షపాతం అవసరం. రుతుపవనాల ప్రారంభంలో వీటిని విత్తుతారు. ఇవి వర్షాకాలంలో పెరుగుతాయి. రుతుపవనాలు ముగిసిన తర్వాత, సాధారణంగా సెప్టెంబర్, అక్టోబర్ మధ్య వీటిని కోస్తారు. ఇవి వర్షంపై ఆధారపడటం వల్ల, భారతదేశ వ్యవసాయ ఉత్పత్తికి, ఆహార భద్రతకు (Food security) రుతుపవనాల పనితీరు చాలా కీలకం. కాబట్టి, ఈ వాక్యం వాతావరణ అవసరాన్ని, అలాగే పంట కోత విధానాన్ని సరిగ్గా వివరిస్తోంది.

96) భారతదేశంలో కింది పంటలు, వాటి ప్రధాన సాగు సీజన్లను (Growing seasons) పరిశీలించండి:

1. గోధుమ (Wheat) పంటను ప్రధానంగా రబీ (Rabi) సీజన్ లో పండిస్తారు.
2. వరి (Rice) పంటను ప్రధానంగా ఖరీఫ్ (Kharif) సీజన్ లో పండిస్తారు.
3. ఆవాలను (Mustard) ప్రధానంగా జైడ్ (Zaid) సీజన్ లో పండిస్తారు.
4. పత్తిని (Cotton) ప్రధానంగా ఖరీఫ్ సీజన్ లో పండిస్తారు.

పై వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- ఒకటి మాత్రమే
- రెండు మాత్రమే
- మూడు మాత్రమే
- అన్నీ సరైనవే

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** భారతదేశంలోని అతి ముఖ్యమైన రబీ పంటలలో గోధుమ ఒకటి. సాధారణంగా అక్టోబర్ నుంచి డిసెంబర్ మధ్య శీతాకాలంలో దీనిని విత్తుతారు. వసంతకాలంలో (మార్చి-ఏప్రిల్ మధ్య) కోస్తారు. ఎదుగుతున్నప్పుడు చల్లని వాతావరణం, గింజలు పండే సమయంలో ప్రకాశవంతమైన ఎండ దీనికి అవసరం.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** భారతదేశంలో వరి ప్రధానంగా ఖరీఫ్ పంట. వర్షాకాలంలో దీనిని విత్తుతారు. వర్షాలు తగ్గాక

కోస్తారు. దీనికి అధిక ఉష్ణోగ్రత, ఎక్కువ తేమ, పుష్కలంగా నీరు కావాలి. కాబట్టి వర్షాకాలం సాగుకు ఇది ఎంతో అనుకూలం. కొన్ని దక్షిణాది రాష్ట్రాల్లో వరిని రబీ పంటగా కూడా పండిస్తారు. కానీ దీని ప్రధాన సీజన్ ఖరీఫ్ మాత్రమే.

- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఆవాలు (Mustard) ప్రధానంగా ఒక రబీ పంట. జైడ్ పంట కాదు. వర్షాకాలం తర్వాత శీతాకాలంలో దీనిని విత్తుతారు. వేసవికి ముందే కోస్తారు. రబీ, ఖరీఫ్ సీజన్ల మధ్య పండించే స్వల్పకాలిక (Short-duration) వేసవి పంటలనే జైడ్ పంటలు అంటారు. పుచ్చకాయ (Watermelon), దోసకాయ, కొన్ని కూరగాయలు దీనికి ఉదాహరణ. కాబట్టి, ఆవాలను జైడ్ సీజన్తో కలపడం తప్పు.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** పత్తి ప్రధానంగా ఒక ఖరీఫ్ పంట. దీనికి అధిక ఉష్ణోగ్రత, తేలికపాటి వర్షపాతం, మంచు లేని (Frost-free) సుదీర్ఘ కాలం అవసరం. రుతుపవనాల రాకతో దీనిని విత్తుతారు. సంవత్సరాంతంలో కోస్తారు. మహారాష్ట్ర, గుజరాత్, తెలంగాణలలో ఉన్న నల్ల రేగడి నేలలు (Black soil regions) ప్రధాన పత్తి సాగు ప్రాంతాలు.

97) భారతదేశంలో పప్పుధాన్యాల సాగుకు (Pulse cultivation) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. పప్పుధాన్యాలు (Pulses) తమ వేరు బుడిపెలలో (Root nodules) ఉండే సహజీవన బ్యాక్టీరియా (Symbiotic bacteria) ద్వారా గాలిలోని నత్రజనిని స్థిరీకరిస్తాయి (Nitrogen fixation). తద్వారా ఇవి నేల సారాన్ని పెంచుతాయి.
2. అధిక వర్షపాతం ఉండే పరిస్థితుల్లో, ప్రధానంగా ఖరీఫ్ సీజన్లో శనగలను (Gram) సాగు చేస్తారు. పై వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే
- C. 1, 2 రెండూ
- D. ఏదీ కాదు

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** పప్పుధాన్యాలు లెగ్యుమినస్ (Leguminous) కుటుంబానికి చెందినవి. వేరు బుడిపెలలో ఉండే రైజోబియం (Rhizobium) బ్యాక్టీరియా సహాయంతో, గాలిలోని నత్రజనిని నేలలో స్థిరీకరించే ప్రత్యేక సామర్థ్యం వీటికి ఉంటుంది. ఇది నేల సారాన్ని పెంచుతుంది. రసాయన ఎరువులపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గిస్తుంది. అందుకే సుస్థిర వ్యవసాయం, పంట మార్పిడి విధానాలలో (Crop rotation systems) పప్పుధాన్యాలకు ఎంతో ప్రాముఖ్యత ఉంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** శనగ (Gram/Chickpea) ప్రధానంగా ఒక రబీ పంట. ఇది ఖరీఫ్ పంట కాదు. వర్షాకాలం తర్వాత దీనిని విత్తుతారు. ఇది పెరగడానికి తక్కువ వర్షపాతం, చల్లని వాతావరణం కావాలి. ఒక మోస్తరు ఉష్ణోగ్రత, నీరు నిలవని లోమ్ నేలలు (Loamy soils) దీనికి బాగా అనుకూలం. కాబట్టి, శనగ పంటను ఖరీఫ్ సీజన్తో ముడిపెట్టడం తప్పు.

98) భారతదేశ ఎరువుల భద్రతకు (Fertilizer security) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారతదేశంలో దేశీయ యూరియా ఉత్పత్తి (Domestic urea production) ద్రవీకృత సహజ వాయువు (LNG) పై గణనీయంగా ఆధారపడి ఉంటుంది. ఫీడ్స్టాక్ గా (Feedstock) దీన్ని వాడతారు.
2. గల్ఫ్ దేశాల నుంచి ఎరువులను దిగుమతి చేసుకోవడానికి హార్ముజ్ జలసంధి (Strait of Hormuz) చాలా కీలకమైన మార్గం.
3. సింగిల్ సూపర్ ఫాస్ఫేట్ (Single Super Phosphate) అనేది పొటాష్ ఎరువులకు (Potash fertilizers) ప్రత్యామ్నాయంగా ఉపయోగపడుతుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** దేశీయ యూరియా ఉత్పత్తి సహజ వాయువు, ఎల్ఎన్జీ (LNG) ఫీడ్స్టాక్పైనే ఎక్కువగా ఆధారపడి ఉంటుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** గల్ఫ్ దేశాల (Gulf countries) నుంచి వచ్చే ఎరువులు, ఎల్ఎన్జీ దిగుమతులలో ఎక్కువ శాతం ఈ హార్మజ్ జలసంధి గుండానే వెళతాయి.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** సింగిల్ సూపర్ ఫాస్ఫేట్ (SSP) అనేది ఒక ఫాస్ఫేట్ ఎరువు (Phosphatic fertilizer). అది పొటాష్ ఎరువు కాదు. కాబట్టి సరైన సమాధానం ఏ (A).

99) పశ్చిమాసియా (West Asia) భౌగోళిక, రాజకీయ ప్రాముఖ్యతకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ప్రపంచ చమురు నిల్వలలో (Proven oil reserves) 60 శాతానికి పైగా పశ్చిమాసియాలోనే ఉన్నాయి. అందువల్ల ఇది ప్రపంచానికి ప్రధాన హైడ్రోకార్బన్ ఇంధనాల (Hydrocarbon fuels) మూల వనరుగా మారింది.
2. ప్రపంచ వాణిజ్యానికి అత్యంత కీలకమైన సూయజ్ కాలువ (Suez Canal) పూర్తిగా ఈజిప్ట్ దేశంలోనే ఉంది. ఇది ఆసియా, ఐరోపా దేశాల వాణిజ్యానికి ఒక ప్రధాన మార్గంగా (Chokepoint) పనిచేస్తోంది.
3. పశ్చిమాసియాలో వస్తున్న అంతర్గత పోరు (Conflicts), భౌగోళిక రాజకీయ పోటీకి ప్రధాన కారణం.. ఆ ప్రాంతంలో ఉన్న మంచినీటి వనరులు (Freshwater resources), వాటి పంపిణీపై ఉన్న వివాదాలే.
4. ఆసియా, ఆఫ్రికా, ఐరోపా ఖండాలను (Continents) కలిపే అత్యంత వ్యూహాత్మక స్థానంలో (Strategic location) ఈ ప్రాంతం ఉంది. ఇది ప్రపంచ వాణిజ్యాన్ని, ప్రధాన వాయు, సముద్ర మార్గాలను (Air and sea trade routes) ప్రభావితం చేస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడు మాత్రమే
- D. ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** ప్రపంచ ఇంధన భద్రతలో పశ్చిమాసియా కీలక పాత్ర పోషిస్తోంది. ఇది వాస్తవమే. కానీ, ప్రపంచ చమురు నిల్వలలో 60 శాతానికి పైగా ఇక్కడే ఉన్నాయన్నది తప్పు. ప్రపంచ నిల్వలలో ఈ ప్రాంతం వాటా దాదాపు 48-50% మాత్రమే ఉంటుంది. సౌదీ అరేబియా, ఇరాక్, ఇరాన్, కువైట్, యూఏఈ లాంటి దేశాలకు చమురు నిల్వలపై ఆధిపత్యం ఉంది, కానీ అది 60 శాతం దాటదు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** సూయజ్ కాలువ అనేది పూర్తిగా ఈజిప్ట్ (Egypt) భూభాగంలో ఉన్న కృత్రిమ సముద్ర-మట్ట జలమార్గం (Artificial sea-level waterway). ఇది మధ్యధరా సముద్రాన్ని (Mediterranean Sea), ఎర్ర సముద్రంతో (Red Sea) కలుపుతుంది. కేప్ ఆఫ్ గుడ్ హోప్ (Cape of Good Hope) చుట్టూ తిరిగి ప్రయాణించే అవసరం లేకుండా, ఐరోపా, ఆసియా మధ్య ప్రయాణించడానికి ఇది అత్యంత తక్కువ సముద్ర మార్గం (Shortest maritime route). చమురు, ఎల్ఎన్జీ, కంటైనర్ రవాణాలో ఇది ప్రపంచంలోని అతి ముఖ్యమైన సముద్ర మార్గాలలో (Maritime chokepoints) ఒకటి.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** వాస్తవానికి పశ్చిమాసియాలో నీటి కొరత (Water scarcity) చాలా ఎక్కువ. టైగ్రిస్, యూఫ్రేటీస్, జోర్డాన్ లాంటి నదులపై వివాదాలు ఉన్నప్పటికీ, అవి మాత్రమే ఈ ప్రాంతంలో రాజకీయ ఘర్షణలకు ప్రధాన కారణం కాదు. చమురు, గ్యాస్ వనరులు, మతపరమైన ఉద్రిక్తతలు (ముఖ్యంగా సున్నీ-షియా వర్గాల పోరు), భౌగోళిక స్థానం (Strategic location), చారిత్రక ఘర్షణలు (Historical conflicts), బాహ్య జోక్యం (External intervention) లాంటివి **ఎలాగైనా** వివాదాలకు ప్రధాన కారణాలు.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** పశ్చిమాసియా అనేది ఆసియా, ఆఫ్రికా,

ఐరోపా ఖండాల కలయిక వద్ద (Junction) ఉన్న అత్యంత వ్యూహాత్మక ప్రాంతం (Strategic position). సూయజ్ కాలువ, హార్ముజ్ జలసంధి, బాబ్-ఎల్-మండెబ్ జలసంధి (Bab-el-Mandeb Strait) లాంటి ప్రధాన వాణిజ్య మార్గాలను ఇది నియంత్రిస్తుంది. వస్తువులు, ఇంధన సరఫరాకు ఈ మార్గాలు చాలా అవసరం. ప్రపంచ వాణిజ్యం, షిప్పింగ్ ఖర్చులు (Shipping costs) ఈ ప్రాంతంపైనే ఆధారపడి ఉంటాయి.

100) నానో యూరియాకు (Nano Urea) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. నానో యూరియా అనేది ఒక ద్రవ ఎరువు (Liquid fertilizer). పంటల్లో నత్రజని వాడే సామర్థ్యాన్ని (Nitrogen use efficiency) పెంచడానికి దీనిని అభివృద్ధి చేశారు.
2. పోషకాలను మెరుగ్గా గ్రహించేలా చేయడం ద్వారా (Nutrient absorption), సాంప్రదాయ యూరియా (Conventional urea) పై ఉన్న అధిక ఆధారాన్ని ఇది తగ్గిస్తుంది.
3. సాంప్రదాయ గుళికల యూరియా (Granular urea) ఏ పరిమాణంలో, ఏ పద్ధతిలో నత్రజనిని ఇస్తుందో, నానో యూరియా కూడా అలాగే ఇస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** నానో యూరియా అనేది ఒక ద్రవ ఎరువు. మొక్కలకు నత్రజనిని మెరుగ్గా అందించడానికి నానోటెక్నాలజీ (Nanotechnology) ద్వారా దీనిని తయారు చేశారు. ఇందులోని సూక్ష్మమైన కణాలు (Nano-sized particles) ఎరువును వృధా కాకుండా మొక్కలు వేగంగా గ్రహించేలా చేస్తాయి.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** నానో యూరియా నత్రజని వినియోగ

సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరుస్తుంది. గాలిలో కలవడం, నీటి ద్వారా కొట్టుకుపోవడం, కరిగిపోవడం వల్ల సాధారణ యూరియాలో ఉండే నత్రజని వృధా అవుతుంది. నానో యూరియాతో ఆ సమస్య ఉండదు. దీనివల్ల సాధారణ యూరియా వాడకం తగ్గుతుంది. పర్యావరణంపై ఒత్తిడి (Environmental stress) కూడా తగ్గుతుంది.

- **వాక్యం 3 తప్పు:** సాధారణ గుళికల యూరియా, నానో యూరియా ఇచ్చే నత్రజని పరిమాణం (Quantity), యంత్రాంగం (Mechanism) ఒక్కటి కాదు. సాధారణ యూరియాను ఒకేసారి పెద్ద మొత్తంలో వేయాలి. కానీ నానో యూరియాను మొక్కలపై పిచికారీ చేయడం (Targeted absorption) ద్వారా అధిక సామర్థ్యంతో (Higher efficiency) పనిచేసేలా రూపొందించారు. కేవలం సాంప్రదాయ యూరియాతో సరిపోలడానికి దీన్ని రూపొందించలేదు. దానికి మరింత సమర్థవంతంగా (Improved efficiency) పనిచేయడానికి మాత్రమే దీన్ని డిజైన్ చేశారు.

101) పంచాయతీరాజ్ సంస్థల్లో (Panchayati Raj Institutions) మహిళా రిజర్వేషన్ కు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఆర్టికల్ 243D (Article 243D) పంచాయతీల్లో మహిళలకు రిజర్వేషన్ కల్పిస్తుంది.
2. పంచాయతీల్లో మహిళలకు 50% రిజర్వేషన్ ఇవ్వాలని రాజ్యాంగం తప్పనిసరి చేస్తోంది.
3. మహిళా రిజర్వేషన్ కేవలం సభ్యుల స్థానాలకే కాదు, చైర్పర్సన్ (Chairpersons) పదవులకు కూడా వర్తిస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 243D

పంచాయతీల్లో రిజర్వేషన్ల గురించి చెబుతుంది. ఇది పంచాయతీరాజ్ సంస్థల్లో షెడ్యూల్డ్ కులాలు (SCs), షెడ్యూల్డ్ తెగలు (STs), మహిళలకు స్థానాలను కేటాయిస్తుంది.

- **వాక్యం 2 తప్పు:** పంచాయతీల్లో మహిళలకు కనీసం మూడింట ఒక వంతు (33%) రిజర్వేషన్ ఇవ్వాలని రాజ్యాంగం సూచిస్తోంది. ఎస్సీ, ఎస్టీ వర్గాలకు చెందిన మహిళలకు కేటాయించిన స్థానాలు కూడా ఇందులోనే ఉంటాయి. రాజ్యాంగం 50% రిజర్వేషన్లను తప్పనిసరి చేయలేదు. అయితే, చాలా రాష్ట్రాలు తమ రాష్ట్ర చట్టాల ద్వారా ఈ పరిమితిని 50 శాతానికి పెంచాయి.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** మహిళలకు రిజర్వేషన్ కేవలం పంచాయతీ స్థానాలకే పరిమితం కాదు. వివిధ స్థాయిల్లోని చైర్పర్సన్ పదవులకు కూడా ఇది వర్తిస్తుంది. మొత్తం చైర్పర్సన్ పదవుల్లో కనీసం మూడింట ఒక వంతు పదవులను మహిళలకు కేటాయించాలి.

102) భారతదేశంలో పంచాయతీల పదవీకాలానికి (Duration of Panchayats) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. అమల్లో ఉన్న ఏదైనా చట్టం కింద ముందుగానే రద్దు చేస్తే తప్ప, ప్రతి పంచాయతీ దాని మొదటి సమావేశం జరిగిన తేదీ నుంచి ఐదేళ్ల పాటు కొనసాగుతుంది.
2. ఒక పంచాయతీ తన ఐదేళ్ల గడువు తీరకముందే రద్దయినప్పుడు, కొత్త పంచాయతీని ఏర్పాటు చేస్తారు. ఆ కొత్త పంచాయతీ పాత పంచాయతీకి మిగిలి ఉన్న కాలానికి మాత్రమే అధికారంలో ఉంటుంది.
3. రద్దయిన పంచాయతీకి మిగిలి ఉన్న పదవీకాలం ఆరు నెలల కంటే తక్కువ ఉంటే, ఆ కొద్ది కాలం కోసం కొత్త పంచాయతీని ఏర్పాటు చేయడానికి ఎన్నికలు నిర్వహించడం అవసరం లేదు.
4. ఒక పంచాయతీ రద్దయితే, అది రద్దయిన తేదీ నుంచి ఆరు నెలలు ముగిసేలోపు కొత్త ఎన్నికలను (Fresh elections) తప్పనిసరిగా పూర్తి చేయాలి.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 1, 3 మాత్రమే
- C. 2, 4 మాత్రమే
- D. పైవన్నీ

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 243E(1) ప్రకారం, ఏదైనా చట్టం కింద ముందుగానే రద్దు చేస్తే తప్ప, ప్రతి పంచాయతీ దాని మొదటి సమావేశం జరిగిన తేదీ నుంచి ఐదేళ్ల పాటు కొనసాగుతుంది. ఈ విధంగా సాధారణ పదవీకాలాన్ని ఐదేళ్లుగా నిర్ణయించారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఆర్టికల్ 243E(4) ప్రకారం, ఉన్న పంచాయతీ ముందుగానే రద్దయినప్పుడు కొత్త పంచాయతీని ఏర్పాటు చేస్తారు. అప్పుడు ఆ కొత్త పంచాయతీకి మళ్లీ పూర్తిగా ఐదేళ్ల పదవీకాలం దక్కదు. రద్దయిన పంచాయతీకి ఎంత కాలం అయితే మిగిలి ఉందో, అంత కాలం మాత్రమే ఇది కొనసాగుతుంది.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఆర్టికల్ 243E(3) లోని ఒక నిబంధన ప్రకారం, రద్దయిన పంచాయతీకి మిగిలి ఉన్న కాలం ఆరు నెలల కంటే తక్కువ ఉంటే ఎన్నికలు నిర్వహించాల్సిన పనిలేదు. అంత తక్కువ సమయం కోసం కొత్త పంచాయతీని ఏర్పాటు చేయడానికి ఎన్నికలు జరపడం తప్పనిసరి కాదు.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** పంచాయతీ రద్దయిన సందర్భంలో, అది రద్దయిన తేదీ నుంచి ఆరు నెలలు ముగిసేలోపు కొత్తగా ఎన్నికలు పూర్తి చేయాలని ఆర్టికల్ 243E(3) తప్పనిసరి చేస్తోంది. స్థానిక స్వపరిపాలనలో (Local self-government) ఎలాంటి అంతరాయం రాకుండా ఇది చూస్తుంది.

103) దేశంలో పంచాయతీరాజ్ సంస్థలను ప్రోత్సహించే లక్ష్యంతో వచ్చిన రాజ్యాంగ (73వ సవరణ) చట్టం, 1992 కింది వాటిలో వేటిని కల్పిస్తుంది?

1. జిల్లా ప్రణాళికా కమిటీల (District Planning Committees) ఏర్పాటు
2. అన్ని పంచాయతీ ఎన్నికలను నిర్వహించడానికి రాష్ట్ర ఎన్నికల సంఘం (State Election

Commission) ఏర్పాటు

3. రాష్ట్ర ఆర్థిక సంఘాల (State Finance Commissions) ఏర్పాటు

కింద ఇచ్చిన కోడ్లను ఉపయోగించి సరైన జవాబును ఎంచుకోండి:

- A. 1 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** జిల్లా ప్రణాళికా కమిటీల (DPCs) ఏర్పాటు గురించి ఆర్టికల్ 243ZD లో చెప్పారు. పట్టణ స్థానిక సంస్థలకు (Urban Local Bodies) సంబంధించిన 74వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం, 1992 ద్వారా దీనిని తీసుకువచ్చారు. 73వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం కేవలం గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోని పంచాయతీరాజ్ సంస్థలకు మాత్రమే వర్తిస్తుంది. ఇది జిల్లా ప్రణాళికా కమిటీల గురించి చెప్పదు. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** 73వ రాజ్యాంగ సవరణ ఆర్టికల్ 243K కింద రాష్ట్ర ఎన్నికల సంఘం (SEC) ఏర్పాటుకు అవకాశం ఇస్తుంది. ఓటర్ల జాబితాల తయారీని పర్యవేక్షించడం (Superintendence), నిర్దేశించడం, నియంత్రించడం దీని ప్రధాన విధి. అలాగే పంచాయతీ ఎన్నికలన్నింటినీ స్వేచ్ఛగా, నిష్పక్షపాతంగా నిర్వహించే బాధ్యత ఈ సంఘానిదే.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఆర్టికల్ 243I కింద రాష్ట్ర ఆర్థిక సంఘం (SFC) ఏర్పాటును కూడా ఈ సవరణ కల్పిస్తుంది. రాష్ట్ర గవర్నర్ ప్రతి ఐదేళ్లకోసారి ఈ ఆర్థిక సంఘాన్ని తప్పనిసరిగా ఏర్పాటు చేస్తారు. పంచాయతీల ఆర్థిక పరిస్థితిని సమీక్షించడం దీని ప్రధాన బాధ్యత. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, స్థానిక సంస్థల మధ్య ఆర్థిక వనరులను (Financial resources) ఎలా పంపిణీ చేయాలో ఈ సంఘం సిఫార్సు చేస్తుంది.

104) 'ఇథనాల్ బ్లెండింగ్' (Ethanol Blending) కి

సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- 1. భారతదేశం తన ఇథనాల్ బ్లెండెడ్ పెట్రోల్ (EBP) ప్రోగ్రామ్ కింద కేవలం 20% మిశ్రమాన్ని మాత్రమే సాధించింది.
- 2. భారీ స్థాయిలో ఇథనాల్ను ఉత్పత్తి చేయడానికి అవసరమైన కిణ్వప్రక్రియ (Fermentation) సామర్థ్యం భారతదేశానికి తగినంత లేదు.
- 3. పెట్రోల్తో పోలిస్తే ఇథనాల్లో ఇంధన శక్తి (Energy content) తక్కువగా ఉంటుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 3 మాత్రమే
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. 1 మాత్రమే

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** ఇథనాల్ బ్లెండెడ్ పెట్రోల్ (EBP) కార్యక్రమం కింద భారతదేశం ఇంకా 20% ఇథనాల్ మిశ్రమాన్ని పూర్తి స్థాయిలో సాధించలేదు. చాలా కాలం పాటు మన దేశం దాదాపు 10% మిశ్రమాన్ని మాత్రమే సాధించింది. రాబోయే సంవత్సరాల కోసం 20% మిశ్రమం (E20) లక్ష్యాన్ని ప్రభుత్వం నిర్దేశించింది. కాబట్టి, భారతదేశం కేవలం 20% మిశ్రమాన్ని మాత్రమే సాధించిందని చెప్పడం తప్పు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** భారీ స్థాయిలో ఇథనాల్ను ఉత్పత్తి చేయడానికి అవసరమైన కిణ్వప్రక్రియ (Fermentation), స్వేదన (Distillation) సామర్థ్యాల పరంగా భారతదేశం కొన్ని పరిమితులను ఎదుర్కొంటోంది. E20 లాంటి పెద్ద లక్ష్యాలను చేరుకోవాలంటే, ఇథనాల్ ఉత్పత్తి మౌలిక సదుపాయాలను (Infrastructure) బాగా విస్తరించాలి. దీనికోసం ముడిసరుకు లభ్యత (Feedstock availability), పారిశ్రామిక సామర్థ్యాన్ని పెంచడం చాలా అవసరం.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** పెట్రోల్తో పోలిస్తే ఇథనాల్లో శక్తి (Energy content) తక్కువగా ఉంటుంది. పెట్రోల్ కంటే ఒక లీటరు ఇథనాల్లో దాదాపు 27% తక్కువ శక్తి

ఉంటుంది. అంటే పెట్రోల్‌లో ఇథనాల్‌ను ఎక్కువగా కలిపితే వాహనాల మైలేజీ కొద్దిగా తగ్గే అవకాశం ఉంటుంది.

105) భారతదేశంలో విమాన ఇంధనంలో ఇథనాల్ కలపడానికి (Ethanol blending in aviation fuel) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. నిత్యావసర వస్తువుల చట్టం (Essential Commodities Act), 1955 కింద ఏవియేషన్ టర్బైన్ ఫ్యూయల్ (Aviation Turbine Fuel - ATF) లో ఇథనాల్ కలపడానికి భారతదేశం అనుమతి ఇచ్చింది.
2. ఏవియేషన్ టర్బైన్ ఫ్యూయల్ (మార్కెటింగ్ నియంత్రణ) ఆర్డర్, 2001 లో మార్పులు చేయడం ద్వారా ప్రభుత్వం ఈ సవరణ చేసింది.
3. 2026 నాటికి ఏటీఎఫ్ (ATF) లో 20% ఇథనాల్ కలపాలని ప్రభుత్వం తప్పనిసరి లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించింది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** విమానయాన రంగంలో స్వచ్ఛమైన ఇంధన వినియోగానికి మద్దతు ఇవ్వడానికి, కర్బన ఉద్గారాలను (Carbon emissions) తగ్గించడానికి ఏవియేషన్ టర్బైన్ ఫ్యూయల్ (ATF) లో ఇథనాల్ కలపడాన్ని భారతదేశం అనుమతించింది. నిత్యావసర వస్తువుల చట్టం, 1955 నిబంధనల కింద ప్రభుత్వం ఈ నిర్ణయం తీసుకుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఏవియేషన్ టర్బైన్ ఫ్యూయల్ (మార్కెటింగ్ నియంత్రణ) ఆర్డర్, 2001 కి సవరణ చేయడం ద్వారా ప్రభుత్వం ఈ అవకాశాన్ని కల్పించింది. విమాన ఇంధనంలో ఇథనాల్ కలపడానికి ఇది చట్టపరమైన ఆధారాన్ని (Regulatory basis) ఇస్తుంది.

- **వాక్యం 3 తప్పు:** 2026 నాటికి ఏటీఎఫ్‌లో (ATF) 20% ఇథనాల్ కలపాలని ప్రభుత్వం ఎలాంటి తప్పనిసరి లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించలేదు. ప్రస్తుత విధానం కేవలం ఇథనాల్ కలపడానికి మాత్రమే అనుమతిస్తోంది. అయితే ప్రాక్టికల్ పరిస్థితులు, భద్రతా అవసరాలను బట్టి నిర్దిష్ట లక్ష్యాలను ప్రభుత్వం తర్వాత నిర్ణయిస్తుంది.

106) భారతదేశ ఇథనాల్ బ్లెండింగ్ ప్రోగ్రామ్ (Ethanol Blending Programme), ఇంధన భద్రతలకు (Energy security) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

వాక్యం 1: భారతదేశ ఇథనాల్ బ్లెండింగ్ పెట్రోల్ (EBP) ప్రోగ్రామ్, ముఖ్యంగా దాని E20 లక్ష్యం, ఇంధన భద్రతను బలోపేతం చేయడానికి సహాయపడుతుంది. ఇది దిగుమతి చేసుకునే ముడి చమురుపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గిస్తుంది. అలాగే, ప్రపంచ ముడి చమురు ధరల్లో హెచ్చుతగ్గులు, రూపాయి-డాలర్ మారకపు రేటు (Exchange rate) మార్పుల వల్ల వచ్చే దిగుమతి ద్రవ్యోల్బణ (Imported inflation) ప్రభావాన్ని ఇది పరిమితం చేస్తుంది.

వాక్యం 2: దిగుమతి చేసుకునే ముడి చమురులో కొంత భాగాన్ని, దేశీయంగా ఉత్పత్తి చేసే ఇథనాల్‌తో భర్తీ చేస్తారు. ఈ ఇథనాల్‌ను మన భారతీయ కరెన్సీలోనే కొంటారు. దీనివల్ల పెట్రోలియం దిగుమతులపై బయటకు వెళ్లే విదేశీ మారకద్రవ్యం (Foreign exchange outflow) ఆదా అవుతుంది. ఇంధన ధరల మీద పడే విదేశీ ధరల ఒత్తిడి (External price shocks), కరెన్సీ పతనం (Currency depreciation) లాంటి ప్రభావాల నుంచి ఇది మన దేశీయ ఆర్థిక వ్యవస్థను రక్షిస్తుంది.

పై వాక్యాలకు సంబంధించి కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- A. వాక్యం 1, వాక్యం 2 రెండూ సరైనవి. వాక్యం 1 కి వాక్యం 2 సరైన వివరణ.
- B. వాక్యం 1, వాక్యం 2 రెండూ సరైనవి కానీ వాక్యం 1 కి వాక్యం 2 సరైన వివరణ కాదు.
- C. వాక్యం 1 సరైనది కానీ వాక్యం 2 తప్పు.
- D. వాక్యం 1 తప్పు కానీ వాక్యం 2 సరైనది.

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ముడి చమురు దిగుమతుల బిల్లును

తగ్గించడమే కాకుండా, ఇంధన భద్రతను మెరుగుపరచడం కూడా భారతదేశ ఇథనాల్ బ్లెండెడ్ పెట్రోల్ (EBP) కార్యక్రమ లక్ష్యం. భారతదేశం ముడి చమురు దిగుమతులపై ఎక్కువగా ఆధారపడుతుంది. కాబట్టి అంతర్జాతీయంగా చమురు ధరల్లో వచ్చే మార్పులు, రూపాయి విలువ పడిపోవడం లాంటివి ఇంధన ఖర్చులను పెంచుతాయి. దిగుమతి ద్రవ్యోల్బణాన్ని (Imported inflation) సృష్టిస్తాయి. ఇథనాల్ కలపడం వల్ల ఈ ప్రమాదం తగ్గుతుంది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** చెరకు, మొక్కజొన్న, ఇతర వ్యవసాయ వనరుల (Agricultural sources) నుండి దేశీయంగా ఇథనాల్ను ఉత్పత్తి చేస్తారు. దీనిని భారతీయ రూపాయల్లోనే కొనుగోలు చేస్తారు. దిగుమతి చేసుకునే పెట్రోలియం స్థానంలో ఇథనాల్ను వాడటం వల్ల, డాలర్లతో కొనే ముడి చమురు అవసరం భారతదేశానికి తగ్గుతుంది. దీనివల్ల విదేశీ మారకద్రవ్యం బయటకు వెళ్లడం తగ్గుతుంది. మారకపు రేటులో (Exchange rate) వచ్చే మార్పుల వల్ల కలిగే నష్టం తప్పుతుంది.
- **వాక్యం 1 కి వాక్యం 2 సరైన Explanation:** ముడి చమురు దిగుమతులపై ఆధారపడటాన్ని, విదేశీ మారకద్రవ్య డిమాండ్ను ఇథనాల్ వాడకం ఎలా తగ్గిస్తుందో వాక్యం 2 స్పష్టంగా వివరిస్తోంది. ఇది ఇంధన భద్రతను ఎలా బలోపేతం చేస్తుందో, దిగుమతి ద్రవ్యోల్బణం నుంచి దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థను ఎలా రక్షిస్తుందో ఇది తెలియజేస్తుంది. కాబట్టి వాక్యం 1 కు వాక్యం 2 సరైన వివరణ.

107) ఇంధనంలో ఇథనాల్ కలపడం వల్ల కలిగే పర్యావరణ ప్రయోజనాలకు (Environmental benefits) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇంధనంలో ఇథనాల్ కలపడం వల్ల వాహనాల నుంచి విడుదలయ్యే కార్బన్ మోనాక్సైడ్ (CO), కాలకుండా మిగిలిపోయే హైడ్రోకార్బన్ల (Unburnt hydrocarbons) ఉద్గారాలు తగ్గుతాయి.
2. ఇథనాల్ కలిపిన ఇంధనాన్ని ఉపయోగించడం వల్ల కాలుష్య కణాల (Particulate matter -

PM) ఉద్గారాలు గణనీయంగా తగ్గుతాయి.

3. ఇథనాల్ కాల్షిఫికేషన్ వల్ల విడుదలయ్యే కార్బన్ డైఆక్సైడ్ (CO₂) ను, పంటలు తమ పెరుగుదల దశలో పూర్తిగా పీల్చుకుంటాయి. కాబట్టి పర్యావరణ నిపుణులు ఇథనాల్ను పూర్తిగా కార్బన్-న్యూట్రల్ ఇంధనంగా (Carbon-neutral fuel) పరిగణిస్తారు.
4. పెట్రోల్లో ఇథనాల్ కలపడం వల్ల సాధారణంగా నైట్రోజన్ ఆక్సైడ్ (NOx) ఉద్గారాలు భారీగా పెరుగుతాయి. దీనివల్ల పొగమంచు (Smog) ఏర్పడే ప్రమాదం మరింత తీవ్రమవుతుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 4 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. పైవన్నీ

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఇథనాల్లో ఆక్సిజన్ ఉంటుంది. ఇది ఇంధనం మరింత సమర్థవంతంగా మండటానికి (Combustion efficiency) సహాయపడుతుంది. ఇంధనం బాగా మండటం వల్ల కార్బన్ మోనాక్సైడ్ (CO), కాలకుండా మిగిలిపోయే హైడ్రోకార్బన్ల విడుదల తగ్గుతుంది. ఇది గాలి నాణ్యతను మెరుగుపరుస్తుంది. ముఖ్యంగా సాధారణ పెట్రోల్ ఇంజిన్లలో ఇది బాగా పనిచేస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** కాలుష్య కణాల (Particulate matter - PM) ఉద్గారాలను తగ్గించడంలో ఇథనాల్ సహాయపడుతుంది. ముఖ్యంగా మనుషుల ఆరోగ్యానికి హాని చేసే అత్యంత సూక్ష్మ కణాల విడుదలను ఇది తగ్గిస్తుంది. కాబట్టి స్వచ్ఛమైన శిలాజ ఇంధనాలతో పోలిస్తే, ఇథనాల్ కలిపిన ఇంధనం పర్యావరణానికి ఎంతో మేలు చేస్తుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** చెరకు, మొక్కజొన్న లాంటి జీవద్రవ్యం (Biomass) నుండి ఇథనాల్ను ఉత్పత్తి చేస్తారు. అయినప్పటికీ దీన్ని పూర్తిగా కార్బన్-న్యూట్రల్ అనలేము.

ఎందుకంటే పంటలు పండించడం, ఎరువులు వాడటం, రవాణా, కిణ్వప్రక్రియ (Fermentation), స్వేదన (Distillation) లాంటి ప్రక్రియల వల్ల కూడా గ్రీన్ హౌస్ వాయువులు విడుదలవుతాయి. కాబట్టి, పెట్రోల్ కంటే ఇథనాల్ తక్కువ కార్బన్ ఉద్గారాలను విడుదల చేస్తుంది కానీ, ఇది పూర్తిగా కార్బన్-న్యూట్రల్ కాదు.

- **వాక్యం 4 తప్పు:** నైట్రోజన్ ఆక్సైడ్ (NOx) ఉద్గారాల పై ఇథనాల్ ప్రభావం ఒకేలా ఉండదు. ఇది ఇంజిన్ డిజైన్, ఏ నిష్పత్తిలో కలుపుతున్నారు (Blend ratio), వాహనం నడిచే పరిస్థితుల పైన ఆధారపడి ఉంటుంది. ఇథనాల్ కలపగానే NOx ఉద్గారాలు భారీగా పెరిగిపోతాయి అనేది అందరూ అంగీకరించే వాస్తవం కాదు. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.

108) అడాప్టేషన్ గ్యాప్ రిపోర్ట్ కు (Adaptation Gap Report) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఐక్యరాజ్యసమితి పర్యావరణ కార్యక్రమం (UNEP) ప్రతి సంవత్సరం ఈ నివేదికను విడుదల చేస్తుంది.
2. వాతావరణ మార్పుల (Climate change) ప్రభావాన్ని ఎదుర్కోవడానికి అవసరమైన చర్యలకు, వాస్తవంగా తీసుకుంటున్న చర్యలకు మధ్య ఉన్న అంతరాన్ని (Gap) ఇది అంచనా వేస్తుంది.
3. పారిస్ ఒప్పందంలోని (Paris Agreement) ఆర్టికల్ 6 కింద ఉన్న ఉపశమన నిధులు (Mitigation finance), కార్బన్ మార్కెట్ యంత్రాంగాల (Carbon market mechanisms) గురించి ఇది చర్చిస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఐక్యరాజ్యసమితి పర్యావరణ కార్యక్రమం (UNEP) ప్రతి సంవత్సరం అడాప్టేషన్ గ్యాప్ రిపోర్ట్ ను ప్రచురిస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ప్రపంచవ్యాప్తంగా వాతావరణ అనుసరణ (Adaptation) అవసరాలకు, వాస్తవంగా అమలు చేస్తున్న అనుసరణ చర్యలకు మధ్య ఉన్న వ్యత్యాసాన్ని ఇది పరిశీలిస్తుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఉపశమన నిధులు, కార్బన్ మార్కెట్ యంత్రాంగాలు ఉద్గారాల తగ్గింపు (Emission reduction) చర్యలకు సంబంధించినవి. వీటికి అడాప్టేషన్ గ్యాప్ రిపోర్ట్ తో సంబంధం లేదు.

109) పారిస్ ఒప్పందానికి (Paris Agreement) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఐక్యరాజ్యసమితి వాతావరణ మార్పుల ముసాయిదా సదస్సు (UNFCCC) ఆధ్వర్యంలో 2015లో జరిగిన కాప్ 21 (COP21) లో ఈ ఒప్పందాన్ని ఆమోదించారు.
2. ప్రపంచ ఉష్ణోగ్రత పెరుగుదలను పారిశ్రామిక పూర్వ స్థాయి (Pre-industrial levels) కంటే 2°C కన్నా తక్కువకు పరిమితం చేయాలి. సాధ్యమైతే 1.5°C కి పరిమితం చేయడానికి కృషి చేయాలి. ఇది ఈ ఒప్పందం ప్రధాన లక్ష్యం.
3. అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలన్నింటికీ (Developing countries) చట్టబద్ధమైన (Legally binding) ఉద్గారాల తగ్గింపు లక్ష్యాలను ఇది తప్పనిసరి చేస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** పారిస్ లో 2015లో జరిగిన COP21 సదస్సులో పారిస్ ఒప్పందాన్ని దేశాలు ఆమోదించాయి. ఇది UNFCCC ఆధ్వర్యంలో జరిగింది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** ప్రపంచ ఉష్ణోగ్రత పెరుగుదలను 2°C కంటే తక్కువకు, వీలైతే 1.5°C కి పరిమితం చేయడమే దీని ప్రధాన లక్ష్యం.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఈ ఒప్పందం అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలపై చట్టబద్ధమైన ఉద్ధారాల తగ్గింపు లక్ష్యాలను రుద్దదు. దేశాలు స్వచ్ఛందంగా తమ జాతీయంగా నిర్ణయించిన లక్ష్యాలను (Nationally Determined Contributions - NDCs) సమర్పిస్తాయి.

110) భారతదేశంలో వాతావరణ అనుసరణకు (Climate adaptation) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. జాతీయంగా నిర్ణయించిన లక్ష్యాలలో (NDCs) వాతావరణ ఉపశమనం (Mitigation), అలాగే అనుసరణ (Adaptation) కట్టుబాట్లు రెండూ ఉంటాయి.
2. పర్యావరణ, అటవీ, వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ నిక్రా (NICRA) కార్యక్రమాన్ని అమలు చేస్తోంది.
3. 2025-26 ఆర్థిక సర్వే (Economic Survey) తమిళనాడుకు చెందిన క్లైమేట్ రెసిలియంట్ విలేజెస్ (Climate Resilient Villages) కార్యక్రమాన్ని ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావించింది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** పారిస్ ఒప్పందం కింద ఉన్న NDCs లో వాతావరణ మార్పులను ఎదుర్కోవడానికి ఉపశమన చర్యలు, అలాగే అనుసరణ చర్యలు రెండూ ఉంటాయి.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ అగ్రికల్చరల్ రీసెర్చ్ (ICAR) నిక్రా (National Innovations in Climate Resilient Agriculture) కార్యక్రమాన్ని అమలు చేస్తోంది. పర్యావరణ మంత్రిత్వ శాఖ దీనిని

అమలు చేయడం లేదు.

- **వాక్యం 3 సరైనది:** క్షేత్రస్థాయిలో వాతావరణ అనుసరణకు ఒక ఆదర్శ నమూనాగా (Model) తమిళనాడు క్లైమేట్ రెసిలియంట్ విలేజెస్ కార్యక్రమాన్ని 2025-26 ఆర్థిక సర్వే ప్రత్యేకంగా ప్రశంసించింది.

111) భారతదేశం-ఆఫ్రికా సంబంధాలకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారతదేశం, ఆఫ్రికా దేశాల మధ్య సహకారానికి ఇండియా-ఆఫ్రికా ఫోరమ్ సమ్మిట్ (India-Africa Forum Summit) అధికారిక వేదికగా పనిచేస్తుంది.
2. ఆఫ్రికన్ యూనియన్ లో (African Union) భారతదేశం ఒక సభ్య దేశం.
3. తన అభివృద్ధి భాగస్వామ్య కార్యక్రమం (Development partnership programme) కింద, ఆఫ్రికన్ దేశాలకు భారతదేశం లైన్స్ ఆఫ్ క్రెడిట్, సామర్థ్య నిర్మాణ మద్దతును (Capacity-building support) అందిస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** భారతదేశం, ఆఫ్రికా దేశాల మధ్య రాజకీయ, ఆర్థిక, వ్యూహాత్మక సహకారానికి (Strategic cooperation) ఇండియా-ఆఫ్రికా ఫోరమ్ సమ్మిట్ లాంఛనప్రాయ వేదికగా పనిచేస్తుంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** ఆఫ్రికన్ యూనియన్ లో భారతదేశం సభ్య దేశం కాదు. అది కేవలం ఆఫ్రికా ఖండానికి చెందిన దేశాల సంస్థ (Continental organization).
- **వాక్యం 3 సరైనది:** భారతదేశం తన అభివృద్ధి భాగస్వామ్యం, సౌత్-సౌత్ సహకార విధానంలో (South-South cooperation policy) భాగంగా ఆఫ్రికన్

దేశాలకు లైన్స్ ఆఫ్ క్రెడిట్, గ్రాంట్లు, సామర్థ్య నిర్మాణ మద్దతును అందిస్తోంది.

112) భారతదేశం-ఆఫ్రికా వాణిజ్య సంబంధాలకు (Trade relations) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారతదేశ ముడి చమురు (Crude oil), సహజ వాయువు (Natural gas) దిగుమతులకు ఆఫ్రికా ఒక ప్రధాన భాగస్వామి.
2. ఆఫ్రికన్ యూనియన్ తో భారతదేశం ఖండం వ్యాప్త స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందాన్ని (Free Trade Agreement) కుదుర్చుకుంది.
3. ఆఫ్రికాకు ఉన్న మొదటి ఐదు అగ్రశ్రేణి వాణిజ్య భాగస్వాముల్లో (Trading partners) భారతదేశం కూడా ఉంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** భారతదేశ ఇంధన భద్రతలో ఆఫ్రికా ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తుంది. నైజీరియా, అంగోలా, అల్జీరియా, లిబియా లాంటి దేశాలు భారతదేశానికి ముడి చమురు, సహజ వాయువును భారీగా సరఫరా చేస్తున్నాయి. భారతదేశం తన పెట్రోలియం అవసరాల్లో గణనీయమైన వాటాను ఆఫ్రికన్ దేశాల నుంచి దిగుమతి చేసుకుంటుంది. దీనివల్ల ఇంధన రంగంలో ఆఫ్రికా ఒక ముఖ్యమైన వాణిజ్య, వ్యూహాత్మక భాగస్వామిగా మారింది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** ఆఫ్రికన్ యూనియన్ తో భారతదేశం ఖండం వ్యాప్త స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందాన్ని (Free Trade Agreement) కుదుర్చుకోలేదు. భారతదేశం ప్రధానంగా ఆఫ్రికాలోని ఒక్కో దేశంతో విడివిడిగా ద్వైపాక్షిక ఒప్పందాలను (Bilateral agreements) చేసుకుంటుంది. అలాగే ఇండియా-ఆఫ్రికా ఫోరమ్ సమ్మిట్ లాంటి విస్తృత సహకార వేదికల ద్వారా వాణిజ్య సంబంధాలను

కొనసాగిస్తుంది. ఆఫ్రికన్ కాంటినెంటల్ ఫ్రీ ట్రేడ్ ఏరియా (AfCFTA) అనేది కేవలం ఆఫ్రికా దేశాల చొరవ. ఇందులో భారతదేశం భాగం కాదు.

- **వాక్యం 3 సరైనది:** చైనా, అమెరికా, యూరోపియన్ యూనియన్ తో పాటు ఆఫ్రికాకు ఉన్న అగ్రశ్రేణి వాణిజ్య భాగస్వాముల్లో భారతదేశం కూడా ఉంది. భారతదేశం ఆఫ్రికాకు ఫార్మాస్యూటికల్స్, యంత్రాలు, ఆటోమొబైల్స్, టెక్స్టైల్స్, తయారీ వస్తువులను ఎగుమతి చేస్తుంది. అదే సమయంలో అక్కడి నుంచి ముడి చమురు, బంగారం, ఫాస్ఫేట్లు, ఇతర ముడి పదార్థాలను దిగుమతి చేసుకుంటుంది. ఇది భారతదేశాన్ని ఆఫ్రికా టాప్-5 వాణిజ్య భాగస్వాముల్లో ఒకటిగా నిలబెట్టింది.

113) ఆఫ్రికాతో భారతదేశ అభివృద్ధి సహకారానికి (Development cooperation) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. టెలి-ఎడ్యుకేషన్, టెలిమెడిసిన్ సేవలను అందించడానికి భారతదేశం పాన్-ఆఫ్రికన్ ఇ-నెట్ వర్క్ ప్రాజెక్టును (Pan-African e-Network Project) ప్రారంభించింది.
2. ఇతర సంస్థల ప్రయోగం లేకుండా కేవలం భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ISRO) మాత్రమే ఈ ప్రాజెక్టును అమలు చేసింది.
3. ఐటెక్ (ITEC) ప్రోగ్రాం కింద ఆఫ్రికన్ విద్యార్థులు, నిపుణుల కోసం భారతదేశం స్కాలర్ షిప్లు, శిక్షణా కార్యక్రమాలను అందిస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఉపగ్రహ (Satellite), ఫైబర్-ఆప్టిక్ సాంకేతికత ద్వారా ఆఫ్రికన్ దేశాలను భారతీయ విశ్వవిద్యాలయాలు, అనుపత్రులతో అనుసంధానం చేయడానికి భారతదేశం 2009లో పాన్-ఆఫ్రికన్ ఇ-

నెట్‌వర్క్ ప్రాజెక్టును ప్రారంభించింది. టెలి-ఎడ్యుకేషన్, టెలిమెడిసిన్, ఇ-గవర్నెన్స్, సామర్థ్య నిర్మాణ మద్దతును అందించడం దీని ప్రధాన ఉద్దేశం. ఇది ఆఫ్రికాతో భారతదేశ అభివృద్ధి భాగస్వామ్యాన్ని బలోపేతం చేసింది.

- **వాక్యం 2 తప్పు:** కేవలం ఇస్రో (ISRO) మాత్రమే ఈ ప్రాజెక్టును అమలు చేయలేదు. ఇందులో టీసీఐఎల్ (TCIL - టెలికమ్యూనికేషన్స్ కన్సల్టెంట్స్ ఇండియా లిమిటెడ్), భారతీయ విశ్వవిద్యాలయాలు, సూపర్-స్పెషాలిటీ అనుపత్రులతో సహా బహుళ సంస్థలు పాలుపంచుకున్నాయి. ఇస్రో కేవలం ఉపగ్రహ మద్దతును మాత్రమే ఇచ్చింది. ఈ ప్రాజెక్టు అనేక సంస్థలు కలిసి చేపట్టిన ఒక ఉమ్మడి చొరవ (Collaborative initiative).
- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఇండియన్ టెక్నికల్ అండ్ ఎకనామిక్ కోఆపరేషన్ (ITEC) ప్రోగ్రాం కింద, భారతదేశం ఆఫ్రికన్ దేశాలకు చెందిన విద్యార్థులు, పౌర సేవకులు (Civil servants), రక్షణ సిబ్బంది, నిపుణులకు స్కాలర్‌షిప్‌లు, శిక్షణా కోర్సులు, నైపుణ్యాభివృద్ధి (Skill development) కార్యక్రమాలను అందిస్తోంది. మానవ వనరుల అభివృద్ధి, సౌత్-సౌత్ సహకారంపై భారతదేశం పెడుతున్న దృష్టిని ఇది తెలియజేస్తుంది.

114) పార్టీ ఫిరాయింపుల (Defection) కారణాలపై ఒక పార్లమెంటు సభ్యుడి (Member of Parliament) అనర్హతకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. పార్టీ అధికార సంకీర్ణ కూటమిలో (Ruling coalition) భాగమైనప్పటికీ, ముందస్తు అనుమతి లేకుండా సభలో పార్టీ విప్‌కు (Party whip) వ్యతిరేకంగా ఓటు వేస్తే ఆ సభ్యుడిపై అనర్హత వేటు వేయవచ్చు.
2. సభ స్పీకర్ ఫిరాయింపుల నిరోధక చట్టం (Anti-Defection Law) కింద అనర్హత ప్రశ్నలను నిర్ణయిస్తారు. అయితే ఈ నిర్ణయాలకు న్యాయ సమీక్ష (Judicial review) నుంచి పూర్తిగా మినహాయింపు ఉంటుంది.
3. ఫిరాయింపుల నిరోధక చట్టం పార్లమెంటుకు ఎన్నికైన (Elected), నామినేట్ అయిన

(Nominated) సభ్యులిద్దరికీ వర్తిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** రాజ్యాంగంలోని పదవ షెడ్యూల్ (Tenth Schedule) కింద, ముందస్తు అనుమతి తీసుకోకుండా తన రాజకీయ పార్టీ జారీ చేసిన ఆదేశాలకు (సాధారణంగా దీనిని పార్టీ విప్ అంటారు) వ్యతిరేకంగా ఓటు వేసినా లేదా ఓటింగ్‌కు గైర్హాజరైనా ఆ సభ్యుడిపై అనర్హత వేటు వేయవచ్చు. పార్టీ అధికారంలో ఉండా, ప్రతిపక్షంలో ఉండా లేదా సంకీర్ణ కూటమిలో భాగమైనా అనే దానితో సంబంధం లేకుండా ఈ నియమం వర్తిస్తుంది. కాబట్టి, సంకీర్ణ ప్రభుత్వంలో (Coalition government) కూడా పార్టీ విప్‌ను ధిక్కరిస్తే అనర్హతకు దారితీస్తుంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** ఫిరాయింపుల నిరోధక చట్టం కింద అనర్హతపై నిర్ణయం తీసుకునే అధికారం లోక్‌సభ స్పీకర్‌కు లేదా రాజ్యసభ చైర్మన్‌కు ఉంటుంది. అయినప్పటికీ, వారి నిర్ణయాన్ని కోర్టుల్లో సవాలు చేయవచ్చు. **కిహోటో హోలోహాన్ వర్సెస్ జచిల్లు (1992)** కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఒక కీలక తీర్పు ఇచ్చింది. స్పీకర్ నిర్ణయం న్యాయ సమీక్షకు లోబడి ఉంటుందని కోర్టు స్పష్టం చేసింది. ముఖ్యంగా దురుద్దేశపూర్వక చర్య, రాజ్యాంగ నిబంధనల ఉల్లంఘన లేదా విధానపరమైన అవకతవకలు జరిగినప్పుడు కోర్టులు జోక్యం చేసుకుంటాయి.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఫిరాయింపుల నిరోధక చట్టం పార్లమెంటుకు ఎన్నికైన, నామినేట్ అయిన సభ్యులిద్దరికీ వర్తిస్తుంది. నామినేట్ అయిన సభ్యుడు సభలో తన సీటు తీసుకున్న తేదీ నుంచి ఆరు నెలల తర్వాత ఏదైనా రాజకీయ పార్టీలో చేరితే అతనిపై కూడా అనర్హత వేటు వేస్తారు. ఈ విధంగా, చట్టం రెండు వర్గాల సభ్యులకు సమానంగా వర్తిస్తుంది.

115) భారతదేశంలో ఫిరాయింపుల నిరోధక చట్టానికి

సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఒక రాజకీయ పార్టీ సభ్యుడు తన పార్టీ సభ్యత్వాన్ని స్వచ్ఛందంగా వదులుకుంటే (Voluntarily gives up), సభ సభ్యుడిగా కొనసాగకుండా అతను అనర్హత పొందుతాడు.
2. ఒక రాజకీయ పార్టీకి చెందిన కనీసం రెండింటి మూడొంతుల (2/3 వంతు) శాసనసభ్యులు (Legislators) విలీనానికి అంగీకరిస్తే, వారు అనర్హత బారిన పడకుండా ఆ పార్టీని మరొక పార్టీలో విలీనం చేయవచ్చు.
3. ఎన్నికల సంఘం (Election Commission) సలహా మేరకు భారత రాష్ట్రపతి ఫిరాయంపుల నిరోధక చట్టం కింద అనర్హత నిర్ణయాన్ని తీసుకుంటారు.
4. ఒక సభ్యుడి మాతృ రాజకీయ పార్టీ (Original political party) మరొక పార్టీలో విలీనం అయినప్పుడు, అతను అలాగే మరికొందరు సభ్యులు ఆ విలీన పార్టీలో చేరకుండా ప్రత్యేక సమూహంగా పనిచేయాలని నిర్ణయించుకుంటే, అప్పుడు ఆ శాసనసభ్యుడిపై అనర్హత వేటు పడదు.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 4 మాత్రమే
- C. 1, 2, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 4 మాత్రమే

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఒక సభ్యుడు తన రాజకీయ పార్టీ సభ్యత్వాన్ని స్వచ్ఛందంగా వదులుకున్నప్పుడు అనర్హత వేటు వేస్తారు. పదవ షెడ్యూల్ కింద అనర్హత వేయడానికి ఇది ఒక ప్రధాన కారణం. దీనికోసం అధికారికంగా రాజీనామా చేయాల్సిన అవసరం లేదు. పార్టీ పట్ల విధేయతను వదిలివేసినట్లు అతని ప్రవర్తన సూచిస్తే, దానిని సభ్యత్వం వదులుకున్నట్లుగానే పరిగణిస్తారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** రాజకీయ పార్టీల విలీనం విషయంలో (Merger of political parties) చట్టం ఒక

మినహాయింపును ఇస్తుంది. ఒక శాసనసభా పక్షంలోని కనీసం రెండింటి మూడొంతుల మంది శాసనసభ్యులు మరొక పార్టీలో విలీనం కావడానికి అంగీకరిస్తే, అటువంటి సభ్యులు అనర్హత నుంచి రక్షణ పొందుతారు. **91వ రాజ్యాంగ సవరణ** గతంలో ఉన్న "చీలిక" (Split) మినహాయింపును తొలగించింది. దాని స్థానంలో ఈ విలీన నిబంధనను తీసుకువచ్చింది.

- **వాక్యం 3 తప్పు:** అనర్హతపై నిర్ణయాన్ని రాష్ట్రపతి తీసుకోరు. పార్లమెంటు విషయంలో ఈ నిర్ణయాన్ని లోక్ సభ స్పీకర్ లేదా రాజ్యసభ చైర్మన్ తీసుకుంటారు. రాష్ట్ర శాసనసభలలో స్పీకర్ లేదా చైర్మన్ తీసుకుంటారు. లాభదాయక పదవులు (Office of profit) లాంటి ఇతర నిబంధనల కింద అనర్హత వేయడంలో రాష్ట్రపతి, ఎన్నికల సంఘం పాత్ర ఉంటుంది. కానీ ఫిరాయంపుల నిరోధక చట్టం కింద వారికి ఎలాంటి పాత్ర ఉండదు.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** విలీనం జరిగినప్పుడు, విలీనమైన పార్టీలో చేరకుండా ప్రత్యేక సమూహంగా (Separate group) కొనసాగడానికి ఇష్టపడే శాసనసభ్యులు కూడా అనర్హత నుంచి రక్షణ పొందుతారు. విలీనం 2/3 వంతు అవసరాన్ని నెరవేర్చినట్లయితే, విలీనాన్ని అంగీకరించే వారిని, అలాగే దానిని తిరస్కరించే వారిని కూడా చట్టం గుర్తిస్తుంది.

116) పదవ షెడ్యూల్ కింద అనర్హతపై స్పీకర్ తీసుకునే నిర్ణయం న్యాయ సమీక్షకు (Judicial review) సంబంధించి కింది వాటిలో సుప్రీంకోర్టు కేసు ఏది?

- A. కిహోటో హోలోహాన్ వర్సెస్ జచిల్టా అండ్ అదర్స్
- B. గోల్కనాథ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్
- C. కేశవానంద భారతి వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కేరళ
- D. ఇందిరా నెహ్రూ గాంధీ వర్సెస్ రాజ్ నారాయణ్

Answer: A

Explanation:

- పదవ షెడ్యూల్ (ఫిరాయంపుల నిరోధక చట్టం) రాజ్యాంగబద్ధతను (Constitutional validity) కిహోటో హోలోహాన్ వర్సెస్ జచిల్టా అండ్ అదర్స్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు సమర్థించింది. అదే సమయంలో స్పీకర్ నిర్ణయం న్యాయ సమీక్షకు లోబడి ఉంటుందని కూడా

తీర్పు ఇచ్చింది. దీనిద్వారా స్పీకర్ అధికారాలు తిరుగులేనివి కావని స్పష్టం చేసింది. దురుద్దేశం (Mala fides) లేదా రాజ్యాంగ ఆదేశాల ఉల్లంఘన లాంటి కారణాలపై స్పీకర్ నిర్ణయాన్ని కోర్టుల్లో సవాలు చేయవచ్చు.

117) భారతదేశంలో ఫిరాయింపుల నిరోధక చట్టానికి సంబంధించి, కింది వాక్యాలలో ఏది సరైనది?

- ఇది లోక్ సభ సభ్యులకు మాత్రమే వర్తిస్తుంది.
- రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 102 కింద దీనిని ప్రస్తావించారు.
- దీనిని 52వ సవరణ చట్టం, 1985 ద్వారా ప్రవేశపెట్టారు.
- రెండింటి మూడొంతుల సభ్యుల విలీనం జరిగితే ఒక సభ్యుడు పార్టీలు మారడానికి ఇది అనుమతిస్తుంది.

Answer: C

Explanation:

- 52వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం (52nd Constitutional Amendment Act) ద్వారా ఫిరాయింపుల నిరోధక చట్టాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. ఈ చట్టం రాజ్యాంగానికి పదవ షెడ్యూల్ ను జోడించింది.

118) నియంత్రణ డేటా రక్షణకు (Protection of Regulatory Data - PRD) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- అనుమతి పొందడం కోసం కంపెనీలు సమర్పించే భద్రత, సమర్థత డేటాను (Safety and efficacy data) పీఆర్డీ (PRD) రక్షిస్తుంది.
- పీఆర్డీ, పేటెంట్లు (Patents) రెండూ ఒకే రకమైన మేధో సంపత్తి రక్షణ (Intellectual property protection) విధానాలు.
- ఫార్మాస్యూటికల్స్, వ్యవసాయ రసాయనాల (Agrochemicals) రంగాలలో పీఆర్డీని తరచుగా డిమాండ్ చేస్తారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- 1, 3 మాత్రమే

- 2, 3 మాత్రమే
- 1, 2 మాత్రమే
- 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- వాక్యం 1 సరైనది:** ప్రొడక్ట్ అనుమతి కోసం ఆవిష్కర్తలు (Innovators) రూపొందించిన నియంత్రణ డేటాను పీఆర్డీ రక్షిస్తుంది.
- వాక్యం 2 తప్పు:** పీఆర్డీ నియంత్రణ డేటాను రక్షిస్తుంది. కానీ పేటెంట్లు అసలు ఆవిష్కరణను (Invention) రక్షిస్తాయి. ఇవి రెండూ వేర్వేరు చట్టపరమైన యంత్రాంగాలు.
- వాక్యం 3 సరైనది:** పరిశోధన, అభివృద్ధి (R&D) ఖర్చులు ఎక్కువగా ఉండే ఫార్మాస్యూటికల్స్, వ్యవసాయ రసాయనాల రంగాల్లో పీఆర్డీ గురించి సాధారణంగా చర్చిస్తారు.

119) పురుగుమందుల నిర్వహణ బిల్లు (Pesticides Management Bill), 2025 కి సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- ఇది కీటకనాశనుల చట్టం (Insecticides Act), 1968 స్థానంలో రానుంది.
- ఇది అత్యున్నత సలహా సంస్థగా (Apex advisory body) సెంట్రల్ పెస్టిసైడ్స్ బోర్డును ఏర్పాటు చేస్తుంది.
- రసాయనాలు, ఎరువుల మంత్రిత్వ శాఖ దీనిని నిర్వహిస్తుంది.
- ఇది బయో-పెస్టిసైడ్స్ (Bio-pesticides) నియంత్రణను కూడా కలిగి ఉంటుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- 1, 2, 4 మాత్రమే
- 1, 3 మాత్రమే
- 2, 3, 4 మాత్రమే
- 1, 2, 3, 4

Answer: A

Explanation:

- వాక్యం 1 సరైనది:** పాతదైన కీటకనాశనుల చట్టం 1968,

కీటకనాశనుల నిబంధనలు 1971 స్థానంలో ఈ పురుగుమందుల నిర్వహణ బిల్లు రానుంది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** పురుగుమందుల నియంత్రణ కోసం ఈ బిల్లు సెంట్రల్ పెస్టిసైడ్స్ బోర్డును అత్యున్నత శాస్త్రీయ, సలహా సంస్థగా ఏర్పాటు చేస్తుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఈ బిల్లు వ్యవసాయ, రైతుల సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ కిందకు వస్తుంది. రసాయనాలు, ఎరువుల మంత్రిత్వ శాఖ కిందకు రాదు.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** బయో-పెస్టిసైడ్స్, కొత్త పంట రక్షణ సాంకేతికతలను నియంత్రించడానికి ఈ బిల్లులో నిబంధనలు ఉన్నాయి.

120) పురుగుమందుల అవశేషాల పర్యవేక్షణకు (Pesticide Residue Monitoring) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. గరిష్ట అవశేషాల పరిమితులను (Maximum Residue Limits - MRLs) పాటిస్తున్నారో లేదో తనిఖీ చేయడం ద్వారా ఆహార భద్రతను (Food safety) నిర్ధారించడమే దీని ప్రధాన లక్ష్యం.
2. పురుగుమందుల అవశేషాలను గుర్తించడానికి, కొలవడానికి గ్యాస్ క్రోమాటోగ్రఫీ-మాస్ స్పెక్ట్రోమెట్రీ (GC-MS) లాంటి అధునాతన విశ్లేషణ పద్ధతులను సాధారణంగా వాడతారు.
3. ఈ పర్యవేక్షణ కేవలం తాజా పండ్లు, కూరగాయలకు మాత్రమే పరిమితం అవుతుంది. ప్రాసెస్ చేసిన ఆహార ఉత్పత్తులు (Processed food products) ఇందులో ఉండవు.
4. దీర్ఘకాలిక ముప్పులను పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా, కేవలం పురుగుమందుల తీవ్రమైన విషప్రభావం (Acute toxicity) ఆధారంగా మాత్రమే గరిష్ట అవశేషాల పరిమితులను (MRLs) నిర్ణయిస్తారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 1, 3, 4 మాత్రమే
- C. 2, 3, 4 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3, 4

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఆహారంలో పురుగుమందుల అవశేషాలు నిర్దేశించిన పరిమితుల (MRLs) లోపల ఉన్నాయో లేదో తనిఖీ చేసి, ఆహార భద్రతను నిర్ధారించడమే దీని ప్రధాన లక్ష్యం. వినియోగదారులను హానికర ప్రభావాల నుంచి రక్షించడానికి అధికారులు ఈ పరిమితులను నిర్ణయిస్తారు. స్వదేశీ వాడకానికి, ఎగుమతులకు వ్యవసాయ ఉత్పత్తులు సురక్షితంగా ఉండేలా ఇవి చూస్తాయి.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** పురుగుమందుల అవశేషాలను కచ్చితంగా గుర్తించడానికి GC-MS, LC-MS/MS లాంటి అధునాతన పద్ధతులను వాడతారు. ఈ పద్ధతులు చాలా సున్నితమైనవి. ఆహార నమూనాలలో అతి తక్కువ మోతాదులో ఉన్న రసాయనాలను కూడా ఇవి సులభంగా గుర్తిస్తాయి.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** పురుగుమందుల అవశేషాల పర్యవేక్షణ తాజా పండ్లు, కూరగాయలకు మాత్రమే పరిమితం కాదు. ప్రాసెస్ చేసిన ఆహారాలు, తృణదాన్యాలు, పప్పులు, పానీయాలు, పాలు, మాంసం ఉత్పత్తులు, నేల, నీరు లాంటి పర్యావరణ నమూనాలకు కూడా ఇది వర్తిస్తుంది. ఇది మొత్తం కాలుష్య ముప్పును అర్థం చేసుకోవడానికి సహాయపడుతుంది.
- **వాక్యం 4 తప్పు:** MRL లను కేవలం స్వల్పకాలిక విషప్రభావం (Acute toxicity) ఆధారంగా నిర్ణయించరు. దీర్ఘకాలిక విషప్రభావం (Chronic toxicity), ఆమోదయోగ్యమైన రోజువారీ వినియోగం (Acceptable Daily Intake - ADI), దీర్ఘకాలిక ఆరోగ్య ముప్పులు, మంచి వ్యవసాయ పద్ధతులు (GAP) లాంటి వాటిని పరిగణనలోకి తీసుకుని అధికారులు వీటిని నిర్ణయిస్తారు.

121) భారతదేశంలో పురుగుమందుల నియంత్రణకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారతదేశంలో పురుగుమందుల తయారీ, దిగుమతి, అమ్మకం, వాడకాన్ని నియంత్రించడానికి సెంట్రల్ ఇన్ స్టిట్యూట్స్ బోర్డ్ అండ్ రిజిస్ట్రేషన్ కమిటీ (CIBRC) వ్యవసాయ,

- రైతుల సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ కింద పనిచేస్తుంది.
2. కీటకనాశనుల చట్టం 1968, పురుగుమందుల నోటి, చర్మ సంబంధిత LD50 విలువల ఆధారంగా వాటిని నాలుగు విష కేటగిరీలుగా (Toxicity categories) వర్గీకరిస్తుంది.
  3. నాణ్యత లేని పురుగుమందుల వల్ల లేదా తప్పుదోవ పట్టించే వాగ్దానాల వల్ల నష్టపోయిన రైతులకు తప్పనిసరిగా పరిహారం (Mandatory compensation) చెల్లించే నిబంధనలను పురుగుమందుల నిర్వహణ బిల్లు 2020 ప్రవేశపెడుతుంది.
  4. ఆహార ఉత్పత్తులలో పురుగుమందుల గరిష్ట అవశేషాల పరిమితులను (MRLs) సెంట్రల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్స్ బోర్డ్ అండ్ రిజిస్ట్రేషన్ కమిటీ (CIBRC) నిర్ణయిస్తుంది, అమలు చేస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడు మాత్రమే
- D. అన్నీ (నాలుగు)

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** సీబిఆర్‌సీ (CIBRC) వ్యవసాయ, రైతుల సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ కింద పనిచేస్తుంది. పురుగుమందులకు సంబంధించిన సాంకేతిక విషయాలపై ప్రభుత్వానికి సలహా ఇవ్వడం దీని బాధ్యత. పురుగుమందుల భద్రత, సమర్థతను అంచనా వేసిన తర్వాత వాటిని ఇది రిజిస్ట్రేషన్ చేస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** కీటకనాశనుల చట్టం 1968 కింద, పురుగుమందుల నోటి, చర్మ సంబంధిత LD50 విలువల ఆధారంగా వాటిని నాలుగు విష కేటగిరీలుగా (క్లాస్ I నుంచి క్లాస్ IV వరకు) వర్గీకరిస్తారు. హెచ్చరిక లేబుల్స్, భద్రతా జాగ్రత్తలను నిర్ణయించడానికి ఇది సహాయపడుతుంది.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** కీటకనాశనుల చట్టం స్థానంలో వస్తున్న పురుగుమందుల నిర్వహణ బిల్లులో రైతుల రక్షణ కోసం

ఒక ముఖ్యమైన నిబంధన ఉంది. కల్తీ, నాణ్యత లేని పురుగుమందుల వల్ల లేదా తప్పుడు వాగ్దానాల వల్ల పంట నష్టపోతే రైతులకు కంపెనీలు తప్పనిసరిగా పరిహారం చెల్లించాలి.

- **వాక్యం 4 తప్పు:** ఆహారంలో పురుగుమందుల కోసం MRL లను CIBRC నిర్ణయించదు. ఆరోగ్య, కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ కింద పనిచేసే ఫుడ్ సేఫ్టీ అండ్ స్టాండర్డ్స్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా (FSSAI) వీటిని నిర్ణయిస్తుంది, అమలు చేస్తుంది. CIBRC కేవలం పురుగుమందుల రిజిస్ట్రేషన్‌ను చూసుకుంటుంది. కానీ FSSAI ఆహార భద్రతా ప్రమాణాలను నియంత్రిస్తుంది.

122) అణు భౌతిక శాస్త్రం (Nuclear physics) నేపథ్యంలో క్రిటికల్ మాస్ (Critical Mass) గురించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. అణు చైన్ రియాక్షన్‌ను (Nuclear chain reaction) నిరంతరంగా కొనసాగించడానికి అవసరమైన కనీస అణు ఇంధనాన్ని క్రిటికల్ మాస్ అంటారు.
2. అణు ఇంధనం ఆకారం, పరిమాణం, సాంద్రతలపై క్రిటికల్ మాస్ ఆధారపడి ఉండదు.
3. క్రిటికల్ మాస్ అనే భావన కేవలం అణు ఆయుధాలకు మాత్రమే వర్తిస్తుంది. అణు రియాక్టర్లకు ఇది వర్తించదు.
4. యురేనియం-235 (U-235), ప్లాటోనియం-239 (Pu-239) లు క్రిటికల్ మాస్‌ను సాధించగల పదార్థాలకు ఉదాహరణలు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 4 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2, 4 మాత్రమే
- D. పైవన్నీ

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** చైన్ రియాక్షన్ తనంతట తానుగా కొనసాగడానికి (Self-sustaining) అవసరమైన కనీస

అణు ఇంధనాన్ని (Fissile material) క్రిటికల్ మాస్ అంటారు. ఇంధనం ఈ స్థాయి కంటే తక్కువగా ఉంటే, చాలా న్యూట్రాన్లు బయటకు పారిపోతాయి. అప్పుడు చైన్ రియాక్షన్ ఆగిపోతుంది. క్రిటికల్ మాస్ కు చేరుకోగానే, విచ్ఛిత్తి (Fission) చర్యలు నిరంతరంగా కొనసాగడానికి తగినన్ని న్యూట్రాన్లు అందుబాటులో ఉంటాయి.

- **వాక్యం 2 తప్పు:** క్రిటికల్ మాస్ అనేది కేవలం ఇంధనం పరిమాణంపై మాత్రమే ఆధారపడదు. అది ఇంధనం ఆకారం, పరిమాణం, సాంద్రత, స్వచ్ఛత, చుట్టూ ఉండే న్యూట్రాన్ రిఫ్లెక్టర్లపై (Neutron reflectors) కూడా ఆధారపడుతుంది. ఉదాహరణకు, గోళాకారంలో (Spherical shape) ఉన్నప్పుడు తక్కువ ఇంధనమే అవసరం అవుతుంది. ఎందుకంటే ఇతర ఆకారాలతో పోలిస్తే ఇది న్యూట్రాన్ల లీకేజీని తగ్గిస్తుంది. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** క్రిటికల్ మాస్ అనే భావన అణు ఆయుధాలకు, అణు రియాక్టర్లకు రెండింటికీ వర్తిస్తుంది. అణు ఆయుధాల్లో, సూపర్ క్రిటికల్ మాస్ (Supercritical mass) సాధించిన తర్వాత వేగంగా నియంత్రణ లేని చైన్ రియాక్షన్ జరుగుతుంది. అణు రియాక్టర్లలో, విద్యుత్ ఉత్పత్తి కోసం శక్తిని నియంత్రిత పద్ధతిలో విడుదల చేస్తారు. ఇందుకోసం రియాక్టర్ ను ఎప్పుడూ జాగ్రత్తగా క్రిటికాలిటీ (Criticality) వద్ద నిర్వహిస్తారు. అందువల్ల, ఈ వాక్యం తప్పు.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** యురేనియం-235, ప్లాటోనియం-239 లు క్రిటికల్ మాస్ ను సాధించగల ముఖ్యమైన అణు ఇంధనాలు (Fissile isotopes). ఇవి న్యూట్రాన్ల ద్వారా జరిగే విచ్ఛిత్తితో చైన్ రియాక్షన్లను కొనసాగిస్తాయి. కాబట్టి వీటిని అణు రియాక్టర్లు, అణు ఆయుధాల్లో విస్తృతంగా ఉపయోగిస్తారు. అందువల్ల ఈ వాక్యం సరైనది.

123) ఫాస్ట్ బ్రీడర్ రియాక్టర్లలో (FBRs) ద్రవ సోడియంను (Liquid sodium) కూలెంట్ గా వాడినప్పుడు, దాని తుప్పు నిరోధకతను (Corrosion resistance) కింది వాక్యాల్లో ఏది కచ్చితంగా వివరిస్తుంది?

- A. ద్రవ సోడియం సహజంగా జడత్వాన్ని (Inertness) కలిగి ఉంటుంది. కాబట్టి దాని

స్వచ్ఛతతో సంబంధం లేకుండా అది రియాక్టర్ పదార్థాలతో చర్య జరపదు.

- B. ద్రవ సోడియంలో కరిగిన ఆక్సిజన్ స్థాయిలను (Dissolved oxygen) అతి తక్కువగా ఉంచినప్పుడు, స్టెయిన్లెస్ స్టీల్ పై దానికి అద్భుతమైన తుప్పు నిరోధకత ఉంటుంది.
- C. ద్రవ సోడియం రియాక్టర్ భాగాలపై స్థిరమైన, తనను తాను సరిచేసుకునే ఆక్సైడ్ పొరను ఏర్పరుస్తుంది. ఇది అధిక ఉష్ణోగ్రతల వద్ద వాటికి తుప్పు పట్టకుండా రక్షిస్తుంది.
- D. FBRలలో ఉండే అధిక ఉష్ణోగ్రతలు ద్రవ సోడియం తుప్పు పట్టే స్వభావాన్ని బాగా తగ్గిస్తాయి. తద్వారా అది చాలా లోహాలతో సులభంగా కలిసి పనిచేస్తుంది.

Answer: B

Explanation:

- **ఆప్షన్ (b) సరైనది:** ఫాస్ట్ బ్రీడర్ రియాక్టర్లలో (FBRs) ద్రవ సోడియంను కూలెంట్ గా విస్తృతంగా ఉపయోగిస్తారు. ఎందుకంటే దానికి అద్భుతమైన ఉష్ణ బదిలీ (Heat transfer) లక్షణాలు, అధిక మరిగే స్థానం ఉంటాయి. తక్కువ పీడనం వద్ద కూడా ఇది పనిచేస్తుంది. సోడియం గాలి, నీటితో చాలా వేగంగా చర్య జరుపుతుంది. అయినప్పటికీ, దాని స్వచ్ఛతను జాగ్రత్తగా కాపాడినప్పుడు, అది స్టెయిన్లెస్ స్టీల్ లాంటి నిర్మాణ పదార్థాలతో మంచి అనుకూలతను (Compatibility) చూపుతుంది.
- ఇందులో తుప్పు నిరోధకతకు (Corrosion resistance) ప్రధాన కారణం.. కరిగిన ఆక్సిజన్ స్థాయిని చాలా తక్కువగా ఉంచడమే. ఆక్సిజన్ ఎక్కువ మోతాదులో ఉంటే, సోడియం లోహాలతో చర్య జరిపి సోడియం-మెటల్ ఆక్సైడ్లను ఏర్పరుస్తుంది. ఇవి తుప్పును పెంచుతాయి, రియాక్టర్ భాగాలను దెబ్బతీస్తాయి. అందువల్ల, రియాక్టర్ వ్యవస్థ పటిష్టతను, సుదీర్ఘ జీవితకాలాన్ని కాపాడటానికి ఆక్సిజన్ మలినాలను కఠినంగా నియంత్రించడం చాలా అవసరం.

124) అణు చైన్ రియాక్షన్ గురించి ఈ కింది వాక్యాలను

పరిశీలించండి:

1. ఒక అణు చర్య.. ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ తదుపరి అణు చర్యలకు కారణమైనప్పుడు అణు చైన్ రియాక్షన్ జరుగుతుంది.
2. తదుపరి విచ్ఛిత్తికి కారణమయ్యే సగటు న్యూట్రాన్ల సంఖ్య ఒకటి కంటే తక్కువగా ఉన్నప్పుడు మాత్రమే చైన్ రియాక్షన్ తనంతట తానుగా కొనసాగుతుంది (Self-sustaining).
3. అణు రియాక్షన్లు పనిచేయడానికి ప్రాథమిక సూత్రం అణు చైన్ రియాక్షన్లు మాత్రమే.
4. అణు చైన్ రియాక్షన్ భావనను 1933లో హంగేరియన్ భౌతిక శాస్త్రవేత్త లియో స్జిలార్డ్ (Leo Szilard) తొలిసారిగా ప్రతిపాదించారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 4 మాత్రమే
- C. 1, 3, 4 మాత్రమే
- D. పైవన్నీ

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఒక విచ్ఛిత్తి ప్రక్రియ నుంచి విడుదలైన న్యూట్రాన్లు.. పక్కనే ఉన్న అణువుల్లో (Fissile atoms) అదనపు విచ్ఛిత్తులను ప్రేరేపించినప్పుడు అణు చైన్ రియాక్షన్ జరుగుతుంది. ఇది ఒక చర్యను.. ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ తదుపరి చర్యలకు దారితీసేలా చేస్తుంది. తద్వారా ఈ ప్రక్రియ నిరంతరంగా కొనసాగుతుంది. అణుశక్తి ఉత్పత్తి వెనుక ఉన్న ప్రాథమిక సూత్రం ఇదే.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** చైన్ రియాక్షన్ తనంతట తానుగా కొనసాగాలంటే, మల్టిప్లికేషన్ ఫ్యాక్టర్ (Multiplication factor - k) ఒకటి (1) కి సమానంగా లేదా అంతకంటే ఎక్కువ ఉండాలి. అంటే సగటున, ప్రతి విచ్ఛిత్తి నుంచి కనీసం ఒక న్యూట్రాన్ మరొక విచ్ఛిత్తికి కారణం కావాలి. ఈ సంఖ్య ఒకటి కంటే తక్కువ ఉంటే, రియాక్షన్ సబ్క్రిటికల్ (Subcritical) అవుతుంది. తద్వారా అది క్రమంగా ఆగిపోతుంది. అందువల్ల, ఈ వాక్యం తప్పు.

- **వాక్యం 3 సరైనది:** అణు రియాక్షన్లు 'నియంత్రిత అణు చైన్ రియాక్షన్' (Controlled nuclear chain reaction) సూత్రంపై పనిచేస్తాయి. నిరంతర విచ్ఛిత్తి సమయంలో విడుదలయ్యే వేడిని ఉపయోగించి ఆవిరిని ఉత్పత్తి చేస్తారు. ఆ ఆవిరి టర్బైన్లను నడుపుతుంది, విద్యుత్ను ఉత్పత్తి చేస్తుంది. చైన్ రియాక్షన్లు లేకుండా అణు విద్యుత్ ఉత్పత్తి సాధ్యం కాదు. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** అణు చైన్ రియాక్షన్ ఆలోచనను హంగేరియన్ భౌతిక శాస్త్రవేత్త లియో స్జిలార్డ్ (Leo Szilard) 1933లో తొలిసారిగా ప్రతిపాదించారు. ఒక చర్య నుంచి విడుదలైన న్యూట్రాన్లు తదుపరి చర్యలను ప్రేరేపిస్తే, అపారమైన శక్తి ఉత్పత్తి అవుతుందని ఆయన గ్రహించారు. ఆ ఆలోచనే తర్వాత అణు రియాక్షన్లు, అణు బాంబులు రెండింటికీ పునాదిగా మారింది. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.

125) భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 కు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది కేవలం భారత పౌరులకు మాత్రమే అందుబాటులో ఉంటుంది.
2. దీనిలో గోప్యతా హక్కు (Right to Privacy), సురక్షిత ప్రయాణ హక్కు కూడా భాగమే అని సుప్రీంకోర్టు వ్యాఖ్యానించింది.
3. జాతీయ అత్యవసర పరిస్థితి (National Emergency) సమయంలో ఆర్టికల్ 21 ను రద్దు చేయవచ్చు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 2 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2 మరియు 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** ఆర్టికల్ 21 భారత పౌరులతో పాటు విదేశీయులకు (పౌరులు కానివారికి) కూడా అందుబాటులో ఉంటుంది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** సుప్రీంకోర్టు ఆర్టికల్ 21 కింద 'గోప్యతా హక్కు', 'సురక్షిత ప్రయాణ హక్కు' రెండింటినీ గుర్తించింది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** 44వ రాజ్యాంగ సవరణ తర్వాత, జాతీయ అత్యవసర పరిస్థితిలో కూడా ఆర్టికల్స్ 20, 21 లను రద్దు చేయడానికి (Suspend) వీలేదు.

126) మేనకా గాంధీ కేసు (1978) కు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

వాక్యం-I: ప్రాథమిక హక్కులను ప్రభావితం చేస్తుంది కాబట్టి, పాస్ పోర్ట్ చట్టం, 1967 ను న్యాయ సమీక్షకు (Judicial review) గురిచేయవచ్చని కోర్టు భావించింది.

వాక్యం-II: ఆర్టికల్ 21 కింద పేర్కొన్న "చట్టం ద్వారా నిర్దేశించిన పద్ధతి" (procedure established by law) న్యాయంగా, సమంజసంగా ఉండాలని, అది ఏకపక్షంగా లేదా అణచివేసేలా ఉండకూడదని సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది.

పై వాక్యాలకు సంబంధించి ఈ కిందివాటిలో ఏది సరైనది?

- వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి. వాక్యం-I కి వాక్యం-II సరైన వివరణ.
- వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి. కానీ వాక్యం-I కి వాక్యం-II సరైన వివరణ కాదు.
- వాక్యం-I సరైనది కానీ వాక్యం-II తప్పు.
- వాక్యం-I తప్పు కానీ వాక్యం-II సరైనది.

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం-I సరైనది:** మేనకా గాంధీ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (1978) కేసులో, పాస్ పోర్ట్ చట్టం, 1967 కింద తన పాస్ పోర్ట్ ను సరైన కారణాలు చెప్పకుండా జప్తు చేయడాన్ని పిటిషనర్ సవాలు చేశారు. పార్లమెంటు ఆమోదించిన చట్టమైనా ప్రాథమిక హక్కులను (ముఖ్యంగా ఆర్టికల్ 14, 19, 21 లను) ఉల్లంఘిస్తే న్యాయ సమీక్షకు లోబడి ఉంటుందని కోర్టు తీర్పునిచ్చింది. కాబట్టి పాస్ పోర్ట్ చట్టం కూడా రాజ్యాంగ పరిశీలనకు అర్హమైనదే.
- **వాక్యం-II సరైనది:** ఈ తీర్పుకు ముందు, ఆర్టికల్ 21 అర్థం చాలా పరిమితంగా ఉండేది. కానీ మేనకా గాంధీ కేసులో సుప్రీంకోర్టు దీని అర్థాన్ని విస్తరించింది. ప్రాణాలను లేదా

స్వేచ్ఛను హరించే విధానం "న్యాయంగా, సమంజసంగా" ఉండాలని కోర్టు తీర్పునిచ్చింది.

- **వాక్యం-II, వాక్యం-I కి సరైన వివరణ ఎందుకు?:** ఆర్టికల్ 21 లోని విధానం న్యాయంగా ఉండాలని కోర్టు తీర్పునివ్వడం వల్లే, వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛను ప్రభావితం చేసే పాస్ పోర్ట్ చట్టం కూడా ఆ పరీక్షకు లోబడింది. అందుకే పాస్ పోర్ట్ చట్టం న్యాయ సమీక్ష పరిధిలోకి వచ్చింది. కాబట్టి వాక్యం-II నేరుగా వాక్యం-I కి సరైన వివరణ ఇస్తుంది.

127) సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన చారిత్రక తీర్పులకు సంబంధించి, ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. మేనకా గాంధీ కేసులో, "చట్టం ద్వారా నిర్దేశించిన పద్ధతి" న్యాయంగా, సమంజసంగా ఉండాలని కోర్టు తీర్పునివ్వడం ద్వారా ఆర్టికల్ 21 పరిధిని విస్తరించింది.
2. ఇంద్రా సాహ్ని కేసులో (Indra Sawhney case), కోర్టు ఓబీసీలకు (OBCs) 27% రిజర్వేషన్ ను సమర్థించింది. అలాగే మొత్తం రిజర్వేషన్లు సాధారణంగా 50% కి మించకూడదని పేర్కొంది.
3. ఎస్.ఆర్. బొమ్మై కేసులో (S.R. Bommai case), ఆర్టికల్ 356 కింద రాష్ట్రపతి పాలన విధించడాన్ని (President's Rule) న్యాయ సమీక్షకు లోబడి ఉంటుందని కోర్టు తీర్పునిచ్చింది. ఇది దుర్వినియోగం కాకుండా రక్షణలను ఏర్పాటు చేసింది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- 1, 2 మాత్రమే
- 2, 3 మాత్రమే
- 1, 3 మాత్రమే
- 1, 2 మరియు 3

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** మేనకా గాంధీ తీర్పు (1978) ప్రాణాలకు, వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛకు సంబంధించిన ఆర్టికల్ 21 పరిధిని పెంచింది. ఏదైనా చట్టం న్యాయంగా ఉండాలని ఇది స్పష్టం చేసింది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఇంద్రా సాహ్ని వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్

ఇండియా (1992) కేసును మండల్ కేసు అని కూడా పిలుస్తారు. ఇందులో ఓబీసీలకు 27% రిజర్వేషన్‌ను కోర్టు సమర్పించింది. క్రీమీ లేయర్ (Creamy layer) భావనను తీసుకువచ్చింది. అలాగే మొత్తం రిజర్వేషన్లు అసాధారణ పరిస్థితుల్లో మినహా 50% కి మించకూడదని పేర్కొంది.

- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఎస్.ఆర్. బొమ్మై వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (1994) కేసులో, రాష్ట్రపతి పాలన (ఆర్టికల్ 356) విధింపు న్యాయ సమీక్షకు లోబడి ఉంటుందని కోర్టు తీర్పునిచ్చింది. ప్రభుత్వ బలాన్ని సభలోనే తేల్చుకోవాలని, గవర్నర్ లేదా కేంద్రం ఏకపక్షంగా నిర్ణయించకూడదని స్పష్టం చేసింది. భారతీయ సమాఖ్యవాదానికి (Federalism) ఇదొక ప్రధాన రక్షణగా మారింది.

128) సుప్రీంకోర్టు కేసులు, వాటి ప్రధాన అంశాలకు సంబంధించిన ఈ కింది జతలను పరిశీలించండి:

1. విశాఖ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ రాజస్థాన్ — మూడవ లింగానికి (Third gender) చట్టపరమైన గుర్తింపు.
2. కె.ఎస్. పుట్టస్వామి వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా — గోవ్యతా హక్కును ప్రాథమిక హక్కుగా ప్రకటించడం.
3. నవతేజ్ సింగ్ జోహార్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా — వయోజనుల మధ్య పరస్పర అంగీకారంతో జరిగే స్వలింగ సంపర్కాన్ని (Homosexual acts) నేరం కాకుండా చూడటం.

పైన ఇచ్చిన జతలలో ఏది/ఏవి సరిగ్గా జత చేయబడ్డాయి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: B

Explanation:

- **జత 1 తప్పు:** విశాఖ కేసు (1997) పని ప్రదేశాల్లో మహిళలపై లైంగిక వేధింపుల గురించి వ్యవహరించింది. దీని ద్వారా ఏర్పడిన విశాఖ మార్గదర్శకాలు (Vishaka Guidelines) ఆ తర్వాత లైంగిక వేధింపుల నిరోధక చట్టాలకు ఆధారమయ్యాయి. దీనికి థర్డ్ జెండర్

గుర్తింపుతో సంబంధం లేదు. మూడవ లింగానికి (Third gender) చట్టపరమైన గుర్తింపును 'నల్సా (NALSA) వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2014)' కేసులో ఇచ్చారు.

- **జత 2 సరైనది:** కె.ఎస్. పుట్టస్వామి వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2017) కేసులో, గోవ్యతా హక్కును ఆర్టికల్ 21 కింద రక్షించబడే ప్రాథమిక హక్కుగా సుప్రీంకోర్టు ఏకగ్రీవంగా ప్రకటించింది.
- **జత 3 సరైనది:** నవతేజ్ సింగ్ జోహార్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2018) కేసులో, వయోజనుల మధ్య పరస్పర అంగీకారంతో జరిగే స్వలింగ సంబంధాలను నేరంగా పరిగణించే ఐపీసీ సెక్షన్ 377 (Section 377 of IPC) లోని కొంత భాగాన్ని సుప్రీంకోర్టు కొట్టివేసింది. భారతదేశంలో ఎల్జీబీటీక్యూ+ (LGBTQ+) హక్కులకు ఇదొక పెద్ద తీర్పు.

129) ఇంటర్నేషనల్ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ (IBCA) కు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ప్రాజెక్ట్ టైగర్ (Project Tiger) 50వ వార్షికోత్సవం సందర్భంగా దీనిని ప్రారంభించారు.
2. పులి, సింహం, చిరుతపులి, మంచు చిరుత, చీతా, జాగ్వార్, ఖడ్గమృగాలను (Rhinoceros) ఇది కవర్ చేస్తుంది.
3. ఇది ప్రపంచ పెద్ద పిల్లల సంరక్షణ కోసం భారతదేశం నడుపుతున్న ఒక అంతర్జాతీయ ప్రభుత్వాల సంస్థ.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ప్రాజెక్ట్ టైగర్ 50వ వార్షికోత్సవం సందర్భంగా 2023లో ఐబీసీఎను (IBCA)

ప్రారంభించారు.

- **వాక్యం 2 తప్పు:** ఇందులో ఖడ్గమృగాన్ని చేర్చలేదు. దానికి బదులుగా ప్యూమాను (Puma) చేర్చారు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఐబీసీఎ అనేది భారతదేశ నాయకత్వంలో పనిచేస్తున్న ఒక అంతర్జాతీయ ప్రభుత్వాల సంరక్షణ కూటమి.

130) ఇంటర్నేషనల్ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ (IBCA), పెద్ద పిల్లుల సంరక్షణ స్థితికి (Conservation status) సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారతదేశంలో సహజంగా కనిపించని జాతులతో సహా, మొత్తం ఏడు ప్రధాన పెద్ద పిల్లులను రక్షించడానికి ఇంటర్నేషనల్ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ ప్రారంభించారు.
2. ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ (IUCN Red List) కింద మంచు చిరుతను 'క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్' (Critically Endangered - అత్యంత అంతరించిపోయే ప్రమాదంలో ఉన్నవి) గా వర్గీకరించారు.
3. మనుషులు-వన్యప్రాణుల మధ్య ఘర్షణ (Human-wildlife conflict) లాంటి సమస్యలను పరిష్కరించడానికి, ఈ కూటమి సభ్య దేశాల మధ్య జ్ఞానాన్ని పంచుకోవడాన్ని, సామర్థ్యాల పెంపును (Capacity building) ప్రోత్సహిస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడూ సరైనవే
- D. ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఇంటర్నేషనల్ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ (IBCA) అనేది ఏడు ప్రధాన పెద్ద పిల్లులను (పులి, సింహం, చిరుతపులి, మంచు చిరుత, చీతా, జాగ్వార్, ప్యూమా) రక్షించడానికి భారతదేశం ప్రారంభించిన ప్రపంచ స్థాయి

సంరక్షణ కార్యక్రమం. జాగ్వార్, ప్యూమా లాంటి జాతులు భారతదేశ అడవుల్లో కనిపించవు. అయినప్పటికీ వాటిని ఇందులో చేర్చారు. కేవలం జాతీయ స్థాయిలోనే కాకుండా ప్రపంచ స్థాయిలో పెద్ద పిల్లుల సంరక్షణను ప్రోత్సహించడానికి భారతదేశం చేస్తున్న ప్రయత్నాన్ని ఇది ప్రతిబింబిస్తుంది. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.

- **వాక్యం 2 తప్పు:** మంచు చిరుత ప్రస్తుతం ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ కింద 'వల్నరబుల్' (Vulnerable - ప్రమాదంలో పడే అవకాశం ఉన్నవి) జాబితాలో ఉంది. ఇది 'క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్' కాదు. గతంలో దీన్ని 'ఎండేంజర్డ్' (Endangered) గా వర్గీకరించారు. కానీ ప్రపంచవ్యాప్తంగా వీటి జనాభాను మళ్లీ అంచనా వేసిన తర్వాత, 2017లో దీన్ని వల్నరబుల్ జాబితాలోకి మార్చారు. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** పెద్ద పిల్లులు ఉండే దేశాల మధ్య సహకారాన్ని బలోపేతం చేయడం ఐబీసీఎ ప్రధాన లక్ష్యాలలో ఒకటి. దీనికోసం జ్ఞానాన్ని పంచుకోవడం, సాంకేతిక మద్దతు, శిక్షణ, సామర్థ్యాల పెంపు లాంటి చర్యలు తీసుకుంటుంది. ఆవాసాల నష్టం, వేట, వాతావరణ మార్పులు, మనుషులు-వన్యప్రాణుల ఘర్షణ లాంటి ఉమ్మడి సవాళ్లపై కూడా ఇది దృష్టి పెడుతుంది. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.

131) వరల్డ్ వైడ్ ఫండ్ ఫర్ నేచర్ (WWF) కు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ (WWF) కేవలం జెయింట్ పాండా, పులి లాంటి అంతరించిపోయే ప్రమాదంలో ఉన్న జాతులను (Endangered species) రక్షించడంపైనే దృష్టి పెడుతుంది.
2. జాతుల పర్యవేక్షణ, రక్షిత ప్రాంతాల నిర్వహణ లాంటి అంశాల్లో ఇది ఐయూసీఎన్ (IUCN) తో కలిసి పనిచేస్తుంది.
3. డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ కేవలం అధిక జీవవైవిధ్యం (Biodiversity) ఉన్న అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల్లో మాత్రమే పనిచేస్తుంది. అభివృద్ధి చెందిన దేశాల్లో దీనికి ఎలాంటి ముఖ్యమైన పాత్ర లేదు.

4. వన్యప్రాణుల అక్రమ రవాణాను పర్యవేక్షించే 'ట్రాఫిక్' (TRAFFIC) నెట్వర్క్‌ను ఏర్పాటు చేయడంలో డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించింది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఎన్ని వాక్యాలు తప్పు?

- A. ఒకటి మాత్రమే
B. రెండు మాత్రమే
C. మూడు మాత్రమే
D. నాలుగు వాక్యాలు

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** జెయింట్ పాండా, పులి, ఖడ్గమృగం, ఏనుగు లాంటి ముఖ్యమైన జాతులను రక్షించడంలో డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ బాగా ప్రసిద్ధి చెందింది. కానీ ఇది ఇంకా ఎన్నో పనులు చేస్తుంది. ఆవాసాల సంరక్షణ (Habitat conservation), వాతావరణ మార్పులు, మంచినీటి వ్యవస్థలు, అడవులు, మహాసముద్రాలు, సుస్థిర అభివృద్ధి (Sustainable development) లాంటి అనేక అంశాలపై కూడా ఇది దృష్టి పెడుతుంది. కాబట్టి ఇది కేవలం అంతరించిపోతున్న జంతువులపైనే దృష్టి పెడుతుందని చెప్పడం తప్పు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** జీవవైవిధ్య అంచనా (Biodiversity assessment), జాతుల సంరక్షణ, ఆవాసాల రక్షణ, రక్షిత ప్రాంతాల నిర్వహణ లాంటి అంశాలలో డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్, ఐయూసీఎన్ సంస్థతో కలిసి సన్నిహితంగా పనిచేస్తుంది. సంరక్షణ ప్రణాళికలను శాస్త్రీయంగా రూపొందించడానికి, అమలు చేయడానికి వీరి భాగస్వామ్యం సహాయపడుతుంది. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ ప్రపంచవ్యాప్తంగా పనిచేస్తుంది. ఇది అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలతో పాటు అభివృద్ధి చెందిన దేశాలలో కూడా చురుకుగా ఉంటుంది. వాతావరణ మార్పులు, వన్యప్రాణుల వ్యాపారం, ఆవాసాల విధ్వంసం లాంటివి ప్రపంచ సమస్యలు. కాబట్టి డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ కేవలం అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలకే పరిమితం కాలేదు. అందువల్ల ఈ వాక్యం తప్పు.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** ఐయూసీఎన్‌తో కలిసి అంతర్జాతీయ

వన్యప్రాణి వాణిజ్య పర్యవేక్షణ నెట్వర్క్ అయిన 'ట్రాఫిక్' (TRAFFIC) ను ఏర్పాటు చేయడంలో డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ ప్రధాన పాత్ర పోషించింది. అడవి మొక్కలు, జంతువుల వాణిజ్యం వల్ల జీవవైవిధ్యానికి ముప్పు కలగకుండా ఈ 'ట్రాఫిక్' నెట్వర్క్ పనిచేస్తుంది. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.

132) ఇంటర్నేషనల్ యూనియన్ ఫర్ కన్సర్వేషన్ ఆఫ్ నేచర్ (IUCN) కు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఐయూసీఎన్ (IUCN) అనేది ఐక్యరాజ్యసమితి (UN) కి చెందిన ఒక ప్రత్యేక సంస్థ. ప్రపంచ పర్యావరణ విధానాన్ని రూపొందించే బాధ్యత దీనిదే.
2. ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ (IUCN Red List) వర్గాలు, సెట్స్ (CITES) ఒప్పందంలోని అనుబంధాలను (Appendices) నిర్ణయించడానికి సహాయపడతాయి.
3. క్షేత్రస్థాయిలో సంరక్షణ ప్రాజెక్టులను అమలు చేయడంలో ఐయూసీఎన్ ప్రభుత్వాలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలతో (NGOs) కలిసి పనిచేస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
B. రెండు మాత్రమే
C. మూడూ సరైనవే
D. ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** ఐయూసీఎన్ అనేది ఐక్యరాజ్యసమితికి (UN) చెందిన ప్రత్యేక సంస్థ కాదు. ఇది ఒక స్వతంత్ర అంతర్జాతీయ సంస్థ. ఇందులో ప్రభుత్వాలు, ప్రభుత్వ సంస్థలు, ఎన్జీఓలు, శాస్త్రవేత్తలు, పౌర సంఘాలు సభ్యులుగా ఉంటాయి. ఇది ఐక్యరాజ్యసమితితో కలిసి సన్నిహితంగా పనిచేసినప్పటికీ, అధికారికంగా ఇది ఐక్యరాజ్యసమితి సంస్థ కాదు. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ వన్యప్రాణుల సంరక్షణ స్థితిని (ఉదాహరణకు: వల్నెరబుల్, ఎండేంజర్డ్,

క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్) శాస్త్రీయంగా అంచనా వేస్తుంది. వ్యాపారాన్ని నియంత్రించడానికి ఏ జాతులను ఏయే అనుబంధాల్లో ఉంచాలో నిర్ణయించడానికి 'సైట్స్' (CITES) ఒప్పందం ఈ అంచనాలనే ఆధారంగా తీసుకుంటుంది. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.

- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఆచరణాత్మక సంరక్షణ చర్యలను అమలు చేయడానికి ఐయూసీఎన్ ప్రభుత్వాలు, ఎన్టీఓలు, స్థానిక వర్గాలు, అంతర్జాతీయ సంస్థలతో చురుకుగా సహకరిస్తుంది. దీని పాత్ర కేవలం అంచనా వేయడానికే పరిమితం కాలేదు. క్షేత్రస్థాయి ప్రాజెక్టులు, రక్షిత ప్రాంతాల నిర్వహణ, జీవవైవిధ్య పునరుద్ధరణ ప్రయత్నాలకు కూడా ఇది మద్దతు ఇస్తుంది. అందువల్ల ఈ వాక్యం సరైనది.

133) స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందాలకు (Free Trade Agreements - FTAs) సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందంలో సభ్య దేశాలు తమ మధ్య సుంకాలను (Tariffs) తొలగిస్తాయి. కానీ సభ్యులు కాని దేశాలతో తమ సొంత వాణిజ్య విధానాలను (Trade policies) యథాతథంగా కొనసాగిస్తాయి.
2. కస్టమ్స్ యూనియన్ (Customs Union) అనేది స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందం కంటే తక్కువ ఏకీకృతమైనది (Integrated). ఎందుకంటే ఇది కేవలం సుంకాలను మాత్రమే తొలగిస్తుంది.
3. మూడవ దేశపు వస్తువులు (Third-country goods) అన్యాయంగా సుంకాల రాయితీలను పొందకుండా నిరోధించడానికి 'రూల్స్ ఆఫ్ ఆరిజిన్' (Rules of Origin) నియమాలను ఉపయోగిస్తారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఎఫ్టీఏ (FTA) సభ్య దేశాలు తమ మధ్య సుంకాలను తొలగిస్తాయి. అదే సమయంలో ఇతర దేశాలతో తమ వేర్వేరు వాణిజ్య విధానాలను కొనసాగిస్తాయి.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** ఒక ఎఫ్టీఏ (FTA) కంటే కస్టమ్స్ యూనియన్ మరింత ఏకీకృతమైనది (Integrated). ఎందుకంటే ఇందులో బయటి దేశాలపై ఒక ఉమ్మడి సుంకాన్ని (Common External Tariff) కూడా విధిస్తారు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** మూడవ దేశాలు సుంకాల ప్రయోజనాలను దుర్వినియోగం చేయకుండా 'రూల్స్ ఆఫ్ ఆరిజిన్' నిరోధిస్తాయి.

134) ఇంటర్నేషనల్ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ (IBCA), అలాగే పెద్ద పిల్లుల సంరక్షణ స్థితికి (Conservation status) సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారతదేశంలో సహజంగా కనిపించని జాతులతో సహా, మొత్తం ఏడు ప్రధాన పెద్ద పిల్లులను రక్షించడానికి ఇంటర్నేషనల్ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ను ప్రారంభించారు.
2. ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ (IUCN Red List) కింద మంచు చిరుతను 'క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్' (Critically Endangered - అత్యంత అంతరించిపోయే ప్రమాదంలో ఉన్నవి) జాబితాలో చేర్చారు.
3. మనుషులు-వన్యప్రాణుల మధ్య ఘర్షణ (Human-wildlife conflict) లాంటి సమస్యలను పరిష్కరించడానికి ఈ కూటమి సభ్య దేశాల మధ్య జ్ఞానాన్ని పంచుకోవడాన్ని, సామర్థ్యాల పెంపును (Capacity building) ప్రోత్సహిస్తుంది.
4. ఇంటర్నేషనల్ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ ప్రధాన కార్యాలయం (Headquarters) స్విట్జర్లాండ్లోని జెనీవాలో ఉంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడు మాత్రమే
- D. నాలుగు వాక్యాలు

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఇంటర్నేషనల్ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ (IBCA) అనేది ఏడు ప్రధాన పెద్ద పిల్లలను (పులి, సింహం, చిరుతపులి, మంచు చిరుత, చీతా, జాగ్వార్, ప్యూమా) సంరక్షించడానికి భారతదేశం ప్రారంభించిన ప్రపంచ స్థాయి చొరవ. భారతదేశంలో కనిపించని జాగ్వార్, ప్యూమా లాంటి జాతులను కూడా ఇందులో చేర్చారు. ఇది ప్రపంచవ్యాప్త సంరక్షణ విధానాన్ని చూపుతుంది. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** మంచు చిరుత (Snow leopard) ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ కింద వల్నరబుల్ (Vulnerable) జాబితాలో ఉంది, అది క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్ కాదు. గతంలో దీన్ని ఎండేంజర్డ్ (Endangered) జాబితాలో ఉంచారు. కానీ జనాభాను మళ్లీ అంచనా వేసిన తర్వాత 2017లో వల్నరబుల్ జాబితాలోకి మార్చారు. అందువల్ల ఈ వాక్యం తప్పు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** పెద్ద పిల్లలు ఉండే దేశాల (Range countries) మధ్య జ్ఞానాన్ని పంచుకోవడం, శిక్షణ, సామర్థ్యాల పెంపును ప్రోత్సహించడం ఐబీసీఏ ప్రధాన లక్ష్యాలలో ఒకటి. ఆవాసాల సంరక్షణ, వేట నిరోధక చర్యలు, మనుషులు-వన్యప్రాణుల ఘర్షణను తగ్గించడంపై కూడా ఇది దృష్టి పెడుతుంది. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.
- **వాక్యం 4 తప్పు:** ఇంటర్నేషనల్ బిగ్ క్యాట్ అలయన్స్ ప్రధాన కార్యాలయం స్విట్జర్లాండ్‌లోని జెనీవాలో లేదు. అది భారతదేశంలో ఉంది. పర్యావరణ దౌత్యం (Conservation diplomacy) కింద భారతదేశం దీనిని ప్రారంభించింది. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.

135) వరల్డ్ వైడ్ ఫండ్ ఫర్ నేచర్ (WWF) కు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ (WWF) కేవలం జెయింట్ పాండా, పులి లాంటి అంతరించిపోయే

ప్రమాదంలో ఉన్న జంతు జాతులను (Endangered animal species) రక్షించడంపైనే దృష్టి పెడుతుంది.

2. జాతుల పర్యవేక్షణ, రక్షిత ప్రాంతాల నిర్వహణ లాంటి అంశాల్లో ఇది ఐయూసీఎన్ (IUCN) తో కలిసి పనిచేస్తుంది.
3. డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ కేవలం అధిక జీవవైవిధ్యం (Biodiversity) ఉన్న అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల్లో (Developing countries) మాత్రమే పనిచేస్తుంది.
4. వన్యప్రాణుల వాణిజ్యాన్ని (Wildlife trade) పర్యవేక్షించే 'ట్రాఫిక్' (TRAFFIC) నెట్వర్క్‌ను ఏర్పాటు చేయడంలో డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించింది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఎన్ని వాక్యాలు తప్పు?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడు మాత్రమే
- D. నాలుగు వాక్యాలు

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** జెయింట్ పాండా, పులి లాంటి ముఖ్యమైన జాతులను రక్షించడంలో డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ (WWF) బాగా ప్రసిద్ధి చెందింది. కానీ అది ఇంకా ఎన్నో పనులు చేస్తుంది. అడవులు, మంచినీటి వ్యవస్థలు, మహాసముద్రాలు, వాతావరణ మార్పులు, సుస్థిర అభివృద్ధి (Sustainable development) లాంటి అంశాలపై కూడా ఇది దృష్టి పెడుతుంది. కాబట్టి ఇది కేవలం అంతరించిపోతున్న జంతువులపైనే పనిచేస్తుందని చెప్పడం తప్పు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** జీవవైవిధ్య పర్యవేక్షణ, జాతుల సంరక్షణ, రక్షిత ప్రాంతాల నిర్వహణ లాంటి అనేక కార్యక్రమాలలో డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్, ఐయూసీఎన్ (IUCN) సంస్థతో కలిసి పనిచేస్తుంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా శాస్త్రీయ సంరక్షణ ప్రయత్నాలను బలోపేతం చేయడానికి ఇది సహాయపడుతుంది. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.

- **వాక్యం 3 తప్పు:** డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ అనేది ఒక ప్రపంచ స్థాయి సంస్థ. ఇది అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలతో పాటు అభివృద్ధి చెందిన దేశాలలో (Developed countries) కూడా పనిచేస్తుంది. జీవవైవిధ్య నష్టం, వాతావరణ మార్పులు లాంటివి ప్రపంచ సమస్యలు. వీటికి ప్రపంచవ్యాప్త చర్యలు అవసరం. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** ఐయూసీఎన్ తో కలిసి అంతర్జాతీయ వన్యప్రాణి వాణిజ్య పర్యవేక్షణ నెట్ వర్క్ అయిన 'ట్రాఫిక్' (TRAFFIC) ను ఏర్పాటు చేయడంలో డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్ ప్రధాన పాత్ర పోషించింది. అడవి జంతువులు, మొక్కల వ్యాపారం వల్ల ఆయా జాతుల మనుగడకు ముప్పు రాకుండా ఈ నెట్ వర్క్ చూస్తుంది. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.

136) ఇంటర్నేషనల్ యూనియన్ ఫర్ కన్జర్వేషన్ ఆఫ్ నేచర్ (IUCN) కు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఐయూసీఎన్ (IUCN) అనేది ఐక్యరాజ్యసమితికి (UN) చెందిన ఒక ప్రత్యేక సంస్థ (Specialized agency). ప్రపంచ పర్యావరణ విధానాన్ని రూపొందించే బాధ్యత దీనిదే.
2. 'సైట్స్' (CITES) ఒప్పందంలోని అనుబంధాల (Appendices) కింద ఏ జాతులను చేర్చాలో నిర్ణయించడానికి ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ వర్గాలు సహాయపడతాయి.
3. క్షేత్రస్థాయిలో (On the ground) సంరక్షణ ప్రాజెక్టులను అమలు చేయడంలో ఐయూసీఎన్ ప్రభుత్వాలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలతో (NGOs) కలిసి పనిచేస్తుంది.
4. ఐయూసీఎన్ను 1948లో స్థాపించారు. దీని ప్రధాన కార్యాలయం స్విట్జర్లాండ్ లోని గ్లాండ్ లో ఉంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడు మాత్రమే
- D. నాలుగు వాక్యాలు

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** ఐయూసీఎన్ అనేది ఐక్యరాజ్యసమితికి (UN) చెందిన ప్రత్యేక సంస్థ కాదు. ఇది ఒక స్వతంత్ర అంతర్జాతీయ సంస్థ. ఇందులో ప్రభుత్వాలు, ఎన్జీఓలు, శాస్త్రవేత్తలు, పౌర సంఘాలు సభ్యులుగా ఉన్నాయి. ఇది ఐక్యరాజ్యసమితితో కలిసి సన్నిహితంగా పనిచేసినప్పటికీ, అధికారికంగా ఇది ఐక్యరాజ్యసమితి సంస్థ కాదు. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ వన్యప్రాణుల సంరక్షణ స్థితిని శాస్త్రీయంగా అంచనా వేస్తుంది. (ఉదాహరణకు: వల్నరబుల్, ఎండేంజర్డ్, క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్). అంతర్జాతీయ వన్యప్రాణి వ్యాపారాన్ని నియంత్రించడానికి 'సైట్స్' (CITES) తీసుకునే నిర్ణయాల్లో ఈ అంచనాలను విస్తృతంగా ఉపయోగిస్తారు. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఆచరణాత్మక సంరక్షణ చర్యలను అమలు చేయడానికి ఐయూసీఎన్ ప్రభుత్వాలు, ఎన్జీఓలు, స్థానిక వర్గాలతో చురుకుగా పనిచేస్తుంది. ఆవాసాల పునరుద్ధరణ, జాతుల రక్షణ, జీవవైవిధ్య నిర్వహణ లాంటి పనులను ఇది చేస్తుంది. అందువల్ల ఈ వాక్యం సరైనది.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** ఐయూసీఎన్ సంస్థను 1948లో స్థాపించారు. దీని ప్రధాన కార్యాలయం స్విట్జర్లాండ్ లోని గ్లాండ్ లో (Gland) ఉంది. ఇది ప్రపంచంలోని అత్యంత పురాతనమైన, ముఖ్యమైన పర్యావరణ సంస్థల్లో ఒకటి. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.

137) గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్ కు (Great Indian Bustard) సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ (IUCN Red List) ప్రకారం ఇది 'క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్' (Critically Endangered - అత్యంత అంతరించిపోయే ప్రమాదంలో ఉన్నది) గా వర్గీకరించబడింది.
2. పైన వెళ్లే విద్యుత్ తీగలను ఢీకొనడం (Collision with overhead power lines) దీనికి ఉన్న ప్రధాన ముప్పులలో ఒకటి.

3. ఇది ఈశాన్య భారతదేశంలోని దట్టమైన ఉష్ణమండల వర్షారణ్యాలలో (Tropical rainforests) సహజంగా కనిపిస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్ను ఐయూసీఎన్ 'క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్'గా వర్గీకరించింది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఈ పక్షుల మరణాలకు ప్రధాన కారణం విద్యుత్ తీగలను ఢీకొనడమే.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** GIB ప్రధానంగా పొడి, పాక్షిక-పొడి (Arid and semi-arid) గడ్డిభూముల్లో కనిపిస్తుందే కానీ, ఉష్ణమండల వర్షారణ్యాలలో కాదు.

138) భారతదేశంలో కనిపించే ఈ కింది పక్షులలో ఏది ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ కింద 'క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్' (అత్యంత అంతరించిపోయే ప్రమాదంలో ఉన్నది) గా వర్గీకరించబడలేదు?

- A. గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్ (Great Indian Bustard)
- B. వైట్-బెల్లీడ్ హెరాన్ (White-bellied Heron)
- C. ఇండియన్ రాబందు (Indian Vulture)
- D. హిమాలయన్ క్వాయిల్ (Himalayan Quail)

Answer: C

Explanation:

- ఇండియన్ రాబందును (Indian Vulture) 'ఎండేంజర్డ్' (Endangered - అంతరించిపోయే ప్రమాదంలో ఉన్నది) గా వర్గీకరించారు, క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్గా కాదు. డైక్లోఫెనాక్ (Diclofenac) అనే మందు విషప్రభావం వల్ల దీని జనాభా భారీగా పడిపోయినప్పటికీ ఇది క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్ జాబితాలో లేదు. కాబట్టి ఎంపిక (c) సరైనది.
- గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్ ఆవాసాల నష్టం, వేట, విద్యుత్ తీగలను ఢీకొనడం వల్ల క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్గా వర్గీకరించబడింది.

- వైట్-బెల్లీడ్ హెరాన్ కూడా ప్రపంచవ్యాప్తంగా అతి తక్కువ జనాభాతో, తీవ్రమైన ఆవాస ముప్పును ఎదుర్కొంటూ క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్గా ఉంది.
- హిమాలయన్ క్వాయిల్ చాలా దశాబ్దాలుగా ఎవరికీ కనిపించలేదు. ఇది బహుశా అంతరించిపోయి ఉండొచ్చు. దీనిని కూడా క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్గా పరిగణిస్తారు.

139) ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- **వాక్యం-I:** భారతదేశ తూర్పు కనుమలలో (Eastern Ghats) మాత్రమే కనిపించే 'జెర్డాన్స్ కోర్సర్' (Jerdon's Courser) అనే పక్షి అంతరించిపోయిందని దశాబ్దాలుగా భావించారు. కానీ దానిని 1986లో మళ్లీ కనుగొన్నారు.
- **వాక్యం-II:** ఒకప్పుడు భారత ఉపఖండం అంతటా విస్తృతంగా ఉన్న 'గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్'ను ఇప్పుడు ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్లో 'వల్నరబుల్' (Vulnerable - ప్రమాదంలో పడే అవకాశం ఉన్నది) గా వర్గీకరించారు.

పై వాక్యాలకు సంబంధించి ఈ కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- A. వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి మరియు వాక్యం-II అనేది వాక్యం-I కి సరైన వివరణ.
- B. వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి కానీ వాక్యం-II అనేది వాక్యం-I కి సరైన వివరణ కాదు.
- C. వాక్యం-I సరైనది కానీ వాక్యం-II తప్పు.
- D. వాక్యం-I తప్పు కానీ వాక్యం-II సరైనది.

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం-I సరైనది:** జెర్డాన్స్ కోర్సర్ (Jerdon's Courser) అనేది ఆంధ్రప్రదేశ్లోని తూర్పు కనుమల్లో మాత్రమే కనిపించే (Endemic) అరుదైన నిశాచర (Nocturnal) పక్షి. దశాబ్దాల పాటు ఇది అంతరించిపోయిందని భావించారు. కానీ 1986లో దీనిని మళ్లీ కనుగొన్నారు. భారతీయ వన్యప్రాణి సంరక్షణలో ఇదొక అద్భుతమైన ఆవిష్కరణ.
- **వాక్యం-II తప్పు:** గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్ను వల్నరబుల్గా వర్గీకరించలేదు. తీవ్రమైన ఆవాసాల విధ్వంసం, వేట, విద్యుత్ తీగల ముప్పుల కారణంగా దీనిని ఐయూసీఎన్ రెడ్

లిస్ట్లో 'క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్'గా వర్గీకరించారు. దీని జనాభా భారీగా పడిపోయింది. భారతదేశంలో అత్యంత ముప్పును ఎదుర్కొంటున్న పక్షి జాతులలో ఇది ఒకటి. అందువల్ల ఈ వాక్యం తప్పు.

140) ఈ కింది జీవ జాతులను పరిశీలించండి:

1. ఆసియా సింహం (Asiatic Lion)
2. గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్ (Great Indian Bustard)
3. మంచు చిరుత (Snow Leopard)
4. ఆలివ్ రిడ్లీ తాబేలు (Olive Ridley Turtle)

పై జాతులలో ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ కింద ఎన్ని 'ఎండేంజర్డ్' (Endangered - అంతరించిపోయే ప్రమాదంలో ఉన్నవి) గా వర్గీకరించబడ్డాయి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడు మాత్రమే
- D. నాలుగు

Answer: A

Explanation:

1. **ఆసియా సింహం (Asiatic Lion) — ఎండేంజర్డ్ (Endangered):** ఇవి ప్రధానంగా గుజరాత్‌లోని గిర్ జాతీయ పార్క్‌లో కనిపిస్తాయి. వీటి ఆవాసం పరిమితంగా ఉండటం, వ్యాధుల ముప్పు ఉండటం వల్ల వీటిని ఎండేంజర్డ్‌గా వర్గీకరించారు.
  2. **గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్ — క్రిటికల్లీ ఎండేంజర్డ్ (Critically Endangered):** ఇది ఎండేంజర్డ్ కాదు. జనాభా చాలా తక్కువగా ఉండటం వల్ల దీనిని అత్యంత ప్రమాదంలో ఉన్న వర్గంలో ఉంచారు.
  3. **మంచు చిరుత (Snow Leopard) — వల్నరబుల్ (Vulnerable):** ఐయూసీఎన్ మళ్లీ అంచనా వేసిన తర్వాత మంచు చిరుతను ఎండేంజర్డ్ నుంచి వల్నరబుల్‌గా మార్చింది.
  4. **ఆలివ్ రిడ్లీ తాబేలు (Olive Ridley Turtle) — వల్నరబుల్:** చేపల వలలు, ఆవాసాల విధ్వంసం, తీర ప్రాంత అభివృద్ధి లాంటి ముప్పుల వల్ల దీనిని వల్నరబుల్‌గా వర్గీకరించారు.
- అందువల్ల, కేవలం ఒక జాతి (ఆసియా సింహం) మాత్రమే

ప్రత్యేకంగా 'ఎండేంజర్డ్' గా వర్గీకరించబడింది.

141) రూప్పూర్ అణు విద్యుత్ కేంద్రానికి (Rooppur Nuclear Power Plant) సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది బంగ్లాదేశ్ మొట్టమొదటి అణు విద్యుత్ కేంద్రం.
2. ఇందులో వీవీఈఆర్-1200 (VVER-1200) జనరేషన్ III+ రియాక్టర్లను ఉపయోగిస్తున్నారు.
3. ఈ ప్రాజెక్టును ఫ్రాన్స్ సాంకేతిక, ఆర్థిక సహకారంతో అభివృద్ధి చేస్తున్నారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** రూప్పూర్ అనేది బంగ్లాదేశ్ మొట్టమొదటి అణు విద్యుత్ ప్రాజెక్ట్.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఇందులో రష్యా డిజైన్ చేసిన వీవీఈఆర్-1200 జనరేషన్ III+ రియాక్టర్లను ఉపయోగిస్తున్నారు.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఈ ప్రాజెక్టుకు రష్యా మద్దతు ఇస్తోంది, ఫ్రాన్స్ కాదు.

142) న్యూక్లియర్ ఫ్యూజన్ (కేంద్రక సంయోగం) ద్వారా శక్తి ఉత్పత్తి వెనుక ఉన్న ప్రధాన సూత్రాన్ని ఈ కింది వాటిలో ఏది ఉత్తమంగా వివరిస్తుంది?

- A. న్యూట్రాన్-ప్రేరిత గొలుసు చర్య (Neutron-induced chain reaction) ద్వారా భారీ కేంద్రకాలను తేలికపాటి భాగాలుగా విభజించడం.
- B. తేలికపాటి కేంద్రకాలను కలిపి ఒక భారీ కేంద్రకాన్ని ఏర్పాటు చేయడం. ద్రవ్యరాశి లోపం (Mass defect) కారణంగా ఈ ప్రక్రియలో శక్తి విడుదలవుతుంది.
- C. తేలికపాటి కేంద్రకాలలో సాపేక్షంగా తక్కువ

ఉష్ణోగ్రతల వద్ద వరుసగా న్యూట్రాన్ క్యాప్చర్ ద్వారా శక్తి విడుదలను కొనసాగించడం.

- D. ప్లాస్మా పరిస్థితులకు వేడి చేసిన మోడరేటర్, సబ్క్రిటికల్ అసెంబ్లీలో నెమ్మదిగా కదిలే న్యూట్రాన్లతో ఈ ప్రక్రియను నిర్వహించడం.

Answer: B

Explanation:

- న్యూక్లియర్ ఫ్యూజన్ (Nuclear fusion) అనేది రెండు తేలికపాటి పరమాణు కేంద్రకాలు (Atomic nuclei) కలిసి ఒక భారీ కేంద్రకంగా ఏర్పడే ప్రక్రియ. దీనిలో అత్యంత భారీ మొత్తంలో శక్తి విడుదలవుతుంది. ఐన్స్టీన్ సమీకరణం $E = mc^2$ ప్రకారం, కొద్దిపాటి ద్రవ్యరాశి శక్తిగా మారినప్పుడు ఏర్పడే ద్రవ్యరాశి లోపం (Mass defect) నుంచే ఈ శక్తి వస్తుంది.
- దీనికి ఒక సాధారణ ఉదాహరణ డ్యూటీరియం (Deuterium - D), ట్రిటియం (Tritium - T) కలిసి హీలియం, ఒక న్యూట్రాన్ ను ఏర్పాటు చేయడం. సూర్యుడు, ఇతర నక్షత్రాలకు శక్తి ఫ్యూజన్ ద్వారానే వస్తుంది. ఫిషన్ (విచ్ఛిత్తి) తో పోలిస్తే, ఫ్యూజన్ భారీ శక్తిని ఉత్పత్తి చేస్తుంది, పైగా దీర్ఘకాలిక రేడియోధార్మిక వ్యర్థాలు (Radioactive waste) తక్కువగా ఉంటాయి కాబట్టి భవిష్యత్తులో దీనిని స్వచ్ఛమైన ఇంధన వనరుగా పరిగణిస్తారు.

143) భారతదేశ మూడు-దశల అణు విద్యుత్ కార్యక్రమానికి సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- **వాక్యం-I:** భారతదేశ అణు విద్యుత్ కార్యక్రమంలో మొదటి దశలో ప్రెషరైజ్డ్ హెవీ వాటర్ రియాక్టర్లు (PHWRs) ఉంటాయి. ఇవి సహజ యురేనియంను ఇంధనంగా ఉపయోగిస్తాయి. దీనికి యురేనియంను సుసంపన్నం చేయాల్సిన (Enrichment) అవసరం లేదు.
- **వాక్యం-II:** రెండవ దశ ఫాస్ట్ బ్రీడర్ రియాక్టర్లు (FBRs) పై దృష్టి పెడుతుంది. ఇది మొదటి దశలో ఉత్పత్తి అయిన ప్లాటోనియం-239 ను ఉపయోగిస్తుంది. మూడవ దశలో ఉపయోగించడం కోసం థోరియం-232 ను

యురేనియం-235 గా మారుస్తుంది (Breeds).

పై వాక్యాలకు సంబంధించి ఈ కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- A. వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి మరియు వాక్యం-II అనేది వాక్యం-I కి సరైన వివరణ.
- B. వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి కానీ వాక్యం-II అనేది వాక్యం-I కి సరైన వివరణ కాదు.
- C. వాక్యం-I సరైనది కానీ వాక్యం-II తప్పు.
- D. వాక్యం-I తప్పు కానీ వాక్యం-II సరైనది.

Answer: C

Explanation:

- భారతదేశ అణు కార్యక్రమం మొదటి దశలో ప్రెషరైజ్డ్ హెవీ వాటర్ రియాక్టర్లు (PHWRs) ఉపయోగిస్తారు. ఈ రియాక్టర్లు సహజ యురేనియంను ఇంధనంగా వాడతాయి. భారజలాన్ని (D_2O) మోడరేటర్, కూలెంట్ గా ఉపయోగిస్తాయి.
- PHWRలు సహజ యురేనియంను సమర్థవంతంగా ఉపయోగించగలవు కాబట్టి, యురేనియంను సుసంపన్నం (Enrichment) చేయాల్సిన అవసరం ఉండదు. భారతదేశంలో పరిమితంగా ఉన్న యురేనియం వనరులకు ఇవి చాలా అనుకూలమైనవి. అందువల్ల వాక్యం-I సరైనది. (గమనిక: వాక్యం-II తప్పు. ఎందుకంటే రెండవ దశలో థోరియం-232 ను యురేనియం-233 గా మారుస్తారు, యురేనియం-235 గా కాదు).

144) న్యూక్లియర్ ఫిషన్ (కేంద్రక విచ్ఛిత్తి) అనువర్తనాల (Applications) గురించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. అణు విద్యుత్ కేంద్రాలలో విద్యుత్ ఉత్పత్తికి న్యూక్లియర్ ఫిషన్ ఉపయోగిస్తారు.
2. వైద్య రంగంలో కొన్ని రకాల క్యాన్సర్ చికిత్సకు దీనిని ఉపయోగిస్తారు.
3. సుదూర అంతరిక్ష పరిశోధనలకు (Deep-space exploration) వెళ్లే వ్యోమనౌకల ప్రొపల్షన్ (Propulsion) కోసం న్యూక్లియర్ ఫిషన్ ప్రాథమిక పద్ధతి.
4. వ్యవసాయ పరిశ్రమలలో ఆహారం ఎక్కువ కాలం నిల్వ ఉండేలా చేయడానికి, పురుగులను నాశనం

చేయడానికి (Food irradiation) న్యూక్లియర్ ఫిషన్ ప్రక్రియను ఉపయోగిస్తారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 1, 2, 4 మాత్రమే
- C. 2, 3, 4 మాత్రమే
- D. పైవన్నీ

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** అణు విద్యుత్ కేంద్రాలలో వేడిని ఉత్పత్తి చేయడానికి న్యూక్లియర్ ఫిషన్‌ను వాడతారు. ఆ వేడిని ఆవిరి టర్బైన్లు (Steam turbines) ద్వారా విద్యుత్‌గా మారుస్తారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** వైద్య రంగంలో, న్యూక్లియర్ రియాక్టర్లలో ఉత్పత్తి అయ్యే రేడియో ఐసోటోపులను (న్యూక్లియర్ ఫిషన్ ప్రక్రియల ఫలితం) కొన్ని క్యాన్సర్ల చికిత్స కోసం రేడియేషన్ థెరపీలో ఉపయోగిస్తారు.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** డీప్-స్పేస్ వ్యోమనౌకలు సాధారణంగా సౌరశక్తిని లేదా సహజ రేడియోధార్మిక క్షయం (Radioactive decay) పై ఆధారపడే రేడియోఐసోటోప్ థర్మోఎలెక్ట్రిక్ జనరేటర్లను (RTGs) ఉపయోగిస్తాయి. ప్రొపల్షన్ కోసం వాటిలో నియంత్రిత న్యూక్లియర్ ఫిషన్ రియాక్టర్లను ఉపయోగించరు.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** ఆహారం నిల్వ ఉండే సమయాన్ని పెంచడానికి, పురుగులను నాశనం చేయడానికి చేసే ఫుడ్ ఇర్రేడియేషన్ (Food irradiation) లో గామా రేడియేషన్‌ను ఉపయోగిస్తారు. ఈ గామా కిరణాలను విడుదల చేసే కోబాల్ట్-60 లాంటి రేడియో ఐసోటోపులను సాధారణంగా అణు రియాక్టర్లలోనే ఉత్పత్తి చేస్తారు. కాబట్టి ఇది న్యూక్లియర్ ఫిషన్ అనువర్తనాలకు ముడిపడి ఉంది.

145) పంచాయితీ అడ్వాన్స్‌మెంట్ ఇండెక్స్ (Panchayat Advancement Index - PAI) 2.0 కు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- 1. దీనిని కేంద్ర పంచాయితీ రాజ్ మంత్రిత్వ శాఖ రూపొందిస్తుంది.

- 2. ఇది సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాల (SDGs) ఆధారంగా గ్రామ పంచాయితీలను మూల్యాంకనం (Evaluates) చేస్తుంది.
- 3. భారతదేశంలోని అన్ని పంచాయితీలు ఇందులో 'ఫ్రంట్ రన్నర్' (Front Runner) లేదా అంతకంటే పై స్థాయి ర్యాంకును సాధించాయి.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** PAI ని కేంద్ర పంచాయితీ రాజ్ మంత్రిత్వ శాఖ రూపొందిస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** గ్రామ పంచాయితీలను అంచనా వేయడానికి ఇందులో SDG ఆధారిత సూచికలను (Indicators) ఉపయోగిస్తారు.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఏ ఒక్క పంచాయితీ కూడా అత్యున్నతమైన "అచీవర్" కేటగిరీకి చేరుకోలేదు. చాలా పంచాయితీలు ఇంకా కింది స్థాయిలోనే ఉన్నాయి.

146) గ్రామీణాభివృద్ధిలో పంచాయితీ రాజ్ సంస్థల (PRIs) పాత్ర గురించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- 1. ఆర్థిక అభివృద్ధి, సామాజిక న్యాయం కోసం ప్రణాళికలను సిద్ధం చేసేలా పంచాయితీ రాజ్ సంస్థలకు రాజ్యాంగబద్ధమైన అధికారం ఉంది.
- 2. 1992 నాటి 73వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం ప్రకారం, పంచాయితీ రాజ్ సంస్థలలోని సభ్యులందరికీ ప్రత్యక్ష ఎన్నికలు (Direct election) నిర్వహించారు.
- 3. మహాత్మా గాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం (MGNREGA) వంటి కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకాల (Centrally sponsored schemes) అమలులో PRIs ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తాయి.
- 4. PRIs కి కేవలం స్థానికంగా పన్నులు విధించే అధికారాలు మాత్రమే ఉంటాయి. కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర

ప్రభుత్వాల నుంచి వచ్చే గ్రాంట్లు (Grants)
ఇందులో చేరవు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 4 మాత్రమే
- C. 1, 2, 4 మాత్రమే
- D. పైవన్నీ

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** 1992లో చేసిన 73వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం, రాజ్యాంగంలో 'పార్ట్ IX' (ఆర్టికల్స్ 243-243O) ను చేర్చింది. ఆర్థిక అభివృద్ధి, సామాజిక న్యాయం కోసం ప్రణాళికలను సిద్ధం చేయాలని ఇది పంచాయితీలను ఆదేశిస్తుంది. పంచాయితీలకు అప్పగించాల్సిన 29 సబ్జెక్టుల జాబితాను తెలిపే 11వ షెడ్యూల్ దీనికి మరింత మద్దతు ఇస్తుంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** గ్రామ, మధ్యంతర, జిల్లా స్థాయిలలో పంచాయితీ సభ్యులందరినీ ప్రత్యక్షంగా (Directly) ఎన్నుకోవాలని 73వ సవరణ చెబుతుంది. పై స్థాయిలలోని చైర్మన్లను మాత్రమే పరోక్షంగా ఎన్నుకోవచ్చు. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఎంజీఎన్ఆర్ఈజీఏ (MGNREGA) తో సహా వివిధ కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకాలను అమలు చేయడంలో PRIs కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. క్షేత్రస్థాయిలో ప్రణాళిక, అమలు, పర్యవేక్షణలో ఇవి పాలుపంచుకుంటాయి.
- **వాక్యం 4 తప్పు:** PRIs కేవలం స్థానిక పన్నులు వసూలు చేయడానికే పరిమితం కాలేదు. ఫైనాన్స్ కమిషన్ (Finance Commission) సిఫార్సు చేసిన నిధులతో సహా.. అవి కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల నుంచి గ్రాంట్లను కూడా పొందుతాయి. అంటే వాటి ఆర్థిక అధికారాలు సాంప్రదాయ స్థానిక పన్నుల కంటే ఎక్కువే ఉంటాయి.

147) భారతదేశంలో పంచాయితీల అధికారాలు, విధులకు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- 1. పన్నులు, సుంకాలు (Duties), టోల్లు (Tolls), ఫీజులను (Fees) విధించే, వసూలు చేసే అధికారం

పంచాయితీలకు ఉంటుంది.

- 2. ఆర్థిక అభివృద్ధి, సామాజిక న్యాయం కోసం ప్రణాళికలను సిద్ధం చేసే బాధ్యత రాష్ట్ర ప్రభుత్వానిదే కానీ, పంచాయితీలది కాదు.
- 3. రాష్ట్ర శాసనసభ (State Legislature) అప్పగించిన విధంగా.. ఆర్థిక అభివృద్ధి, సామాజిక న్యాయం కోసం పథకాలను అమలు చేయడంలో పంచాయితీలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.
- 4. స్థానిక పాలనా విషయాలలో పంచాయితీలు రాష్ట్ర చట్టాలతో (State legislation) సంబంధం లేకుండా స్వతంత్రంగా పనిచేస్తాయి.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడు మాత్రమే
- D. నాలుగూ

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 243H ప్రకారం, రాష్ట్ర చట్టాలకు లోబడి పన్నులు, సుంకాలు, టోల్, ఫీజులను విధించడానికి, వసూలు చేయడానికి పంచాయితీలకు అధికారం ఉంటుంది. ఇది వాటికి స్థానిక ఆదాయ వనరును (Local revenue) అందిస్తుంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** ఆర్థిక అభివృద్ధి, సామాజిక న్యాయం కోసం ప్రణాళికలను సిద్ధం చేసే బాధ్యతను 73వ రాజ్యాంగ సవరణ స్పష్టంగా పంచాయితీలకు కేటాయించింది. అందువల్ల, ఈ పని కేవలం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికే పరిమితం కాలేదు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** రాష్ట్ర శాసనసభ నిర్ణయించిన విధంగా అభివృద్ధి పథకాలను అమలు చేసే బాధ్యత పంచాయితీలదే. సంక్షేమ, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను అమలు చేసే అట్టడుగు స్థాయి సంస్థలుగా ఇవి పనిచేస్తాయి.
- **వాక్యం 4 తప్పు:** పంచాయితీలు రాష్ట్ర చట్టాలకు అతీతంగా స్వతంత్రంగా పనిచేయవు. రాజ్యాంగ ప్రేమ్ వర్క్ కింద రాష్ట్ర చట్టాల ద్వారానే వాటి అధికారాలు, విధులు నిర్ణయించబడతాయి. నియంత్రించబడతాయి.

148) 73, 74వ రాజ్యాంగ సవరణలకు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. 73వ సవరణ పంచాయితీల రాజ్యాంగ హోదా, సంస్థాగత నిర్మాణానికి (Organization) సంబంధించింది.
2. 74వ సవరణ కేవలం జిల్లా స్థాయిలో మాత్రమే మునిసిపాలిటీల (Municipalities) ఏర్పాటుకు అవకాశం ఇస్తుంది.
3. జిల్లా స్థాయిలో ప్రణాళికల కోసం ఒక 'జిల్లా ప్రణాళికా కమిటీ' (District Planning Committee) ఏర్పాటుకు 74వ సవరణ అవకాశం కల్పిస్తుంది.
4. మునిసిపాలిటీలలో షెడ్యూల్డ్ కులాలు (SC), షెడ్యూల్డ్ తెగలకు (ST) సీట్ల రిజర్వేషన్ గురించి 74వ సవరణ ప్రస్తావిస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడు మాత్రమే
- D. నాలుగూ

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** 73వ రాజ్యాంగ సవరణ (1992) పంచాయితీ రాజ్ సంస్థలకు రాజ్యాంగ హోదాను కల్పించింది. గ్రామీణ స్థానిక పాలనలో మూడంచెల వ్యవస్థను (Three-tier system) ఏర్పాటు చేసింది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** పట్టణ ప్రాంత (Urban area) పరిమాణం, స్వభావాన్ని బట్టి.. నగర పంచాయితీ, మునిసిపల్ కౌన్సిల్, మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ అనే మూడు స్థాయిలలో మునిసిపాలిటీలను 74వ సవరణ ఏర్పాటు చేస్తుంది. ఇది కేవలం జిల్లా స్థాయికి మాత్రమే పరిమితం కాదు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** పంచాయితీలు, మునిసిపాలిటీలు తయారు చేసిన ప్రణాళికలను కలిపి ఒక సమగ్ర 'జిల్లా అభివృద్ధి ప్రణాళిక'గా మార్చడానికి, జిల్లా ప్లానింగ్ కమిటీని (ఆర్డికల్ 243ZD) ఏర్పాటు చేయాలని 74వ

సవరణ చెబుతుంది.

- **వాక్యం 4 సరైనది:** పట్టణ స్థానిక పాలనలో ప్రాతినిధ్యాన్ని నిర్ధారించడానికి, మునిసిపాలిటీలలో ఎస్సీ (SC), ఎస్టీ (ST) లకు సీట్లను రిజర్వ్ చేయాలని 74వ సవరణ తప్పనిసరి చేసింది.

149) అరుదైన భూమి మూలకాల (Rare earth elements) మైనింగ్, అలాగే మేకాంగ్ నదికి (Mekong River) సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. అరుదైన భూమి ఖనిజాల తవ్వకాల వల్ల నదీ వ్యవస్థల్లో భారీ లోహాల కాలుష్యం (Heavy metal contamination) ఏర్పడుతుంది.
2. మేకాంగ్ నది ప్రవహించే అన్ని దేశాలు మేకాంగ్ రివర్ కమిషన్‌లో (Mekong River Commission) సభ్యులుగా ఉన్నాయి.
3. పునరుత్పాదక ఇంధన సాంకేతికతలకు (Renewable energy technologies) అరుదైన భూమి ఖనిజాలు అత్యవసరం.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** రేర్ ఎర్త్ మైనింగ్ నీటి వ్యవస్థల్లోకి భారీ లోహాలను విడుదల చేస్తుంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** మయన్మార్, చైనా మేకాంగ్ రివర్ కమిషన్‌లో పూర్తి స్థాయి సభ్యులు కావు. ఇవి కేవలం డైలాగ్ పార్ట్నర్లుగా మాత్రమే ఉన్నాయి.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** పునరుత్పాదక ఇంధన సాంకేతికతలకు అరుదైన భూమి ఖనిజాలు అత్యంత కీలకం.

150) టెక్నాలజీలో అరుదైన భూమి ఖనిజాల ఉపయోగాలకు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- **వాక్యం-I:** లాంతనం (Lanthanum) అనే తేలికపాటి రేర్ ఎర్త్ మూలకాన్ని.. దాని అధిక వక్రీభవన సూచిక (High refractive index),

తక్కువ విక్షేపణ లక్షణాల (Low dispersion properties) కారణంగా, అపోక్రోమాటిక్ లెన్స్లు (Achromatic lenses), నైట్ విజన్ పరికరాల వంటి అధిక పనితీరు కనబరిచే ఆప్టికల్ గ్లాస్లో (Optical glass) విస్తృతంగా ఉపయోగిస్తారు.

- **వాక్యం-II:** నియోడైమియం-బరన్-బోరాన్ (NdFeB) అయస్కాంతాలలో (Magnets) కోయర్సివిటీ (Coercivity), ఉష్ణ స్థిరత్వాన్ని (Thermal stability) పెంచడానికి డిస్ప్రోసియం (Dysprosium) అనే భారీ రేర్ ఎర్త్ మూలకాన్ని మిశ్రమంగా (Alloying agent) ఉపయోగిస్తారు. ముఖ్యంగా ఎలక్ట్రిక్ వాహనాల మోటార్లు వంటి అధిక ఉష్ణోగ్రత వద్ద పనిచేసే అనువర్తనాల్లో దీనిని ఉపయోగిస్తారు.

పై వాక్యాలకు సంబంధించి ఈ కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి మరియు వాక్యం-II అనేది వాక్యం-I కి సరైన వివరణ.
- వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి కానీ వాక్యం-II అనేది వాక్యం-I కి సరైన వివరణ కాదు.
- వాక్యం-I సరైనది కానీ వాక్యం-II తప్పు.
- వాక్యం-I తప్పు కానీ వాక్యం-II సరైనది.

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం-I సరైనది:** లాంతనం (La) అనేది అధిక-నాణ్యత కలిగిన ఆప్టికల్ గ్లాస్ ఉత్పత్తిలో ఉపయోగించే ఒక ముఖ్యమైన తేలికపాటి రేర్ ఎర్త్ మూలకం. దీనిని కలపడం వల్ల వక్రీభవన సూచిక పెరుగుతుంది. రంగుల విక్షేపణ (Chromatic aberration) తగ్గుతుంది. ఇది అపోక్రోమాటిక్ లెన్స్లు, కెమెరా ఆప్టిక్స్, నైట్ విజన్ సిస్టమ్లకు తగినట్లుగా చేస్తుంది. అందువల్ల, ఈ వాక్యం సరైనది.
- **వాక్యం-II సరైనది:** డిస్ప్రోసియం (Dy) అనేది NdFeB అయస్కాంతాలలో ఉపయోగించే భారీ రేర్ ఎర్త్ మూలకం. ఇది డీమాగ్నెటైజేషన్ కు నిరోధకతను (Resistance to demagnetization) పెంచుతుంది. ఉష్ణ స్థిరత్వాన్ని (Thermal stability) పెరుగుపరుస్తుంది. ఎలక్ట్రిక్

వాహనాల మోటార్లు, విండ్ టర్బైన్లు, అధిక పనితీరు గల ఎలక్ట్రానిక్స్ లాంటి వాటికి ఇది చాలా కీలకం. కాబట్టి ఈ వాక్యం కూడా సరైనది.

వాక్యం-II వాక్యం-I కి ఎందుకు సరైన వివరణ కాదు?

- రెండు వాక్యాలు వేర్వేరు రేర్ ఎర్త్ మూలకాల విభిన్న ఉపయోగాలను వివరిస్తున్నాయి. లాంతనం పాత్ర దాని ఆప్టికల్ లక్షణాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. డిస్ప్రోసియం పాత్ర దాని అయస్కాంత లక్షణాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ రెండింటికి ఎలాంటి సంబంధం లేదు. కాబట్టి (b) సరైన ఎంపిక.

151) అరుదైన భూమి మూలకాల (REE) మైనింగ్, ప్రాసెసింగ్ వల్ల కలిగే పర్యావరణ ప్రభావానికి సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- **వాక్యం-I:** అరుదైన భూమి మూలకాలను వెలికితీయడం (Extraction), ప్రాసెస్ చేయడం (Processing) వల్ల ప్రకృతి సిద్ధంగా లభించే థోరియం (Thorium), యురేనియం (Uranium) వంటి రేడియోధార్మిక పదార్థాలు (Radioactive materials) తరచుగా విడుదలవుతుంటాయి.
- **వాక్యం-II:** అరుదైన భూమి మూలకాలను ప్రాసెస్ చేయడంలో ప్రధాన పర్యావరణ సమస్యలు వాతావరణ ఉద్గారాల (Atmospheric emissions) వల్ల వస్తుంది. ఎందుకంటే, ద్రవ వ్యర్థాలను (Liquid waste streams) సాధారణంగా సమర్థవంతంగా శుద్ధి చేస్తారు. అందువల్ల అవి పెద్దగా ఎలాంటి ప్రమాదాన్ని కలిగించవు.

పై వాక్యాలకు సంబంధించి ఈ కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి మరియు వాక్యం-II అనేది వాక్యం-I కి సరైన వివరణ.
- వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి కానీ వాక్యం-II అనేది వాక్యం-I కి సరైన వివరణ కాదు.
- వాక్యం-I సరైనది కానీ వాక్యం-II తప్పు.
- వాక్యం-I తప్పు కానీ వాక్యం-II సరైనది.

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం-I సరైనది:** రేర్ ఎర్త్ ఖనిజాలలో, ముఖ్యంగా మోనాజైట్ (Monazite) లో ప్రకృతిలో లభించే థోరియం, యురేనియం లాంటి రేడియోధార్మిక పదార్థాలు (NORM) తరచుగా ఉంటాయి. మైనింగ్, ప్రాసెసింగ్ సమయంలో, ఈ పదార్థాలు వ్యర్థాలు, మురుగునీరు, ధూళి ద్వారా పర్యావరణంలోకి విడుదలవుతాయి. ఇవి రేడియోలాజికల్, పర్యావరణ ప్రమాదాలను కలిగిస్తాయి. కాబట్టి ఈ వాక్యం సరైనది.
- **వాక్యం-II తప్పు:** సల్ఫర్ డయాక్సైడ్ వంటి వాతావరణ ఉద్గారాలు ఆందోళన కలిగించే విషయమే అయినప్పటికీ, ఆమ్లాలు, భారీ లోహాలు, రేడియోధార్మిక అవశేషాలు (Radioactive residues) ఉన్న విషపూరితమైన ద్రవ వ్యర్థాల ఉత్పత్తి వల్లే అతిపెద్ద పర్యావరణ సవాలు ఎదురవుతుంది. ఈ వ్యర్థాలను సరిగ్గా నిర్వహించకపోతే తీవ్రమైన నేల, నీటి కాలుష్యం ఏర్పడుతుంది. ద్రవ వ్యర్థాల కాలుష్య తీవ్రతను తక్కువ చేసి చూపించినందున, ఈ వాక్యం తప్పు.

152) అరుదైన భూమి మూలకాల (REEs) వెలికితీత పద్ధతులకు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- **వాక్యం-I:** అయానిక్ అడ్సార్ప్షన్ మట్టి నిక్షేపాల (Ionic adsorption clay deposits) నుంచి అరుదైన భూమి మూలకాలను తరచుగా 'ఇన్-సిటు లీచింగ్' (In-situ leaching) పద్ధతిని ఉపయోగించి వెలికితీస్తారు. ఈ పద్ధతిలో ఖనిజం ద్వారా నేరుగా ఒక ద్రావణాన్ని (Solution) పంపుతారు.
- **వాక్యం-II:** ఫ్రోత్ ఫ్లోటేషన్ (Froth flotation) పద్ధతి.. వాటి ఉపరితల లక్షణాల (Surface properties) ఆధారంగా తేలికపాటి రేర్ ఎర్త్ మూలకాలను, భారీ రేర్ ఎర్త్ మూలకాల నుంచి నేరుగా వేరు చేస్తుంది.

పై వాక్యాలకు సంబంధించి ఈ కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- A. వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి మరియు వాక్యం-II అనేది వాక్యం-I కి సరైన వివరణ.
- B. వాక్యం-I, వాక్యం-II రెండూ సరైనవి కానీ వాక్యం-II అనేది వాక్యం-I కి సరైన వివరణ కాదు.

- C. వాక్యం-I సరైనది కానీ వాక్యం-II తప్పు.
- D. వాక్యం-I తప్పు కానీ వాక్యం-II సరైనది.

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం-I సరైనది:** అయానిక్ అడ్సార్ప్షన్ క్లే డిపాజిట్లలో, ముఖ్యంగా దక్షిణ చైనాలో REE లు మట్టి కణాలకు వదులుగా కట్టుబడి (Loosely bound) ఉంటాయి. వీటిని 'ఇన్-సిటు లీచింగ్' పద్ధతి ద్వారా వెలికితీస్తారు. అరుదైన భూమి మూలకాలను కరిగించి (Dissolve) వెలికితీయడానికి అమ్మోనియం సల్ఫేట్ వంటి ఒక రసాయన ద్రావణాన్ని ఆ నిక్షేపం గుండా ప్రవహింపజేస్తారు. ఈ పద్ధతి ద్వారా పెద్ద ఎత్తున తవ్వకాలను (Excavation) నివారించవచ్చు.
- **వాక్యం-II తప్పు:** REE ఖనిజాలను అవాంఛిత మలినాల (Gangue) నుంచి వేరు చేయడానికి ఫ్రోత్ ఫ్లోటేషన్‌ను ఉపయోగిస్తారు తప్ప, ఒక్కో అరుదైన భూమి మూలకాన్ని వేరు చేయడానికి కాదు. రేర్ ఎర్త్ మూలకాల మధ్య రసాయన సారూప్యత (Chemical similarity) ఉండటం వల్ల, వాటిని వేరు చేయడానికి ఫ్లోటేషన్ కాకుండా ద్రావకం వెలికితీత (Solvent extraction) లేదా అయాన్ మార్పిడి (Ion exchange) వంటి అధునాతన పద్ధతులు అవసరం.

153) ఈ కింది దేశాలను పరిశీలించండి:

1. కంబోడియా
2. చైనా
3. లావోస్
4. మయన్మార్
5. థాయ్‌లాండ్
6. వియత్నాం

పైన పేర్కొన్న వాటిలో మేకాంగ్ రివర్ కమిషన్ (MRC) పూర్తిస్థాయి సభ్య దేశాలు ఎన్ని?

- A. రెండు
- B. మూడు
- C. నాలుగు
- D. ఐదు

Answer: C

Explanation:

- ఉమ్మడి నీటి వనరులను నిర్వహించడానికి, మేకాంగ్ నది సుస్థిర అభివృద్ధి కోసం కంబోడియా, లావోస్ పీడీఆర్, థాయ్‌లాండ్, వియత్నాం దేశాలతో నేరుగా పనిచేసే ఒక అంతర్-ప్రభుత్వ సంస్థ 'మేకాంగ్ రివర్ కమిషన్' (MRC). చైనా, మయన్మార్లు మేకాంగ్ బేసిన్‌లో ఎగువ ప్రాంత దేశాలు. కానీ అవి MRC పూర్తి స్థాయి సభ్యులు కావు. కేవలం 'డైలాగ్ పార్ట్‌నర్లు' (Dialogue partners) గా ఉన్నాయి. కాబట్టి మొత్తం నాలుగు పూర్తి స్థాయి సభ్యు దేశాలు ఉన్నాయి.

APPSC MCQs

Q.1) ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థీకరణ (సవరణ) బిల్లు, 2026 (Andhra Pradesh Reorganisation (Amendment) Bill, 2026) కు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. 2014 నాటి అసలు చట్టం (Original 2014 Act) ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధానిగా అమరావతి పేరును స్పష్టంగా పేర్కొంది.
2. గరిష్టంగా పదేళ్ల పాటు హైదరాబాద్‌ను ఉమ్మడి రాజధానిగా (Joint capital) నిర్ణయించారు.
3. రాజధానిగా అమరావతి ప్రకటనకు ఈ సవరణ ముందస్తు తేదీ నుంచి అమలును (Retrospective effect) వర్తింపజేస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: B

Explanation:

- **1వ వాక్యం - తప్పు:** ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం 2014, రాజధానిగా అమరావతి లేదా మరే ఇతర నగరం పేరును సూచించలేదు. కేవలం ఒక కొత్త రాజధానిని (New capital) ఏర్పాటు చేస్తారని మాత్రమే ఆ చట్టంలో చెప్పారు.
- **2వ వాక్యం - సరైనది:** ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ రాష్ట్రాలకు పదేళ్లకు (2014-2024) మించకుండా హైదరాబాద్‌ను ఉమ్మడి రాజధానిగా (Common capital) నిర్ణయించారు.
- **3వ వాక్యం - సరైనది:** పరిపాలనలో ఎలాంటి ఆటంకం లేకుండా చూడటానికి, చట్టబద్ధత (Legal validity) కల్పించడానికి 2026 సవరణ బిల్లు తీసుకువచ్చారు. ఇది 2 జూన్ 2024 నుండి ముందస్తు తేదీతో (Retrospective effect) అమలులోకి వస్తుంది.

Q.2) ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థీకరణ (సవరణ) బిల్లు, 2026 కు

సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం, 2014 అమల్లోకి వచ్చిన తేదీ (Date of enactment) నుండి ఈ సవరణ ముందస్తు అమలును (Retrospective effect) ఇస్తుంది.
2. "అమరావతి" అనే పదం, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని ప్రాంత అభివృద్ధి ప్రాధికార సంస్థ చట్టం 2014 (APCRDA Act, 2014) కింద గుర్తించిన రాజధాని ప్రాంతాన్ని (Capital region) సూచిస్తుంది.
3. రాజధానికి చట్టబద్ధమైన గుర్తింపును (Statutory recognition) కోరుతూ ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ (Legislative Assembly) అధికారికంగా ఒక తీర్మానం (Resolution) చేసిన తర్వాత ఈ సవరణను తీసుకువచ్చారు.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2, 3 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం - తప్పు:** "2014 చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన తేదీ నుండి" అనేది ఇక్కడ తప్పుగా ఇచ్చారు. వాస్తవానికి ఈ సవరణ 2024 నుంచి కాకుండా, 2 జూన్ 2024 నుంచి ముందస్తు తేదీతో (Retrospective effect) అమల్లోకి వస్తుంది.
- **2వ వాక్యం - సరైనది:** అమరావతి అంటే కేవలం ఒక నగరం మాత్రమే కాదు. ఏపీసీఆర్‌డీఏ చట్టం 2014 (APCRDA Act, 2014) కింద గుర్తించిన రాజధాని ప్రాంతం (Capital region) మొత్తం ఈ పదంలో కలిసి ఉంటుంది.
- **3వ వాక్యం - సరైనది:** ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ (మార్చి 2026 లో) ఒక అధికారిక తీర్మానాన్ని ఆమోదించిన తర్వాతే కేంద్రం ఈ సవరణను ప్రవేశపెట్టింది. ఇది రెండు ప్రభుత్వాల మధ్య ఉన్న సహకార సమాఖ్య విధానాన్ని

(Cooperative federalism) ప్రతిబింబిస్తుంది.

Q.3) పశువుల్లో వడదెబ్బకు (Heat stress) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. వడదెబ్బ వల్ల పశువుల్లో పాల దిగుబడి, ఎదుగుదల రేటు తగ్గుతుంది.
2. దేశవాళీ ఆవులతో పోలిస్తే, సంకరజాతి పశువులు (Crossbred cattle) వడదెబ్బకు త్వరగా గురవుతాయి.
3. కేవలం తాగడానికి నీరు లేకపోవడం వల్ల మాత్రమే వడదెబ్బ వస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడూ సరైనవే
- D. ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** వడదెబ్బ వల్ల పాల దిగుబడి, ఎదుగుదల వంటి ఉత్పాదకత ప్రతికూలంగా దెబ్బతింటుంది.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** ఉష్ణమండల వాతావరణాన్ని (Tropical climates) తట్టుకునే శక్తి సంకరజాతి పశువులకు తక్కువ. కాబట్టి అవి వడదెబ్బకు త్వరగా గురవుతాయి.
- **3వ వాక్యం తప్పు:** వడదెబ్బ కేవలం నీటి కొరత వల్ల మాత్రమే రాదు. అధిక ఉష్ణోగ్రతలు, తేమ, నీడ లేకపోవడం లాంటి అనేక కారణాల వల్ల వస్తుంది.

Q.4) భారతదేశంలోని పశువులకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ప్రపంచంలో అత్యధిక పశువుల జనాభా భారతదేశంలోనే ఉంది.
2. ఉష్ణమండల వ్యాధులను (Tropical diseases) తట్టుకునే శక్తి దేశవాళీ పశువులకు (Indigenous cattle) ఎక్కువగా ఉంటుంది.
3. ప్రధానంగా పాల దిగుబడిని పెంచడానికే

పశువుల్లో క్రాస్ బ్రీడింగ్ (Crossbreeding) చేస్తారు.

కింది కోడ్లను ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: D

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** భారత పశుగణన (Livestock Census) ప్రకారం, ప్రపంచంలో అత్యధిక పశువుల జనాభా మన దేశంలోనే ఉంది.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** ఉష్ణమండల వాతావరణాన్ని తట్టుకునేలా దేశవాళీ పశువులు అలవాటు పడ్డాయి. వాటికి వ్యాధులను, వడదెబ్బను తట్టుకునే శక్తి ఎక్కువ.
- **3వ వాక్యం సరైనది:** విదేశీ జాతులతో దేశవాళీ పశువులను సంకరం (Crossbreeding) చేయడం వల్ల పాల దిగుబడి, డెయిరీ ఉత్పాదకత పెరుగుతుంది.

Q.5) భారతదేశంలోని పంట కాలాలకు (Cropping seasons) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. రబీ పంటలను (Rabi crops) సాధారణంగా శీతాకాలంలో విత్తుతారు, వసంతకాలంలో కోస్తారు.
2. ఖరీఫ్ పంటలు (Kharif crops) ప్రధానంగా రుతుపవనాల వర్షాలపై ఆధారపడి ఉంటాయి.
3. భారతదేశంలో వరిని కేవలం ఖరీఫ్ పంటగా మాత్రమే సాగు చేస్తారు.

పై వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. రెండు మాత్రమే
- C. మూడూ సరైనవే
- D. ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** రబీ పంటలను శీతాకాలంలో విత్తుతారు, వసంతకాలంలో కోస్తారు.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** ఖరీఫ్ పంటలు ప్రధానంగా రుతుపవనాలపై (Monsoon rainfall) ఆధారపడతాయి.
- **3వ వాక్యం తప్పు:** పరి ప్రధానంగా ఖరీఫ్ పంట అయినప్పటికీ, నీటి పారుదల (Irrigation) ఉన్న ప్రాంతాల్లో రబీ సీజన్లో కూడా పరిని సాగు చేస్తారు.

Q.6) భారతదేశంలో ఆహార ధాన్యాల కొనుగోలుకు (Foodgrain procurement) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ప్రభుత్వం ప్రధానంగా కనీస మద్దతు ధరకు (MSP) ఆహార ధాన్యాలను కొనుగోలు చేస్తుంది.
2. కొనుగోలు చేసిన ధాన్యాన్ని ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ (PDS) ద్వారా పంచుతారు.
3. ఆహార ధాన్యాలను నిల్వ చేయడానికి, రవాణా చేయడానికి గోనె సంచులను (Gunnysacks) విస్తృతంగా ఉపయోగిస్తారు.

కింది కోడ్లను ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: D

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** ప్రభుత్వ సంస్థల ద్వారా ఎంఎస్పీకి (MSP) ఆహార ధాన్యాలను కొనుగోలు చేస్తారు.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** కొనుగోలు చేసిన ధాన్యాన్ని సంక్షేమ పథకాలు, ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ ద్వారా పంపిణీ చేస్తారు.
- **3వ వాక్యం సరైనది:** ఆహార ధాన్యాల నిల్వకు, రవాణాకు జనపనారతో (Jute) చేసిన గోనె సంచులను సాధారణంగా వాడతారు.

Q.7) భారత రాజ్యాంగ నిబంధనలకు సంబంధించి, దేవాలయాలలో మతపరమైన వ్యవహారాల నిర్వహణకు ఉద్దేశించిన 'ఆర్టికల్ 26' పరిధిని కింది వాటిలో ఏది

ఉత్తమంగా వివరిస్తుంది?

- A. ఎలాంటి మినహాయింపు లేకుండా అన్ని మతపరమైన శాఖల (religious denominations) ఆర్థిక, రాజకీయ కార్యకలాపాలను నియంత్రించే అధికారాన్ని ఇది ప్రభుత్వానికి ఇస్తుంది.
- B. పబ్లిక్ ఆర్డర్ (శాంతి భద్రతలు), నైతికత (morality), మరియు ఆరోగ్యానికి లోబడి, మతపరమైన మరియు ధార్మిక ప్రయోజనాల కోసం సంస్థలను స్థాపించడానికి, నిర్వహించడానికి ప్రతి మతపరమైన శాఖను ఇది అనుమతిస్తుంది.
- C. లౌకిక పరిపాలనను నిర్ధారించడానికి అన్ని దేవాలయాలను కేవలం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నియమించిన కమిటీల ద్వారానే నిర్వహించాలని ఇది తప్పనిసరి చేస్తుంది.
- D. మతపరమైన శాఖలు అస్తులను (చరాస్తులు, స్థిరాస్తులు) కలిగి ఉండే హక్కును, కేవలం ప్రభుత్వం ఇచ్చిన గ్రాంట్ల ద్వారా వచ్చిన అస్తులకే ఇది పరిమితం చేస్తుంది.

Answer: B

Explanation:

- భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 26 ప్రతి మతపరమైన శాఖకు (religious denomination) లేదా అందులోని ఏ వర్గానికైనా కొన్ని హక్కులను హామీ ఇస్తుంది. మతపరమైన, ధార్మిక ప్రయోజనాల కోసం సంస్థలను స్థాపించడం మరియు నిర్వహించడం, మతపరమైన విషయాలలో తమ సొంత వ్యవహారాలను నిర్వహించుకోవడం, చరాస్తులు మరియు స్థిరాస్తులను సొంతంగా కలిగి ఉండటం ఇందులో ఉన్నాయి. అయితే ఈ హక్కులు పబ్లిక్ ఆర్డర్, నైతికత, ఆరోగ్యానికి లోబడి ఉంటాయి.
- ఈ నిబంధన లౌకిక (secular) చట్టంలో మతపరమైన స్వయంప్రతిపత్తి (religious autonomy) సూత్రాన్ని వివరిస్తుంది. ఆర్థిక పరిపాలన, అస్తుల నిర్వహణ, దుర్వినియోగాన్ని నివారించడం వంటి మతపరమైన సంస్థల 'లౌకిక అంశాలను' ప్రభుత్వం నియంత్రించవచ్చని

న్యాయవ్యవస్థ, ముఖ్యంగా సుప్రీంకోర్టు స్పష్టం చేసింది. అయితే అవశ్యక మతపరమైన ఆచారాలలో (essential religious practices) మాత్రం ప్రభుత్వం జోక్యం చేసుకోకూడదు. ఇవి ఆర్టికల్ 25 మరియు 26 కింద రక్షణ పొందుతాయి.

Q.8) భారత రాజ్యాంగం కింద ఉన్న 'మత స్వేచ్ఛా హక్కు' (Right to Freedom of Religion) గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఆర్టికల్ 25, పౌరులు కాని వారితో (non-citizens) సహా వ్యక్తులందరికీ అంతరాత్మ స్వేచ్ఛను (freedom of conscience), మతాన్ని స్వేచ్ఛగా స్వీకరించే, ఆచరించే మరియు ప్రచారం చేసే హక్కును హామీ ఇస్తుంది.
2. ఆర్టికల్ 26 కింద మతపరమైన వ్యవహారాలను నిర్వహించుకునే హక్కు సంపూర్ణమైనది (absolute). ఇది పబ్లిక్ ఆర్డర్, నైతికత లేదా ఆరోగ్యానికి లోబడి ఉండదు.
3. ఏదైనా నిర్దిష్ట మతం లేదా మతపరమైన శాఖను ప్రోత్సహించడానికి లేదా నిర్వహించడానికి వచ్చిన ఆదాయాన్ని ప్రత్యేకంగా కేటాయించినట్లయితే, అలాంటి పన్నులు చెల్లించమని ఏ వ్యక్తినీ బలవంతం చేయకూడదు.
4. పూర్తిగా ప్రభుత్వ నిధులతో (State funds) నిర్వహించబడే ఏ విద్యా సంస్థలోనూ మతపరమైన బోధన (religious instruction) ఇవ్వడాన్ని ఆర్టికల్ 28 నిషేధిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఎన్ని సరైనవి?

- A. ఒకటి మాత్రమే
- B. మూడు మాత్రమే
- C. నాలుగు సరైనవే
- D. ఏదీ కాదు

Answer: B

Explanation:

- లౌకిక రాజ్యాంగ చట్టంలో మత స్వేచ్ఛా హక్కు (ఆర్టికల్స్ 25-28) వ్యక్తిగత మరియు సమూహ మత స్వేచ్ఛలను నిర్ధారిస్తుంది.

- **1వ వాక్యం సరైనది:** ఆర్టికల్ 25 పౌరులు, పౌరులు కాని వారు అందరికీ ఈ హక్కునిస్తుంది. అయితే, ఈ హక్కు పబ్లిక్ ఆర్డర్, నైతికత, ఆరోగ్యం మరియు ఇతర ప్రాథమిక హక్కులకు లోబడి ఉంటుంది.
- **2వ వాక్యం తప్పు:** మతపరమైన విషయాలలో తమ సొంత వ్యవహారాలను నిర్వహించుకునే హక్కును ఆర్టికల్ 26 మతపరమైన శాఖలకు ఇస్తుంది, కానీ ఈ హక్కు సంపూర్ణమైనది కాదు. ఇది స్పష్టంగా పబ్లిక్ ఆర్డర్, నైతికత మరియు ఆరోగ్యానికి లోబడి ఉంటుంది.
- **3వ వాక్యం సరైనది:** ఏ నిర్దిష్ట మతాన్ని ప్రోత్సహించడానికి లేదా నిర్వహించడానికి పన్నులు చెల్లించమని ఏ వ్యక్తినీ బలవంతం చేయరాదని ఆర్టికల్ 27 నిర్ధారిస్తుంది. ఇది మతపరమైన విషయాలలో ప్రభుత్వ తటస్థత (state neutrality) సూత్రాన్ని బలపరుస్తుంది.
- **4వ వాక్యం సరైనది:** పూర్తిగా ప్రభుత్వ నిధులతో నడిచే సంస్థల్లో మతబోధనను ఆర్టికల్ 28(1) నిషేధిస్తుంది. అయితే, రాష్ట్రం చే నిర్వహించబడుతూ, మతబోధన అవసరమైన ట్రస్ట్లు లేదా ఎండోమెంట్లు కింద ఏర్పాటైన సంస్థలలో దీనికి మినహాయింపు ఉంది.

Q.9) భారతదేశంలో బహిరంగ నిరసనలకు (public protests) సంబంధించిన చట్టపరమైన ఫ్రేమ్వర్క్ గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- **వాక్యం 1:** నిరసన తెలిపే ప్రాథమిక హక్కును అడ్డుకోవడానికి క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ (CrPC) లోని సెక్షన్ 144 కింద ఇచ్చే నిషేధాజ్ఞలను (prohibitory orders) ఒక సాధనంగా ఉపయోగించరాదని మజ్జూర్ కిసాన్ శక్తి సంఘటన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2018) కేసులో సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది.
- **వాక్యం 2:** శాంతియుతంగా సమావేశమయ్యే హక్కు అనేది ఆర్టికల్ 19(1)(b) లో ఒక భాగమని కోర్టు పేర్కొంది. సెక్షన్ 144 కింద అధికారాన్ని ఉపయోగించాలంటే, కేవలం ప్రజలకు అసౌకర్యం కలుగుతుందన్న భయంతో కాకుండా, హింస లేదా ఆటంకం కలిగే తక్షణ ముప్పు ఉందని చూపే 'వాస్తవ ఆధారాలు' (material facts) ఉండాలని

స్పష్టం చేసింది.

కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- A. వాక్యం 1 మరియు వాక్యం 2 రెండూ సరైనవే, మరియు వాక్యం 1 కు వాక్యం 2 సరైన వివరణ.
- B. వాక్యం 1 మరియు వాక్యం 2 రెండూ సరైనవే, కానీ వాక్యం 1 కు వాక్యం 2 సరైన వివరణ కాదు.
- C. వాక్యం 1 సరైనది కానీ వాక్యం 2 తప్పు.
- D. వాక్యం 1 తప్పు కానీ వాక్యం 2 సరైనది.

Answer: A

Explanation:

- మజ్జూర్ కిసాన్ శక్తి సంఘటన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2018) తీర్పు ప్రాథమిక హక్కులకు మరియు పరిపాలనా అధికారాలకు మధ్య సమతుల్యతపై ఒక ముఖ్యమైన తీర్పు.
- **వాక్యం 1 సరైనది:** చట్టబద్ధమైన అసమ్మతిని (legitimate dissent) మరియు ఆర్టికల్ 19(1)(b) కింద రక్షణ పొందే శాంతియుత నిరసనలను అణిచివేసేందుకు సెక్షన్ 144 ను ఏకపక్షంగా ఉపయోగించరాదని సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** శాంతియుతంగా సమావేశమయ్యే హక్కు ఒక ప్రాథమిక హక్కు అని, దానిపై విధించే ఏ ఆంక్షలైనా ఆర్టికల్ 19(3) కింద సహేతుకత (reasonableness) పరీక్షను సంతృప్తిపరచాలని కోర్టు స్పష్టం చేసింది. అస్పష్టమైన ఊహాగానాలతో కాకుండా, తక్షణ ముప్పును సూచించే వాస్తవిక ఆధారాలపై (objective material facts) అధికారులు ఆధారపడాలని నొక్కిచెప్పింది.
- **వాక్యం 1 మరియు 2 మధ్య సంబంధం:** వాక్యం 1 వెనుక ఉన్న రాజ్యాంగపరమైన తర్కాన్ని వాక్యం 2 అందిస్తుంది. 'వాస్తవిక ఆధారాలు' (material facts) ఉండాలనే నిబంధన, సెక్షన్ 144 ను కేవలం నిజమైన అత్యవసర పరిస్థితుల్లో మాత్రమే ఉపయోగించేలా చేస్తుంది. తద్వారా నిరసనలపై ఏకపక్షంగా ఆంక్షలు విధించకుండా ఇది నివారిస్తుంది.

Q.10) భారత రాజ్యాంగం నేపథ్యంలో 'న్యాయ సమీక్ష' (Judicial Review) సిద్ధాంతం గురించి, కింది వాటిని పరిశీలించండి:

- A. ఇది భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 13 కింద స్పష్టంగా నిర్వచించబడింది మరియు వివరించబడింది.
- B. 'చట్టం ద్వారా నిర్దేశించబడిన డ్యూ ప్రాసెస్' (due process of law) అనే క్లాజ్ కారణంగా భారతదేశంలో న్యాయ సమీక్ష పరిధి అమెరికా సుప్రీంకోర్టుతో సమానంగా విస్తృతంగా ఉంటుంది.
- C. న్యాయ సమీక్షను పార్లమెంటు ఆమోదించిన చట్టాలకు మాత్రమే వర్తింపజేయవచ్చు, రాష్ట్ర శాసనసభలు ఆమోదించిన చట్టాలపై కాదు.
- D. శాసనసభలు చేసే చట్టాలు, కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వుల రాజ్యాంగబద్ధతను పరిశీలించడానికి ఇది ఒక సాధనంగా పనిచేస్తుంది, కానీ ప్రధానమంత్రి నియామకంలో రాష్ట్రపతి విచక్షణాధికారానికి సంబంధించిన విషయాలలో దీనిని ఉపయోగించలేరు.

Answer: A

Explanation:

- భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 13 న్యాయ సమీక్ష (judicial review) అధికారానికి స్పష్టమైన అవకాశం కల్పిస్తుంది. ప్రాథమిక హక్కులకు విరుద్ధంగా ఉన్న లేదా వాటిని తగ్గించే ఏ చట్టమైనా చెల్లదని ఇది ప్రకటిస్తుంది. అమెరికా రాజ్యాంగం 'డ్యూ ప్రాసెస్ ఆఫ్ లా' (due process of law) అనే పదాన్ని ఉపయోగిస్తుండగా, భారత రాజ్యాంగం 'చట్టం ద్వారా నిర్దేశించబడిన విధానం' (procedure established by law) అనే పదాన్ని ఉపయోగిస్తుంది. దీనివల్ల అమెరికాతో పోలిస్తే భారతదేశంలో న్యాయ సమీక్ష పరిధి ఇరుకుగా (narrower) ఉంటుంది. న్యాయ సమీక్ష కేంద్ర, రాష్ట్ర చట్టాలకు, అలాగే కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వులకు (executive orders) వర్తిస్తుంది. అంతేకాకుండా, పరిపాలనా మరియు శాసనపరమైన చర్యలు రాజ్యాంగాన్ని లేదా ప్రాథమిక హక్కులను ఉల్లంఘిస్తే, అవి కూడా న్యాయ సమీక్ష పరిధిలోకి వస్తాయి.

Q.11) ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం మరియు దాని శతాబ్ది వేడుకలకు

సంబంధించి, ఈ క్రింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం విశాఖపట్నంలో ఉంది.
2. శతాబ్ది వేడుకల్లో అకడమిక్ మరియు సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు రెండూ ఉన్నాయి.
3. వార్తల్లో పేర్కొన్న KOHA సాఫ్ట్‌వేర్ వ్యవసాయ డేటా నిర్వహణ కోసం ఉపయోగించబడుతుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మరియు 2 మాత్రమే
- B. 2 మరియు 3 మాత్రమే
- C. 1 మరియు 3 మాత్రమే
- D. 1, 2 మరియు 3

Answer: A

Explanation:

- వాక్యం 1 సరైనది: ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం విశాఖపట్నంలో ఉంది.
- వాక్యం 2 సరైనది: వేడుకల్లో అకడమిక్, సాంస్కృతిక మరియు ఔట్‌రీచ్ ప్రోగ్రామ్‌ల కలయిక ఉంటుంది.
- వాక్యం 3 తప్పు: KOHA అనేది లైబ్రరీ నిర్వహణ కోసం ఉపయోగించే ఒక ఓపెన్-సోర్స్ ఇంటిగ్రేటెడ్ లైబ్రరీ సిస్టమ్, వ్యవసాయానికి కాదు.

Q.12) ఆంధ్రప్రదేశ్ లో బంగాళాఖాతంలో కలిసే ముందు మైదాన ప్రాంతంలోకి ప్రవేశించేటప్పుడు 'పాపికోండలు' అనే జార్జ్ (gorge) ఏర్పరచే నదీ వ్యవస్థ ఏది?

- A. వంశధార నది
- B. గోదావరి నది
- C. కృష్ణా నది
- D. పెన్నా నది

Answer: B

Explanation:

- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని తూర్పు కనుమల గుండా ప్రవహిస్తున్నప్పుడు గోదావరి నది పాపికోండల శ్రేణి అని పిలువబడే లోతైన మరియు సుందరమైన జార్జ్ (gorge) ద్వారా ప్రవహిస్తుంది. డెల్టా ప్రాంతంలోకి విస్తరించడానికి ముందు నది చాలా ఇరుకుగా మారే ఈ భౌగోళిక లక్షణం అత్యంత ముఖ్యమైనది. పేర్కొన్న ఇతర నదులు ఆంధ్రప్రదేశ్ గుండా ప్రవహిస్తున్నప్పటికీ, వాటి

ప్రయాణంలో ఈ నిర్దిష్ట భౌగోళిక లక్షణాన్ని ప్రదర్శించవు.

Q.13) ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని 'కొండపల్లి' పారిశ్రామిక ప్రాంతం దాని ప్రధాన థర్మల్ పవర్ స్టేషన్‌తో పాటు ప్రధానంగా ఏ ఖనిజ నిక్షేపాలకు ప్రసిద్ధి చెందింది?

- A. హై-గ్రేడ్ బాక్సైట్ నిల్వలు
- B. భారీ స్థాయి సున్నపురాయి మరియు డోలమైట్ వెలికితీత
- C. క్రోమైట్ ఖనిజ నిక్షేపాలు
- D. మోనాజైట్ ఇసుక నిక్షేపాలు

Answer: C

Explanation:

- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కృష్ణా జిల్లాలో ఉన్న కొండపల్లి, భారతదేశంలో చెప్పుకోదగ్గ క్రోమైట్ ఖనిజ నిక్షేపాలు కలిగిన ఏకైక ప్రాంతంగా చారిత్రక మరియు భౌగోళిక ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంది. ఈ ప్రాంతం కొండపల్లి థర్మల్ పవర్ స్టేషన్ మరియు బొమ్మల తయారీ పరిశ్రమ (కొండపల్లి బొమ్మలు) కు ప్రసిద్ధి చెందినప్పటికీ, తూర్పు కనుమల బెల్ట్‌లో (విశాఖపట్నం లేదా గుంటూరు-కర్నూలు ప్రాంతాల వలె) విస్తృతంగా లభించే సున్నపురాయి లేదా బాక్సైట్ కాకుండా అరుదైన క్రోమైట్ నిల్వల కారణంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ఖనిజ భౌగోళికంలో ప్రత్యేకంగా నిలుస్తుంది.

Q.14) ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని వాతావరణం మరియు వర్షపాత నమూనాలకు సంబంధించి ఈ క్రింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ప్రధానంగా తన వార్షిక వర్షపాతాన్ని నైరుతి రుతుపవనాల నుండి పొందుతుంది, ఇది మొత్తం వార్షిక వర్షపాతంలో 85% కంటే ఎక్కువ.
2. పశ్చిమ కనుమల వర్షచ్ఛాయా ప్రాంతంలో (rain shadow area) ఉన్న రాయలసీమ ప్రాంతం అధిక శుష్కతను కలిగి ఉంటుంది మరియు కోస్తా జిల్లాలతో పోలిస్తే చాలా తక్కువ వర్షపాతాన్ని పొందుతుంది.
3. తిరోగమన రుతుపవనాలు లేదా ఈశాన్య రుతుపవనాలు రాష్ట్రానికి రెండవ ప్రధాన వర్షపాత వనరు. నెల్లూరు మరియు ప్రకాశం వంటి దక్షిణ

కోస్తా జిల్లాలకు ఇది చాలా కీలకం.

4. కొప్పెన్ (Koppen) వాతావరణ వర్గీకరణ వ్యవస్థ ప్రకారం ఆంధ్రప్రదేశ్ పూర్తిగా ట్రోపికల్ వెట్ అండ్ డ్రై (Aw) వాతావరణ వర్గం కింద వర్గీకరించబడింది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి తప్పు?

- 1 మాత్రమే
- 1 మరియు 4 మాత్రమే
- 3 మరియు 4 మాత్రమే
- పైవన్నీ

Answer: B

Explanation:

- వాక్యం 1 తప్పు: నైరుతి రుతుపవనాలు ముఖ్యమైనవే అయినప్పటికీ, అవి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మొత్తం వార్షిక వర్షపాతంలో 85% కాకుండా సుమారు 60-65% వర్షపాతాన్ని మాత్రమే అందిస్తాయి.
- వాక్యం 2 సరైనది: రాయలసీమ ప్రాంతం వర్షచ్ఛాయా మండలంలో ఉండి పాక్షిక శుష్క ప్రాంతంగా ఉంటుంది.
- వాక్యం 3 సరైనది: అక్టోబర్ మరియు నవంబర్ నెలల్లో దక్షిణ కోస్తా ప్రాంతాలకు ఈశాన్య రుతుపవనాలు కీలకమైన వర్షపాతాన్ని అందిస్తాయి.
- వాక్యం 4 తప్పు: రాష్ట్రంలో ఎక్కువ భాగం 'Aw' (ట్రోపికల్ సవన్నా) అయినప్పటికీ, ముఖ్యంగా ఉత్తర కోస్తా మరియు కొండ ప్రాంతాలలో వైవిధ్యాలు ఉన్నాయి. కాబట్టి వర్గీకరణ రాష్ట్రమంతటా ఏకరీతిగా ఉండదు.

Q.15) ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని గుంటూరులో ప్రారంభించిన 'వాటర్ షెడ్ మహోత్సవం' ప్రధాన లక్ష్యం ఏమిటి?

- గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో పారిశ్రామిక అభివృద్ధి
- కమ్యూనిటీ నేతృత్వంలో నీటి సంరక్షణ మరియు స్థిరమైన గ్రామీణ పరివర్తన
- పట్టణ మౌలిక సదుపాయాల విస్తరణ
- గ్రామాల్లో డిజిటల్ విద్య

Answer: B

Explanation:

- నీటి సంరక్షణ, నేల ఆరోగ్యం మెరుగుదల మరియు పర్యావరణ పునరుద్ధరణలో సమాజ భాగస్వామ్యాన్ని

హైలైట్ చేయడానికి మరియు బలోపేతం చేయడానికి 'వాటర్ షెడ్ మహోత్సవం' ప్రారంభించబడింది. ఇది వాటర్ షెడ్ ప్రాజెక్టులు, క్షీణించిన భూముల పునరుజ్జీవనం మరియు భాగస్వామ్య ప్రణాళిక వంటి కార్యక్రమాల ద్వారా స్థిరమైన గ్రామీణ అభివృద్ధిని ప్రోత్సహిస్తుంది. A, C మరియు D ఎంపికలు ఈ ప్రోగ్రామ్ యొక్క ముఖ్య లక్ష్యానికి సంబంధించినవి కావు.

Q.16) ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రతిపాదించిన "స్టోరీ టెల్లింగ్ కారిడార్" (Storytelling Corridor) కి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది అమరావతి, విశాఖపట్నం, తిరుపతి నగరాలను కలుపుతుంది.
2. డిజిటల్ టెక్నాలజీలను ఉపయోగించి సాంస్కృతిక, ఆధ్యాత్మిక పర్యాటకాన్ని ఏకం చేయడంపై ఇది దృష్టి పెడుతుంది.
3. ఇందులో ప్రైవేట్ కంపెనీల భాగస్వామ్యాన్ని (Participation of private companies) పూర్తిగా మినహాయించారు.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- 1, 2 మాత్రమే
- 2, 3 మాత్రమే
- 1, 3 మాత్రమే
- 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** ఈ కారిడార్ రాష్ట్రంలోని అమరావతి, విశాఖపట్నం, తిరుపతి నగరాలను అనుసంధానిస్తుంది.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** డిజిటల్ టెక్నాలజీల ద్వారా (Technology-based tourism) అనుభవాత్మక, సాంస్కృతిక పర్యాటకాన్ని అందించడం దీని లక్ష్యం.
- **3వ వాక్యం తప్పు:** పర్యాటక అభివృద్ధిలో ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యం ఉంది. ఈరోస్ ఇంటర్నేషనల్ (Eros International), రెడ్ బుల్ (Red Bull) లాంటి సంస్థలతో ప్రభుత్వం కలిసి పనిచేస్తోంది.

Q.17) అమరావతికి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను

పరిశీలించండి:

1. శాతవాహనుల కాలంలో ఇది బౌద్ధమతానికి (Buddhism) ఒక ముఖ్యమైన కేంద్రంగా ఉండేది.
2. ఇది గోదావరి నది ఒడ్డున ఉంది.
3. ఇది 'అమరావతి స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్' (Amaravati School of Art) తో సంబంధం కలిగి ఉంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** శాతవాహనుల కాలంలో అమరావతి ఒక ప్రధాన బౌద్ధ కేంద్రంగా విలసిల్లింది. వీరు బౌద్ధ సంస్థలకు మద్దతు ఇచ్చారు, స్థూపాలను నిర్మించారు.
- **2వ వాక్యం తప్పు:** అమరావతి కృష్ణా నది ఒడ్డున ఉంది, గోదావరి నది ఒడ్డున కాదు.
- **3వ వాక్యం సరైనది:** బౌద్ధమత కథల (Narrative sculptures) చెక్కడాలకు ప్రసిద్ధి చెందిన 'అమరావతి స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్' పుట్టింది ఇక్కడే.

Q.18) అమరావతి స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్ (Amaravati School of Art)

కి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది ప్రధానంగా శిల్పాల కోసం తెల్లటి సున్నపురాయిని (White limestone) వాడింది.
2. గాంధార కళ (Gandhara art) మాదిరిగానే ఇది కూడా గ్రీకో-రోమన్ (Greco-Roman) ప్రభావాన్ని బలంగా చూపుతుంది.
3. ఇది జాతక కథల (Jataka stories) చిత్రణలను (Narrative panels) వర్ణిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** తెల్లటి సున్నపురాయి వాడటం అనేది అమరావతి కళ యొక్క ప్రధాన లక్షణం.
- **2వ వాక్యం తప్పు:** గ్రీకో-రోమన్ ప్రభావం అనేది గాంధార స్కూల్ (Gandhara School) కళలో కనిపిస్తుంది, అమరావతి కళలో కాదు. అమరావతి అనేది పూర్తిగా స్వదేశీ కళ (Indigenous).
- **3వ వాక్యం సరైనది:** అమరావతి శిల్పాలు జాతక కథలను, బుద్ధుని జీవిత ఘట్టాలను వరుస క్రమంలో (Narrative panels) వివరిస్తాయి.

Q.19) కింది జతలను పరిశీలించండి:

బౌద్ధ క్షేత్రం (Buddhist Site)	సంబంధించిన లక్షణం (Associated Feature)
1. అమరావతి	మహాయాన ప్రభావం (Mahayana influence)
2. నాగార్జునకొండ	ఇక్ష్వాకుల పోషణ (Ikshvaku patronage)
3. శాలిహుండం	కృష్ణా నదిపై ఉంది (Located on Krishna River)

పై ఇచ్చిన జతలలో ఏవి సరిగ్గా సరిపోయాయి (Correctly matched)?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **జత 1 సరైనది:** అమరావతిలో, ముఖ్యంగా తరువాతి కాలం నాటి కళాఖండాల్లో మహాయాన బౌద్ధ (Mahayana Buddhist) ప్రభావం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.
- **జత 2 సరైనది:** నాగార్జునకొండ బౌద్ధమతాన్ని పోషించిన ఇక్ష్వాకు వంశ రాజుల (Ikshvaku dynasty) కాలంలో బాగా వర్ణిల్లింది.
- **జత 3 తప్పు:** శాలిహుండం (శ్రీకాకుళం జిల్లా) వంశధార నది (Vamsadhara River) సమీపంలో ఉంది, కృష్ణా నది మీద కాదు.

Q.20) నాగార్జునకొండకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది ఇక్ష్వాకుల కాలంలో బౌద్ధమతానికి ముఖ్యమైన కేంద్రంగా ఉండేది.
2. బౌద్ధ తత్వవేత్త నాగార్జునుడితో (Nagarjuna) దీనికి సంబంధం ఉంది.
3. ఇది గోదావరి నదీలోయలో (Godavari River valley) ఉంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **1వ వాక్యం సరైనది:** ఇక్ష్వాకు పాలకుల కింద నాగార్జునకొండ ఒక ముఖ్యమైన బౌద్ధ కేంద్రంగా విలసిల్లింది.
- **2వ వాక్యం సరైనది:** మహాయాన బౌద్ధమతంలో కీలక వ్యక్తి అయిన నాగార్జునుడితో (Nagarjuna) దీనికి సంబంధం ఉంది.
- **3వ వాక్యం తప్పు:** నాగార్జునకొండ కృష్ణా నదీలోయలో (Krishna River valley) ఉంది, గోదావరి బేసిన్ లో కాదు.

Q.21) గాంధార స్కూల్ (Gandhara School) నుంచి అమరావతి స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్ (Amaravati School of Art) ని వేరు చేసే అంశం ఏది?

- A. అమరావతి గ్రే షిస్ట్ (Grey schist) రాయితో చేస్తే, గాంధార కళ తెల్ల సున్నపురాయి (White limestone) తో చేశారు.
- B. అమరావతి కళ గ్రీకో-రోమన్ ప్రభావాన్ని చూపితే, గాంధార కళ పూర్తిగా స్వదేశీ (Indigenous) శైలి.
- C. అమరావతి కళ తెల్ల సున్నపురాయిని వాడితే, గాంధార కళ గ్రే షిస్ట్ రాయిని వాడింది.
- D. రెండు కళలూ ఒకే విధమైన పదార్థాలు, శైలులను (Materials and styles) ఉపయోగించాయి.

Answer: C

Explanation:

- **ఆప్షన్ A తప్పు:** రాళ్ల పేర్లను మార్చారు. అమరావతి తెల్ల సున్నపురాయి వాడింది, గాంధార గ్రే షిస్ట్ రాయి వాడింది.
- **ఆప్షన్ B తప్పు:** గ్రీకో-రోమన్ ప్రభావం గాంధార కళలో కనిపిస్తుంది, అమరావతి కళలో కాదు.
- **ఆప్షన్ C సరైనది:** అమరావతి → తెల్ల సున్నపురాయి (White limestone), గాంధార → గ్రే షిస్ట్ రాయి (Grey schist).
- **ఆప్షన్ D తప్పు:** ఈ రెండు పాఠశాలలు (Schools) వాడిన పదార్థాలు, శైలి, ప్రభావం అన్నీ వేర్వేరు.

Q.22) భారతదేశంలో దివ్యాంగుల సంక్షేమానికి సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. దివ్యాంగుల హక్కుల (RPwD) చట్టం, 2016 సమానత్వాన్ని మరియు వివక్ష లేకపోవడాన్ని (non-discrimination) ప్రోత్సహిస్తుంది.
2. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 41, వైకల్యం ఉన్న సందర్భాల్లో రాష్ట్రం వారికి సహాయం అందించాలని నిర్దేశిస్తుంది.
3. దివ్యాంగుల హక్కులపై ఐక్యరాజ్యసమితి ఒప్పందం (UNCRPD) వైకల్యం పట్ల హక్కుల ఆధారిత విధానాన్ని (rights-based approach) ప్రోత్సహిస్తుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మరియు 3
- B. 1 మరియు 2 మాత్రమే
- C. 2 మరియు 3 మాత్రమే
- D. 1 మరియు 3 మాత్రమే

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** అంతర్జాతీయ ఒప్పందాలకు అనుగుణంగా.. RPwD చట్టం, 2016 సంక్షేమ విధానం (welfare approach) నుంచి హక్కుల-ఆధారిత విధానానికి (rights-based framework) మారడాన్ని సూచిస్తుంది. ఇది దివ్యాంగులకు సమానత్వం, గౌరవం

మరియు వివక్ష లేని సమాజాన్ని నిర్ధారిస్తుంది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఆదేశిక సూత్రాలలో (DPSPs) భాగమైన ఆర్టికల్ 41.. ప్రభుత్వాలు తమ ఆర్థిక సామర్థ్యానికి లోబడి, నిరుద్యోగం, వృద్ధాప్యం, అనారోగ్యం, మరియు వైకల్యం ఉన్న సందర్భాల్లో ప్రభుత్వ సహాయం పొందే హక్కును కల్పించాలని నిర్దేశిస్తుంది.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** UNCRPD హక్కుల-ఆధారిత విధానాన్ని నొక్కి చెబుతుంది. దివ్యాంగులను కూడా సమాన హక్కులు కలిగినవారిగా గుర్తిస్తుంది. సమాజంలో వారిని కలుపుకుపోవడం (inclusion), వసతుల కల్పన (accessibility) మరియు పూర్తి భాగస్వామ్యంపై దృష్టి పెడుతుంది.

Q.23) ఆర్టికల్ 21 యొక్క పరిణామం మరియు సామాజిక- ఆర్థిక హక్కులకు (socio-economic rights) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- **వాక్యం 1:** ఓల్గా టెల్లిస్ వర్సెస్ బాంబే మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ (1985) కేసులో, ఆర్టికల్ 21 కింద 'జీవించే హక్కు'లో (right to life) 'జీవనోపాధి హక్కు' (right to livelihood) కూడా భాగమేనని సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది.
- **వాక్యం 2:** మోహినీ జైన్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కర్ణాటక (1992) కేసులో, 'పని చేసే హక్కు' (right to work) ను సుప్రీంకోర్టు ఆర్టికల్ 21 కింద అమలు చేయగల ప్రాథమిక హక్కుగా ప్రకటించింది.

కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- వాక్యం 1 మరియు వాక్యం 2 రెండూ సరైనవే, మరియు వాక్యం 1 కు వాక్యం 2 సరైన వివరణ.
- వాక్యం 1 మరియు వాక్యం 2 రెండూ సరైనవే, కానీ వాక్యం 1 కు వాక్యం 2 సరైన వివరణ కాదు.
- వాక్యం 1 సరైనది కానీ వాక్యం 2 తప్పు.
- వాక్యం 1 తప్పు కానీ వాక్యం 2 సరైనది.

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఓల్గా టెల్లిస్ (1985) కేసులో, జీవనాధారం లేనిదే జీవితాన్ని కొనసాగించలేము కాబట్టి,

జీవనోపాధి హక్కు (right to livelihood) ఆర్టికల్ 21 కింద జీవించే హక్కులో అంతర్భాగమని సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది. ఆర్టికల్ 21 ని సామాజిక-ఆర్థిక కోణాలకు విస్తరించడంలో ఇదొక ప్రధాన అడుగు.

- **వాక్యం 2 తప్పు:** మోహినీ జైన్ (1992) కేసులో, విద్యా హక్కును (right to education) కోర్టు ఆర్టికల్ 21 లో భాగంగా గుర్తించింది, పని చేసే హక్కును కాదు. పని చేసే హక్కు అనేది ప్రాథమిక హక్కు కాదు; ఇది ఆర్టికల్ 41 కింద ఆదేశిక సూత్రంగా మాత్రమే ఉంది, అది రాష్ట్ర ఆర్థిక సామర్థ్యానికి లోబడి ఉంటుంది.

Q.24) ఆర్టికల్ 21 కి సంబంధించి న్యాయస్థానాల వ్యాఖ్యానాల గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- **వాక్యం 1:** ఎ.కె. గోపాలన్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మద్రాస్ (1950) కేసులో, 'చట్టం ద్వారా నిర్దేశించబడిన విధానం' (procedure established by law) న్యాయంగా, సహేతుకంగా (fair or reasonable) ఉండాల్సిన అవసరం లేదని సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది.
- **వాక్యం 2:** మేనకా గాంధీ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (1978) కేసులో, అటువంటి విధానం తప్పనిసరిగా న్యాయంగా, నిష్పక్షపాతంగా, సహేతుకంగా ఉండాలని (just, fair, and reasonable) సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది, తద్వారా ఆర్టికల్ 21 పరిధిని విస్తరించింది.

కింది వాటిలో ఏది సరైనది?

- వాక్యం 1 మరియు వాక్యం 2 రెండూ సరైనవే, మరియు వాక్యం 1 కు వాక్యం 2 సరైన వివరణ.
- వాక్యం 1 మరియు వాక్యం 2 రెండూ సరైనవే, కానీ వాక్యం 1 కు వాక్యం 2 సరైన వివరణ కాదు.
- వాక్యం 1 సరైనది కానీ వాక్యం 2 తప్పు.
- వాక్యం 1 తప్పు కానీ వాక్యం 2 సరైనది.

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఎ.కె. గోపాలన్ (1950) కేసులో, కోర్టు చట్టాన్ని చాలా ఇరుకుగా వ్యాఖ్యానించింది (narrow interpretation). శాసనసభ చేసిన ఏ చట్టమైనా, అది

న్యాయంగా ఉన్నా లేకపోయినా చెల్లుబాటు అవుతుందని పేర్కొంది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** మేనకా గాంధీ (1978) కేసులో, కోర్టు తన పాత పరిమిత దృష్టికోణాన్ని పక్కనపెట్టింది. 'విధానం' తప్పనిసరిగా న్యాయంగా, నిష్పక్షపాతంగా, సహేతుకంగా ఉండాలని తీర్పునిచ్చింది. తద్వారా ఆర్టికల్ 21 లోకి 'డ్యూ ప్రాసెస్' (due process) మూలకాలను ప్రవేశపెట్టింది.
- **వాక్యం 1 మరియు 2 మధ్య సంబంధం:** గోపాలన్ కేసులో ఉన్న పరిమిత వ్యాఖ్యానం (restrictive interpretation) నుండి మేనకా గాంధీ కేసులోని విస్తృతమైన హక్కుల ఆధారిత వ్యాఖ్యానానికి (expansive interpretation) మారిన పరివర్తనను వాక్యం 2 వివరిస్తుంది, కాబట్టి ఇది సరైన వివరణ.

Q.25) భారతదేశంలో రాజకీయ పార్టీల పరిణామానికి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారతీయ జనసంఘ్ 1951లో స్థాపించబడింది.
2. ఎమర్జెన్సీ కాలం తర్వాత 1980లో బీజేపీ ఆవిర్భవించింది.
3. 'సమగ్ర మానవతావాదం' (Integral Humanism) అనే సిద్ధాంతాన్ని శ్యామా ప్రసాద్ ముఖర్జీ ప్రతిపాదించారు.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మరియు 2 మాత్రమే
- B. 2 మరియు 3 మాత్రమే
- C. 1 మరియు 3 మాత్రమే
- D. 1, 2 మరియు 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** భారతీయ జనసంఘ్ పార్టీని 1951లో స్థాపించారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** జనతా పార్టీ దశ ముగిసిన తర్వాత, 1980లో భారతీయ జనతా పార్టీ (బీజేపీ) ఏర్పడింది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** సమగ్ర మానవతావాదం (Integral Humanism) అనే తత్వశాస్త్రాన్ని ప్రతిపాదించింది పండిట్ దీనదయాళ్ ఉపాధ్యాయ, శ్యామా ప్రసాద్ ముఖర్జీ కాదు.

Q.26) భారతదేశంలోని రాజకీయ పార్టీలకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. రాజకీయ పార్టీల గుర్తింపు గురించి భారత రాజ్యాంగం స్పష్టంగా నిర్దేశిస్తుంది.
2. భారత ఎన్నికల సంఘం (ECI) రాజకీయ పార్టీలకు జాతీయ లేదా రాష్ట్ర పార్టీలుగా గుర్తింపును ఇస్తుంది.
3. ఒక నమోదిత (రిజిస్టర్డ్) రాజకీయ పార్టీ తన రిజిస్ట్రేషన్ ను నిలుపుకోవడానికి తప్పనిసరిగా ఎన్నికల్లో పోటీ చేయాలి.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2 మాత్రమే
- B. 1 మరియు 2 మాత్రమే
- C. 2 మరియు 3 మాత్రమే
- D. 1, 2 మరియు 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** రాజ్యాంగంలో రాజకీయ పార్టీల గురించి స్పష్టమైన ప్రస్తావన లేదు. అవి ప్రజాప్రాతినిధ్య చట్టం, 1951 (Representation of the People Act, 1951) వంటి చట్టాల ద్వారా నియంత్రించబడతాయి.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఎన్నికల్లో కనబరిచిన పనితీరు ఆధారంగా భారత ఎన్నికల సంఘం (ECI) పార్టీలకు జాతీయ లేదా రాష్ట్ర హోదాను మంజూరు చేస్తుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఒక రాజకీయ పార్టీ ఎన్నికల్లో పోటీ చేయనంత మాత్రాన దాని రిజిస్ట్రేషన్ దానంతట అదే రద్దు కాదు. అయితే, దాని గుర్తింపు (recognition - జాతీయ లేదా రాష్ట్ర హోదా) పై ప్రభావం పడవచ్చు.

Q.27) భారతదేశంలో ఒక పార్టీకి 'జాతీయ పార్టీ' (National Party) హోదా లభించడానికి అవసరమైన ప్రమాణాలను కింది వాటిలో ఏది ఉత్తమంగా వివరిస్తుంది?

- A. ఏదైనా రాష్ట్రం నుండి లోక్ సభలో కనీసం ఒక సీటు గెలవడం.
- B. నాలుగు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ రాష్ట్రాల్లో కనీసం 6% చెల్లుబాటైన ఓట్లను సాధించడం లేదా కనీస సంఖ్యలో లోక్ సభ స్థానాలను గెలుచుకోవడం.

- C. కనీసం 10 సంవత్సరాల పాటు ఎన్నికల సంఘంలో నమోదై (రిజిస్టర్ అయి) ఉండటం.
- D. పార్లమెంటు ఉభయ సభల్లో ప్రాతినిధ్యం కలిగి ఉండటం.

Answer: B

Explanation:

ఒక పార్టీ కింది షరతులలో దేనినైనా నెరవేర్చినట్లయితే అది జాతీయ పార్టీగా గుర్తించబడుతుంది:

- నాలుగు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ రాష్ట్రాలలో కనీసం 6% చెల్లుబాటైన ఓట్లను సాధించడం మరియు లోక్ సభ స్థానాలను గెలుచుకోవడం, లేదా
- కనీసం మూడు రాష్ట్రాల నుండి లోక్ సభలోని మొత్తం స్థానాల్లో కనీసం 2% స్థానాలను గెలుచుకోవడం.

ఇది ఒక పార్టీ యొక్క ఓట్ల శాతాన్ని మరియు భౌగోళిక విస్తరణను (geographical spread) ప్రతిబింబిస్తుంది.

Q.28) పార్టీ ఫిరాయింపుల నిరోధక చట్టానికి (anti-defection law) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది చట్టసభలలోని ఎన్నికైన మరియు నామినేట్ చేయబడిన సభ్యులద్వారా వర్తిస్తుంది.
2. ఒక సభ్యుడు తన రాజకీయ పార్టీ సభ్యత్వాన్ని స్వచ్ఛందంగా వదులుకుంటే అనర్హతకు గురవుతాడు.
3. అనర్హతపై నిర్ణయాన్ని ఎన్నికల సంఘం తీసుకుంటుంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మరియు 2 మాత్రమే
- B. 2 మరియు 3 మాత్రమే
- C. 1 మరియు 3 మాత్రమే
- D. 1, 2 మరియు 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** పార్టీ ఫిరాయింపుల నిరోధక చట్టం (10వ షెడ్యూల్) ఎన్నికైన సభ్యులతో పాటు, నామినేట్ చేయబడిన సభ్యులకు కూడా (వారు నామినేట్ అయిన 6 నెలల తర్వాత) వర్తిస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** అధికారికంగా రాజీనామా

చేయకపోయినా సరే, ఒక సభ్యుడు తన పార్టీ సభ్యత్వాన్ని స్వచ్ఛందంగా వదులుకున్నట్లు ప్రవర్తన అనర్హత వేటు పడుతుంది.

- **వాక్యం 3 తప్పు:** అనర్హతపై నిర్ణయాన్ని సంబంధిత సభాపతి (స్పీకర్/చైర్మన్) తీసుకుంటారు, ఎన్నికల సంఘం కాదు.

Q.29) ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని డీరెగ్యులేషన్ సంస్కరణలకు (Deregulation reforms) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. 800కి పైగా ఉన్న నిబంధనల సంఖ్యను 100 కంటే తక్కువకు కుదించాలని ఈ సంస్కరణలు లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి.
2. అనుమతులపై ఆధారపడే వ్యవస్థ నుండి స్వీయ-ప్రకటన (Self-declaration) విధానం వైపు ఈ వ్యవస్థ మారుతుంది.
3. పర్యావరణ రక్షణలతో (Environmental safeguards) సహా అన్ని రకాల నియంత్రణ తనిఖీలను (Regulatory checks) ఈ సంస్కరణలు పూర్తిగా రద్దు చేస్తాయి.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** నిబంధనల సంఖ్యను గణనీయంగా తగ్గించాలని ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించింది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ప్రస్తుత వ్యవస్థ స్వీయ-ప్రకటన విధానం వైపు మారుతుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** పర్యావరణం, భద్రతకు సంబంధించిన రక్షణలు (Safeguards) యథావిధిగా కొనసాగుతాయి. వాటిని ప్రభుత్వం రద్దు చేయదు.

Q.30) కింది ఏ రంగంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ భారతదేశంలోని అగ్రగామి (Leading) రాష్ట్రాల సరసన నిలుస్తుంది?

- A. అంతర్గత ఆక్వాకల్చర్ ఉత్పత్తి (Inland aquaculture)
- B. పెట్రోలియం రిఫైనింగ్ సామర్థ్యం
- C. తేయాకు తోటల (Tea plantation) ఉత్పత్తి
- D. ఉన్ని ఉత్పత్తి

Answer: A

Explanation:

- ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతర్గత ఆక్వాకల్చర్లో (ముఖ్యంగా రొయ్యలు, చేపల పెంపకంలో) అగ్రగామిగా ఉంది. విస్తృతమైన కాలువల ద్వారా సాగునీరు అందడం, సముద్రతీర పరిస్థితులు అనుకూలంగా ఉండటం దీనికి ప్రధాన కారణం. రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థలో మత్స్య సంపద (Fisheries) కీలక పాత్ర పోషిస్తోంది.

Q.31) సరుకుల రవాణా (Cargo handling) పరంగా ఆంధ్రప్రదేశ్లో అతిపెద్ద ఓడరేవు (Port) ఏది?

- A. కాకినాడ ఓడరేవు
- B. కృష్ణపట్నం ఓడరేవు
- C. విశాఖపట్నం ఓడరేవు
- D. గంగవరం ఓడరేవు

Answer: C

Explanation:

- భారతదేశంలోని ప్రధాన ఓడరేవుల్లో విశాఖపట్నం ఓడరేవు ఒకటి. ఆంధ్రప్రదేశ్లో ఇదే అతిపెద్ద ఓడరేవు. ఇది బొగ్గు, ఇనుప ఖనిజం (Iron ore), పెట్రోలియం ఉత్పత్తుల వంటి విభిన్న రకాల సరుకులను రవాణా చేస్తుంది. ఇది రాష్ట్రానికి ఒక కీలకమైన వాణిజ్య మార్గంగా (Trade gateway) పనిచేస్తోంది.

Q.32) పోలవరం ప్రాజెక్టు (Polavaram Project) ప్రధానంగా ఏ లక్ష్యంతో ముడిపడి ఉంది?

- A. థర్మల్ విద్యుత్ ఉత్పత్తి (Thermal power generation)
- B. సాగునీరు, నదుల అనుసంధానం (Irrigation and inter-basin water transfer)
- C. తీరప్రాంత కోత (Coastal erosion) నియంత్రణ
- D. పట్టణాలకు తాగునీటి సరఫరా మాత్రమే

Answer: B

Explanation:

- పోలవరం ప్రాజెక్టు బహుళార్థసాధక సాగునీటి ప్రాజెక్టు (Multi-purpose irrigation project). సాగునీరు అందించడం, నదులను అనుసంధానించడం, వరదలను నియంత్రించడం, జలవిద్యుత్ (Hydroelectric) ఉత్పత్తి చేయడం దీని ప్రధాన లక్ష్యాలు. ఇది వ్యవసాయ రంగానికి, ప్రాంతీయ అభివృద్ధికి (Regional development) గణనీయంగా సహకరిస్తుంది.

Q.33) భారతదేశంలో మహిళల రాజకీయ ప్రాతినిధ్యం (Political representation) గురించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. పంచాయతీలలో మహిళలకు రిజర్వేషన్లు కల్పించాలని ఆర్టికల్ 243D తెలుపుతుంది.
2. ఓటర్ల జాబితాలో (Electoral rolls) లింగం ఆధారంగా వివక్ష చూపకూడదని ఆర్టికల్ 325 నిషేధిస్తుంది.
3. మహిళా రిజర్వేషన్ చట్టాన్ని (106వ రాజ్యాంగ సవరణ) ప్రభుత్వం ఇప్పటికే అమలు చేసింది.
4. ఆర్టికల్స్ 84, 173 ఎన్నికల్లో పోటీ చేయడానికి అవసరమైన అర్హతలకు (Qualifications) సంబంధించినవి.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2, 4 మాత్రమే
- B. 1, 3 మాత్రమే
- C. 2, 3, 4 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3, 4

Answer: A

Explanation:

- వాక్యం 1 సరైనది: పంచాయతీలలో మహిళలకు కనీసం మూడింట ఒక వంతు (One-third) సీట్లు కేటాయించాలని రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 243D తెలుపుతుంది. షెడ్యూల్డ్ కులాలు (SC), షెడ్యూల్డ్ తెగలకు (ST) చెందిన మహిళల రిజర్వేషన్లు కూడా ఇందులో ఉంటాయి. అట్టడుగు స్థాయిలో (Grassroots) మహిళల రాజకీయ భాగస్వామ్యాన్ని పెంచడానికి ప్రభుత్వం 73వ

రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం, 1992 ద్వారా ఈ నిబంధనను తీసుకువచ్చింది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** మతం, జాతి, కులం లేదా లింగం ఆధారంగా ఎవరినీ ఓటర్ల జాబితా (Electoral rolls) నుండి తొలగించకూడదని **ఆర్టికల్ 325** స్పష్టం చేస్తుంది. ఇది వివక్ష లేని ఓటు హక్కును (Electoral inclusion) హామీ ఇస్తుంది. భారతదేశంలో అందరికీ సమాన రాజకీయ హక్కులు దక్కడానికి ఇది పునాది వేస్తుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** ప్రభుత్వం మహిళా రిజర్వేషన్ చట్టాన్ని (106వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం, 2023) ఆమోదించింది. కానీ ఇంకా అమలు చేయలేదు. తదుపరి జనాభా లెక్కలు (Census), ఆ తర్వాత జరిగే నియోజకవర్గాల పునర్విభజన (Delimitation) పూర్తయిన తర్వాత మాత్రమే ఇది అమల్లోకి వస్తుంది. అందుకే దీని అమలును ప్రభుత్వం తాత్కాలికంగా వాయిదా వేసింది.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** **ఆర్టికల్స్ 84, 173** పార్లమెంటు, రాష్ట్ర శాసనసభల సభ్యత్వానికి అవసరమైన అర్హతలను వివరిస్తాయి. పౌరసత్వం, కనీస వయస్సుతో పాటు ఎన్నికల్లో పోటీ చేయడానికి అవసరమైన ఇతర అర్హతలను (Eligibility requirements) ఇవి నిర్దేశిస్తాయి.

Q.34) మహిళా రిజర్వేషన్ చట్టం గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. రాజ్యసభలో కూడా మహిళలకు ఈ చట్టం రిజర్వేషన్ కల్పిస్తుంది.
2. రిజర్వు చేసిన సీట్లలోనే, ఎస్సీ/ఎస్టీ (SC/ST) మహిళలకు కూడా ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా సీట్లు కేటాయించింది.
3. ఈ రిజర్వేషన్ శాశ్వతంగా (Permanent) కొనసాగాలన్నది దీని ఉద్దేశం.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** ఈ చట్టం రాజ్యసభ లేదా రాష్ట్ర శాసనమండలి (State Legislative Councils) లో రిజర్వేషన్లు కల్పించదు. ఇది కేవలం లోక్సభ, రాష్ట్ర అసెంబ్లీలకు మాత్రమే పరిమితం.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** మొత్తం 33% కోటాలో ఎస్సీ/ఎస్టీ మహిళలకు ఈ చట్టం ఉప-రిజర్వేషన్లు (Sub-reservation) ఇస్తుంది. ఇది ప్రస్తుతం ఉన్న రిజర్వేషన్ సూత్రాలను పాటిస్తుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఈ రిజర్వేషన్ శాశ్వతం కాదు. ప్రభుత్వం దీనిని ఒక నిర్దిష్ట కాలానికి (15 ఏళ్లకు) మాత్రమే ప్రతిపాదించింది. ఆ తర్వాత పార్లమెంటు అవసరాన్ని బట్టి ఈ గడువును పెంచుకోవచ్చు.

Q.35) లింగం ఆధారంగా మహిళలను ఓటర్ల జాబితా (Electoral rolls) నుండి మినహాయించకూడదని భారత రాజ్యాంగంలోని ఏ నిబంధన నేరుగా స్పష్టం చేస్తుంది?

- A. ఆర్టికల్ 14
- B. ఆర్టికల్ 15
- C. ఆర్టికల్ 325
- D. ఆర్టికల్ 326

Answer: C

Explanation: మతం, జాతి, కులం లేదా లింగం ఆధారంగా ఎవరినీ ఓటర్ల జాబితాలో చేర్చకుండా ఆపకూడదని **ఆర్టికల్ 325** స్పష్టంగా తెలుపుతుంది. ఈ విధంగా రాజకీయాల్లో అందరికీ సమాన భాగస్వామ్యాన్ని (Equal political participation) ఇది కల్పిస్తుంది.

Q.36) 106వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం ప్రకారం, లోక్సభలో మహిళలకు సీట్ల రిజర్వేషన్ ఎప్పటి నుంచి అమల్లోకి వస్తుంది?

- A. పార్లమెంటరీ తీర్మానం ఆమోదం పొందిన తర్వాత.
- B. ఎన్నికల సంఘం నోటిఫికేషన్ ఇచ్చిన తర్వాత.
- C. జనాభా లెక్కల సేకరణ, ఆ తర్వాత నియోజకవర్గాల పునర్విభజన (Delimitation) పూర్తయిన తర్వాత.
- D. కనీసం సగం రాష్ట్ర శాసనసభలు ఆమోదించిన తర్వాత.

Answer: C

Explanation:

- తదుపరి జనాభా లెక్కలు (Census), ఆ తర్వాత జరిగే నియోజకవర్గాల పునర్విభజన (Delimitation) పూర్తయిన తర్వాతే రిజర్వేషన్లను అమలు చేస్తామని చట్టం స్పష్టంగా చెబుతోంది. అంటే ఇది వెంటనే అమల్లోకి రాదు, దీనికి కొన్ని షరతులు ఉన్నాయి.

Q.37) ఫోటోకెమికల్ స్మాగ్ (Photochemical smog) కు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- సూర్యరశ్మి (Sunlight) ఉన్నప్పుడు నైట్రోజన్ ఆక్సైడ్లు (Nitrogen oxides), అస్థిర కర్బన సమ్మేళనాలు (Volatile organic compounds) చర్య జరపడం వల్ల ఇది ఏర్పడుతుంది.
- వాహనాల కాలుష్యం (Vehicular emissions) ఎక్కువగా ఉండే పట్టణ ప్రాంతాల్లో ఇది ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది.
- ఇందులో ఓజోన్ (Ozone), పెరాక్సిఎసిటైల్ నైట్రేట్ (PAN) లాంటి కాలుష్య కారకాలు (Pollutants) ఉంటాయి.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- 1, 2 మాత్రమే
- 2, 3 మాత్రమే
- 1, 3 మాత్రమే
- 1, 2, 3

Answer: D

Explanation:

- వాక్యం 1 సరైనది:** ఫోటోకెమికల్ స్మాగ్ అనేది ద్వితీయ రకమైన వాయు కాలుష్యం (Secondary air pollution). అంటే ఇది నేరుగా వాతావరణంలోకి విడుదల కాదు. సూర్యరశ్మి, ముఖ్యంగా అతినీలలోహిత కిరణాలు (Ultraviolet radiation) ఉన్నప్పుడు నైట్రోజన్ ఆక్సైడ్లు (NOx), అస్థిర కర్బన సమ్మేళనాలు (VOCs) చర్య జరుపుతాయి. అప్పుడు ఈ స్మాగ్ ఏర్పడుతుంది. ఈ చర్యల వల్ల అనేక ఆక్సికరణ కాలుష్య కారకాలు (Oxidizing pollutants) పుట్టుకొస్తాయి. కాబట్టి ఇది ఏర్పడటానికి సూర్యరశ్మి చాలా అవసరం.

- వాక్యం 2 సరైనది:** వాహనాల రద్దీ ఎక్కువగా ఉండే పట్టణ ప్రాంతాల్లో మనం సాధారణంగా ఈ రకమైన స్మాగ్ ను చూస్తాము. ఎందుకంటే, వాహనాల నుంచే ఎక్కువగా NOx, VOC లు విడుదల అవుతాయి. కాలుష్యం ఎక్కువగా ఉండి వాతావరణం వేడిగా, ఎండగా ఉండే నగరాల్లో ఫోటోకెమికల్ స్మాగ్ స్థాయిలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. కాబట్టి దీనికి పట్టణీకరణ (Urbanization), రవాణా వల్ల వచ్చే కాలుష్యంతో బలమైన సంబంధం ఉంది.
- వాక్యం 3 సరైనది:** ఫోటోకెమికల్ స్మాగ్ లో హానికరమైన ద్వితీయ కాలుష్య కారకాలు (Secondary pollutants) ఉంటాయి. అవి ముఖ్యంగా:
  - భూమికి దగ్గరగా ఉండే ఓజోన్ (Ground-level ozone). ఇది శ్వాసకోశ సమస్యలను (Respiratory problems) తెస్తుంది. పంటలను నాశనం చేస్తుంది.
  - పెరాక్సిఎసిటైల్ నైట్రేట్ (PAN). ఇది కళ్లకు మంటను కలిగిస్తుంది. మొక్కల కణజాలాలను (Plant tissues) దెబ్బతీస్తుంది.
- వాతావరణంలో రసాయన చర్యలు జరిగినప్పుడు ఈ పదార్థాలు ఏర్పడతాయి. ఫోటోకెమికల్ స్మాగ్ ను గుర్తించడానికి ఇవి కీలక సూచికలు (Key indicators).

Q.38) ప్రాథమిక విధులపై (Fundamental Duties) ఉన్న కింది విమర్శలను పరిశీలించండి:

- ఇవి న్యాయస్థానాల ద్వారా అమలు చేయదగినవి కావు (Non-justiciable). వీటికి చట్టపరమైన గుర్తింపు (Legal enforcement) లేదు.
- సామరస్యాన్ని పెంపొందించడం లాంటి కొన్ని విధులు ఆచరణకు సాధ్యం కాని ఆదర్శాలుగా (Idealistic) కనిపిస్తాయి.
- రాజ్యాంగం రాసిన చాలా ఏళ్ల తర్వాత వీటిని కేవలం ఒక "మలి తలంపుగా" (Afterthought) రాజ్యాంగంలో చేర్చారు.
- ఓటు వేయాల్సిన బాధ్యతను వీరు ఇందులో చేర్చలేదు.

పైవాటిలో ప్రాథమిక విధులపై ఉన్న సరైన విమర్శలు (Valid criticisms) ఎన్ని?

- ఒకటి మాత్రమే

- B. రెండు మాత్రమే
C. మూడు మాత్రమే
D. పై నాలుగు

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ప్రాథమిక విధులను కోర్టుల ద్వారా అమలు చేయలేము. దీనివల్ల ఆచరణలో వాటి ప్రభావం తగ్గుతుంది. ఇది వాటికున్న ప్రధాన లోపం.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** సామరస్యాన్ని పెంపొందించడం, శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని (Scientific temper) అభివృద్ధి చేయడం లాంటి కొన్ని విధులు చాలా ఆదర్శవంతంగా, అస్పష్టంగా (Vague) ఉంటాయి. వీటి స్వభావం వల్ల వీటిని అమలు చేయడం, కొలవడం చాలా కష్టం.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** ప్రాథమిక విధులు అసలు రాజ్యాంగంలో లేవు. ప్రభుత్వం వీటిని **42వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం, 1976** ద్వారా తర్వాత చేర్చింది. రాజ్యాంగం పునాదిలో ఇవి భాగం కాదు కాబట్టి, ఇవి కేవలం ఒక "మలి తలంపు" (Afterthought) అనే విమర్శ ఉంది.
- **వాక్యం 4 సరైనది:** ప్రాథమిక విధుల జాబితా అసంపూర్ణంగా ఉందని చాలామంది భావిస్తారు. ఓటు వేయడం, పన్నులు చెల్లించడం, ప్రజాస్వామ్య ప్రక్రియల్లో (Democratic processes) పాల్గొనడం లాంటి ముఖ్యమైన పౌర బాధ్యతలను ఇందులో చేర్చలేదు.

Q.39) బయోమాగ్నిఫికేషన్ (Biomagnification) కు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఆహారపు గొలుసులో (Food chain) ప్రతి పోషక స్థాయికి (Trophic levels) వెళ్లే కొద్దీ విష పదార్థాల గాఢత (Concentration of toxic substances) పెరగడాన్ని ఇది సూచిస్తుంది.
2. వాతావరణంలో త్వరగా కరిగిపోని (Non-biodegradable), కొవ్వులో కరిగే (Fat-soluble) పదార్థాలతో దీనికి సాధారణంగా సంబంధం ఉంటుంది.
3. ఆహారపు గొలుసులో పైకి వెళ్లే కొద్దీ కాలుష్య కారకాలు పలుచబడటం (Dilution) వల్ల ఇది

జరుగుతుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
B. 2 మాత్రమే
C. 1, 3 మాత్రమే
D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** ఆహారపు గొలుసులోని పై స్థాయిలకు వెళ్లే కొద్దీ విష పదార్థాల గాఢత పెరిగే ప్రక్రియనే బయోమాగ్నిఫికేషన్ అంటారు. కింది స్థాయి జీవులు (ప్లాంక్టన్ లాంటివి) నీటిలోని కాలుష్య కారకాలను పీల్చుకుంటాయి. ఆ తర్వాత పై స్థాయి జీవులు (చేపలు, పక్షులు, మనుషులు) ఆ చిన్న జీవులను తింటాయి. అలా ప్రతి దశలోనూ విష పదార్థాల గాఢత బాగా పెరుగుతుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** డీడీటీ (DDT), పాదరసం (Mercury), పీసీబీలు (PCBs) లాంటి సహజంగా నశించని, కొవ్వులో కరిగే పదార్థాలతో బయోమాగ్నిఫికేషన్ కు దగ్గరి సంబంధం ఉంటుంది. ఈ పదార్థాలు:
  - పర్యావరణంలో సులభంగా విడిపోవు (నశించవు).
  - జీవుల కొవ్వు కణజాలాల్లో (Fatty tissues) పేరుకుపోతాయి.
  - ఇవి ఎక్కువ కాలం శరీరంలోనే ఉండిపోతాయి, దీనివల్ల కాలానుగుణంగా వాటి గాఢత పెరుగుతుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** బయోమాగ్నిఫికేషన్ లో కాలుష్య కారకాలు పలుచబడవు (Dilution). అవి వాస్తవానికి మరింత పెరుగుతాయి (Magnification). పై స్థాయిలో ఉన్న జీవులు కాలుష్యం ఉన్న అనేక కింది స్థాయి జీవులను తింటాయి. దీనివల్ల వాటి శరీరంలోని మొత్తం విష పదార్థాల గాఢత పలుచబడటానికి బదులు గణనీయంగా పెరుగుతుంది.

Q.40) సుస్థిర అభివృద్ధిలో (Sustainable development) "కాలుష్యం చేసిన వారే చెల్లించాలి" (Polluter pays) అనే సూత్రం కింది వాటిలో దేనిని సూచిస్తుంది?

- A. అన్ని దేశాలకు సమానమైన పర్యావరణ బాధ్యత ఉండటం.

- B. పర్యావరణానికి జరిగిన నష్టానికి అయ్యే ఖర్చును కాలుష్యం చేసిన వారే భరించడం (Cost internalization).
- C. పర్యావరణ నష్టానికి ప్రభుత్వమే పరిహారం చెల్లించడం.
- D. పరిశ్రమలు తమకు తాముగా నిబంధనలను పాటించడం.

Answer: B

Explanation:

- పర్యావరణానికి కలిగించిన నష్టానికి ఆ కాలుష్యం చేసిన సంస్థే (Polluting entity) బాధ్యత వహించి ఖర్చు భరించాలని ఈ సూత్రం చెబుతుంది. ఈ భారాన్ని సమాజం లేదా ప్రభుత్వంపై వేయకుండా, ఆ సంస్థలే భరించేలా ఇది చూస్తుంది.

Q.41) భారతదేశంలో ఇసుక తవ్వకాలకు (Sand mining) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- ఎంఎండీఆర్ (MMDR) చట్టం, 1957 ప్రకారం ఇసుకను మైనర్ మినరల్ గా (Minor mineral) వర్గీకరిస్తారు.
- సముద్ర తీర ప్రాంతాల్లో (Beach) యంత్రాలతో ఎలాంటి నియంత్రణ లేకుండా ఇసుక తవ్వకాలు చేపట్టడానికి తీరప్రాంత నియంత్రణ మండలి (Coastal Regulation Zone - CRZ) నిబంధనలు అనుమతిస్తాయి.
- ఇసుకను శాస్త్రీయంగా తవ్వే ప్రక్రియను నియంత్రించడమే సుస్థిర ఇసుక తవ్వకాల నిర్వహణ మార్గదర్శకాలు (Sustainable Sand Mining Management Guidelines), 2016 ప్రధాన లక్ష్యం.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- 1, 3 మాత్రమే
- 2, 3 మాత్రమే
- 1, 2 మాత్రమే
- 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- వాక్యం 1 సరైనది:** ఎంఎండీఆర్ (MMDR) చట్టం కింద ఇసుకను ఒక మైనర్ మినరల్ గా పరిగణిస్తారు.
- వాక్యం 2 తప్పు:** భారీ స్థాయిలో, యంత్రాలతో సముద్ర తీర ఇసుకను తవ్వడాన్ని సీఆర్ జెడ్ (CRZ) నిబంధనలు అడ్డుకుంటాయి (Restrict).
- వాక్యం 3 సరైనది:** ఎస్ఎస్ఎంఎంజీ (SSMMG) 2016 మార్గదర్శకాలు శాస్త్రీయమైన, సుస్థిరమైన తవ్వకాల విధానాలను (Sustainable mining practices) ప్రోత్సహిస్తాయి.

Q.42) భారతదేశంలో ఇసుక తవ్వకాలకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- గనులు, ఖనిజాల (అభివృద్ధి, నియంత్రణ) చట్టం (MMDR Act), 1957 కింద ఇసుకను మైనర్ మినరల్ గా ప్రభుత్వం వర్గీకరించింది.
- ఇసుక తవ్వకాలను నియంత్రించే ప్రధాన బాధ్యత కేంద్ర ప్రభుత్వానిదే.
- ఇసుక మైనింగ్ లీజులు (Mining leases) ఇచ్చే ముందు కచ్చితంగా జిల్లా సర్వే రిపోర్ట్ (District Survey Report - DSR) అవసరం.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- 1, 3 మాత్రమే
- 2, 3 మాత్రమే
- 1 మాత్రమే
- 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- వాక్యం 1 సరైనది:** ఎంఎండీఆర్ (MMDR) చట్టం కింద ఇసుకను మైనర్ మినరల్ గా నోటిఫై చేశారు. కాబట్టి దీని నియంత్రణ బొగ్గు లేదా ఇనుప ఖనిజం లాంటి మేజర్ మినరల్స్ తో (Major minerals) కాకుండా ఒక ప్రత్యేక వర్గం కిందకు వస్తుంది.
- వాక్యం 2 తప్పు (ఇది ఒక ట్రాప్):** ఇసుకతో సహా మైనర్ మినరల్స్ ను నియంత్రించే ప్రధాన బాధ్యత రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలదే. కేంద్ర ప్రభుత్వానిది కాదు.
- వాక్యం 3 సరైనది:** సుస్థిర ఇసుక తవ్వకాల నిర్వహణ

మార్గదర్శకాలు, 2016 ప్రకారం.. ఇసుకను శాస్త్రీయంగా తవ్వేందుకు లీజులు ఇచ్చే ముందు జిల్లా సర్వే రిపోర్ట్ (DSR) తయారు చేయడం తప్పనిసరి.

Q.43) బహుదా నది (Bahuda River) గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది తూర్పు కనుమలలో (Eastern Ghats) ఉద్భవించింది.
  2. ఇది ఒడిశా, ఆంధ్రప్రదేశ్ రెండు రాష్ట్రాల గుండా ప్రవహిస్తుంది.
  3. ఇది గోదావరి నదికి ఉపనది (Tributary).
పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?
- A. 1, 2 మాత్రమే
B. 2, 3 మాత్రమే
C. 1, 3 మాత్రమే
D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** బహుదా నది తూర్పు కనుమలలో ఉద్భవించింది. ఇది భారతదేశ తూర్పు తీరంలో విడివిడిగా విస్తరించి ఉన్న పర్వత శ్రేణులు. బహుదా నదితో సహా ఒడిశా, ఆంధ్రప్రదేశ్ లకు చెందిన అనేక చిన్న, కాలానుగుణ నదులు (Seasonal rivers) ఈ కొండలలో పుట్టి తూర్పు వైపు ప్రవహిస్తాయి.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఈ నది ఒడిశా నుంచి ఆంధ్రప్రదేశ్ లోకి ప్రవహిస్తుంది. కాబట్టి ఇది ఒక అంతర్జాతీయ నది (Inter-state river). ఈ ప్రాంతంలో తూర్పు వైపు ప్రవహించే అనేక నదులు బంగాళాఖాతంలో కలవడానికి ముందు రాష్ట్ర సరిహద్దులను దాటుతాయి. మ్యాపింగ్ (Mapping) పరంగా ఇది ఒక ముఖ్యమైన వాస్తవం.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** బహుదా నది గోదావరి నదికి ఉపనది కాదు. ఇది తూర్పు వైపు ప్రవహించి నేరుగా బంగాళాఖాతంలో కలిసే ఒక స్వతంత్ర నది.

Q.44) సుస్థిర ఇసుక తవ్వకాల నిర్వహణ మార్గదర్శకాలు (Sustainable Sand Mining Management Guidelines), 2016 కు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇసుక మైనింగ్ లీజులు మంజూరు చేయడానికి ముందే జిల్లా సర్వే రిపోర్ట్ (DSR) ను కచ్చితంగా తయారు చేయాలి.
2. సుస్థిరమైన తవ్వకాల స్థాయిలను అంచనా వేయడానికి రీఫ్లెనిష్మెంట్ స్టడీస్ (Replenishment studies - ఇసుక తిరిగి భర్తీ అయ్యే రేటు) చేయాలని ఈ మార్గదర్శకాలు చెబుతున్నాయి.
3. నీరు ఎప్పుడూ ప్రవహించని (Non-perennial) నదుల్లో కాలానుగుణంగా మాత్రమే ప్రవాహం ఉంటుంది కాబట్టి, అక్కడ ఎలాంటి నియంత్రణ లేకుండా ఇసుకను తవ్వకోవడానికి ఈ మార్గదర్శకాలు అనుమతిస్తాయి.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
B. 2, 3 మాత్రమే
C. 1, 3 మాత్రమే
D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** పర్యావరణానికి సురక్షితమైన, తవ్వకాలకు అనువైన ప్రాంతాలను గుర్తించడానికి జిల్లా సర్వే రిపోర్ట్ (DSR) అవసరమని ఈ మార్గదర్శకాలు చెబుతున్నాయి.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ప్రకృతి సహజంగా ఇసుకను భర్తీ చేసే స్థాయిని మించి తవ్వకాలు జరపకుండా చూడటానికి రీఫ్లెనిష్మెంట్ స్టడీస్ ఎంతో అవసరం.
- **వాక్యం 3 తప్పు (ఇది ఒక క్లిష్టమైన ట్రాప్):** నీరు ఎప్పుడూ ప్రవహించని నదుల్లో (Non-perennial rivers) కూడా ఇసుక తవ్వకాలను అధికారులు నియంత్రిస్తారు. అక్కడ కూడా నియంత్రణ లేని తవ్వకాలకు అనుమతి లేదు.

Q.45) పీఎం సూర్య ఘర్ ముఫ్త బిజ్లి యోజన (PM Surya Ghar Muft Bijli Yojana) కు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఇది గృహాలకు రూఫ్ టాప్ సోలార్ సిస్టమ్ల

(Rooftop solar systems) ఏర్పాటును ప్రోత్సహిస్తుంది.

2. నెట్ మీటరింగ్ (Net metering) ద్వారా మిగులు విద్యుత్ను తిరిగి గ్రిడ్కు విక్రయించుకోవడానికి ఇది లబ్ధిదారులను అనుమతిస్తుంది.
3. వ్యవసాయం, రైతు సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ దీనిని అమలు చేస్తోంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** గృహ విద్యుత్ ఉత్పత్తి (Domestic electricity generation) కోసం రూఫ్ టాప్ సోలార్ ప్యానెల్ల ఏర్పాటును ఈ పథకం ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** నెట్ మీటరింగ్ ద్వారా గృహాలు మిగులు విద్యుత్ను (Surplus electricity) గ్రిడ్కు పంపి అధిక ప్రయోజనాలను పొందవచ్చు.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** ఈ పథకాన్ని నూతన, పునరుత్పాదక ఇంధన మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of New and Renewable Energy) అమలు చేస్తోంది. వ్యవసాయ మంత్రిత్వ శాఖ కాదు. కాబట్టి సరైన సమాధానం A.

Q.46) ఇంధన సంబంధిత పథకాలకు (Energy-related schemes) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. పీఎం-కుసుమ్ (PM-KUSUM) పథకం రైతులు తమ మిగులు సౌర విద్యుత్ను గ్రిడ్కు విక్రయించుకునే అవకాశాన్ని కల్పిస్తుంది.
2. రూఫ్ టాప్ సోలార్ ప్రోగ్రామ్ ఫేజ్ II అనేది కేవలం ఆఫ్-గ్రిడ్ (Off-grid) సోలార్ సిస్టమ్లకు మాత్రమే పరిమితం.
3. వ్యర్థాలు (Waste), బయోమాస్ (Biomass) నుండి ఇంధన ఉత్పత్తికి జాతీయ జీవ ఇంధన కార్యక్రమం (National Bioenergy Programme) మద్దతు ఇస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 1 మాత్రమే
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** పీఎం-కుసుమ్ పథకం వ్యవసాయంలో వికేంద్రీకృత సౌర శక్తిని (Decentralized solar energy) ప్రోత్సహిస్తుంది. రైతులు మిగులు విద్యుత్ను గ్రిడ్కు పంపి అదనపు ఆదాయాన్ని పొందేలా చేస్తుంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** రూఫ్ టాప్ సోలార్ ప్రోగ్రామ్ ఫేజ్ II అనేది కేవలం ఆఫ్-గ్రిడ్ (Off-grid) సిస్టమ్లకే పరిమితం కాలేదు. ఇది నెట్ మీటరింగ్ మద్దతుతో పనిచేసే గ్రిడ్-కనెక్టెడ్ (Grid-connected) రూఫ్ టాప్ సిస్టమ్లపై ధృష్టి పెడుతుంది.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** పునరుత్పాదక ఇంధన విస్తరణలో (Renewable energy expansion) భాగంగా బయోమాస్, బయోగ్యాస్, వ్యర్థ పదార్థాల నుంచి ఇంధన ఉత్పత్తిని జాతీయ జీవ ఇంధన కార్యక్రమం ప్రోత్సహిస్తుంది.

Q.47) సౌభాగ్య పథకానికి (Saubhagya Scheme), పీఎం సూర్య ఘర్ పథకానికి (PM Surya Ghar Scheme) మధ్య ఉన్న ప్రధాన వ్యత్యాసం ఏమిటి?

- A. ఉపయోగించే ఇంధన వనరు రకం (Type of energy source)
- B. గృహాల స్థాయిలో కనెక్షన్ ఇవ్వడం వర్సెస్ విద్యుత్ ఉత్పత్తికి మద్దతు ఇవ్వడం
- C. గ్రామీణ వర్సెస్ పట్టణ అమలు
- D. కేంద్ర వర్సెస్ రాష్ట్ర నిధులు

Answer: B

Explanation:

- **ఆప్షన్ B సరైనది:** విద్యుత్ లేని ఇళ్లకు విద్యుత్ కనెక్షన్లు (Electricity connections) ఇవ్వడమే సౌభాగ్య పథకం లక్ష్యం. ఇది చివరి మైలు (Last-mile) వరకు కరెంటు అందేలా చూస్తుంది. దీనికి భిన్నంగా, పీఎం సూర్య ఘర్

పథకం రూఫ్‌టాప్ సోలార్ సిస్టమ్ల ద్వారా గృహ స్థాయిలోనే విద్యుత్ ఉత్పత్తి (Household-level electricity generation) పై దృష్టి పెడుతుంది. ఇట్లు సొంతంగా తమకు కావాల్సిన విద్యుత్‌ను తయారు చేసుకునేలా చేస్తుంది.

Q.48) భారతదేశంలో ఎరువుల వాడకానికి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. యూరియాకు ప్రభుత్వం అత్యధిక సబ్సిడీ ఇస్తుంది. కాబట్టి నత్రజని ఎరువులలో (Nitrogenous fertilizer) దీనిని అత్యంత విస్తృతంగా ఉపయోగిస్తారు.
2. సమతుల్య ఎరువుల వాడకానికి (Balanced fertilization) ఆదర్శవంతమైన N:P:K నిష్పత్తి 4:2:1.
3. యూరియాను ఎక్కువగా వాడటం వల్ల దీర్ఘకాలంలో నేల సారం (Soil fertility) పెరుగుతుంది. అలాగే ఇది భూగర్భ జలాల కాలుష్యాన్ని (Groundwater pollution) తగ్గిస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** భారతదేశంలో యూరియాకు ప్రభుత్వం భారీ సబ్సిడీ మద్దతు ఇస్తుంది. నత్రజని ఎరువులలో (Nitrogen fertilizer) దీనినే అత్యంత విస్తృతంగా వాడుతున్నారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** సుస్థిర వ్యవసాయానికి (Sustainable agriculture) సరైన పోషకాల సమతుల్యత అవసరం. దీనికోసం నత్రజని, భాస్వరం (Phosphorus), పొటాషియం నిష్పత్తి 4:2:1 గా ఉండాలని నిపుణులు భావిస్తారు.

- **వాక్యం 3 తప్పు:** యూరియాను అధికంగా వాడితే నేల క్షీణిస్తుంది (Soil degradation). భూగర్భ జలాలు కలుషితం అవుతాయి. దీర్ఘకాలంలో నేల సారం కూడా తగ్గుతుంది. కాబట్టి, సరైన జవాబు ఏ (A).

Q.49) భారతీయ వ్యవసాయంలో వాడే ఎరువులకు సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారతదేశంలో అత్యంత విస్తృతంగా ఉపయోగించే నత్రజని ఎరువు యూరియా.
2. డై-అమ్మోనియం ఫాస్ఫేట్ (DAP) అనేది నత్రజని, భాస్వరం రెండింటికి ఒక ప్రధాన మూలం.
3. మ్యూరియేట్ ఆఫ్ పొటాష్ (Muriate of Potash) ను సాధారణంగా ఫాస్ఫేట్ ఎరువుగా (Phosphatic fertilizer) వాడతారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** భారతదేశంలో అత్యంత విస్తృతంగా ఉపయోగించే నత్రజని ఎరువు యూరియా. ఇందులో నత్రజని శాతం (46%) ఎక్కువగా ఉంటుంది. అలాగే దీని ధర తక్కువగా ఉంటుంది. ముఖ్యంగా వరి, గోధుమ లాంటి తృణధాన్యాల (Cereals) ఉత్పాదకతను పెంచడంలో ఇది ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** భారతీయ వ్యవసాయంలో ఉపయోగించే అతి ముఖ్యమైన సంక్లిష్ట ఎరువులలో (Complex fertilizers) డై-అమ్మోనియం ఫాస్ఫేట్ (DAP) ఒకటి. ఇది నత్రజని (N), భాస్వరం (P) రెండింటినీ అందిస్తుంది. పంటల ప్రారంభ దశలో వేర్ల పెరుగుదలకు, మొక్క ఎదుగుదలకు ఇది ఎంతో ఉపయోగపడుతుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** మ్యూరియేట్ ఆఫ్ పొటాష్ (MOP) ఒక పొటాషియం ఎరువు (Potassic fertilizer). ఇది ఫాస్ఫేట్ ఎరువు (Phosphatic fertilizer) కాదు. ఇది ప్రధానంగా

పొటాషియంను (K) అందిస్తుంది. వ్యాధులను తట్టుకోవడానికి, నీటి నియంత్రణకు (Water regulation), మొక్క బలానికి పొటాషియం ఎంతో అవసరం. ఫాస్ఫేట్ ఎరువులలో డీఎపీ (DAP), సింగిల్ సూపర్ ఫాస్ఫేట్ (SSP) వస్తాయి. ఎంఓపీ (MOP) రాదు.

Q.50) సమతుల్య ఎరువుల వాడకానికి సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. నత్రజని ఎరువులను అధికంగా వాడటం వల్ల నేల క్షీణిస్తుంది. అలాగే భూగర్భ జలాలు కలుషితం అవుతాయి.
2. పొటాషియం ఎరువులు పంటలకు వ్యాధి నిరోధక శక్తిని పెంచుతాయి. అలాగే తేమ వల్ల వచ్చే ఒత్తిడిని (Moisture stress) తట్టుకునేలా చేస్తాయి.
3. ఫాస్ఫేట్ ఎరువులు ప్రధానంగా ఆకులలో క్లోరోఫిల్ (Chlorophyll) ఉత్పత్తిని పెంచుతాయి.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** యూరియా లాంటి నత్రజని ఎరువులను ఎక్కువగా వాడటం వల్ల పోషకాల అసమతుల్యత ఏర్పడుతుంది. నేల ఆరోగ్యం దెబ్బతింటుంది. నైట్రేట్లు (Nitrates) భూగర్భ జలాల్లోకి ఇంకుతాయి (Leaching). ఇది పర్యావరణ కాలుష్యానికి దారితీస్తుంది. సబ్సిడీల కారణంగా ఎరువులను ఎక్కువగా వాడటం భారతీయ వ్యవసాయంలో ఒక ప్రధాన ఆందోళనగా మారింది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** మొక్క కణజాలాలను (Plant tissues) బలోపేతం చేయడంలో పొటాషియం ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తుంది. ఇది తెగుళ్లు, వ్యాధులను తట్టుకునే శక్తిని పెంచుతుంది. కరువు, తేమ వల్ల వచ్చే ఒత్తిడిని తట్టుకోవడంలో పంటలకు సహాయపడుతుంది. అందువల్ల, మొక్కల స్థిరత్వానికి (Plant resilience), నాణ్యతకు పొటాషియం ఎరువులు చాలా కీలకం.

- **వాక్యం 3 తప్పు:** క్లోరోఫిల్ (హరితరేణువు) ఉత్పత్తికి ప్రధానంగా నత్రజని, మెగ్నీషియం అవసరం. దీనికి భాస్వరంతో (Phosphorus) సంబంధం లేదు. భాస్వరం ప్రధానంగా వేర్ల అభివృద్ధికి, పూత పూయడానికి, గింజలు ఏర్పడటానికి సహాయపడుతుంది. అలాగే మొక్కలో శక్తి బదిలీకి (Energy transfer) ఇది బాధ్యత వహిస్తుంది. కాబట్టి, భాస్వరాన్ని క్లోరోఫిల్ ఉత్పత్తితో ముడిపెట్టడం తప్పు.

Q.51) జీవ ఎరువులు (Biofertilizers), రసాయన ఎరువులకు (Chemical fertilizers) సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. సజీవ సూక్ష్మజీవులను (Living microorganisms) ఉపయోగించి పోషకాల లభ్యతను పెంచడంలో జీవ ఎరువులు సహాయపడతాయి.
2. జీవసంబంధ నత్రజని స్థిరీకరణ (Biological nitrogen fixation) కోసం పప్పుధాన్యాల (Leguminous crops) పంటలలో రైజోబియంను (Rhizobium) సాధారణంగా వాడతారు.
3. నేలలో సూక్ష్మపోషకాల లభ్యతను జింక్ సల్ఫేట్ (Zinc sulphate) పెంచుతుంది. కాబట్టి దానిని జీవ ఎరువుగా (Biofertilizer) వర్గీకరించారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** మొక్కలకు పోషకాలను అందించే సజీవ సూక్ష్మజీవులు ఉండే పదార్థాలనే జీవ ఎరువులు అంటారు. ఇవి నేరుగా రసాయన పోషకాలను ఇవ్వవు. బదులుగా, జీవ ప్రక్రియల (Biological processes) ద్వారా ఇవి పనిచేస్తాయి. వాతావరణంలోని నత్రజనిని స్థిరీకరిస్తాయి. భాస్వరాన్ని కరిగించి (Solubilizing) మొక్కల పెరుగుదలను ప్రేరేపిస్తాయి. తద్వారా నేల సారాన్ని

పెంచుతాయి.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** రైజోబియం అనేది పప్పుధాన్యాల వేరు బుడిపెలలో (Root nodules) ఉండే ఒక నత్రజని-స్థిరీకరణ బ్యాక్టీరియా (Nitrogen-fixing bacterium). ఇది వాతావరణంలోని నత్రజనిని మొక్కలు ఉపయోగించుకునేలా మారుస్తుంది. దీనివల్ల కృత్రిమ నత్రజని ఎరువుల అవసరం తగ్గుతుంది. నేల ఆరోగ్యం మెరుగుపడుతుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** జింక్ సల్ఫేట్ అనేది జీవ ఎరువు కాదు. నేలలో జింక్ లోపాన్ని సరిదిద్దడానికి వాడే ఒక సూక్ష్మపోషక రసాయన ఎరువు (Micronutrient chemical fertilizer). జీవ ఎరువులలో కచ్చితంగా సజీవ జీవులు (Living organisms) ఉండాలి. కానీ జింక్ సల్ఫేట్ అనేది ఒక అకర్బన రసాయన పదార్థం (Inorganic chemical input). కాబట్టి దాన్ని జీవ ఎరువుగా వర్గీకరించడం తప్పు.

Q.52) అమరావతి ఖ్లా సిటీ ప్రాజెక్ట్‌కు (Blue City Project)

సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. కొండవీటి వాగు అనేది ఒక కాలానుగుణ ద్రైనేజీ ప్రవాహం (Seasonal drainage stream). ఇది చివరగా కృష్ణా నదిలో కలుస్తుంది.
2. తుంగభద్ర నది కృష్ణా నదికి ఎడమ గట్టు ఉపనది (Left-bank tributary).
3. గ్రావిటీ కెనాల్ (Gravity Canal) వరద నీటిని సహజ గురుత్వాకర్షణ ప్రవాహం (Natural gravitational flow) ద్వారా నేరుగా కృష్ణా నదిలోకి వదులుతుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 3 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 2 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** కొండవీటి వాగు అమరావతికి ప్రధాన

సహజ వరద కాలువ (Natural flood carrier stream).

ఇది కృష్ణా నదిలో కలుస్తుంది.

- **వాక్యం 2 తప్పు:** తుంగభద్ర నది కృష్ణా నదికి కుడి గట్టు ఉపనది (Right-bank tributary). ఇది ఎడమ గట్టు ఉపనది కాదు.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** గ్రావిటీ కెనాల్ వరద నీటిని సహజ గురుత్వాకర్షణ ప్రవాహం ఉపయోగించి నేరుగా కృష్ణా నదిలోకి వదులుతుంది.

Q.53) కృష్ణా నదీ వ్యవస్థకు (Krishna River system)

సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. కృష్ణా నది మహాబలేష్వర్ సమీపంలో పుడుతుంది. ఇది తూర్పు వైపుగా ప్రవహించి బంగాళాఖాతంలో కలుస్తుంది.
2. భీమా, తుంగభద్ర నదులు కృష్ణా నదికి ప్రధాన కుడి గట్టు ఉపనదులు.
3. నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టును కృష్ణా నదిపై నిర్మించారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 1, 3 మాత్రమే
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** కృష్ణా నది మహారాష్ట్రలోని పశ్చిమ కనుమలలో (Western Ghats) మహాబలేష్వర్ సమీపంలో పుడుతుంది. అక్కడి నుంచి ఇది దక్కన్ పీఠభూమి (Deccan Plateau) మీదుగా తూర్పు వైపు ప్రవహిస్తుంది. చివరగా బంగాళాఖాతంలో కలుస్తుంది. భారతదేశంలోని ప్రధాన ద్వీపకల్ప నదులలో (Peninsular rivers) ఇది ఒకటి. గోదావరి తర్వాత తూర్పు వైపు ప్రవహించే రెండవ అతిపెద్ద ద్వీపకల్ప నది ఇదే.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** భీమా, తుంగభద్ర నదులు కృష్ణా నదికి ముఖ్యమైన కుడి గట్టు ఉపనదులు. నది సాధారణంగా తూర్పు వైపు ప్రవహిస్తుంది కాబట్టి, దక్షిణం వైపు నుంచి కలిసే ఉపనదులను కుడి గట్టు ఉపనదులుగా పరిగణిస్తారు.

కర్ణాటకలో తుంగ, భద్ర నదుల కలయిక (Confluence) వల్ల తుంగభద్ర నది ఏర్పడుతుంది. ఇది కృష్ణా నది ఉపనదులలో అత్యంత ముఖ్యమైనది.

- **వాక్యం 3 సరైనది:** నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు భారతదేశంలోని అతిపెద్ద రాతి కట్టడాల ఆనకట్టలలో (Masonry dams) ఒకటి. తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ సరిహద్దులో కృష్ణా నదిపై దీనిని నిర్మించారు. ఇది నీటిపారుదల (Irrigation), జలవిద్యుత్ (Hydroelectric power), తాగునీటిని అందించే ఒక ప్రధాన బహుళార్థసాధక నదీలోయ ప్రాజెక్టు (Multipurpose river valley project). దక్షిణ భారతదేశానికి ఇది చాలా ముఖ్యమైన ప్రాజెక్టు.

Q.54) ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని గోదావరి నదికి సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. బంగాళాఖాతంలో కలిసే ముందు, గోదావరి నది పాయలుగా (Distributaries) విడిపోతుంది. ఇది కోస్తా ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఒక విస్తృతమైన డెల్టాను (Delta) ఏర్పరుస్తుంది.
2. ధవళేశ్వరం బ్యారేజీని గోదావరి నదిపై నిర్మించారు. దీనికి సర్ ఆర్థర్ కాటన్‌తో సంబంధం ఉంది.
3. పోలవరం ప్రాజెక్ట్ అనేది పెన్నా నదిపై (Pennar River) నిర్మించిన ఒక ప్రధాన బహుళార్థసాధక ప్రాజెక్టు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** గోదావరి నది మహారాష్ట్ర, తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ గుండా ప్రవహిస్తుంది. ఆ తర్వాత ఇది తీర మైదానాలలోకి (Coastal plains) ప్రవేశిస్తుంది. బంగాళాఖాతంలో కలవడానికి ముందు పలు పాయలుగా విడిపోతుంది. దీనివల్ల సారవంతమైన గోదావరి డెల్టా

ఏర్పడుతుంది. ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అత్యధిక వ్యవసాయ ఉత్పాదకత (Agriculturally productive) ఉన్న ప్రాంతాలలో ఒకటి. ఇక్కడ పరి సాగు (Paddy cultivation) విరివిగా జరుగుతుంది.

- **వాక్యం 2 సరైనది:** రాజమహేంద్రవరం సమీపంలో గోదావరి నదిపై ధవళేశ్వరం బ్యారేజీని నిర్మించారు. దీనిని మొదట సర్ ఆర్థర్ కాటన్ పర్యవేక్షణలో (Supervision) నిర్మించారు. మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సీలో నీటిపారుదల అభివృద్ధిలో ఆయన ముఖ్య పాత్ర పోషించారు. ఈ బ్యారేజీ నీటిపారుదల, వరద నియంత్రణను (Flood control) మెరుగుపరిచింది. కోస్తా ఆంధ్రాలో వ్యవసాయ రూపురేఖలను మార్చివేసింది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** పోలవరం ప్రాజెక్టును పెన్నా నదిపై నిర్మించలేదు. ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో గోదావరి నదిపై ఉన్న ఒక ప్రధాన బహుళార్థసాధక నీటిపారుదల ప్రాజెక్టు. నీటిపారుదల, జలవిద్యుత్ ఉత్పత్తి, తాగునీటి సరఫరా, అంతర్-బేసిన్ నీటి బదిలీ (Inter-basin water transfer) కోసం దీనిని రూపొందించారు. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.

Q.55) ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కాలువలకు (Canals) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. బకింగ్‌హామ్ కాలువ (Buckingham Canal) కోరమాండల్ తీరానికి (Coromandel Coast) సమాంతరంగా వెళ్తుంది. ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కొన్ని ప్రాంతాల గుండా ప్రయాణిస్తుంది.
2. తీర ప్రాంతంలో అంతర్గత జల రవాణా (Inland water transport), నీటిపారుదల మద్దతు కోసం చారిత్రాత్మకంగా దీనికి ఎంతో ప్రాముఖ్యత ఉంది.
3. ఈ కాలువ కృష్ణా నదీ పరివాహక ప్రాంతాన్ని (River basin), నర్మదా నదీ పరివాహక ప్రాంతంతో నేరుగా కలుపుతుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** బకింగ్ హామ్ కాలువ ఒక ముఖ్యమైన చారిత్రక కాలువ. ఇది భారతదేశ తూర్పు తీరంలో కోరమాండల్ తీరానికి సమాంతరంగా ప్రవహిస్తుంది. ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడులోని కొన్ని ప్రాంతాల గుండా వెళ్తుంది. బంగాళాఖాతం తీరంలో అంతర్గత జల రవాణా వ్యవస్థలో ఇది ఒక భాగం.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** నౌకాయానం (Navigation), అంతర్గత జల రవాణా, నీటిపారుదల మద్దతు కోసం ఈ కాలువ చారిత్రాత్మక ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంది. అలాగే బియ్యం, ఉప్పు, వస్త్రాలు లాంటి వస్తువుల రవాణాకు కూడా ఇది ఉపయోగపడింది. రైల్వే, రహదారి రవాణా విస్తరించక ముందు, తీరప్రాంత నివాసాలకు ఇది ఒక ముఖ్యమైన ఆర్థిక జీవనాడిగా (Economic lifeline) పనిచేసింది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** బకింగ్ హామ్ కాలువ కృష్ణా బేసిన్ ను నర్మదా బేసిన్ తో కలపదు. నర్మదా నది మధ్య భారతదేశంలో పశ్చిమం వైపు ప్రవహించే నది. దానికి ఇలాంటి కాలువ అనుసంధానం ఏదీ లేదు. బకింగ్ హామ్ కాలువ ప్రధానంగా తూర్పు తీర ప్రాంతానికి (Coastal belt) సేవలు అందిస్తుంది. ఇది బేసిన్ ల మధ్య నీటి బదిలీ కంటే (Inter-basin river transfer), తీరప్రాంత నౌకాయానంతో ముడిపడి ఉంది. కాబట్టి ఈ వాక్యం తప్పు.

Q.56) హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి నియామకానికి సంబంధించి, కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారత రాజ్యాంగంలోని **ఆర్టికల్ 217** (Article 217) కింద భారత రాష్ట్రపతి ఈ నియామకం చేస్తారు.
2. **ఆర్టికల్ 222** కింద ఒక హైకోర్టు న్యాయమూర్తిని మరొక హైకోర్టుకు బదిలీ చేయవచ్చు.
3. పూన్నే న్యాయమూర్తి (Puisne judge) అంటే భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి తర్వాత సుప్రీంకోర్టులో అత్యంత సీనియర్ న్యాయమూర్తి అని అర్థం.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే

- B. 2, 3 మాత్రమే
C. 1, 3 మాత్రమే
D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తితో సహా ఇతర న్యాయమూర్తుల నియామకం ఆర్టికల్ 217 ప్రకారం జరుగుతుంది. వీరిని భారత రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఒక హైకోర్టు నుంచి మరొక హైకోర్టుకు న్యాయమూర్తులను బదిలీ చేసే విధానాన్ని ఆర్టికల్ 222 తెలియజేస్తుంది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** పూన్నే న్యాయమూర్తి అంటే ప్రధాన న్యాయమూర్తి కాకుండా హైకోర్టులో ఉండే ఇతర సాధారణ న్యాయమూర్తి. వీరికి సుప్రీంకోర్టుతో ఎలాంటి సంబంధం లేదు. కాబట్టి సరైన జవాబు ఏ (A).

Q.57) భారతదేశంలో హైకోర్టు న్యాయమూర్తి తొలగింపునకు (Removal) సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. భారత రాజ్యాంగంలోని **ఆర్టికల్ 124(4)** తో పాటు **ఆర్టికల్ 217** కింద హైకోర్టు న్యాయమూర్తి తొలగింపు నిబంధనలు ఉన్నాయి.
2. తొలగింపు తీర్మానాన్ని (Removal motion) పార్లమెంటు ఉభయ సభల్లో సాధారణ మెజారిటీతో (Simple majority) ఆమోదించవచ్చు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
B. 2 మాత్రమే
C. 1, 2 రెండూ
D. ఏదీ కాదు

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** హైకోర్టు న్యాయమూర్తుల తొలగింపు నిబంధనలు ఆర్టికల్ 217, ఆర్టికల్ 124(4) లో ఉన్నాయి.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** న్యాయమూర్తిని తొలగించడానికి పార్లమెంటు ఉభయ సభల్లో సాధారణ మెజారిటీ సరిపోదు. దీనికి కచ్చితంగా ప్రత్యేక మెజారిటీ (Special majority)

అవసరమని రాజ్యాంగం చెబుతోంది.

Q.58) భారతదేశంలో హైకోర్టు న్యాయమూర్తి తొలగింపునకు సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. తొలగింపు తీర్మానాన్ని లోక్ సభలో కనీసం 100 మంది సభ్యులు లేదా రాజ్యసభలో కనీసం 50 మంది సభ్యులు సమర్థించాలి.
2. ఈ తీర్మానాన్ని పార్లమెంటు ఆమోదించిన తర్వాత, భారత రాష్ట్రపతి న్యాయమూర్తిని తొలగిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేస్తారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే
- C. 1, 2 రెండూ
- D. ఏదీ కాదు

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** తొలగింపు ప్రక్రియను (Removal process) ప్రారంభించడానికి ముందు కనీసం పార్లమెంటరీ మద్దతు అవసరమని రాజ్యాంగం నిర్దేశించింది. న్యాయమూర్తిని తొలగించే తీర్మానాన్ని సాధారణంగా ప్రవేశపెట్టకూడదు. లోక్ సభలో అయితే కనీసం 100 మంది సభ్యులు, రాజ్యసభలో అయితే 50 మంది సభ్యులు దీనిపై సంతకం చేయాలి. సరైన ఆధారాలు ఉన్న తీవ్రమైన ఆరోపణలను మాత్రమే విచారణకు తీసుకునేలా ఈ నిబంధన చూస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** పార్లమెంటు ఉభయ సభల్లో ఈ తీర్మానం అవసరమైన ప్రత్యేక మెజారిటీతో పాస్ కావాలి. ఆ తర్వాత దానిని రాష్ట్రపతి ముందుకు పంపుతారు. అప్పుడు భారత రాష్ట్రపతి అధికారికంగా ఆ న్యాయమూర్తిని తొలగిస్తూ ఉత్తర్వులు (Order for removal) జారీ చేస్తారు. రాజ్యాంగంలో సూచించిన విధానం ప్రకారం పార్లమెంటు ఈ నిర్ణయం తీసుకుంటుంది. ఇక్కడ రాష్ట్రపతి పాత్ర కేవలం లాంఛనప్రాయం (Formal) మాత్రమే.

Q.59) కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. పాపికొండ అనేది ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని ఒక టైగర్

రిజర్వ్ (Tiger Reserve).

2. వన్యప్రాణి సంరక్షణ చట్టం (Wildlife Protection Act), 1972 లోని షెడ్యూల్ I కింద పులిని చేర్చారు.
3. ద్వీపకల్ప భారతదేశంలో (Peninsular India) గోదావరి అత్యంత పొడవైన నది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 2, 3 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation: * వాక్యం 1 తప్పు. ఎందుకంటే పాపికొండ ఒక జాతీయ ఉద్యానవనం (National Park). అది టైగర్ రిజర్వ్ కాదు.

- 2, 3 వాక్యాలు సరైనవి.

Q.60) కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. పులికాట్ సరస్సు (Pulicat Lake) ఒక ఉప్పు నీటి మడుగు (Brackish water lagoon).
2. నాగార్జునసాగర్-శ్రీశైలం టైగర్ రిజర్వ్ ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ రాష్ట్రాల్లో విస్తరించి ఉంది.
3. శ్రీ వేంకటేశ్వర జాతీయ ఉద్యానవనం పశ్చిమ కనుమల్లో (Western Ghats) ఉంది.

పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** పులికాట్ సరస్సు సముద్రపు నీరు, మంచి నీరు కలిసిన ఒక తీరప్రాంత మడుగు (Coastal lagoon). కాబట్టి దీనిని ఉప్పు నీటి మడుగుగా వర్గీకరిస్తారు. వలస పక్షులకు, ముఖ్యంగా ఫ్లెమింగోలకు (Flamingos) ఇది ఒక ముఖ్యమైన ఆవాసం.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** నాగార్జునసాగర్-శ్రీశైలం టైగర్ రిజర్వ్

ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ రాష్ట్రాల్లో విస్తరించి ఉంది. భారతదేశంలోని అతిపెద్ద టైగర్ రిజర్వ్‌లలో ఇది ఒకటి.

- **వాక్యం 3 తప్పు:** శ్రీ వేంకటేశ్వర జాతీయ ఉద్యానవనం తూర్పు కనుమలలోని (Eastern Ghats) తిరుమల కొండల్లో ఉంది. పశ్చిమ కనుమల్లో కాదు.

Q.61) గోదావరి నదికి సంబంధించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. తూర్పు కనుమలలోని పాపికొండల గుండా ఇది లోతైన లోయల (Gorge-like landscape) వంటి భౌగోళిక మార్గంలో ప్రవహిస్తుంది.
  2. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని దీని దిగువ ప్రవాహ ప్రాంతం (Lower course) మడ అడవుల అవరణ వ్యవస్థలతో (Mangrove ecosystems) సంబంధం కలిగి ఉంటుంది.
  3. ఇది భారతదేశంలో రెండవ అత్యంత పొడవైన నది.
- పై వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?
- A. 1, 2 మాత్రమే
  - B. 2, 3 మాత్రమే
  - C. 1, 3 మాత్రమే
  - D. 1, 2, 3

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** గోదావరి నది తూర్పు కనుమల్లోని పాపికొండల గుండా ప్రవహిస్తుంది. అక్కడ ఒక లోతైన లోయ (Gorge-like) లాంటి ప్రకృతి దృశ్యాన్ని ఇది ఏర్పరుస్తుంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని గోదావరి డెల్టా ప్రాంతం (Delta region) మడ అడవులకు అనుకూలంగా ఉంటుంది. కోరింగ (Coringa) మడ అడవులు ఇందుకు ఉదాహరణ.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** గంగా నది తర్వాత, భారతదేశంలో రెండవ అత్యంత పొడవైన నది గోదావరి.

Q.62) గోదావరి పుష్కరం గురించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. గురు గ్రహం గోదావరి నదికి సంబంధించిన

రాశిలోకి ప్రవేశించినప్పుడు దీనిని జరుపుకుంటారు.

2. పండుగలో మొదటి పన్నెండు రోజులను ఆది పుష్కరం అని పిలుస్తారు.
3. పండుగ సమయంలో భక్తుల బస కోసం ఉపయోగించే బ్రిడ్జి లంక అనేది హిమాలయాల్లో ఉన్న ఒక ద్వీపం.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1, 2 మాత్రమే
- B. 2, 3 మాత్రమే
- C. 1, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** గోదావరి పుష్కరం అనేది గోదావరి నదితో ముడిపడి ఉన్న ఒక ప్రధాన హిందూ తీర్థయాత్ర. గురు గ్రహం (బృహస్పతి) నదికి సంబంధించిన రాశిలోకి ప్రవేశించినప్పుడు ప్రతి 12 ఏళ్లకు ఒకసారి దీనిని జరుపుకుంటారు. ఆత్మశుద్ధి (Spiritual purification) కోసం నదిలో పవిత్ర స్నానం చేయడానికి, మతపరమైన ఆచారాలను నిర్వహించడానికి ఈ సమయం చాలా పవిత్రమైనదని సంప్రదాయ నమ్మకం. అందువల్ల, ఈ వాక్యం సరైనది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** పుష్కరాల్లో మొదటి పన్నెండు రోజులను ఆది పుష్కరం అని పిలుస్తారు. ఇది పండుగలో అత్యంత పవిత్రమైన దశ అని భక్తులు భావిస్తారు. ఆచారాల ప్రకారం స్నానం చేయడానికి, పూర్వీకులకు పూజలు చేయడానికి, మతపరమైన కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనడానికి దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల నుంచి భక్తులు నదీ ఘాట్‌లకు వస్తారు. అదేవిధంగా, చివరి పన్నెండు రోజులను అంత్య పుష్కరం అని పిలుస్తారు. దీనిని కూడా చాలా పవిత్రమైనదిగా పరిగణిస్తారు. కాబట్టి, ఈ వాక్యం సరైనది.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** బ్రిడ్జి లంక అనేది హిమాలయాల్లో ఉన్న ద్వీపం కాదు. ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని గోదావరి డెల్టా (Godavari delta) ప్రాంతంలో నదీ వ్యవస్థ లోపల ఏర్పడిన ఒక నదీ ద్వీపం (Riverine island). గోదావరి

పుష్కరాల సమయంలో భక్తులు భారీగా వస్తారు. కాబట్టి భక్తులకు బస, ఇతర ఏర్పాట్లు చేయాడానికి అధికారులు ఇలాంటి ద్వీపాలను, చుట్టపక్కల ప్రాంతాలను తరచుగా ఉపయోగిస్తారు. అందువల్ల, దీనిని హిమాలయ ద్వీపంగా చెప్పడం వాస్తవానికి విరుద్ధం.

Q.63) ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ముఖ్యమైన నదీ ఆధారిత పండుగ అయిన గోదావరి పుష్కరాలను ఎప్పుడు జరుపుకుంటారు?

- నైరుతి రుతుపవనాలు (Southwest monsoon) గోదావరి డెల్టాను చేరుకున్నప్పుడు.
- గురు గ్రహం గోదావరి నదికి సంబంధించిన రాశిలోకి ప్రవేశించినప్పుడు.
- గోదావరి నది అత్యధిక వరద స్థాయికి చేరుకున్నప్పుడు.
- మకర సంక్రాంతి సమయంలో సూర్యుడు మకర రాశిలోకి ప్రవేశించినప్పుడు.

Answer: B

Explanation:

- గురు గ్రహం (బృహస్పతి) గోదావరి నదికి సంబంధించిన రాశిలోకి ప్రవేశించినప్పుడు ప్రతి 12 ఏళ్లకు ఒకసారి గోదావరి పుష్కరాలు జరుపుకుంటారు. పవిత్ర స్నానాలు చేయాడానికి, మతపరమైన ఆచారాలను నిర్వహించడానికి ఇది ఒక పవిత్రమైన సమయం.

Q.64) గోదావరి బేసిన్ లో (Godavari basin) రాజమహేంద్రవరానికి విశేష చారిత్రక ప్రాముఖ్యత ఉంది. ఈ కిందివాటిలో దేనితో దానికి దగ్గరి సంబంధం ఉంది?

- సాగునీటి అభివృద్ధి కోసం సర్ ఆర్థర్ కాటన్ డిజైన్ చేసిన ధవళేశ్వరం బ్యారేజీతో.
- పశ్చిమ కనుమల్లో (Western Ghats) ఉన్న గోదావరి నది జన్మస్థానంతో.
- కృష్ణా, గోదావరి నదుల కలయికతో.
- గోదావరి నదిపై నాగార్జున సాగర్ ఆనకట్ట ఉన్న ప్రాంతంతో.

Answer: A

Explanation:

- సర్ ఆర్థర్ కాటన్ పర్యవేక్షణలో గోదావరి నదిపై నిర్మించిన ధవళేశ్వరం బ్యారేజీకి, రాజమహేంద్రవరానికి

(రాజమండ్రి) దగ్గరి సంబంధం ఉంది. ఈ బ్యారేజీ కోస్తా ఆంధ్రాలో సాగునీటి వ్యవస్థను, వ్యవసాయాన్ని పూర్తిగా మార్చేసింది. గోదావరి డెల్టాను అత్యంత సారవంతంగా తీర్చిదిద్దింది.

Q.65) హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తికి సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

- భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 217 ప్రకారం, భారత రాష్ట్రపతి హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తిని నియమిస్తారు.
- హైకోర్టు న్యాయమూర్తి పదవీ విరమణ వయసు 65 సంవత్సరాలు.
- ప్రాథమిక హక్కులకు, అలాగే ఇతర చట్టపరమైన హక్కులకు కూడా హైకోర్టు రిట్లను (Writs) జారీ చేయగలదు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- 1, 3 మాత్రమే
- 2, 3 మాత్రమే
- 1, 2 మాత్రమే
- 1, 2, 3

Answer: A

Explanation:

- వాక్యం 1 సరైనది:** ఎందుకంటే ఆర్టికల్ 217 ప్రధాన న్యాయమూర్తితో సహా హైకోర్టు న్యాయమూర్తుల నియామకాన్ని నిర్దేశిస్తుంది.
- వాక్యం 2 తప్పు:** ఎందుకంటే హైకోర్టు న్యాయమూర్తులు 62 ఏళ్లకు పదవీ విరమణ చేస్తారు. కానీ సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తులు 65 ఏళ్లకు పదవీ విరమణ చేస్తారు.
- వాక్యం 3 సరైనది:** ఎందుకంటే ఆర్టికల్ 226 ప్రాథమిక హక్కులతో పాటు ఇతర చట్టపరమైన హక్కుల కోసం కూడా రిట్లను జారీ చేయాడానికి హైకోర్టుకు అధికారం ఇస్తుంది.

కాబట్టి, సరైన సమాధానం (a).

Q.66) హైపర్ స్కేల్ డేటా సెంటర్లకు (Hyperscale data centres) సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను

పరిశీలించండి:

1. భారీ స్థాయి క్లౌడ్ కంప్యూటింగ్ (Cloud computing), డిజిటల్ డేటాను నిల్వ చేయడానికి వీటిని నిర్మిస్తారు.
2. సబ్మెరైన్ కేబుల్ ల్యాండింగ్ స్టేషన్లు (Submarine cable landing stations) ఉండటం వల్ల, ఈ కేంద్రాల కోసం తరచుగా తీరప్రాంత నగరాలను ఎంచుకుంటారు.
3. ఈ కేంద్రాలు పనిచేయడానికి భారీ స్థాయిలో విద్యుత్ సరఫరా (Energy supply) అవసరం.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
- B. 1, 2 మాత్రమే
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: D

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** భారీ స్థాయి క్లౌడ్ కార్యకలాపాలు, డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాల (Digital infrastructure) కోసం హైపర్స్కేల్ డేటా సెంటర్లను నిర్మిస్తారు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** సబ్మెరైన్ కేబుల్ ల్యాండింగ్ స్టేషన్లు ప్రపంచ డిజిటల్ కనెక్టివిటీని (Global digital connectivity) మెరుగుపరుస్తాయి. ఇవి తీరప్రాంత నగరాలకు వ్యూహాత్మక ప్రాముఖ్యతను ఇస్తాయి.
- **వాక్యం 3 సరైనది:** ఏఐ (AI) మౌలిక సదుపాయాలు, డేటా సెంటర్లు పనిచేయడానికి విద్యుత్ అత్యంత కీలకం.

కాబట్టి, సరైన సమాధానం (d).

Q.67) ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో గూగుల్ ఏఐ డేటా సెంటర్ (Google AI Data Centre) ప్రాజెక్టుకు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. విశాఖపట్నం సమీపంలోని తర్లువాడ వద్ద ₹1.35 లక్షల కోట్ల పెట్టుబడితో గూగుల్ సంస్థ హైపర్స్కేల్ ఏఐ డేటా సెంటర్‌ను ఏర్పాటు చేస్తోంది.
2. ఈ ప్రాజెక్ట్ అమరావతిలో ఉంది. వ్యవసాయ డేటాను నిల్వ చేయడానికి దీనిని ప్రధానంగా ఉపయోగిస్తారు.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే
- C. 1, 2 రెండూ
- D. 1 లేదా 2 కాదు

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** విశాఖపట్నం సమీపంలోని తర్లువాడ వద్ద ₹1.35 లక్షల కోట్ల పెట్టుబడితో గూగుల్ హైపర్స్కేల్ ఏఐ డేటా సెంటర్‌ను నిర్మిస్తోంది. భారతదేశంలో ఇది అతిపెద్ద విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడుల (FDI) ప్రాజెక్టులలో ఒకటి.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** ఈ ప్రాజెక్ట్ అమరావతిలో లేదు. దీనిని విశాఖపట్నంలో అభివృద్ధి చేస్తున్నారు. ఇది ఏఐ క్లౌడ్ మౌలిక సదుపాయాలు, హైపర్స్కేల్ స్టోరేజ్, సైబర్ సెక్యూరిటీ, డిజిటల్ కనెక్టివిటీ కోసం పనిచేస్తుంది. వ్యవసాయ డేటా నిల్వ కోసం కాదు.

కాబట్టి, సరైన సమాధానం (a).

Q.68) ఆంధ్రప్రదేశ్ పరిపాలనా, ఆర్థిక అభివృద్ధికి సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. దక్షిణ కోస్తా రైల్వే జోన్ (South Coast Railway Zone) ప్రధాన కార్యాలయంగా, అలాగే ఒక ప్రధాన ఏఐ-ఆధారిత డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాల కేంద్రంగా విశాఖపట్నం ఎదుగుతోంది.
2. అమరావతి, విశాఖపట్నం నగరాలను వేర్వేరు వ్యూహాత్మక ప్రయోజనాల కోసం అభివృద్ధి చేస్తున్నారు. అమరావతిని పరిపాలనా రాజధాని ప్రాంతంగా, విశాఖపట్నాన్ని సాంకేతిక, పారిశ్రామిక కేంద్రంగా ప్రభుత్వం తీర్చిదిద్దుతోంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే
- C. 1, 2 రెండూ
- D. 1 లేదా 2 కాదు

Answer: C

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** దక్షిణ కోస్తా రైల్వే జోన్తో అనుసంధానమై ఉన్నందున ఆంధ్రప్రదేశ్కు విశాఖపట్నం చాలా ముఖ్యం. గూగుల్ హైపర్స్కేల్ ఏఐ డేటా సెంటర్ లాంటి ప్రాజెక్టులతో ఇది ఒక ప్రధాన ఏఐ, డేటా సెంటర్ హబ్గా మారుతోంది.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** అమరావతిని ఆంధ్రప్రదేశ్ పరిపాలనా రాజధాని ప్రాంతంగా ప్రభుత్వం ప్రణాళిక చేసింది. అదే సమయంలో విశాఖపట్నాన్ని ప్రధాన పారిశ్రామిక, పోర్టు ఆధారిత, సాంకేతిక ఆర్థిక కేంద్రంగా (Technology-driven economic centre) ప్రభుత్వం అభివృద్ధి చేస్తోంది.

కాబట్టి, సరైన సమాధానం (c).

Q.69) ఆంధ్రప్రదేశ్ నదులకు సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. గోదావరి నది తెలంగాణ గుండా ప్రవహించి ఆంధ్రప్రదేశ్లోకి ప్రవేశిస్తుంది. చివరకు అంతర్వేది సమీపంలో బంగాళాఖాతంలో (Bay of Bengal) కలుస్తుంది.
2. పెన్నా నది పశ్చిమ కనుమలలో (Western Ghats) జన్మిస్తుంది. కోస్తా ఆంధ్రప్రదేశ్లో గోదావరి తరహాలోనే ఒక పెద్ద డెల్టాను (Delta) ఏర్పరుస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే
- C. 1, 2 రెండూ
- D. 1 లేదా 2 కాదు

Answer: A

Explanation:

- **వాక్యం 1 సరైనది:** గోదావరి నది మహారాష్ట్ర, తెలంగాణ గుండా ప్రవహించి ఆంధ్రప్రదేశ్లోకి ప్రవేశిస్తుంది. అక్కడ ఒక పెద్ద డెల్టాను ఏర్పరచి, చివరగా అంతర్వేది సమీపంలో బంగాళాఖాతంలో కలుస్తుంది.
- **వాక్యం 2 తప్పు:** పెన్నా నది పశ్చిమ కనుమల్లో పుట్టుదు.

ఇది కర్ణాటకలోని నంది కొండల (Nandi Hills) ప్రాంతంలో జన్మిస్తుంది. అలాగే గోదావరి లేదా కృష్ణా నదుల వలె ఇది పెద్ద, సారవంతమైన డెల్టాను ఏర్పరచదు.

కాబట్టి, సరైన సమాధానం (a).

Q.70) పుట్టగొడుగుల పెంపకానికి సంబంధించి ఈ కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. పుట్టగొడుగులు స్వయంపోషకాలు (Autotrophic organisms).
2. మిల్క్ పుట్టగొడుగులు (Milky mushrooms) ఉష్ణమండల వాతావరణాలకు (Tropical climates) అనువైనవి.
3. సాంప్రదాయ పంటలతో పోలిస్తే పుట్టగొడుగుల సాగుకు పెద్ద ఎత్తున భూమి అవసరం అవుతుంది.

పైన ఇచ్చిన వాక్యాలలో ఏవి సరైనవి?

- A. 1 మాత్రమే
- B. 2 మాత్రమే
- C. 2, 3 మాత్రమే
- D. 1, 2, 3

Answer: B

Explanation:

- **వాక్యం 1 తప్పు:** పుట్టగొడుగులు పరపోషిత శీలీంధ్రాలు (Heterotrophic fungi). ఇవి కిరణజన్య సంయోగక్రియ (Photosynthesis) జరపలేవు.
- **వాక్యం 2 సరైనది:** మిల్క్ పుట్టగొడుగులు వెచ్చని ఉష్ణమండల వాతావరణానికి అనుకూలంగా ఉంటాయి.
- **వాక్యం 3 తప్పు:** పుట్టగొడుగుల సాగుకు చాలా తక్కువ భూమి సరిపోతుంది.

Q.71) పుట్టగొడుగుల పెంపకంలో "స్పాన్" (Spawn) అంటే ఏమిటి?

- A. పుట్టగొడుగులు పెరగడానికి ఉపయోగించే స్టెరిలైజ్ చేసిన సేంద్రియ పదార్థం.
- B. పుట్టగొడుగుల విత్తనంగా (Inoculation) ఉపయోగించే శుద్ధమైన ఫంగల్ మైసీలియం (Fungal mycelium) కల్చర్.
- C. తినడానికి వీలుగా తయారయ్యే ఫంగస్ పూటింగ్

బాడీ (Fruiting body).

- D. వాటి పెరుగుదలను పెంచడానికి జోడించే రసాయన పోషక ద్రావణం (Nutrient solution).

Answer: B

Explanation:

- స్పాన్ అనేది పుట్టగొడుగుల విత్తనంగా (Inoculum) ఉపయోగించే శిలీంధ్రాల వెజిటేటివ్ మైసీలియం. ఇది (ధాన్యాల వంటి) వాహకాలపై పెరుగుతుంది. మొక్కల పెంపకంలో "విత్తనం" ఎలాగో, పుట్టగొడుగుల పెంపకంలో స్పాన్ కూడా అలాంటిదే.

Q.72) నియంత్రిత వాతావరణంలో (Controlled environment) పుట్టగొడుగులను పెంచేటప్పుడు, వాతావరణంలో జరిగే ఏ మార్పు వాటి పెరుగుదలను నేరుగా ఫ్రూటింగ్ బాడీ (Fruiting body - మనం తినే భాగం) దశకు మారుస్తుంది?

- A. కార్బన్ డయాక్సైడ్ (CO_2) సాంద్రత తగ్గడం, అదే సమయంలో ఆక్సిజన్ లభ్యత పెరగడం.
- B. జీవక్రియలను (Metabolic activity) మెరుగుపరచడానికి కార్బన్ డయాక్సైడ్ సాంద్రత పెరగడం.
- C. మైసీలియం పెరుగుదలకు ఆటంకం కలగకుండా (Photo-inhibition) కాంతిని పూర్తిగా నిరోధించడం.
- D. సాగు చేసే పదార్థంలో (Substrate) పోషకాల సాంద్రత అకస్మికంగా పెరగడం.

Answer: A

Explanation:

పర్యావరణ పరిస్థితుల్లో మార్పుల వల్లే పుట్టగొడుగులు ఫ్రూటింగ్ దశకు (పొడుచుకుని రావడం - Pinning) చేరుకుంటాయి.

ముఖ్యంగా ఈ కింది మార్పులు జరిగినప్పుడు:

- తక్కువ కార్బన్ డయాక్సైడ్ స్థాయిలు (స్వచ్ఛమైన గాలి మారడం వల్ల).
- ఆక్సిజన్ లభ్యత పెరగడం.
- వీటితో పాటు తేమ (Humidity), ఉష్ణోగ్రతలో మార్పులు.